

În acest număr:

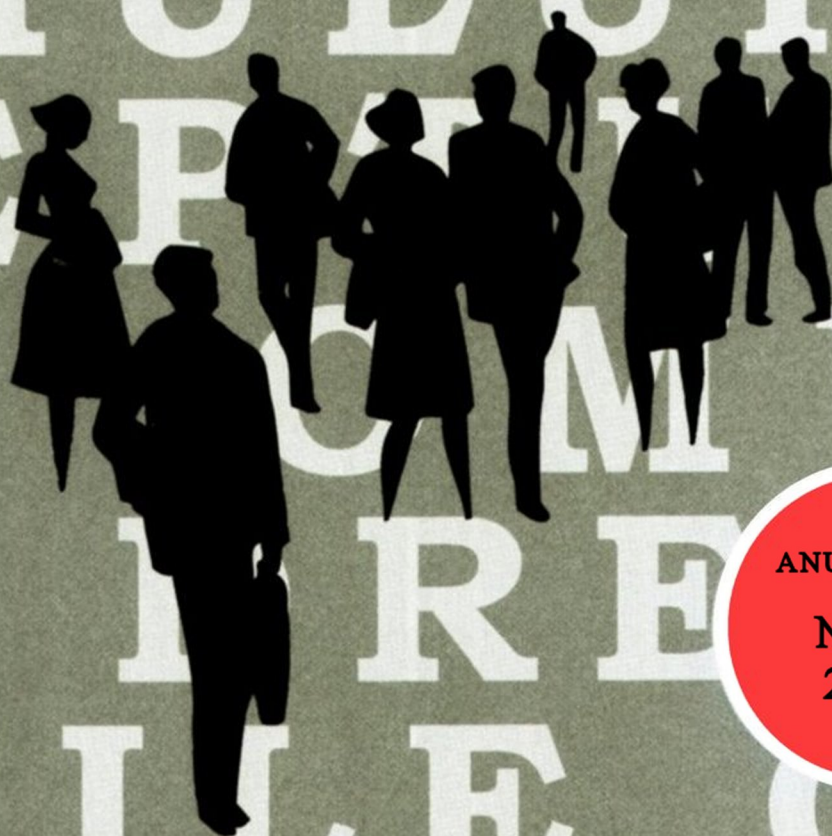
- Declarația Universală a Drepturilor Omului - 65 de ani de promovare și protecție a drepturilor omului
- Dreptul la muncă al persoanelor cu dizabilități
- Raport de activitate al IRDO 2013
- Raport privind evoluția legislației în domeniul drepturilor omului în România - 2013 (partea a II-a)
- JURISPRUDENȚĂ • SEMNAL • REMEMBER • TABLA DE MATERII 2013

DREPTURILE OMULUI

revistă
editată
de

INSTITUTUL
ROMÂN
PENTRU
DREPTURILE
OMULUI
I.R.D.O.

HUMAN RIGHTS
DROITS DE L'HOMME

ANUL XXIII

NR. 4
2013

DREPTURILE OMULUI
ANUL XXIII
NR. 4
2013

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

DREPTURILE OMULUI

Revistă clasificată de Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior

Înregistrată la OSIM sub numărul de marcă 109255/2010

Consiliul științific

Prof. univ. dr. **Gérard Conac**, membru de onoare al Academiei Române; Prof. univ. dr. **Nicolas Mateesco Matte**, membru de onoare al Academiei Române; Prof. univ. dr. **Vasile Stănescu**, membru al Academiei Române; Prof. dr. **Karel Vasak**; Prof. univ. dr. **Gheorghe Vlăduțescu**, membru al Academiei Române.

Colegiul de redacție

Conf. univ. dr. **Gheorghe Bârlea**; Prof. univ. dr. **Monna-Lisa Belu Magdo**; Prof. univ. dr. **Jean Marie Bernard**, director de cercetare CNRS; Prof. univ. dr. **Raluca Beșteliu**; Prof. univ. dr. **Dominique Rousseau**, Universitatea Paris I; Prof. univ. dr. **Nicole Guimezanes**, Universitatea Paris XII, Membru al Academiei Internaționale de Drept Comparat; Prof. univ. dr. **Ioan Leș**; **Emil Marinache**; Prof. univ. dr. **Irina Moroianu Zlătescu**, membru al Academiei Internaționale de Drept Comparat, editor; Prof. univ. dr. **Nicolae Popa**; Prof. **Ioan Oancea**; Prof. univ. dr. **Dumitra Popescu**; **Valeriu Rendec**, **Sergiu Andon**, Dr. **Ianfred Silberstein**; Dr. **Rodica Șerbănescu**, Prof. univ. dr. **Laurențiu Șoitu**; Prof. univ. dr. **Ioan Vida**.

Realizarea acestui număr a fost coordonată de:

Marius Mocanu,
Mihaela Scarlat
Gheorghe Pârvan

Traduceri: Valeriu Rendec, Daniela Albu

Institutul Român pentru Drepturile Omului
București, B-dul Nicolae Bălcescu, nr. 21
Tel. +40 21 3114921
e-mail: office@irdo.ro
www.irdo.ro

SUMAR

I. STUDII, CERCETĂRI, ARTICOLE	7
• Declarația Universală a Drepturilor Omului – 65 de ani de promovare și protecție a drepturilor omului – prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu	7
• Dreptul la muncă al persoanelor cu dizabilități – Anna Maria Cun (Neagoe)	11
• Promovarea și protejarea drepturilor omului de către Consiliul Europei – asist. univ. Isabela Stancea	22
• Criza economică și drepturile omului – Mircea Ciocan	29
• Accente critice privind noul cod de procedură civilă față de protecția drepturilor omului – prof. univ. dr. Monna-Lisa Magdo Belu	38
II. RAPORT DE ACTIVITATE AL IRDO – 2013	45
III. DOCUMENTAR JURIDIC	83
• Raport privind evoluția legislației în domeniul drepturilor omului România – 2013 (partea a II-a)	83
IV. JURISPRUDENȚĂ	91
• Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Gheorghe Cobzaru împotriva României	91
V. SEMNAL	101
VI. REMEMBER	121
VII. TABLA DE MATERII – 2012	126

CONTENTS

I. STUDIES, RESEARCH, ARTICLES	7
• Universal Declaration of Human Rights – promotion and protection of human rights for 65 years – Prof. Irina Moroianu Zlătescu , PhD	7
• The right to employment of persons with disabilities – Anna Maria Cun (Neagoe)	11
• Promotion and protection of human rights by the Council of Europe – assistant lecturer Isabela Stancea	22
• Human Rights and the economic crisis – Mircea Ciocan	29
• Critical remarks on the new Code of Civil Procedure and the protection of the fundamental human rights – Prof. Monna-Lisa Magdo Belu , PhD	38

II. IRDO – ANNUAL REPORT FOR THE YEAR 2013	45
III. JURIDICAL DOCUMENTATION	83
• Report on the evolution of the human rights legislation in Romania – 2013 (Part II)	83
IV. JURISPRUDENCE	91
• Decision by the European Court of Human Rights in the case Gheorghe Cobzaru vs. Romania	91
V. SIGNAL	101
VI. REMEMBER	121
VII. TABLE OF CONTENTS – 2013	126

SOMMAIRE

I. ÉTUDES, RECHERCHES, ARTICLES	7
• Déclaration Universelle des Droits de l'Homme – 65 années de promotion et de protection des droits de l'homme – prof. dr. Irina Moroianu Zlătescu	7
• Droit de l'emploi des personnes handicapées – Anna Maria Cun (Neagoie)	11
• Promotion et protection des droits de l'homme par le Conseil de l'Europe – prof. assistant Isabela Stancea	22
• La crise économique et les droits de l'homme – Mircea Ciocan	29
• Accents critiques sur le nouveau code de procédure civile et la protection des droits fondamentaux de l'homme – prof. dr. Mona Lisa Magdo Belu	38
II. RAPPORT D'ACTIVITÉ DE IRDO – 2013	45
III. DOCUMENTAIRE JURIDIQUE	83
• Rapport sur le développement de la législation sur les droits de l'homme dans la Roumanie (Partie II)	83
IV. JURISPRUDENCE	91
• La décision du la Cour Européenne des droits de l'homme dans l'affaire Gheorghe Cobzaru contre la Roumanie	91
IV. SIGNAL	101
V. REMEMBER	121
V. TABLE DES MATIÈRES – 2013	126

ABREVIERI

ADF	Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
AIDC	Académie Internationale de Droit Compare – Academia Internațională de Drept Comparat
alin.	alineat
asist. univ. dr.	asistent universitar doctor
art.	articolul
BNR	Banca Națională a României
CDC	Convenția privind drepturile copilului
CDO	Consiliul ONU pentru Drepturile Omului
CDPD	Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități
CE	Consiliul European
CEDS	Comitetul European pentru Drepturile Sociale
cercet. st.	cercetător științific
CES	Consiliul Economic și Social
CIA	Central Intelligence Agency – Agenția Centrală de Informații a Statelor Unite
CIEC	Comisia Internațională de Stare Civilă
Cit.supra.	citatul de deasupra
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
CNCD	Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării
CNCFPA	Consiliul Național al Calificărilor și Formării Profesionale a Adulților
coord.	coordonator
CSE	Carta Socială Europeană
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
dr.	doctor
DNA	Direcția Națională Anticorupție
Ed.	editura
EEC	European Economic Community – Comunitatea Economică Europeană
ELI	European Law Institute – Institutul de Drept European
etc	(et caetera) și celelalte
EUCJ	European Union Court of Justice
EU-MIDIS	Sondaj privind minoritățile și discriminarea în Uniunea Europeană
FRA	European Union Agency for Fundamental Rights – Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
FSE	Fondul social european
HIV	Human Immunodeficiency Virus – virusul imunodeficienței umane
ICC	International Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights – Comitetul Internațional de Coordonare al Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție

ICNUR	Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
IDEF	Institutul internațional de drept de expresie și inspirație franceze
INML	Institutul Național de Medicină Legală
î.Hr.	înainte de Hristos
infra.	dedesubt, mai jos
IODO	Institutul Olandez pentru Drepturile Omului
IRDO	Institutul Român pentru Drepturile Omului
J.Of.	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
LGBT	lesbiene, homosexuali, bisexuali, transsexuali
lit.	litera
loc.cit.	locul citat
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MCV	mecanismul de cooperare și verificare
MMFPSV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
M.Of.	Monitorul Oficial al României
NATO	North Atlantic Treaty Organization – Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
NCPC	Noul Cod de Procedură Civilă
nr.	numărul
OG	Ordonanță de Guvern
OIM	Organizația Internațională a Muncii
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
op.cit.	opera citată
OUG	Ordonanța de Urgență a Guvernului
p.	pagina
parag.	paragraful
pct.	punctul
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
pp.	paginile
REIDO	Rețeaua Europeană a Instituțiilor pentru Drepturile Omului
SMURD	Serviciul Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare
SNSPA	Școala Națională de Studii Politice și Administrative
SUA	Statele Unite ale Americii
supra.	deasupra, mai sus
ș.a.	și alții (altele)
TFUE	Treaty on the Functioning of the European Union – Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene
UE	Uniunea Europeană
urm.	următoarele
vol.	volumul
vs.	(versus) contra, împotriva

I. STUDII. CERCETĂRI. ARTICOLE

DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI: 65 DE ANI DE PROMOVARE ȘI PROTECȚIE A DREPTURILOR OMULUI

IRINA MOROIANU ZLĂTESCU*

Abstract:

Life has shown that the 65 years since the United Nations General Assembly proclaimed the Universal Declaration of Human Rights increased and strengthened the force of the message conveyed by this exceptionally important document, conceived to consecrate an ideal shared by all nations, the foundation on which the edifice of human rights has been built.

The viability of this document is also proved by the fact that it is a starting point for the internationalization, after the Second World War, of human rights, the Declaration remaining the final aim of the efforts taken by the international community, the States and the civil society, an aim to which mankind tends to come closer and closer.

In this way, the Universal Declaration of Human Rights served as the foundation for an entire system of treaties, at world and regional levels, as well as the infrastructure of this system, consisting of institutions and mechanisms, with a strong impact upon the national systems, both at institutional and at legislative level.

Keywords: human rights, promotion, guarantee, protection, science, codification

Résumé:

La vie a démontré que la période écoulée de la proclamation, il y a 65 ans, par l'Assemblée Générale des Nations Unies, de la Déclaration Universelle des Droits de l'Homme a fait augmenter et a renforcé la portée du message de ce document d'une valeur exceptionnelle, conçu dans le but de consacrer un idéal commun pour toutes les nations, fondement sur lequel a été bâti et continue à être bâti l'édifice des droits de l'homme.

La validité de ce document est en outre avérée par le fait qu'il représente un point de départ de l'internationalisation, après la seconde guerre mondiale, des droits de l'homme, la Déclaration restant le but à atteindre des efforts de la communauté internationale, des États et de la société civile, un but dont l'humanité est en train de se rapprocher de plus en plus.

C'est ainsi que, sur la base de la Déclaration universelle des Droits de l'Homme, un entier système de traités a été édifié, au niveau mondial et régional, y compris l'infrastructure de ce système, avec des institutions et des mécanismes exerçant une puissante influence sur les systèmes nationaux, tant au niveau institutionnel, que dans la législation.

Mots-clés: droits de l'homme, la promotion, la garantie, la protection, la science, la codification

Timpul care a trecut de la proclamarea, acum 65 de ani, mai exact la 10 decembrie 1948, de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite a Declarației Universale a Drepturilor Omului nu a diminuat cu nimic forța mesajului acestui document de însemnătate aparte, conceput spre a consacra un ideal comun pentru toate națiunile, temelie pe care s-a înălțat și continuă să se înalțe edificiul drepturilor omului.

De altfel, așa cum arătam și cu altă ocazie¹, René Cassin, laureat al Premiului Nobel, principalul autor al proiectului, compara Declarația Universală a Drepturilor Omului cu

vastul portic al unui templu susținut de patru coloane.

Prima este cea a drepturilor și libertăților de ordin personal: viață, libertate, siguranța și demnitatea persoanei, protecția egală în fața legii, garanția împotriva sclaviei, torturii, arestărilor și pedepselor arbitrare, recurs judiciar împotriva abuzurilor.

A doua coloană privește drepturile individului în raporturile sale cu grupările din care face parte și cu elementele lumii exterioare. Bărbatul și femeia au, pe picior de egalitate, dreptul de a se căsători, de a întemeia o familie, de a avea un cămin, un domiciliu, un azil în caz de persecuție.

* Prof. univ. dr.

¹ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Drepturile omului – un sistem în evoluție, IRDO, București, 2008, p. 79.

A treia coloană este cea a facultăților spirituale, a libertății de exprimare, de reuniune, de asociere, dreptul de a lua parte la treburile publice și de a participa la alegeri periodice corecte. Voința poporului este proclamată ca fundament al autorității puterilor publice.

În fine, a patra coloană este cea a drepturilor economice, sociale și culturale — dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la securitate socială, la libertăți sindicale, precum și dreptul la educație, la recreere, la viață culturală, la protecția creației intelectuale sau artistice.

Deasupra celor patru coloane reprezentând drepturile, în viziunea marelui jurist René Cassin, trebuia să fie așezat un fronton care să marcheze legăturile dintre individ și societate. De altfel, articolele 28 până la 30, ultimele ale Declarației proclamă existența unor îndatoriri ale individului față de comunitate, fixând anumite limite pe care omul nu poate să le depășească; el trebuie să respecte drepturile și libertățile celorlalți și nu poate ignora cerințele moralei, ale ordinii publice și bunăstării într-o societate democratică, după cum nu poate atenta nici la scopurile și principiile Organizației Națiunilor Unite.

Declarația proclamată la capătul unor eforturi comune ale unor eminente specialiști care au elaborat proiectul acestui document, expresia idealului spre care tind toate popoarele, care le călăuzește în înaintarea lor pe calea respectului efectiv al demnității umane, al înaltelor valori și principii pe care le împărtășesc.

Evident, Declarația Universală alături de Carta Națiunilor stă la baza întregii activități pe care înaltul for mondial a dedicat-o și o dedică promovării și protecției drepturilor omului. Adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului a constituit momentul decisiv în procesul de internaționalizare a lor, Declarației urmându-i și alte documente, toate având drept fundament Carta Națiunilor Unite². De exemplu, printre principiile dreptului internațional înscrise în Cartă, preambulul Convenției privind dreptul tratatelor între state, de la Viena, semnată la 23 mai 1969, enunța și respectarea universală și efectivă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pentru toți, pe care statele semnatare ale Convenției trebuiau să le

respecte. Urmărirea aplicării normelor de drept internațional, rezultat al acordului de voință între state, se realizează de organele internaționale ale căror competențe au fost stabilite tot prin acord de voință. Deși rolul și sfera de acțiune a ONU în domeniul promovării și protecției drepturilor omului continuă să se amplifice, mandatul esențial rămâne acela de a asigura ca demnitatea umană a celor ce formează „popoarele Națiunilor Unite”, în numele cărora a fost scrisă Carta, să fie respectată. ONU acționează prin intermediul instrumentelor internaționale elaborate de-a lungul timpului, în mai multe direcții. De exemplu, acționează drept conștiință globală, declarațiile și convențiile din domeniul drepturilor omului fiind adoptate de Adunarea Generală a ONU, ceea ce le pune în evidență universalitatea. Acționează ca legiuitor; astfel drepturile care privesc femeile, copiii, prizonierii și deținuții, persoanele cu handicap, vârstnicii, precum și încălcările cum ar fi genocidul, discriminarea rasială, tortura și multe altele constituie o parte semnificativă a dreptului internațional. Desfășoară activitate de monitorizare, urmărind aplicarea în practică a drepturilor omului, Pactele internaționale privind drepturile omului împuternicind organismele internaționale să monitorizeze statele în privința respectării angajamentelor asumate; organismele înființate în baza altor tratate, raportorii speciali, grupurile de lucru, plângerile individuale sunt alte câteva exemple în acest sens. ONU este coordonator central - Oficiul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului primind comunicări din partea grupurilor și persoanelor individuale care sesizează încălcări ale drepturilor omului. Totodată are rol de apărător, când primește informații privind încălcări grave ale drepturilor omului, adresând un mesaj de urgență statului respectiv, cerând precizări și făcând apel pentru garantarea drepturilor presupuselor victime.

Totodată, desfășoară activitate de cercetare, datele compilate de ONU în domeniul drepturilor omului, fiind indispensabile dezvoltării și aplicării legislației în materie. Organizația acționează ca forum de apel și ca organ de anchetă în baza instrumentelor și mecanismelor internaționale existente, dar și ca diplomat discret. Secretarul general, Înaltul Comisar pentru Drepturile Omului, Consiliul

² A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Declarația Universală a Drepturilor Omului – Document fondator al sistemului drepturilor omului, Drepturile Omului nr. 4/2009, p. 5

ONU pentru Drepturile Omului³, care a luat loc Comisiei pentru Drepturile Omului, contribuie la diminuarea violărilor drepturilor omului. De altfel, Comisia pentru Drepturilor Omului a ONU și-a încheiat activitatea în baza Rezoluției nr. 60/251 din 15 martie 2006. Ea a dat comunității internaționale un cadru universal al drepturilor omului, cuprinzând Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactele internaționale cu privire la drepturile civile și politice și respectiv drepturile economice, și sociale, protocoalele la acestea, care împreună formează Carta ONU a Drepturilor Omului și reprezintă, de altfel, o codificare de tip special⁴. De asemenea, au fost adoptate o serie de alte tratate de bază cu privire la drepturile omului.

Această Comisie pentru Drepturilor Omului a Națiunilor Unite a cerut Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură să examineze „oportunitatea luării în considerare a unui studiu sistematic și a elaborării unei discipline științifice distincte privind drepturile omului, ținând seama de principalele sisteme juridice din lume, în vederea facilitării, la nivel universitar și ulterior, la alte niveluri de învățământ, cunoașterea, înțelegerea, studiul și predarea drepturilor omului”. Studiul a fost realizat sub egida UNESCO și la inițiativa Institutului Internațional al Drepturilor Omului de la Strasbourg, fiind „un adevărat elaborat științific al drepturilor omului”, care va trebui, în mod progresiv, să fie promovat⁵. Ca urmare, s-au constituit, pe parcursul timpului, bazele unei veritabile științe a drepturilor omului a cărei obiective și rigoare este garantată de independența drepturilor omului în raport cu

orice școală de gândire sau cu orice interpretare a realității⁶.

Cei șaiszeci și cinci de ani care au trecut de la proclamarea de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite a Declarației Universale a Drepturilor Omului nu au diminuat cu nimic forța mesajului acestui document de însemnătate excepțională, conceput spre a consacra un scop comun pentru toate națiunile, temelie pe care s-a înălțat și continuă să se înalțe edificiul drepturilor omului⁷.

Raportarea la aceste prevederi evidențiază progresele realizate, dar mai ales distanța de parcurs între realitățile de astăzi și idealul proclamat prin Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Cu ocazia aniversării Declarației Universale a Drepturilor Omului, de Ziua internațională a drepturilor omului – 10 decembrie, Secretarul general ONU, Ban Ki-moon a adresat un mesaj în care reiese ideea că promovarea drepturilor omului este unul dintre scopurile de bază ale Națiunilor Unite și organizația a urmărit acest țel încă de la înființarea sa.

Întrucât anul acesta se împlinesc „20 de ani de când s-a înfăptuit un pas important și curajos pe drumul progresului, în eforturile ca drepturile omului să devină o realitate pentru toată lumea: adoptarea Declarației de la Viena și a Programului de Acțiune în cadrul Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului din 1993. Inspirându-se din recomandările a mai mult de 800 de organizații neguvernamentale, instituții naționale, organisme responsabile cu tratatele și academicieni, statele membre au adoptat o viziune ambițioasă și au creat Biroul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului (OHCHR), împlinind astfel unul dintre vechile vise ale comunității internaționale”⁸.

În cei 20 de ani care au trecut „cinci Înalți Comisari au condus munca Națiunilor Unite pentru apărarea drepturilor omului la nivel global. Printr-o gamă vastă de norme și

³ Consiliul ONU pentru Drepturile Omului (CDO), din care fac parte reprezentanți din 47 de state membre, este principalul organ interguvernamental cu atribuții în domeniul drepturilor omului și a fost creat pentru dezvoltarea, promovarea și protecția drepturilor omului în toate statele membre. Acesta face recomandări privind încălcările de drepturi ale omului în general și desigur cu atât mai mult în cazul încălcărilor masive și repetate. Secretariatul Consiliului este asigurat de Înaltul Comisariat pentru Drepturile Omului.

⁴ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Codification in the Field of Human Rights, in Codification in International Perspective, Springer International Publishing Switzerland, electronic version, 2013, p 353 și urm.

⁵ A se vedea Karel Vasak, rédacteur général, Les dimensions internationales des droits de l'homme, UNESCO, Paris, 1978, p. VII și urm.

⁶ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Știința drepturilor omului și codificarea lor, în Știința și codificare în România, Universul Juridic, București, 2012, p. 579 și urm.

⁷ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Declarația Universală a Drepturilor Omului...op. cit., p. 6.

⁸ A se vedea mesajul Secretarului General al ONU Ban Ki-moon cu ocazia Zilei Drepturilor Omului, 10 decembrie 2013. (<http://www.un.org/en/events/humanrightsday/2013/smessage.shtml>)

mecanisme, Biroul Înaltului Comisariat pentru Drepturile Omului sprijină victimele încălcării drepturilor fundamentale, exercită presiuni asupra statelor să se ridice la înălțimea obligațiilor pe care și le-au asumat, sprijină experții și organismele din domeniul drepturilor omului și prin prezența sa în 61 de țări, asistă statele să își dezvolte capacitatea de protejare a drepturilor omului”⁹. De altfel, „Atunci, ca și acum, cheia succesului a fost și a rămas voința politică a statelor membre. Statele sunt cele care în primul rând sunt obligate să protejeze drepturile omului, să prevină încălcările acestora la nivel național și să ia poziție atunci când alte state nu reușesc să se ridice la înălțimea angajamentelor pe care și le-au asumat. Aceasta nu este o sarcină ușoară și în ultimii 20 de ani am fost martori la genocid și la multe alte cumplite încălcări de mare amploare ale drepturilor internaționale ale omului și ale dreptului umanitar.

Îmbunătățirea modului în care sistemul

Națiunilor Unite previne și reacționează la catastrofele iminente se află în centrul unei noi inițiative numită Planul de Acțiune pentru Drepturile Omului în Prim Plan.

Planul are ca scop recunoașterea de către Națiunile Unite și de către întreg personalul său a locului central pe care îl ocupă drepturile omului în responsabilitățile colective ale Organizației. Mai presus de orice, își propune să consolideze reacțiile noastre la abuzurile pe scară largă și să prevină în primul rând apariția unor astfel de situații, subliniind importanța acestor drepturi prin intermediul unor acțiuni de avertizare din timp, cu caracter preventiv.”¹⁰

Secretarul General ONU adresează tuturor statelor un apelul de a-și îndeplini promisiunile făcute în cadrul Conferinței de la Viena și reiterează angajamentul Secretariatului Națiunilor Unite, a fondurilor și programelor organizației „pentru o vigoare sporită și pentru mult curaj în confruntarea cu încălcări ale drepturilor omului”¹¹.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ibidem.

DREPTUL LA MUNCĂ AL PERSOANELOR CU HANDICAP

ANNA MARIA CUN (NEAGOE)*

Abstract:

At least ten percent of the EU population is expected to be represented by people with disabilities, Europe still needs more efforts to promote their rights and ensure their inclusion in society. The right to work of persons with disabilities is laid down in several international and regional documents signed by Romania. The latest and most important one is the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities, a document aimed to promote, to protect and to provide full exercise of all the fundamental human rights by all persons with disabilities without discrimination based on disability.

Keywords: disability, persons with disabilities, human rights, the right to work of persons with disabilities international conventions and instruments, national documents

Résumé:

Au moins dix pour cent de la population de l'UE devrait être représentée par des personnes handicapées, l'Europe nécessite encore plus d'efforts pour promouvoir leurs droits et assurer leur intégration dans la société. Le droit au travail des personnes handicapées est réglementé dans plusieurs documents régionaux et internationaux, ratifiés par la Roumanie. Parmi ceux-ci le plus important est la nouvelle Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées, un document qui vise à promouvoir, protéger et assurer la pleine jouissance de tous les droits fondamentaux de toutes les personnes handicapées sans discrimination fondée sur le handicap.

Mots-clés: handicap, les personnes handicapées, les droits humains, le droit du travail des personnes handicapées, des conventions et instruments internationaux, de documents nationaux

Considerații generale

Dizabilitatea¹ este parte a condiției umane, oricine poate avea parte la un moment dat în viață de o dizabilitare temporară. Minimum zece la sută din populația Uniunii Europene se estimează că este reprezentată de persoane cu handicap², Europa încă necesitând multe eforturi pentru promovarea drepturilor acestor persoane și pentru asigurarea includerii lor în societate.

Astfel, pe parcursul ultimelor decenii, în

* Cercet. șt.

¹ Dizabilitatea – termenul generic pentru afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, definite conform Clasificării internaționale a funcționării, dizabilității și sănătății, adoptată și aprobată de Organizația Mondială a Sănătății (OMS), și care relevă aspectul negativ al interacțiunii individ-context (art. 5 pct. 16 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

² Persoanele cu handicap sunt acele persoane cărora mediul social, neadaptat deficiențelor lor fizice, senzoriale, psihice, mentale și/sau asociate, le împiedică total sau le limitează accesul cu șanse egale la viața societății, necesitând măsuri de protecție în sprijinul integrării și incluziunii sociale – art. 2 alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

lume s-a dezvoltat o nouă abordare în ceea ce privește persoanele cu handicap. Contextul internațional, inclusiv cel european, a promovat cu perseverență *abordarea socială a dizabilității*. În loc de a se pune accentul pe limitările funcționale, atenția se orientează spre posibilitățile persoanelor cu handicap de a fi active în societate și într-un mediu de lucru. Scopul acestei abordări fiind acela ca persoanele cu handicap să nu fie excluse din societate, ci încurajate să participe pe cât posibil la viața economică și socială, în baza unei evaluări complexe, efectuate de o echipă multidisciplinară, care să evidențieze nevoile individuale pentru ca societatea să se responsabilizeze și să răspundă eficient cu servicii.

Cercetările demonstrează că acest tip de abordare are multe efecte pozitive: buna utilizare a capitalului uman este benefică pentru societate, în general, și pentru persoana implicată are numeroase consecințe cum ar fi: sporirea stimei de sine, reducerea gradului de dependență, o stare mai bună a sănătății, speranță de viață mai mare și relații sociale pozitive.

Dizabilitatea nu este un atribut al unui

individ, ci un complex de condiții create de mediul social. Din această cauză, managementul acestei probleme necesită acțiune socială și este responsabilitatea comună a întregii societăți, în sensul producerii acelor schimbări de mediu necesare participării persoanelor cu dizabilități în toate domeniile vieții sociale. Managementul dizabilității este așadar o problemă de atitudine și ideologie, care implică o schimbare socială, ceea ce, în termeni politici, devine o problemă de drepturi ale omului.³

Instrumente juridice internaționale

Convenția nr. 111/1958 *privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă și exercitării profesiei*, adoptată de Organizația Internațională a Muncii în iunie 1958⁴, nu se referă în mod explicit la discriminarea persoanelor cu handicap, ci doar la diferențierile, excluderile sau preferințele întemeiate pe „rasă, culoare, sex, religie, convingeri politice, ascendență națională sau origine socială”. Precizarea conform căreia discriminarea înseamnă și „orice altă diferențiere, excludere sau preferință având ca efect suprimarea sau știrbirea egalității de posibilități sau de tratament în materie de ocupare a forței de muncă și exercitare a profesiei...”, face ca prevederile Convenției să poată fi extinse și asupra persoanelor cu handicap.

În iunie 1983, plecând de la prevederile *Recomandării privind reabilitarea vocațională a persoanelor handicapate*, din 1955, Organizația Internațională a Muncii a adoptat *Convenția nr. 159 pentru instruirea și angajarea persoanelor cu handicap*⁵, concepută în scopul de a formula și implementa o legislație care să asigure disponibilitatea unor măsuri adecvate de reabilitare vocațională pentru toate categoriile de persoane cu handicap și să promoveze oportunități de angajare a acestora în cadrul pieței libere a muncii, respectând principiul de egalitate între lucrătorii cu handicap și cei fără handicap. Documentul definește *persoana cu handicap* ca „un individ

ale cărui perspective de a obține sau menține un loc de muncă adecvat și de avansa în muncă sunt reduse substanțial ca rezultat al unei deficiențe fizice sau mentale, identificate corect”. Potrivit documentului, scopul reabilitării profesionale este „a da posibilitatea unei persoane cu handicap să fie protejată la locul de muncă, să-și păstreze postul și să avanseze în carieră, într-un mod convenabil, și astfel să fie încurajată integrarea sau reintegrarea persoanei cu handicap în societate”.

De asemenea, potrivit art. 7 din *Recomandarea nr. 168 privind reabilitarea vocațională și angajarea persoanelor cu handicap, a Organizației Internaționale a Muncii*, care însoțește *Convenția nr. 159*, „persoanele cu handicap trebuie să se bucure de șanse egale și de tratament egal în ceea ce privește angajarea în muncă, păstrarea locului de muncă și avansarea în muncă, iar, în măsura posibilităților, postul ocupat va corespunde alegerii făcute de persoana cu dizabilități și va fi potrivit pentru aceasta”

Programul Mondial de Acțiune privind Persoanele cu Handicap, adoptat în decembrie 1982 de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 37/52, a avut ca temă centrală „egalizarea șanselor”, potrivit căreia „persoanele cu handicap permanent care au nevoie de servicii de sprijin din partea comunității, de ajutor și echipamente pentru a duce o viață cât mai apropiată de cea normală, atât acasă, cât și în societate, trebuie să aibă acces la astfel de servicii. Cei care trăiesc împreună cu persoane cu handicap și le ajută în activitatea zilnică trebuie să fie, de asemenea, sprijiniți pentru a beneficia de odihnă și relaxare și a avea posibilitatea de a se îngriji de propriile nevoi”. Mai mult, în document se precizează că „așa cum persoanele cu handicap au drepturi egale cu celelalte, ele au și obligații egale. Este datoria lor să participe la construcția societății”. Astfel, tinerilor cu handicap trebuie să li se asigure șanse să aibă o carieră profesională, nu să fie instituționalizați și să trăiască din ajutorul statului.

În aprilie 1992, Comitetul Miniștrilor statelor membre ale Consiliului Europei a adoptat *Recomandarea Consiliului Europei nr. R(92) pentru o politică coerentă pentru egalizarea șanselor pentru persoanele cu handicap*, care, la art. 1 precizează că „o politică globală și

³ CIF – Clasificarea Internațională a funcționării, dizabilității și sănătății, OMS, 2003, p. 20.

⁴ Ratificată de România prin Decretul nr. 284 din 11 mai 1973 pentru ratificarea unor convenții ale Organizației Internaționale a Muncii, publicat în Buletinul Oficial nr. 81 din 6 iunie 1973.

⁵ Neratificată de România.

coerentă în favoarea persoanelor cu handicap sau a celor care sunt în pericol să aibă un handicap trebuie orientată spre: prevenirea sau eliminarea deficiențelor, garantarea participării complete și active la viața comunității, sprijin pentru o viață independentă, conformă dorințelor lor”.

Această politică vizează toate domeniile vieții comunității. Referindu-se la *angajarea în muncă* a persoanelor cu handicap, documentul recomandă luarea de măsuri individuale și colective pentru ca acestea să poată lucra, ori de câte ori este posibil, într-un loc de muncă obișnuit.

De asemenea, potrivit documentului, persoanele a căror capacitate profesională pentru muncă este limitată și cele cu deficiențe severe, care nu pot desfășura o muncă permanentă sau temporară într-un loc de muncă obișnuit vor fi angajate în locuri de muncă protejate. Astfel, în funcție de necesitățile și dorințele individuale, unele persoane cu handicap pot avea un program de lucru în care să fie combinate elemente ale locurilor de muncă protejată cu elemente ale locurilor de muncă obișnuite iar cele care nu vor fi niciodată capabile să lucreze vor fi orientate spre centre ocupaționale, unde, vor putea desfășura activități fără a se ține cont de productivitate și unde își vor putea dezvolta abilitățile funcționale, sociale și vocaționale.

În decembrie 1993, Adunarea Generală a ONU, prin *Rezoluția 48/96*, a adoptat *Regulile Standard privind Egalizarea de Șanse pentru Persoanele cu Handicap*, document elaborat ca urmare a experienței acumulate pe parcursul Decadei Națiunilor Unite pentru Persoanele cu Handicap (1983-1992), scopul fiind acela „de a asigura că fetele și băieții, femeile și bărbații cu handicap, ca membri ai societății din care fac parte, să poată exercita aceleași drepturi și obligații ca restul persoanelor”. Regula cu privire la *angajare în muncă* afirmă că statele trebuie să recunoască principiul conform căruia persoanele cu handicap trebuie încurajate să-și exercite drepturile și să beneficieze de șanse egale pentru a avea un serviciu productiv și rentabil pe piața muncii. În acest sens, se recomandă sprijinirea în mod activ a integrării persoanelor cu handicap printr-o serie de măsuri precum: formare profesională, regimul cotelor de stimulente orientate, împrumuturi sau

granturi pentru afaceri mici, contracte exclusive sau drepturi de producție prioritare, concesiile fiscale, respectarea contractului sau o altă tehnică sau asistență financiară pentru întreprinderile care angajează lucrători cu handicap.

De asemenea, se recomandă ca programele de acțiune ale statelor să includă: măsuri pentru a proiecta și adapta locurile de muncă și spațiile de lucru în așa fel încât să devină accesibile persoanelor cu diferite dizabilități; sprijin pentru utilizarea de noi tehnologii și dezvoltarea și producția de dispozitive de asistare, instrumente și echipamente; măsuri care să faciliteze accesul la astfel de dispozitive și echipamente pentru persoanele cu handicap, pentru a le permite să câștige și să mențină locul de muncă; furnizarea de formare, plasare și de sprijin.

Mai mult, pentru a depăși atitudinile negative și prejudecățile privind lucrătorii cu handicap, *Regula cu privire la angajare în muncă* recomandă inițierea și susținerea de campanii de sensibilizare publice concepute.

Un alt document de referință în ceea ce privește angajarea persoanelor cu handicap îl reprezintă *Carta Socială Europeană*, tratat al Consiliului Europei, adoptată în anul 1961, revizuită⁶ în 1996, intrat în vigoare începând cu luna iulie 1999, care, garantează persoanelor cu handicap dreptul la autonomie, integrare socială și dreptul de a participa la viața comunității.

Astfel, „în vederea garantării exercitării efective de către persoanele cu handicap, indiferent de vârstă, de natura și de originea handicapului lor, a dreptului la autonomie, la integrare socială și la participare în viața comunității, părțile se angajează, în special:

- să ia măsurile necesare pentru a furniza persoanelor cu handicap o orientare, o educație și o formare profesională în cadrul schemelor generale ori de câte ori este posibil sau, dacă nu este posibil, prin intermediul instituției specializate, publice sau private;

- să favorizeze accesul la angajare al persoanelor cu handicap, prin orice măsură susceptibilă să încurajeze patronii să angajeze și să mențină în activitate persoane cu handicap în mediul obișnuit de muncă și să adapteze

⁶ România a semnat varianta revizuită a Cartei în mai 1997, ratificând-o în mai 1999. Din totalul celor 31 de articole, România a ratificat 24 de articole, iar din totalul celor 98 de paragrafe, a ratificat 65.

condițiile de muncă la nevoile acestor persoane sau, atunci când din cauza handicapului acest lucru nu este posibil, prin organizarea sau crearea de locuri de muncă protejate. Aceste măsuri pot justifica, dacă este cazul, recurgerea la servicii specializate și de însoțire;

- să favorizeze deplina lor integrare și participare la viața socială, în special, prin măsuri, inclusiv ajutoare tehnice, care vizează depășirea dificultăților lor de comunicare și de mobilitate și care să le permită accesul la mijloacele de transport, la locuință, la activități culturale și la petrecerea timpului liber”.

Rezoluția Consiliului Europei nr. 1999/C 186/02 referitoare la crearea oportunităților egale la angajare pentru persoanele cu handicap, din 17 iunie 1999, cheamă statele membre ale Uniunii Europene ca, prin politicile naționale referitoare la ocuparea forței de muncă să acorde o atenție deosebită promovării șanselor de angajare în muncă a persoanelor cu handicap și să dezvolte politici preventive și active adecvate pentru promovarea integrării pe piața muncii a acestor persoane, atât în sectorul privat, inclusiv prin activități independente, cât și în sectorul public. De asemenea, *Rezoluția* cere statelor membre să acorde atenție posibilităților pe care dezvoltarea societății informaționale le oferă persoanelor cu handicap pentru găsirea unor locuri de muncă și provocărilor lansate de aceasta, cu care persoanele cu handicap trebuie să se confrunte.

Directiva Consiliului 2000/78/CE, din noiembrie 2000, de creare a unui cadru general în favoarea tratamentului egal privind ocuparea forței de muncă și condițiile de muncă are drept obiectiv „stabilirea unui cadru general de combatere a discriminării bazate pe apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și condițiile de muncă, în vederea punerii în aplicare a principiului tratamentului egal” (art.1).

Potrivit *Directivei*, în cazul persoanelor cu handicap, angajatorul este obligat să ia toate măsurile pentru „a amenaja corespunzător” locul de muncă astfel încât să se elimine dezavantajele: „aceasta înseamnă că angajatorul ia măsuri corespunzătoare, în funcție de nevoi, într-o situație concretă, pentru a permite unei persoane cu handicap să aibă acces la un loc de muncă, să îl exercite sau să avanseze, sau să

aibă acces la formare, cu condiția ca aceste măsuri să nu presupună o sarcină disproporționată pentru angajator. Această sarcină nu este disproporționată atunci când este compensată corespunzător prin măsuri existente în cadrul politicii urmărite în statele membre, adoptate în favoarea persoanelor cu handicap”(art.5).

Domeniile de aplicare ale *Directivei* sunt: condițiile de acces la încadrare în muncă, la activități neremunerate sau la muncă, inclusiv criteriile de selecție și condițiile de recrutare, oricare ar fi ramura de activitate și la toate nivelurile ierarhiei profesionale, inclusiv în materie de promovare; accesul la toate tipurile și la toate nivelurile de orientare și de formare profesională, de perfecționare și de recalificare, inclusiv dobândirea unei experiențe practice; condițiile de încadrare și de muncă, inclusiv condițiile de concediere și de remunerare; afilierea la și angajarea într-o organizație a lucrătorilor sau patronatului, sau orice organizație ai cărei membri exercită o anumită profesie, inclusiv avantajele obținute de acest tip de organizație.

*Planul de Acțiune pentru promovarea drepturilor și a deplinei participări a persoanelor cu handicap în societate: îmbunătățirea calității vieții persoanelor cu handicap în Europa 2006 – 2015 (Anexă la Rec (2006)5 a Comitetului de Miniștri către Statele Membre)*⁷ reprezintă unul din documentele importante în schimbarea de paradigmă – *de la pacient la cetățean* – „Acum nu mai vedem persoana cu handicap ca pe un pacient de care trebuie să răspunzi și care nu aduce nimic societății; considerăm că este o persoană care are nevoie să îndepărteze obstacolele pe care le întâlnește în societate, pentru a putea să ocupe locul legitim în calitate de membru deplin și activ al acesteia. Aceste obstacole se referă la atitudini și la obstacolele din mediul fizic, legislativ și din societate. Trebuie să continuăm să acționăm în favoarea unei schimbări de paradigmă substituind viziunii medicale asupra handicapului, o abordare socială bazată pe

⁷ *Planul de Acțiune* a fost lansat în România în cadrul Conferinței Regionale privind Dizabilitatea – *Implicat, nu asistat!* -, organizată de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap în perioada 14 – 16 mai 2006, la Constanța, în cadrul manifestărilor prilejuite de deținerea de către România a președinției Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

drepturile omului”.

În ceea ce privește domeniul *angajării, orientării și formării profesionale*, *Planul de acțiune* își propune ca scop „formarea unei baze pentru o mai largă participare a persoanelor cu handicap la angajare, pentru garantarea alegerii unei cariere și pentru asigurarea, prin structuri și dispozitive de susținere, a dreptului de alegere, toate măsurile preconizate aplicându-se atât angajatorilor publici cât și celor din sectorul privat”.

Obiectivele *Planului* sunt „promovarea angajării persoanelor cu handicap pe piața forței de muncă asociind măsurile antidiscriminatorii cu acțiuni pozitive și lupta împotriva discriminării și promovarea participării persoanelor cu handicap în domeniile evaluării, orientării și formării profesionale, precum și a altor servicii care vizează încadrarea în muncă”.

Astfel, acțiunile ce trebuie întreprinse presupun:

- să se țină cont de problemele persoanelor cu handicap, în politicile generale de angajare;

- să se asigure că persoanele cu handicap au acces la o evaluare individuală obiectivă;

- să se asigure că persoanele cu handicap au acces la serviciile de formare și orientare profesională, precum și la cele de angajare, la cel mai înalt nivel posibil de calificare, procedând, dacă este necesar, la amenajări necesare;

- să asigure o protecție față de discriminare în toate fazele angajării, prin aceasta înțelegând selecția și recrutarea, astfel ca toate măsurile să conducă la dezvoltarea profesională;

- să încurajeze angajatorii să recruteze persoane cu handicap;

- să se asigure că regimul general de activitate este accesibil și în folosul persoanelor cu handicap;

- să se asigure că măsurile de susținere, precum cele de angajare protejată sau asistată, sunt disponibile persoanelor cu handicap;

- să facă posibilă tranziția persoanelor cu handicap de la angajare protejată și asistată la un loc de muncă pe piața liberă a muncii;

- să încurajeze persoanele cu handicap să lucreze, atunci când acestea pot;

- să ia măsuri eficiente de încurajare în vederea angajării persoanelor cu dizabilitati;

- să promoveze măsuri, în special legislative și de gestiune a integrării, care să permită

persoanelor ce dobândesc un handicap în timp ce sunt angajate, să rămână pe piața muncii;

- să se asigure că toți tinerii cu handicap beneficiază de stagii de pregătire profesională care să le permită dezvoltarea propriilor competențe și informarea privind practicile angajării.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, proclamată oficial la 7 decembrie 2000, cu ocazia Conferinței Interguvernamentale asupra Tratatului de la Nisa, de către Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană, semnată la Strasbourg, în decembrie 2007, de către președintele Parlamentului European, președintele Comisiei Europene și președintele în exercițiu al Consiliului Uniunii, reprezintă cea mai actuală declarație a drepturilor fundamentale, promovând demnitatea umană, clarificând drepturile fundamentale ale cetățenilor europeni, garantând că toate instituțiile comunitare le vor respecta.

În conținutul său, *Carta* reunește toate drepturile civice, politice, economice și sociale ale cetățenilor europeni. În art. 14 se specifică “orice persoană are dreptul la muncă și dreptul de a exercita o ocupație aleasă sau acceptată în mod liber” iar, art. 26 afirmă recunoașterea și respectarea dreptului persoanelor cu handicap de a beneficia de măsuri care să le asigure autonomia, integrarea socială și profesională, precum și participarea la viața comunității.

Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, versiunea consolidată a *Tratatului de Instituire a Comunității Europene*, așa cum a fost modificat prin *Tratatul de la Lisabona*, în vigoare începând cu data de 1 decembrie 2009, organizează funcționarea Uniunii Europene și stabilește domeniile, limitele și condițiile exercitării competențelor sale. Prin *Tratat*, Uniunea caută să combată orice discriminare pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală (art. 10)

Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată, împreună cu *Protocolul Opțional* al acesteia, în decembrie 2006 și intrată în vigoare la 3 mai 2008⁸, a

⁸ Ratificată de România în anul 2010, prin Legea nr.221/2010, publicată în M. Of., I, nr. 792 din 26 noiembrie 2010.

marcat începutul unei noi etape în eforturile „de a promova, proteja și asigura exercitarea deplină și egală a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități, și de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinsecă”. *Convenția* reprezintă principalul instrument juridic internațional de luptă împotriva discriminării persoanelor cu dizabilități care, pentru prima dată, le stabilește în mod cuprinzător drepturile.

Convenția pune accent pe responsabilizarea societății față de persoanele cu deficiență: societatea este datoare să facă eforturi pentru a asigura viața în demnitate și șanse egale tuturor membrilor săi și trebuie să ia în considerare mediul. Mediul este cel care hotărăște ce efect are o deficiență asupra vieții cotidiene a persoanei.

Adoptarea și intrarea în vigoare a *Convenției* privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități marchează o schimbare profundă în abordările existente cu privire la dizabilitate. În *Convenție*, accentul nu mai este pus pe „imperfecțiunea” percepută a persoanei, ci, dimpotrivă, *Convenția* vede dizabilitatea ca o „patologie a societății”, care este rezultatul eșecului societăților de a fi incluzive și de a se adapta diferențelor individuale. Societățile trebuie să se schimbe, nu individul, iar *Convenția* furnizează un „traseu” pentru o asemenea schimbare.

Potrivit *Convenției Statele Părți* se angajează să asigure și să promoveze exercitarea deplină a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pentru toate persoanele cu dizabilități, fără nici un fel de discriminare pe criterii de dizabilitate.

În ceea ce privește dreptul la muncă al persoanelor cu dizabilități, în art. 27 din *Convenție* se recunoaște dreptul acestora de a lucra, în condiții egale cu celelalte persoane, inclusiv dreptul la posibilitatea de a se întreține prin munca aleasă sau acceptată liber, pe piața muncii și într-un mediu de lucru deschis, bazate pe incluziune și accesibile persoanelor cu dizabilități.

Astfel, potrivit *Convenției*, pentru a asigura protejarea și promovarea exercitării dreptului la muncă al persoanelor cu dizabilități, sunt necesare măsuri care să interzică discriminarea pe criterii de dizabilitate privind toate formele de angajare, inclusiv condițiile de recrutare, de angajare și de serviciu, continuitatea muncii, avansarea în

carieră, precum și condițiile de muncă sigure și sănătoase. Toate aceste măsuri trebuie să protejeze drepturile persoanelor cu dizabilități, în condiții egale cu ceilalți, în special egalitatea de șanse și remunerația egală pentru o muncă echivalentă, să promoveze posibilitățile de angajare pe piața muncii și avansarea în carieră a acestora, precum și asistența cu privire la găsirea, obținerea, păstrarea și reluarea serviciului. Mai mult, *Convenția* are în vedere și măsurile care să promoveze posibilitățile de exercitare, de către persoanele cu dizabilități a activităților independente, spiritul antreprenorial, dezvoltarea cooperativelor și începerea unei afaceri proprii. În plus, *Convenția* pune accent pe asigurarea efectuării unor adaptări rezonabile la locul de muncă pentru persoanele cu dizabilități, dar și pe activități de promovare a programelor de readaptare tehnică și profesională și programe privind păstrarea locului de muncă și reintegrarea la locul de muncă pentru persoanele cu dizabilități.

Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu dizabilități are ca obiectiv principal reducerea cu 20 de milioane a numărului de cetățeni europeni amenințați de sărăcie și excluziune socială. Pentru aceasta au fost propuse 5 domenii de acțiune, unul dintre acestea fiind *abordarea integrată a politicilor de incluziune pentru creșterea accesului la ocupare și asigurarea protecției sociale și accesului la serviciile esențiale*.

Strategia se axează pe eliminarea barierelor, Comisia identificând astfel opt linii de acțiune principale: accesibilitate, participare, egalitate, ocuparea forței de muncă, educație și formare, protecție socială, sănătate și acțiune externă.

În privința ocupării forței de muncă, *strategia europeană* pornește de la ideea că locurile de muncă de calitate asigură independența economică și favorizează reușita personală, oferind cea mai bună protecție împotriva sărăciei. Pentru a îndeplini obiectivele de creștere ale UE, este necesar ca mai multe persoane cu handicap să ocupe locuri de muncă remunerate pe piața deschisă a forței de muncă.

Acțiunile UE vor sprijini și completa eforturile naționale desfășurate pentru a analiza situația persoanelor cu handicap în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, pentru a lupta împotriva prejudecăților legate de anumite prestații de invaliditate care descurajează persoanele cu handicap să intre pe piața forței de muncă, pentru a contribui la integrarea acestora pe piața forței de muncă prin utilizarea Fondului social european (FSE), pentru

elaborarea de politici active pe piața forței de muncă, pentru a face locurile de muncă mai accesibile, pentru a institui servicii de plasare a forței de muncă, structuri de sprijin și de formare la locul de muncă.

Documente naționale

Preocuparea pentru situația persoanelor cu handicap în România este relativ recentă. Înainte de 1989, situația acestora a fost puțin cunoscută, bazele sistemului de protecție a persoanelor cu handicap constituindu-se în 1990, prin înființarea Secretariatului de Stat pentru Handicapați (SSH)⁹ pe lângă ministrul de stat însărcinat cu calitatea vieții și protecția socială.

Dacă la nivelul anilor 1990 erau înregistrate un număr de 74.053 persoane cu handicap, la sfârșitul trimestrului trei al anului 2013 numărul acestora se ridică la 697.169 persoane (aproximativ 3.66% din populația României, față de peste 15% media din Uniunea Europeană)¹⁰.

Introducerea în legislația românească a conceptelor legate de handicap a început în 1991, odată cu prima formă a Constituției României care dedică un articol distinct protecției persoanelor cu handicap, articol ce va fi păstrat și în forma revizuită din 2003: „Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.”¹¹

Potrivit Constituției, în România dreptul la muncă nu poate fi îngrădit, alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă fiind liberă iar salariații având dreptul la măsuri de protecție socială care privesc: securitatea și sănătatea acestora, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe țară, repausul săptămânal,

⁹ HG nr. 1.100/1990 privind înființarea Secretariatului de Stat pentru Handicapați, publicată în M. Of. nr. 295/1990 și HG nr. 1.161/1990 privind atribuțiile, organizarea și funcționarea Secretariatului de Stat pentru Handicapați, publicată în M. Of., I, nr. 119/1990. Schimbarea denumirii în SSPH s-a făcut prin HG nr. 939/2007.

¹⁰ www.anph.ro/statistici.

¹¹ Constituția României, revizuită, publicată în M. Of., I, la data de 29 octombrie 2003, art. 50.

concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții deosebite sau speciale, formarea profesională, precum și alte situații specifice, stabilite prin lege.

Așa cum este prevăzut de legislația muncii, în România, persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani, însă, aceasta poate încheia un contract de muncă în calitate de salariat și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau al reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale, dacă astfel nu îi sunt periclitate sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională. Este interzisă încadrarea în muncă a persoanelor puse sub interdicție judecătorească¹².

Primele acte normative din domeniul protecției persoanelor cu handicap apar în anul 1992: *Legea nr. 53/1992 privind protecția specială a persoanelor handicapate* și *Legea nr. 57/1992 privind încadrarea în muncă a persoanelor handicapate* potrivit căroră, “*persoanele handicapate pot fi încadrate în muncă de către persoane juridice și fizice care angajează personal salariat și pot exercita profesii potrivit capacității lor fizice și intelectuale. Încadrarea lor în muncă se poate realiza și prin crearea de locuri de muncă protejate, special organizate, asigurându-se înlăturarea și adaptările corespunzătoare*”

Anul 1999 marchează intrarea în vigoare a OUG nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap care a însemnat o altă etapă prin care a fost dezvoltat sistemul de măsuri de protecție specială a persoanelor cu handicap.

În anul 2000 apare primul act normativ din domeniul prevenirii discriminării¹³, care transpune prevederile Directivei 78¹⁴ și definește principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării, garantând, pentru toți cetățenii, exercitarea dreptului la muncă, la libera alegere a ocupației, la condiții de muncă echitabile și satisfăcătoare, la protecția împotriva somajului, la un salariu egal pentru muncă egală, la o remunerație

¹² Codul muncii, art. 13.

¹³ OUG 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, art. 1 alin. (2)

¹⁴ Directiva 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în munca și ocuparea forței de muncă.

echitabilă și satisfăcătoare.

O altă etapă importantă în evoluția sistemului de protecție a persoanelor cu handicap a fost marcată de intrarea în vigoare a două acte normative: Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013 „Șanse egale pentru persoanele cu handicap – către o societate fără discriminări”¹⁵ și Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap¹⁶.

Pentru perioada 2006 – 2013, unul dintre obiectivele generale propus de *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap* a fost *Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap*, pentru îndeplinirea căruia s-au avut în vedere următoarele obiective specifice: sprijin timpuriu efectiv (inclusiv prin dezvoltarea sistemului educațional de la vârsta timpurie corelată cu nevoile identificate în vederea creșterii gradului de incluziune socială); implicarea angajatorilor; îmbunătățirea sistemului educațional și de formare profesională; îmbunătățirea serviciilor de sprijin în vederea angajării și crearea serviciilor de sprijin al persoanelor cu handicap la locul de muncă.

Legea privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap recunoscând dreptul persoanelor cu handicap de a munci și de a realiza venituri în conformitate cu prevederile legislației muncii, de a li se crea toate condițiile pentru a-și alege și exercita profesia, meseria sau ocupația, pentru a dobândi și menține un loc de muncă, precum și pentru a promova profesional.

În vederea asigurării exercitării acestor drepturi, autoritățile publice au obligația de a lua o serie de măsuri specifice, precum¹⁷: promovarea conceptului potrivit căruia persoana cu handicap încadrată în muncă reprezintă o valoare

¹⁵ HG nr. 1175/2005 pentru aprobarea *Strategiei națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013*, „Șanse egale pentru persoanele cu handicap – către o societate fără discriminări”, publicată în M. Of., I, nr. 919 din 14 octombrie 2005.

¹⁶ Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, publicată în M. Of., I, nr. 1006 din 18 decembrie 2006.

¹⁷ Legea nr. 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 75 și art. 77

adăugată pentru societate și, în special, pentru comunitatea căreia aparține;

- promovarea unui mediu de muncă deschis, inclusiv și accesibil persoanelor cu handicap; crearea condițiilor și serviciilor necesare pentru ca persoana cu handicap să poată alege forma de conversie/reconversie profesională și locul de muncă, în conformitate cu potențialul ei funcțional; înființarea și susținerea complexelor de servicii, formate din unități protejate autorizate și locuințe protejate; inițierea și dezvoltarea formelor de stimulare a angajatorilor, în vederea angajării și păstrării în muncă a persoanelor cu handicap; acordarea de sprijin pentru organizarea unei piețe de desfacere pentru produsul muncii persoanei cu handicap; diversificare și susținerea diferitelor servicii sociale, respectiv consiliere pentru persoana cu handicap și familia acesteia, informare pentru angajatori, angajare asistată și altele asemenea; promovarea serviciilor de mediere pe piața muncii a persoanelor cu handicap; realizarea/actualizarea permanentă a bazelor de date, pentru evidențierea ofertei de muncă din rândul persoanelor cu handicap; dezvoltarea colaborărilor cu mass-media, în vederea creșterii gradului de conștientizare/sensibilizare a comunității cu privire la potențialul, abilitățile și contribuția persoanelor cu handicap la piața muncii; realizarea, în colaborare sau parteneriat cu persoanele juridice, publice ori private, de programe și proiecte având ca obiectiv creșterea gradului de ocupare; inițierea și susținerea de campanii de sensibilizare și conștientizare a angajatorilor asupra abilităților persoanelor cu handicap; inițierea de programe specifice care stimulează creșterea participării pe piața muncii a forței de muncă din rândul grupurilor supuse riscului major de excluziune socială.

Angajarea persoanelor cu handicap în România

Deși persoanele cu handicap pot exercita aproape orice fel de ocupație iar dacă se află în mediul potrivit, majoritatea acestora pot fi productive, totuși, în cazul acestora, rata de ocupare a forței de muncă este semnificativ mai scăzută iar rata șomajului mult mai ridicată decât în cazul persoanelor fără dizabilități.

Așa cum precizează legislația specifică persoanelor cu handicap, acestea pot fi încadrate în muncă conform pregătirii lor profesionale și capacității de muncă, atestate prin certificatul de încadrare în grad de handicap.¹⁸

¹⁸ Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 78 alin. (1).

Potrivit datelor statistice¹⁹, la 31.10.2013, erau înregistrate 642.915 persoane adulte cu handicap, 29.184 fiind angajate în muncă. Situația persoanelor cu handicap angajate, pe tipuri de handicap se prezintă astfel: Fizic – 7.424, Somatic – 11.613, Auditiv – 3.372, Vizual – 2.872, Mintal – 765, Psihic – 1.210, Asociat – 1.362, HIV/SIDA – 290, Boli rare – 251, Surdocecitate – 25

Participarea persoanelor cu handicap la piața muncii este importantă din mai multe motive: pe de o parte se are în vedere maximizarea resurselor umane, ceea ce presupune că implicarea productivă a persoanelor cu handicap crește bunăstarea individuală și contribuie la produsul național, iar pe de altă parte se urmărește promovarea demnității umane și a coeziunii sociale.

Există o serie de bariere în calea angajării persoanelor cu handicap, printre care: lipsa accesului, care presupune fie lipsa acces la instruire sau resurse financiare pentru dezvoltarea unei afaceri (datorate în special dificultăților de a prezenta garanții), fie barierele de mediu care pot face dificil accesul fizic la locul de muncă; prejudecăți despre dizabilitate fapt care presupune atât percepții ale angajatorilor despre dizabilitate sau persoanele cu handicap, la capacitatea acestora de a munci dar și așteptări scăzute de sine cu privire la abilitatea persoanelor cu handicap de a fi angajate ceea ce poate face ca acestea nici măcar să nu încerce să își găsească de lucru; discriminare, manifestată de angajatori, datorită părerilor greșite despre capacitățile persoanelor cu handicap, sau datorită faptului că nu doresc să le includă în forța lor de lucru; supra-protecția reglementată de legislația muncii – măsuri precum reducerea timpului de muncă sau o perioadă mai mare de concediu de odihnă, îi determină pe angajatori să considere că persoanele cu handicap generează o productivitate mai mică și costuri mai ridicate.

Pentru a încuraja șansele de angajare ale persoanelor cu handicap, este necesară intervenția în mai multe direcții: legi și reglementări cu referire la angajarea persoanelor cu handicap, care presupun legea antidiscriminare²⁰ ce face ilegală luarea de

decizii cu privire la angajarea unei persoane pe baza dizabilității ei și acțiunea afirmativă în domeniul ocupării forței de muncă; intervenții adaptate, manifestate prin:

- sistemul de cote de ocupare a forței de muncă a persoanelor cu handicap în sectoarele public și privat. În România, autoritățile și instituțiile publice, persoanele juridice, publice sau private, care au cel puțin 50 de angajați, au obligația de a angaja persoane cu handicap într-un procent de cel puțin 4% din numărul total de angajați altfel optează fie pentru a plăti lunar către bugetul de stat o sumă reprezentând 50% din salariul de bază minim brut pe țară înmulțit cu numărul de locuri de muncă în care nu au angajat persoane cu handicap, fie achiziționează de la unitățile protejate produse sau servicii realizate prin propria activitate a persoanelor cu handicap²¹.

- stimulente pentru angajatori. În România, angajatorii persoanelor cu handicap beneficiază de deducerea, la calculul profitului impozabil, a sumelor aferente adaptării locurilor de muncă protejate și achiziționării utilajelor și echipamentelor utilizate în procesul de producție de către persoana cu handicap, a cheltuielilor cu transportul persoanelor cu handicap de la domiciliu la locul de muncă, precum și a cheltuielilor cu transportul materiilor prime și al produselor finite la și de la domiciliul persoanei cu handicap, angajată pentru muncă la domiciliu. Tot în categoria stimulentele pentru angajatori se înscriu și decontarea din bugetul asigurărilor pentru șomaj a cheltuielilor specifice de pregătire, formare și orientare profesională, de încadrare în muncă a persoanelor cu handicap, dar și subvenția de la stat acordată angajatorilor, în condițiile prevăzute de Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare²².

Unitățile protejate beneficiază de scutire de plata taxelor de autorizare la înființare și de reautorizare dar și de alte drepturi acordate de autoritățile administrației publice locale

¹⁹ www.mmuncii.ro/statistici.

²⁰ OUG 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, art. 1 alin. (2).

²¹ Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 78 alin. (2).

²² Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 84.

finanțate din fondurile proprii²³.

- angajarea protejată. Formele protejate de angajare în muncă sunt:

- locul de muncă protejat care reprezintă spațiul aferent activității persoanei cu handicap, adaptat nevoilor acesteia, care include cel puțin locul de muncă, echipamentul, toaleta și căile de acces²⁴

- unitate protejată autorizată, operatorul economic de drept public sau privat, cu gestiune proprie, în cadrul căruia cel puțin 30% din numărul total de angajați cu contract individual de muncă sunt persoane cu handicap²⁵.

- reabilitare și formare profesională - Serviciile de reabilitare profesională dezvoltă și redau capacitățile persoanelor cu handicap astfel încât acestea pot participa la o piață a muncii competitivă. Serviciile se ocupă de instruirea pentru muncă, consiliere și plasare. Programele tradiționale de instruire se regăsesc de obicei în mediul urban, adesea la distanță de locul unde trăiesc persoanele cu handicap. Meseriile pe care le predau nu răspund adesea la schimbările de pe piața muncii. În plus, ipoteza de la care pleacă aceste programe tinde să fie aceea că persoanele cu handicap nu sunt capabile decât de un număr limitat de meserii.

Pentru a depăși deficiențele programelor tradiționale de instruire, formele de instruire alternativă par promițătoare: reabilitarea profesională bazată pe comunitate, instruirea de către semenii, intervenția timpurie, consiliere – presupun ridicarea gradului de conștientizare referitoare la carieră și construirea aptitudinilor.

- angajare pe cont propriu și microfinanțare – presupun finanțarea pentru a ajuta la demararea unor afaceri pe scară redusă poate oferi o alternativă angajării greu de găsit. În acest caz sunt necesare aptitudini de marketing, acces la credite și sprijin pe termen lung.

- protecția socială se referă la prestațiile sociale acordate indiferent de veniturile realizate, acestea reprezentând de fapt o compensare a dizabilității (cheltuielilor legate de dizabilitate).

- schimbarea atitudinilor, a percepțiilor

²³ Ibidem, art. 82.

²⁴ Legea nr. 448/2008 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 5 pct. 22.

²⁵ Ibidem, art. 5 pct. 29.

despre dizabilitate la nivel de comunitate.

Așadar, mulți factori de decizie au un rol în îmbunătățirea șanselor pe piața muncii pentru persoanele cu handicap: Guvernul, angajatorii, organizațiile persoanelor cu handicap.

Guvernul trebuie să aibă în vedere intervenția în câteva direcții principale: legi și reglementări, programe publice, culegerea de date statistice, schimbarea atitudinilor.

Prin ratificarea, în anul 2010, a *Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități*, România s-a angajat să adopte toate măsurile adecvate, inclusiv legislative, pentru a se modifica sau abroga legile, reglementările, cutumele și practicile existente care constituie discriminare împotriva persoanelor cu handicap.

Guvernul trebuie să transpună și să pună în practică o legislație anti-discriminare eficientă, asigurându-se că politicile publice sunt armonizate în vederea furnizării de stimulente și suport persoanelor cu handicap pentru a ocupa un loc de muncă și pentru ca angajatorii să îi angajeze.

Cadrul legislativ din România trebuie dezvoltat – ar trebui început cu modificarea articolului din Codul Muncii cu privire la interzicerea încadrării în muncă a persoanelor puse sub interdicție judecătorească. De asemenea, trebuie elaborate politici și identificate măsuri adecvate pentru promovarea angajării persoanelor cu handicap în sectorul privat, promovarea oportunităților pentru activități independente, dezvoltarea spiritului antreprenorial, dezvoltarea de cooperative și începerea unei afaceri proprii, promovarea reabilitării vocaționale și profesionale, menținerea locului de muncă și programele de reintegrare profesională pentru persoanele cu handicap. De asemenea, se impune o analiză a termenilor și conceptelor specifici domeniului pensiilor - invaliditate, pensia de invaliditate, pierderea capacității de muncă astfel încât persoanelor cu handicap care au și calitatea de pensionar de invaliditate să li se respecte dreptul la muncă²⁶.

²⁶ A se vedea *Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România*, IRDO, București, 2013. Raport realizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului ca mecanism independent de promovare, protecție și monitorizare a implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

Programele publice elaborate de Guvern trebuie să aibă în vedere consilierea profesională și programele de instruire accesibile pentru persoanele cu handicap, serviciile de ocupare a forței de muncă convenționale disponibile pentru persoanele cu handicap pe baze egale cu ceilalți ce caută de lucru. La elaborarea programelor publice, Guvernul trebuie să se asigure că programele convenționale de protecție socială includ persoanele cu handicap și în același timp le sprijină întoarcerea la locul de muncă necreând stimulente negative celor care caută să se angajeze sau care vor să se întoarcă la locul de muncă.

De asemenea, programele publice presupun ajustarea sistemelor de evaluare a dizabilității, astfel încât acestea să evalueze aspectele pozitive ale funcționării și capacității de muncă.

Culegerea de date statistice este o altă direcție ce trebuie ținută în atenția Guvernului. Credem că trebuie elaborate și aplicate cu consecvență metodologii pentru colectarea datelor cu privire la angajarea persoanelor cu handicap. Pentru aceasta, datele trebuie să fie standardizate astfel încât să asigure atât monitorizarea progresului politicilor cu privire la persoanele cu handicap cât și punerea în practică la nivel național a *Convenției*.

În ceea ce privește schimbarea atitudinilor, Guvernul trebuie să acționeze în sensul promovării conștientizării printre angajatori a obligației lor de a nu discrimina și a mijloacelor disponibile lor pentru a sprijini angajarea persoanelor cu handicap. Trebuie insuflat în rândul publicului ideea că persoanele cu handicap pot munci, dacă li se acordă suportul adecvat.

Un alt factor de decizie, cu rol în îmbunătățirea șanselor de a accesa piața muncii pentru persoanele cu handicap, îl reprezintă angajatorii care realizează adaptări rezonabile atunci când angajează persoane cu handicap, înființează programe de gestionare a *dizabilității* pentru a sprijini întoarcerea la lucru a angajaților care dobândesc o dizabilitate, dezvoltă parteneriate cu agențiile de ocupare a forței de muncă locale, cu instituțiile de învățământ, programele de instruire a aptitudinilor și întreprinderile sociale pentru a

construi o forță de muncă calificată care să includă persoanele cu handicap, dar mai ales, se asigură că toți supervizorii și personalul de resurse umane sunt familiarizați cu cerințele de adaptare și non-discriminare cu privire la persoanele cu handicap.

Organizațiile neguvernamentale, inclusiv cele ale persoanelor cu handicap oferă suport specific atunci când șansele normale nu sunt disponibile, sprijină reabilitarea bazată pe comunitate pentru a spori dezvoltarea aptitudinilor și pentru a permite persoanelor cu handicap să-și câștige un trai decent.

Pentru a pune în practică astfel de recomandări este nevoie de angajament și acțiuni ferme din partea unei game largi de factori decizionali²⁷. Deși toți factorii decizionali au rol important, Guvernul are cel mai important rol, care presupune: revizuirea legislației și politicilor existente pentru conformitate cu *Convenția*; revizuirea politicilor, sistemelor și serviciilor convenționale și pe cele specifice dizabilității pentru a identifica lipsurile și barierele și pentru a planifica acțiuni pentru a le depăși; elaborarea unei strategii și a unui plan de acțiune național referitor la dizabilitate, stabilind linii clare de responsabilitate și mecanisme de coordonare, monitorizare și raportare în toate sectoarele; alocarea resurselor adecvate serviciilor finanțate public deja existente și finanțarea în mod adecvat a punerii în practică a strategiei și a planului de acțiune național privind protecția drepturilor persoanelor cu handicap; introducerea de măsuri pentru a se asigura că persoanele cu handicap sunt protejate de sărăcie și beneficiază în mod adecvat de programele convenționale de ameliorare a stării de sărăcie; includerea dizabilității în sistemele de strângere a datelor la nivel național și furnizarea de date separate despre dizabilitate oriunde e posibil; implementarea comunicării pentru a spori nivelul de cunoștințe și înțelegere al publicului în ceea ce privește dizabilitatea; stabilirea modalităților prin care persoanele cu handicap și terțele părți pot depune plângeri cu privire la drepturile omului și la legile care nu sunt aplicate sau nu sunt în vigoare.

²⁷ Raportul mondial privind dizabilitatea, Organizația Mondială a Sănătății și Banca Mondială, București, 2012.

PROMOVAREA ȘI PROTEJAREA DREPTURILOR OMULUI DE CĂTRE CONSILIUL EUROPEI

ISABELA STANCEA*

Abstract:

Since its creation in 1949, the Council of Europe has been the symbol of peace and cooperation between states. Since 1989, when democratic values were propagated in Europe, the organization has acquired a new political dimension. Today, the Council of Europe symbolizes the commitment of over 820 million citizens in the field of human rights, democracy and the rule of law. The Council of Europe seeks solutions to the main problems that grinds contemporary international society ó racism, terrorism, organized crime, corruption, drug addiction, human trafficking, cloning, environmental protection, health, etc. ó and considers that these problems could be solved only through close cooperation between the Member States. But the Council of Europe is not concerned with defense issues.

Keywords: human rights, democracy, international organization

Résumé:

Depuis sa création en 1949, le Conseil de l'Europe a été le symbole de la paix et de la coopération entre les États. Depuis 1989, lorsque les valeurs démocratiques ont été propagées en Europe, l'organisation a acquis une nouvelle dimension politique. Aujourd'hui, le Conseil de l'Europe symbolise l'engagement de plus de 820 millions de citoyens dans le domaine des droits de l'homme, la démocratie et la primauté du droit.

Le Conseil de l'Europe cherche des solutions aux principaux problèmes qui broie la société internationale contemporaine - le racisme, le terrorisme, le crime organisé, la corruption, la drogue, le trafic humain, le clonage, la protection de l'environnement, la santé, etc. - et estime que ces problèmes ne pourraient être résolus que grâce à la coopération étroite entre les États membres. Mais le Conseil de l'Europe n'est pas concerné par les questions de défense.

Mots-clés: droits de l'homme, démocratie, organisations internationales

Scurt istoric

Reorganizarea continentului european după al doilea război mondial a readus în prim plan ideea unei Europe unite. Deși născută cu câteva secole în urmă, efectivitatea acestei idei aparține totuși secolului XX¹.

Oricât de paradoxal ar părea, războaiele sunt unul din principalele motoare ale evoluției politice și sociale; amintiți-vă doar de dezvoltarea drepturilor femeilor după primul război mondial. Ideea creării Consiliului Europei constituie unul din rezultatele majore ale mișcărilor populare dornice să reformeze societatea și să instaureze o pace durabilă în urma celui de-al doilea război mondial. Așa cum declara Winston Churchill într-un discurs celebru pronunțat la Zurich în septembrie 1946: „Trebuie să construim un fel de State Unite ale

Europei. Este unicul mijloc de a permite sutelor de milioane de muncitori să regăsească bucuriile simple și speranțele care fac ca viața să merite a fi trăită... De ce n-ar exista un grup european capabil să dea un sentiment de patriotism extins și de cetățenie comună popoarelor înspăimântate ale acestui continent turbulent și puternic?”² După această declarație a fost creat Consiliul Europei.

De altfel, în această perioadă, au existat multiple dezbateri cu privire la organizarea unei Europe unite în urma cărora au fost conturate pregnant două teorii: prima viza o cooperare interguvernamentală, care să protejeze suveranitatea statelor membre, iar cea de a doua prevedea o unificare a teritoriilor și a suveranităților, adică o federație. Drept urmare, se semnează la 5 mai 1949 statutul primei organizații europene, fondată de europeni pentru europeni: Consiliul Europei. Intrat în vigoare la

* Asist. univ., Universitatea Constantin Brâncoveanu, Pitești.

¹ A se vedea Andrei Popescu, Alina Dinu, Ion Jinga, *Organizații europene și euroatlantice*, Ed. Economică, București, 2005, p. 21.

² http://www.coe.int/AboutCoe/media/interface/publications/europe_a_decouvrir_mo.pdf.

3 august 1949, Statutul Consiliului Europei oferă perspectiva unei Europe a păcii, cooperării și înțelegerii. Primele sesiuni ale Comitetului Miniștrilor și ale Adunării Consultative au avut loc imediat după intrarea în vigoare a Statutului, la Strasbourg, aici rămânând sediul Consiliului Europei³.

Organizația astfel creată a rămas de-a lungul primelor patru decenii o instituție vest-europeană. Istoria sa reflectă în fapt pe cea a continentului. Spre sfârșitul acestei prime faze a existenței sale, Consiliul Europei a atins cifra de 23 de membri. Contribuția sa majoră a constat în acea perioadă, în elaborarea unui ansamblu important de norme și acorduri de cooperare. După 1989, Consiliul Europei a constituit prima structură de primire a țărilor Europei Centrale și de Est, pe măsura opțiunilor acestora pentru democrație. Ca urmare a acestui proces spectacular și inedit, din Consiliu făceau parte în anul 1999, 41 de state europene. Vocația sa de organizație pan-europeană a fost deja demonstrată de o manieră clară și convingătoare⁴.

După căderea comunismului, Consiliul Europei a constituit prima structură deschisă țărilor Europei Centrale și de Est înscrise pe calea reformei democratice. Cea mai mare organizație strict europeană, Consiliul Europei numără în prezent 47 de state membre, contribuind astfel la crearea unui vast spațiu de securitate democratică. Orice stat european poate deveni membru al Consiliului Europei cu o condiție: ca el să accepte principiul supremației dreptului și să garanteze drepturile omului și libertățile fundamentale pentru toate persoanele aflate sub jurisdicția sa⁵.

Belarus este o țară aplicantă, statutul său de invitat special a suferit o suspendare ca urmare a nerespectării și încălcării principiilor democrației și drepturilor omului. Există și cinci state care dețin statutul de observator: Sfântul Scaun, Statele Unite, Canada, Japonia, Mexic.

La 4 octombrie s-au împlinit 20 de ani de când România a devenit membru la Consiliul

Europei în baza rezoluției nr. 37/1993 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei⁶. La data de 7 octombrie 1993, România a semnat documente statutare și Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, cu ocazia primului Summit al Consiliului Europei (Viena). Aderarea la Consiliu, organizație fondată pe principiile respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului, pentru valorile democrației și ale statului de drept, a constituit o etapă obligatorie în promovarea demersurilor României de aderare la Uniunea Europeană (UE) și la Organizația Tratatului Nord-Atlantic (NATO)⁷.

Obiectivele Consiliului Europei și principalele domenii de activitate

Consiliul Europei reprezintă astăzi o organizație interguvernamentală ale cărei obiective sunt: protejarea drepturilor omului, a democrației pluraliste și a supremației dreptului; favorizarea conștientizării și încurajarea dezvoltării identității și diversității culturale ale Europei; căutarea soluțiilor pentru problemele cu care se confruntă societatea europeană: discriminarea minorităților, xenofobia, intoleranța, bioetica și clonarea umană, terorismul, traficul de ființe umane, crima organizată și corupția, cibercriminalitatea, violența contra copiilor etc.; dezvoltarea stabilității democratice în Europa prin susținerea reformelor politice, legislative și constituționale⁸.

Organele acestei organizații sunt: Comitetul Miniștrilor și Adunarea Parlamentară, asistate de un Secretariat General. Comitetul Miniștrilor este organismul decizional al Consiliului Europei și are în componența sa miniștrii afacerilor externe ai tuturor țărilor membre (sau reprezentanții lor permanenți).

Adunarea Parlamentară reprezintă organul deliberativ al Organizației. Membrii acesteia sunt desemnați de parlamentele naționale.

³ Statele care au semnat atunci Statutul au fost: Belgia, Danemarca, Franța, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Olanda și Suedia; acestora, de-a lungul timpului, li s-au mai alăturat și multe altele.

⁴ A se vedea Nicolae Ecobescu, *Manualul Consiliului Europei*, Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei, București, 1999, p. 17.

⁵ A se vedea Andrei Popescu ș.a., op. cit., p. 26.

⁶ România a ratificat Statutul prin Legea nr. 64 din 4 octombrie 1993, publicată în M. Of., I, nr. 238 din 4 octombrie 1993. A se vedea pentru mai multe detalii și Irina Moroianu Zlătescu, Emil Marinache, Rodica Șerbănescu (coord.), *Principalele instrumente internaționale privind drepturile omului la care România este parte*, Volumul II Instrumente regionale, IRDO, București, 2006, p. 15 și urm.

⁷ <http://coe.mae.ro/node/1252>.

⁸ <http://www.coe.ro/istoric.html>.

Secretariatul General răspunde de principalele direcții strategice ale programului de lucru și de bugetul organizației și supraveghează organizarea și funcționarea curentă a organizației.

Alături de aceste organe, în cadrul Consiliului Europei mai ființează și Congresul Autorităților Locale și Regionale din Europa. Constituie un organ consultativ care reprezintă autoritățile locale și regionale. Guvernele, parlamentele naționale și autoritățile locale și regionale sunt, astfel, reprezentate separat. Conferința ONG-urilor Consiliului Europei reunește 400 de ONG-uri internaționale având un statut participativ pe lângă organizație. Comisariatul pentru drepturile omului este o instituție non-jurisdicțională a Consiliului Europei care are rolul de a promova educația, cunoașterea și respectul pentru drepturile omului în statele membre ale Consiliului Europei⁹.

Franceza și engleza sunt limbile oficiale ale acestei organizații, dar ca limbi de lucru mai sunt utilizate germana, italiana și rusa.

Activitatea Consiliului Europei privește toate domeniile de interes pentru societatea europeană, mai puțin problemele de apărare națională. Drepturile omului și democrația pluralistă, statul de drept și securitatea cetățeanului, combaterea rasismului, xenofobiei și a intoleranței, protecția minorităților naționale, coeziunea socială și calitatea vieții, coeziunea culturală și pluralismul cultural, cooperarea judiciară sunt tot atâtea centre de interes ale Consiliului Europei¹⁰.

Recunoscând rolul fundamental al organizației de la Strasbourg, România, prin faptul că a devenit membră a Consiliului Europei, a devenit parte la 88 de convenții ale Consiliului Europei și a semnat alte 20¹¹

⁹ <http://www.coe.ro/istoric.html>.

¹⁰ A se vedea Andrei Popescu ș.a., op. cit., p. 29.

¹¹ Dintre care cele mai importante amintim: Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (ratificată de România la 18 mai 1994) și cele 14 protocoale adiționale; Carta autonomiei locale (din 17 noiembrie 1997); Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor crude, inumane sau degradante, precum și cele două protocoale adiționale la această convenție (din 4 octombrie 1994); Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale (din 11 mai 1995, România fiind prima țară care a ratificat această convenție); Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare (în curs de

România beneficiază în prezent de o percepție bună și credibilitate atât la nivelul conducerii organizației cât și al statelor membre. În perioada 17 noiembrie 2005 – 19 mai 2006, România a exercitat președinția Comitetului de Miniștri, principalul organ decizional al organizației. Mandatul românesc a fost orientat în funcție de deciziile adoptate de ultimul Summit al Consiliului Europei (Varșovia, 2005), urmărind cu prioritate promovarea standardelor democratice și a bunei guvernări, protecția drepturilor fundamentale, dezvoltarea unor societăți inclusive și asigurarea coerenței arhitecturii instituționale europene¹².

Contribuția Consiliului Europei la protejarea și promovarea drepturilor omului

Îmbunătățirea continuă a protecției drepturilor omului este una dintre misiunile fundamentale ale Consiliului Europei. În acest scop, el și-a stabilit patru direcții principale de acțiune: realizarea unor sisteme de control și de protecție eficace a drepturilor și libertăților fundamentale; identificarea noilor amenințări la adresa drepturilor omului și a demnității umane; sensibilizarea publicului asupra importanței drepturilor omului; promovarea educației și a formării profesionale în materia drepturilor omului.

Primul document regional cu privire la drepturile omului creat de Consiliul Europei și care consacră standardele acestuia în materie este *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 și intrată în vigoare la 3 septembrie 1953¹³. Convenția a reprezentat primul document care a pus în discuție crearea unei ordini publice europene, Comisia Europeană identificând, prin aplicarea

a fi ratificată); Carta socială europeană (revizuită) din 7 mai 1999; Convenția europeană pentru reprimarea terorismului, adoptată la Strasbourg, la 27 ianuarie 1977, ratificată de România la 2 mai 1997; Convenția europeană de asistență judiciară mutuală în materie penală și Protocolul adițional la aceasta, ratificate de România la 9 decembrie 1998; Convenția Consiliului Europei pentru combaterea traficului de ființe umane, semnată de România la 16 mai 2005 și aflată în curs de ratificare; Convenția Consiliului Europei pentru prevenirea terorismului, semnată de România la data de 16 mai 2005, etc.

¹² <http://administrare.site.edu.ro/index.php/articles/c850/>.

¹³ A fost ratificată de țara noastră prin Legea nr. 30/1994 și publicată în M. Of., I, nr. 135 din 31 mai 1994.

acesteia, existența unei ordini publice a democrațiilor libere ale Europei¹⁴.

Convenția garantează un întreg ansamblu de drepturi fundamentale, printre care: dreptul la viață, la protecție împotriva torturii și a tratamentelor inumane, la libertate și securitate, la un proces echitabil, la respectarea corespondenței și a vieții private și familiale, la libertatea de exprimare, inclusiv libertatea presei, la libertatea de gândire, conștiință și religie, cât și la libertatea de reuniune pașnică și de asociere. De-a lungul timpului, prin Protocoloalele adiționale au mai fost adăugate și alte drepturi față de cele recunoscute prin Convenție, cum ar fi: abolirea pedepsei cu moartea (Protocolul nr. 6), garanții procesuale în cazul expulzării străinilor (Protocolul nr. 7), interzicerea generală a discriminării (Protocolul nr. 12), abolirea pedepsei cu moartea în orice situație (Protocolul nr. 13) etc.

Implicarea Consiliului Europei în protejarea drepturilor omului nu se limitează doar la textul Convenției și la controlul respectării sale, acțiunea sa vizând, în egală măsură, reafirmarea și consolidarea întregului cadru democratic, cu toate elementele sale constitutive: pluralism politic, buna funcționare a instituțiilor democratice, supremația dreptului, protecția minorităților, lupta împotriva intoleranței, drepturile străinilor, susținerea educației, protecția mediului etc¹⁵.

Ca și celelalte instrumente internaționale de protecție a drepturilor omului, Convenția reflectă, în întreaga ei economie, interdependența dintre pacea și securitatea internațională și respectul drepturilor omului. Conform preambulului său, libertățile fundamentale constituie „înseși bazele justiției și păcii în lume”¹⁶.

Această Convenție stabilește pentru statele membre un control supranațional al drepturilor omului. Astfel, pentru a se asigura respectarea angajamentelor ce decurg din Convenție, a fost înființată Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu sediul la Strasbourg. Curtea poate fi sesizată, printr-o cerere, de orice persoană

fizică, orice organizație neguvernamentală sau orice grup de particulari care se pretinde victimă a unei încălcări de către unul dintre statele membre a unor drepturi recunoscute de Convenție sau Protocoloalele sale. De reținut este că, Curtea poate fi sesizată doar după epuizarea căilor de recurs interne, așa cum se înțelege din principiile de drept internațional general recunoscute, și într-un termen de 6 luni, începând cu data deciziei interne definitive¹⁷.

Potrivit art. 41 dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoloalelor sale și dacă dreptul intern al statului pârât nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă. Bogata jurisprudență a Curții în materia cauzelor contra României, stă mărturie cu privire la nivelul de încălcare a drepturilor omului din România¹⁸.

Din analiza statisticilor existente se observă tendința ascendentă a plângerilor înregistrate la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în ultimii ani din partea tuturor statelor membre, iar pentru a avea o imagine mai completă cu privire la importanța fundamentală a acestei instanțe și a contribuției sale incomensurabile la protejarea drepturilor omului, trebuie menționat că, de la începutul funcționării acestei instanțe și până în prezent, țara noastră a fost obligată la plata unei sume de peste 50 de milioane de euro drept despăgubiri persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate.

Datorită faptului că, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reglementa numai drepturi civile și politice, Consiliul Europei a adoptat un alt document - *Carta Socială Europeană*-care a fost semnat la 18 octombrie 1961 și a intrat în

¹⁷ Art. 34 și 35 din Convenția europeană a drepturilor omului, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 17.

¹⁸ Conform unui comunicat al Curții, din totalul de 155.500 de cereri aflate pe rolul Curții de la Strasbourg la data de 30.09.2011, 12.950 erau îndreptate împotriva României (aproximativ 8,3%). România ocupă locul 3 în clasament, după Rusia (43.050 de cereri – 27,7%) și Turcia (17.250 de cereri – 11,1%), iar la data de 11.10.2011 numărul cererilor îndreptate împotriva României a crescut la 15.140. Majoritatea plângerilor au ca obiect pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție - dreptul la respectarea proprietății (38%), a art. 6 din Convenție – dreptul la un proces echitabil (30%) sau durata procedurii (7%) ori a art. 5-dreptul la libertate și siguranță (6%)

¹⁴ A se vedea Nicolae Purdă, Nicoleta Diaconu, *Protecția juridică a drepturilor omului, ediția a II-a revizuită și adăugită*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 83.

¹⁵ A se vedea Andrei Popescu ș.a., op. cit., p. 30.

¹⁶ A se vedea Bianca Selejan-Guțan, *Protecția europeană a drepturilor omului, Ediția 4*, Ed. C.H.Beck, București, 2011, p. 30.

vigoare la 26 februarie 1965. Carta Socială Europeană completează dispozițiile Convenției din 1950, stabilind un sistem de protecție pentru drepturile economice, sociale și culturale și proclamă o listă de 19 drepturi și principii, dintre care menționez: dreptul la muncă, dreptul la remunerație echitabilă, la organizare și negociere colectivă, dreptul copiilor și femeilor angajate la protecție, dreptul la îngrijire socială și medicală, dreptul la pregătire și îndrumare profesională etc¹⁹.

Carta Socială Europeană trebuie înțeleasă ca un sistem care cuprinde cinci instrumente juridice: Carta Socială Europeană, intrată în vigoare în 1965 și care are rolul de a garanta drepturile fundamentale sociale și economice, venind să completeze Convenția europeană a drepturilor omului, care protejează drepturile civile și politice; Protocolul adițional din 5 mai 1988, care a mai adăugat alte 4 drepturi la cele inițiale; Protocolul de amendare din 21 octombrie 1991, care conține dispoziții privind mecanismul de control al Cartei; Protocolul adițional din 9 mai 1995 care dă posibilitatea partenerilor sociali și organizațiilor non-guvernamentale de a efectua plângeri colective; Carta Socială Europeană revizuită la 3 mai 1996, care a extins numărul drepturilor garantate la 31.

Carta a fost revizuită întrucât s-a simțit nevoia adaptării sale la evoluțiile sociale și economice, iar cu ocazia revizuirii a fost lărgit câmpul său de aplicare la o serie de noi drepturi economice și sociale, prin modificarea sau completarea unor dispoziții, cum ar fi: dreptul la o locuință decentă; dreptul la protecție în caz de concediere; dreptul salariaților la demnitate; consolidarea egalității dintre bărbați și femei; dreptul la protecție împotriva sărăciei și a excluziunii sociale; extinderea interzicerii discriminării.

Așadar, drepturile garantate de Cartă sunt de două categorii. Prima categorie vizează condițiile de muncă, aici fiind incluse drepturi cum ar fi: dreptul la muncă, la orientare și formare profesională, protecția mediului de muncă cu tot ce include acesta-condiții de muncă, salariu echitabil, nediscriminarea femeilor în raport cu bărbații în cadrul raporturilor juridice de muncă, drepturile sindicale etc.

¹⁹ A se vedea Nicolae Purdă ș.a., op. cit, p. 86.

A doua categorie vizează coeziunea socială și include drepturi precum: dreptul la protecția sănătății, dreptul la securitate socială, dreptul la asistență socială și medicală, dreptul de a beneficia de servicii sociale; egalitatea dintre femei și bărbați, drepturile copiilor și adolescenților, mamelor, familiilor, persoanelor handicapate, lucrătorilor migranți și familiilor acestora, persoanelor vârstnice; consolidarea dreptului copiilor și adolescenților la protecție socială, juridică și economică etc.

Pentru România²⁰, ratificarea Cartei Sociale Europene revizuite are semnificația unui angajament politic de promovare și asigurare a standardelor sociale, reconfirmându-și angajamentul de a-și adapta mecanismele legale și instituționale la standardele și valorile specifice democrațiilor europene, obligațiile rezultate în urma aderării la acest tratat internațional impunând continuarea reformelor interne în toate domeniile vieții sociale, cu scopul de a contribui la asigurarea unei reale protecții sociale a cetățenilor atât în mediul de muncă cât și în afara acestuia²¹.

Pentru consolidarea stabilității continentului European, în special după dispariția regimurilor comuniste, un nou elan a fost dat la cel mai înalt nivel Consiliului Europei prin intermediul Summit-urilor șefilor de stat și de guvern. Trei Summit-uri au avut loc până în prezent. La Viena, în 1993, liderii politici ai celor 32 de state care erau atunci membre ale organizației au fixat direcția de acțiune în vederea extinderii, răspunzând, astfel, noilor provocări ale momentului²².

La Strasbourg, în 1997, șefii de stat și de guvern ai celor 40 de state membre de atunci au adoptat un plan de acțiune bazat pe patru principii fundamentale: democrația și drepturile omului, coeziunea socială, securitatea cetățenilor și educația pentru democrație și diversitatea culturală. Cel de-al treilea Summit s-a ținut în zilele de 16 și 17 mai 2005 la Varșovia (Polonia). Scopul propus a constat în definirea obiectivelor și priorităților Consiliului

²⁰ România a semnat Carta Socială Europeană revizuită a Consiliului Europei la data de 14 mai 1997 și a ratificat-o prin Legea nr. 74 din 3 mai 1999, publicată în M. Of., I, nr. 193 din 4 mai 1999.

²¹ <http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Domenii/Relatii>

²² <http://www.coe.ro/istoric.html>

Europei în cadrul noului său mandat politic, reafirmându-se totodată valorile și principiile sale guvernamentale, spre a putea răspunde sfidărilor noului secol²³.

Organizația se concentrează tot mai mult pe activitatea de prevenire a încălcărilor drepturilor omului; tocmai în acest scop, a fost elaborată Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante, în anul 1987, care are ca obiectiv prevenirea maltratării persoanelor private de libertate.

Concret, se desemnează un comitet de experți care vizitează locurile de detenție, aici intrând penitenciare, comisariate, cazărmi etc., locuri unde sunt deținute persoane private de libertate, le intervievează în absența martorilor și formulează recomandări pe care le include într-un raport ce servește ca punct de discuție cu statul interesat.

Au mai fost elaborate și alte multe instrumente, convenții, acorduri, declarații, rezoluții, recomandări, de mare importanță, vizând diverse probleme cum sunt: adopția de copii, statutul juridic al copiilor născuți în afara căsătoriei, prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, limbile regionale sau minoritare, protecția minorităților naționale etc²⁴.

Începând cu anul 1989, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei și-a adus o contribuție decisivă la gestionarea crizelor politice din Europa, iar dezbaterile sale pe aspecte politice au fost adesea bazate pe concluziile misiunilor organizate pe teren, pe observarea alegerilor și pe instaurarea unui dialog permanent cu statele în cauză, consolidându-se astfel, rolul politic al Consiliului Europei.

Și pe viitor, Consiliul Europei va continua să supună atenției comunității internaționale obiective principale, cum ar fi: apărarea drepturilor omului, a democrației și a statului de drept, promovarea drepturilor sociale și a coeziunii sociale, punerea în valoare a diversității culturale, combaterea rasismului, a intoleranței și xenofobiei, dezvoltarea educației pentru cetățenie democratică, elaborarea unor măsuri împotriva terorismului, crimei organizate, corupției, criminalității informatice,

precum și o serie de măsuri vizând bioetica, clonarea și traficul cu ființe umane.

Rezumând cele arătate până acum, se poate spune că, prin activitatea sa în domeniul drepturilor omului și cu ajutorul convențiilor și celorlalte instrumente legislative, Consiliul Europei a urmărit și continuă să urmărească: protejarea drepturilor civile și politice, grație procedurilor prevăzute de Convenția europeană a drepturilor omului; protejarea drepturilor sociale și economice prin mecanismul Cartei Sociale Europene; protejarea persoanelor private de libertate, prin intermediul vizitelor efectuate de Comitetul european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante; protejarea drepturilor minorităților naționale prin intermediul Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale; promovarea egalității între bărbați și femei; combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței; consolidarea libertății de exprimare și de informare prin mijloacele de comunicare în masa și libera circulație a ideilor și informațiilor dincolo de frontiere²⁵.

Consiliul Europei are ca scop fundamental apărarea drepturilor omului, a democrației și a preeminenței dreptului în întreaga Europă și este cea mai veche instituție politică europeană. Această organizație are meritul de a fi elaborat și adoptat singura convenție internațională în materia drepturilor omului care are forță executorie.

Faptul că, Consiliul Europei a adoptat Convenția europeană a drepturilor omului a conferit o importanță istorică acestei organizații; această Convenție are o însemnătate specială pentru promovarea și protejarea drepturilor omului în întreaga lume, începând cu perioada de după al doilea război mondial.

Convenția, la rândul său, are meritul de a constitui primul tratat în materia drepturilor omului din lume și, pentru a exista un control asupra modului său de aplicare, tot Convenția are meritul de a fi determinat înființarea primei Curți internaționale unde pot fi depuse plângeri în materia drepturilor omului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reprezintă instanța europeană cea mai reprezentativă în domeniul drepturilor omului.

²³ <http://www.coe.ro/istoric.html>.

²⁴ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *Instituții europene și drepturile omului*, IRDO, București, 2008, p. 23.

²⁵ http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/counc_of_eur_and_prot_of_hum_rights-oth-rmn-t01.pdf.

Aceasta a fost creată în vederea soluționării plângerilor în materia drepturilor omului provenite din statele membre ale Consiliului Europei și are rolul de a veghea la respectarea dispozițiilor Convenției europene a drepturilor omului și a Protocoalelor sale de către statele care le-au ratificat. Aceste Protocoale sunt puse la dispoziția statelor membre spre semnare și ratificare, cum a fost recent și cazul Protocolului nr. 15, deschis spre semnare la 24 iunie 2013. Acesta prevede o serie de modificări, printre care și reducerea termenului de introducere a cererilor la Curtea Europeană de la 6 luni la 4 luni. Dezvoltarea unor tehnologii de comunicare mai rapide, pe de o parte, și durata echivalentă a termenelor de recurs în vigoare în statele părți la Convenție, pe de altă parte, au constituit argumente în favoarea reducerii acestui termen.

Considerăm că acest demers nu este benefic pentru cetățenii ale căror drepturi are menirea a le proteja Convenția și ar putea constitui o limitare a accesului la Curte. Această modificare va avea ca rezultat reducerea numărului de cereri introduse la această instanță, dar nu ca urmare a reducerii numărului de încălcări ale drepturilor omului, ci ca urmare a acestei limitări introduse de Protocolul nr. 15.

Prin faptul că România a ratificat Convenția europeană a drepturilor omului, a fost deschisă calea petițiilor individuale în fața Curții Europene a Drepturilor Omului din partea persoanelor fizice și juridice române, putând fi astfel monitorizat gradul de încălcare a drepturilor omului la nivelul fiecărui stat și sancționate aceste încălcări. Jurisprudența dezvoltată în cadrul acestei Curți este cea mai extinsă în comparație cu alte sisteme internaționale și ilustrează perfect încrederea pe care cetățenii au în această instanță. De aceea, apreciem că ar fi necesară găsirea unor soluții

care să nu-l dezavantajeze pe cetățean în demersul său de a se adresa Curții și, dimpotrivă, să-i creeze posibilități mai largi de a face cunoscute acestei instanțe încălcările drepturilor sale fundamentale.

Numeroase state au ratificat Convenția, dobândind astfel, dreptul de a se adresa Curții Europene a Drepturilor Omului, însă nevoia unei cooperări regionale mai strânse a determinat Consiliul Europei să adopte norme de drept social cu aplicare europeană. A creat astfel, Carta Socială Europeană care reglementează relațiile de muncă și protecție socială care, de asemenea, prezintă o importanță deosebită în contextul economico-social actual, când s-au înmulțit și diversificat raporturile juridice din domeniul muncii și securității sociale și chiar este necesară impunerea anumitor reguli pentru statele membre.

Așadar, dacă vorbim de contribuția Consiliului Europei la promovarea și protejarea drepturilor omului este suficient să amintim doar că această organizație are meritul de a fi elaborat cele mai importante tratate internaționale în materia drepturilor omului, care aveau să constituie punctul de plecare pentru alte noi acorduri, convenții și să dezvolte importante mecanisme de protejare a drepturilor omului în întreaga lume. Iar dacă amintim și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, ca instrument de monitorizare a modului de aplicare al Convenției, și analizăm jurisprudența tot mai bogată a acesteia de la an la an, avem imaginea completă a imensei contribuții pe care o aduce Consiliul Europei la protejarea drepturilor omului.

Putem spune, fără riscul de a exagera, că nu s-ar putea concepe o societate internațională democratică în absența organizației Consiliului Europei.

CRIZA ECONOMICĂ ȘI DREPTURILE OMULUI

MIRCEA CIOCAN*

Abstract:

In addition to other rights proclaimed by the Universal Declaration of Human Rights, the right to a decent life, to work, education, paid vacations, health care, etc., enjoy particular attention. The Declaration also provides that any person who works has the right to just and favorable remuneration to ensure for him and his family an existence worthy of human dignity, supplemented, if necessary, by other means of social protection. Thus, in addition to proclaiming a decent living as a result of work performed, it also guarantees the right of workers to organize themselves and make use of all legal instruments for social and political improvement of their living conditions. The elements that confer substance to the notion of decent living vary and differ from one family to another and from one country to another, and the standard of living in each country is closely correlated with the population purchasing power and strongly influenced by the minimum wage.

Keywords: the right to work, the right to decent life, fair compensation, social security, union organization, social dialogue.

Résumé

En plus des autres droits proclamés par la Déclaration universelle des droits de l'homme, le droit à une vie décente, à travailler, à l'éducation, les congés payés, les soins de santé, etc., bénéficie d'une attention particulière. La Déclaration prévoit également que toute personne qui travaille a droit à une rémunération équitable et favorable pour assurer à lui et à sa famille une existence conforme à la dignité humaine, complétée, le cas échéant, par d'autres moyens de protection sociale. Ainsi, en plus d'annoncer un niveau de vie décent à la suite du travail effectué, il garantit également le droit des travailleurs à s'organiser et à faire usage de tous les instruments juridiques pour l'amélioration sociale et politique de leurs conditions de vie. Les éléments qui confèrent substance à la notion de vie décente varient et diffèrent d'une famille à l'autre et d'un pays à l'autre, et le niveau de vie dans chaque pays est étroitement corrélés avec le pouvoir d'achat de la population et fortement influencées par le salaire minimum.

Mots-clés: le droit au travail, le droit à une vie décente, une indemnisation équitable, la sécurité sociale, l'organisation syndicale, le dialogue social.

Încă de la proclamarea, în 10 decembrie 1948, a Declarației Universale a Drepturilor Omului acestea au reprezentat conceptualizarea pragmatică a dorinței indivizilor indiferent de apartenența națională de a fi liberi și egali, de a fi apărați împotriva abuzurilor de orice fel pe care regimurile statale le pot exercita asupra lor. Declarația reprezintă astfel un cod complet al demnității umane: dreptul la viață, la libertate, la libertatea de conștiință și de exprimare, dar și dreptul la un trai decent, la muncă, la educație, la concedii plătite și asistență medicală etc¹.

Dreptul la muncă. Retribuirea echitabilă și satisfăcătoare. În rândurile care urmează ne vom referi, dintre toate drepturile înscrise în Declarația Universală a Drepturilor Omului la dreptul la muncă². Vom încerca să identificăm în ce măsură contraprestația de care se bucură

salariatul în cadrul relațiilor legale de muncă satisface dezideratul pe care art. 23 al Declarației îl proclamă la punctul 3 și anume: *Orice om care muncește are dreptul la o retribuire echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure atât lui, cât și familiei sale, o existență conformă cu demnitatea umană și completată, la nevoie, prin alte mijloace de protecție socială.*³ Trebuie încă de la început remarcat caracterul generos al acestui articol care pe lângă statuarea unui trai decent de pe urma muncii prestate garantează dreptul muncitorilor de a se organiza în sindicate și de a uza de toate instrumentele legale, politice și sociale pentru îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al lor precum și al familiilor lor. Noțiunea de trai decent însă este una foarte relativă și ea este pusă de obicei în corelare cu potențialul economic al țării respective, cu nivelul de fiscalitate generală a statului și cu evoluția

* Cercet. șt.

¹ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Declarația Universală a Drepturilor Omului - 65 de ani de promovare și protecție a drepturilor omului, supra, p.

² A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Economia și drepturile omului. Câteva repere, în „Drepturile Omului” nr. 1/2010, p. 5 și urm.

³ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Emil Marinache, Rodica Șerbănescu (coord.), Principalele instrumente intenționale privind drepturile omului la care România este parte, Volumul I, Instrumente universale, IRDO, București, 2006, pp. 9-10.

gradului de ocupare pe piața muncii⁴. Traiul decent este greu de concretizat într-o unitate de măsură etalon prin intermediul căreia să-l comparăm între diferiți indivizi care compun societatea. Acesta într-o primă accepțiune poate însemna un trai îndestulat fără lipsuri în ceea ce privește asigurarea unei locuințe, precum și a cheltuielilor aferente întreținerii acesteia, posibilitatea asigurării îmbrăcăminte și a unei alimentații corespunzătoare, sănătoase pentru întreaga familie, asigurarea nevoii de recreere și refacere a capacității de muncă. Desigur că aceste elemente care dau consistență noțiunii de trai decent sunt variabile de la o familie la alta dacă ne gândim numai la mărimea locuinței, ori la marca mașinii fără a mai vorbi de posibilitățile de petrecere a timpului liber.

Diferențele sunt remarcabile din acest punct de vedere și de la o țară la alta, iar standardul de viață din fiecare țară este în strânsă corelație cu puterea de cumpărare a populației și puternic influențat de nivelul salariului minim pe economie.

În țara noastră nivelul salariului minim are valoarea de 850 de lei cu începere de la 1 ianuarie 2014. Pentru o scurtă ilustrare putem să analizăm cuantumul venitului minim din diferitele țări ale Uniunii Europene. Remunerația minimă legală în Belgia este de 1.502 euro brut, acesta fiind cel mai mare salariu minim din Uniunea Europeană și al doilea din Europa. Salariul minim cel mai ridicat din Europa este cel din Luxemburg 1.874 de euro. Cele două țări sunt urmate de Olanda, cu un salariu minim de 1.478 de euro, Franța - 1.430 de euro și Irlanda - 1.462 de euro. La polul opus se regăsesc Bulgaria, cu un salariu minim de 156 de euro și România, unde salariul minim este de 800 de lei, respectiv 179 de euro, în creștere cu 145 la suta fata de acum 10 ani.⁵ Nivelul de trai în aceste țări este totuși total diferit. Cu toate că valoarea brută a salariului minim se menține la coada clasamentului țărilor membre, corelând această cifră cu productivitatea muncii în țara noastră observăm că se schimbă ordinea în acest clasament.

Dreptul sindical. Convenția Organizației Internaționale a Muncii (OIM) nr. 87 privind libertatea sindicală și protecția dreptului sindical adoptată de către Conferința generală a OIM 9

iulie 1948⁶ a fost transpusă în legislația noastră națională prin Legea nr. 54/1991 cu privire la sindicate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 164 din 7 august 1991. Conform acesteia salariații pentru prima dată în perioada postdecembristă puteau înființa sindicate libere care să le promoveze interesele și să le apere drepturile. În perioada respectivă au fost înființate majoritatea sindicatelor, urmând coagularea mișcării sindicale, un proces de lungă durată care probabil nici azi nu s-a încheiat însă. În 2003 această lege a fost republicată fiind parțial modificată. Acest fapt a fost precedat de negocieri între reprezentanții Confederațiilor sindicale, ai celor patronale și Guvern. Pentru că negocierile depășeau deseori cadrul discuțiilor bilaterale patronat-sindicate și tendința escaladării conflictelor către zona politică erau evidente, după 5 ani în care nu au fost delimitate ariile de negociere sindicală, și nu a fost delimitată aria de competență a Guvernului în materie de negociere, Parlamentul adoptă Legea nr. 130/ 24.10.1996 privind negocierea colectivă. S-a transpus astfel în practică prevederile Convenției OIM nr. 98 din 1 iulie 1949 privind negocierile colective, document cadru ce reglementează angajarea și toate elementele sistemului de salarizare. S-a pus capăt în acest fel lungilor frământări sociale specifice unei țări cu economie centralizată, preponderent de stat în care și patron și guvernant era statul Român. Elocvente pentru anii 1992-1996 sunt demonstrațiile de forță ale unor structuri sindicale care nu au avut un caracter revendicativ strict sindical ci pe alocuri a avut caracter politic. A se vedea mineriadele. Prin prisma Convenției nr. 98 statele trebuie să ia măsuri corespunzătoare pentru a încuraja și promova dezvoltarea și utilizarea cea mai largă a procedurilor de negociere voluntară a convențiilor colective între cei ce angajează și organizațiile celor ce angajează, pe de o parte, și organizațiile lucrătorilor pe de altă parte, în vederea reglementării prin acest mijloc a condițiilor de angajare, implicit de salarizare.⁷ Din această perspectivă statul trebuie să se abțină de la orice imixtiune care vizează acordurile de voință ale celor două părți.

După cum se afirmă în literatura de specialitate, „declanșarea crizei financiare din 2008, în SUA și alte țări, reprezintă cea mai

⁴ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, • Respectarea drepturilor economice, sociale și culturale în noul deceniu, în „Drepturile Omului” nr. 1/2011, p. 5 și urm.

⁵ ro.wikipedia.org/wiki/Criza_economică_mondială_din_2008-prezent.

⁶ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Emil Marinache ș.a, op.cit., pp. 332-333.

⁷ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Emil Marinache ș.a, op.cit., pp. 338-339.

serioasă zguduire a finanțelor internaționale de la Marea Depresiune din 1929-1933. Efecte ale actualei crize se răspândesc, dincolo de sfera financiară, la nivelul economiei mondiale în ansamblu, afectând creșterea economică și piața muncii și generând o serie de alte efecte conexe cu implicații de natură conjuncturală sau pe termenle mediu și lung în ceea ce privește structura sistemului financiar mondial și interfața acestuia cu economia reală”.⁸

Criza economică mondială din 2008 – 2013 a început în luna decembrie 2007, moment când pierderea încrederii investitorilor americani în ipotecarea securitizată a condus la o criză de lichidități ce a determinat o injectare substanțială de capital în piețele financiare din partea Rezervei Federale Americane, a Băncii Angliei și a Băncii Centrale Europene.⁹

Criza s-a agravat în 2008, întrucât bursele de valori din lume s-au prăbușit sau au intrat într-o perioadă de instabilitate acută. Un număr mare de bănci, creditori și companii de asigurare au dat faliment în săptămânile ce au urmat.

Prăbușirea Administrației Federale pentru Locuințe (SUA) este adesea făcută responsabilă pentru producerea crizei. Însă vulnerabilitatea sistemului financiar a fost provocată de contractele și operațiile financiare complicate și supuse efectului de pârgie, politica monetară a SUA stabilind un preț neglijabil pentru credit și astfel favorizând o cotă foarte ridicată a efectului de pârgie și, conform economistului american John Bellamy Foster, o „hipertrofie a sectorului financiar”.¹⁰

Unii analiști consideră că țările afectate drastic de criză au avut creșteri semnificative ale salariului minim, în perioada premergătoare anilor de recesiune economică, majorări impuse prin legislațiile naționale. Un prim exemplu îl conferă Administrația SUA care a emis *Fair Minimum Wage Act of 2007* care a intrat în vigoare în 25 mai 2007 și a prevăzut creșterea salariului minim în SUA în trei etape: începând cu 24.07.2007 la 5,85\$ pe oră, începând cu

24.07.2008 la 6,55\$ pe oră, începând cu 24.07.2009 la 7,25\$ pe oră.

Același efect poate fi observat și în unele țări europene, care au avut creșteri semnificative ale salariului minim pe economie în anii premergători crizei. Cea mai afectată țară de criza economică din U.E. este Letonia. Extrem de interesant este că această țară a avut, în anii care au precedat criza, cea mai mare creștere a salariilor minime din Uniunea Europeană: de la 1 ianuarie 2006, la 128 euro pe lună; de la 1 septembrie 2006, la 170 euro pe lună; de la 1 iulie 2007, la 227 euro pe lună.

Rezultatul acestei creșteri spectaculoase a fost apariția unei crize extrem de puternice cu șomaj ridicat. Întâmplător sau nu, pe de altă parte, singura țară din UE care a suferit cel mai puțin din punct de vedere economic în acești ani de criză este Suedia, una dintre cele 6 țări europene care nu a statuat prin lege un nivel al salariului minim pe economie, ajustările salariale fiind reglate de piață.

Situația din țara noastră. Deficitul de cont curent al României a fost de 14% din produsul intern brut (PIB), în anii care au precedat criza, respectiv 2007-2008. Guvernatorul Băncii Naționale a României Mugur Isărescu a afirmat că în 2007, înainte de criză, gândea o ajustare a deficitului de cont curent de la 14% la 8%, însă în urma crizei deficitul a scăzut la 4%, ca urmare a corectării piețelor.¹¹ Intrările de capitaluri în România s-au diminuat până spre 2% din PIB. De la 19 miliarde de euro, câți bani au intrat în România în 2007 și 2008, în fiecare an s-au redus spre 3-4 miliarde de euro și atunci economia trebuie să se adapteze. Ajustarea deficitului de cont curent s-a făcut din bani publici prin împrumut de la organismele financiare internaționale Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială.

“A conduce o instituție printr-o criză este foarte dificil și abia ulterior poți să faci evaluări dacă a fost bine sau nu. Cred că este un moment în care ar trebui să facem o evaluare dacă abordarea noastră în 2008-2009 a fost cea mai bună. S-a încheiat și cel de-al doilea acord cu organismele financiare internaționale și un asemenea bilanț este necesar. Nu am nici timpul și nu e nici scopul meu acum, dar un lucru trebuie să spun: ajustarea prin care a trecut România era inerentă. Dacă noi nu făceam ajustarea, o făceau piețele externe. Asta s-a și

¹¹ Curs de guvernare.ro Mugur Isarescu „Strategia: On strategies in a challenging world”, seminar organizat de SNSPA.

A se vedea Gheorghe Zaman, *Criza economică și financiară în România. Cauze provocări și remedii pe termen scurt și lung*, www.seap.usv.ro/cercetare/scoaladevara pp. 1-2.

⁹ A se vedea Arrighi, G. și Silver, B.J., *Chaos and Governance in the Modern World System*, University of Minnesota Press.

¹⁰ “Monopoly finance capital and the crisis”, interviu cu John Bellamy Foster, publicat în cotidianul *Klassekampen*, Norvegia, 15 octombrie 2008.

întâmpat”¹², a afirmat Isărescu la seminarul „Strategica: On strategies in a challenging world”, organizat de BNR și SNSPA.

Măsurile de criză întreprinse de către Guvernul României au vizat pe lângă înghețarea ajustărilor aduse salariului minim începând cu anul 2009, reducerea cheltuielilor bugetare, începând cu pensiile și cu fondul de salarii după cum urmează¹³: reducerea cu 15% a pensiilor, indemnizațiilor de șomaj și a ajutoarelor sociale; eliminarea celui de-al treisprezecelea salariu; reducerea cu 25% a salariilor din companiile de stat începând cu data de 01.07.2010; reducerea fondului de salarii din sistemul bugetar în anul 2011; eliminarea scutirii de impozitare a specialiștilor din domeniul tehnologiei informației; impozitarea progresivă a proprietăților imobiliare.

Curtea Constituțională a declarat, neconstituționale articolele Legii 118/2010 ce modificau quantumul pensiilor, motivând decizia prin faptul că este afectat dreptul constituțional la pensie. Legea a fost modificată apoi în Parlament prin eliminarea pasajelor declarate neconstituționale, fiind limitată la reducerea salariilor în sistemul bugetar. În motivarea Deciziei nr. 872 din 25 iunie 2010 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar Publicată în Monitorul Oficial nr. 433 din 28.06.2010 Curtea Constituțională a subliniat următoarele¹⁴: Constituția României prevede, în mod expres, la art.47 alin.(2), dreptul la pensie ca drept fundamental. Textul constituțional nu califică dreptul la pensie doar din perspectiva unui interes patrimonial al persoanei, ci, consacrand în mod expres dreptul la pensie ca un drept fundamental, impune statului obligații constituționale suplimentare, astfel încât să se asigure un nivel de ocrotire al acestui drept superior celui prevăzut de Convenție și de protocoalele sale adiționale. În aceste condiții devine aplicabil art.60 din Convenție, potrivit căruia „*nicio dispoziție din prezenta convenție nu va fi interpretată ca limitând sau aducând atingere drepturilor omului și libertăților*

¹² Idem.

¹³ Legea 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, publicată în M. Of., I, nr. 441 din 30 iunie 2010.

¹⁴ Decizia Nr. 872 din 25 iunie 2010 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar publicată în M. Of., I, nr.433 din 28 iunie 2010.

fundamentale care ar putea fi recunoscute conform legilor oricărei părți contractante sau oricărei alte convenții la care această parte contractantă este parte”¹⁵. În consecință, având în vedere gradul ridicat de protecție oferit prin Constituție acestui drept, pentru motivele sus arătate, reducerea quantumului pensiei contributive, indiferent de procent și indiferent de perioadă, nu poate fi realizată. Rezultă că art.53 din Constituție nu poate fi invocat ca temei pentru restrângerea exercițiului dreptului la pensie.

Pentru a compensa imposibilitatea economisirii de fonduri la bugetul de stat prin reducerea pensiilor, guvernul a adoptat o ordonanță de urgență prin care a mărit taxa pe valoarea adăugată de la 19% la 24%.

Printr-o ordonanță de urgență aplicabilă de la 1 iulie 2010, guvernul a impus noi impozite, lărgind baza de impozitare. Astfel, tichetele cadou, tichetele de masă, cele de creșă și de vacanță, precum și plățile compensatorii au fost asociate salariului și impozitate; cotele de cheltuială forfetară acordate veniturilor din dreptul de autor s-au înjumătățit; s-au impus impozite pe veniturile din dobânzi; cota de impunere anticipată pentru tranzacțiile cu valută la termen a fost crescută de la 1% la 16%, iar cea pentru câștigurile din jocuri de noroc a fost stabilită la 25%.¹⁶

După ce dialogul social a fost întrerupt prin blocarea Consiliului Economic și Social, sindicatele protestează prin toate mijloacele posibile, organizând într-un final două mari mitinguri de protest împotriva măsurilor de austeritate impuse populației prin promovarea Legii 118/2010.

Modificări în plan legislativ. Guvernul adoptă modificări ale Codului Muncii fără o consultare prealabilă a partenerilor de dialog social și desigur fără votul (consultativ) al CES. Modificările vizează măsuri ce au darul de a îngreuna condiția salariaților în România. Spre exemplificare vom ilustra câteva articole modificate¹⁷: dreptul angajatorului de a stabili

¹⁵A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Emil Marinache, Rodica Șerbănescu (coord.), *Principalele instrumente internaționale privind drepturile omului la care România este parte*, Volumul II Instrumente regionale, IRDO, București, 2006, pp. 55-57.

¹⁶ Legea 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, publicată în M. Of., I, nr. 441 din 30 iunie 2010.

¹⁷ Legea nr. 49/2010 privind unele măsuri în domeniul muncii și asigurărilor sociale, publicată în M. Of., I, nr. 195 din 29 martie 2010.

obiectivele de performanță individuală și obligația corelativă a acestuia de a informa salariații cu privire la criteriile de evaluare a activității profesionale; perioada de probă va putea avea o durată de maximum 90 de zile calendaristice în cazul funcțiilor de execuție și 120 de zile calendaristice pentru funcții de conducere, iar perioada maximă în care se pot face angajări succesive de probă este de 12 luni; pe durata sau la sfârșitul perioadei de probă, contractul individual de muncă poate înceta exclusiv printr-o notificare scrisă, fără preaviz, la inițiativa oricăreia dintre părți, fără a fi necesară motivarea acesteia; angajatorul confruntat cu reducerea temporară a activității va putea, în anumite condiții, reduce programul de lucru de la 5 la 4 zile, cu reducerea corespunzătoare a salariului; perioada de preaviz este de 20 de zile lucrătoare în cazul concedierii pentru motive ce nu țin de persoana salariații; termenul de preaviz în cazul demisiei este de 20 de zile lucrătoare pentru salariații cu funcții de execuție și 45 de zile lucrătoare pentru salariații cu funcții de conducere; contractul individual de muncă cu durata determinată va putea fi încheiat pentru o perioadă de până la 36 de luni inclusiv; eliminarea restricțiilor privind posibilitatea angajatorului de a apela la agenții de muncă temporară. Angajatorii vor putea apela la agenții de muncă temporară pentru executarea sarcinilor precise și cu caracter temporar cu anumite excepții, expres prevăzute de lege; durata maximă legală a timpului de muncă nu va putea depăși 48 de ore pe săptămână, inclusiv orele suplimentare; munca suplimentară se compensează prin ore libere plătite în următoarele 60 de zile calendaristice după efectuarea acesteia; în cazul în care programarea concediului de odihnă se face fracționat, angajatorul are obligația să stabilească programarea astfel încât fiecare salariat să efectueze într-un an calendaristic cel puțin 10 zile lucrătoare de concediu neîntrerupt; a fost modificată restricționarea angajatorului în privința efectuării de noi angajări pe o perioadă de 9 luni de la data concedierii colective. Astfel, în termen de 45 de zile calendaristice de la data concedierii, salariații concediați prin concediere colectivă are dreptul de a fi reangajați cu prioritate pe postul reînființat în aceeași activitate.

Datorită faptului că măsurile de criză adoptate nu au putut fi făcute operaționale pe un interval de timp mai mare decât finele anului

2010, Guvernul a decis înlocuirea Legii nr. 330/2009 Legea salarizării unitare a personalului plătit din fonduri publice, aplicabilă la momentul revenirii, cu o nouă lege având același domeniu de reglementare Legea nr. 284/2010. Cu toate că la momentul judecării excepției de neconstituționalitate cu care a fost sesizată Curtea Constituțională consideră ca fiind iminentă revenirea la salarizarea anterioară a bugetarilor așa cum arăta în motivarea deciziei: *Curtea observă, de asemenea, că măsura criticată are un caracter temporar, tocmai pentru a nu se afecta substanța dreptului constituțional protejat. Astfel, este evident că restrângerea exercițiului unui drept trebuie să dureze numai atât timp cât se menține amenințarea în considerarea căreia această măsură a fost edictată. În acest sens, Curtea constată că măsura criticată are o durată limitată în timp, și anume până la data de 31 decembrie 2010.*¹⁸

Intenția reală a autorităților noastre statale în fapt nu a fost aceea de a reda drepturile amputate prin Legea 118 în materie de drept al proprietății patrimoniale asupra salariilor și celorlalte drepturi garantate ci înghețarea nivelului salariilor reduse în anul 2010 și pentru anii viitori.

Motivată oarecum artificial prin invocarea art. 53 din Constituția României referitoare la securitatea națională ca fiind temeiul de drept pentru justificarea măsurilor preconizate, Decizia Curții Constituționale a asigurat suportul de legalitate pentru Guvernul României. Curtea reține că restrângerea prevăzută de legea criticată este necesară într-o societate democratică tocmai pentru menținerea democrației și salvagardarea ființei statului. *Cu privire la proporționalitatea situației care a determinat restrângerea, Curtea constată că există o legătură de proporționalitate între mijloacele utilizate (reducerea cu 25% a cuantumului salariului/indemnizației/soldei) și scopul legitim urmărit (reducerea cheltuielilor bugetare/reechilibrarea bugetului de stat) și că există un echilibru echitabil între cerințele de interes general ale colectivității și protecția drepturilor fundamentale ale individului*¹⁹.

¹⁸ Decizia nr.872 din 25 iunie 2010 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, publicată în M. Of., I, nr.433 din 28.06.2010.

¹⁹ Decizia nr. 872 din 25 iunie 2010 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului

Curtea reține că legea criticată nu aduce atingere substanței dreptului, din moment ce condițiile prevăzute la art.53 din Constituție, analizate anterior, sunt respectate.

Ceea ce urmărește Curtea în aplicarea legii este ca aceasta să fie aplicată în mod nediscriminatoriu, în sensul că reducerea de 25% să se aplice tuturor categoriilor de personal bugetar în același cuantum și mod.

Având în vedere faptul că deja Curtea Constituțională se antepunuse cu privire la intenția Guvernului de a readuce salarizarea bugetarilor la nivelul anterior lunii iulie 2010, prin Decizia nr. 872 și că aceasta nu mai putea fi sesizată a doua oară cu aceeași speță (excepție de neconstituționalitate) Guvernul a găsit soluția prelungirii măsurilor dispuse prin Legea nr. 118 și pentru anii următori. *Cu privire la invocarea faptului că art.17 alin.(2) din lege acordă o posibilitate nelimitată Guvernului sau Parlamentului de a aplica, după data de 31 decembrie 2010, diminuarea cu 25% a salariilor, Curtea constată că această critică nu este reală, întrucât astfel cum rezultă din textul de lege menționat, începând cu data de 1 ianuarie 2011 se revine la cuantumul salariilor/indemnizațiilor și soldelor de dinainte de adoptarea acestor măsuri de diminuare, în condițiile încadrării în politicile sociale și de personal, care, la rândul lor, trebuie să se încadreze în nivelul cheltuielilor bugetare.²⁰*

În ciuda celor descrise mai sus, extrase din dispozitivul deciziei nr. 872, care trebuiau să oblige reprezentanții Guvernului la suspendarea măsurilor dispuse în anul precedent aceștia au elaborat o nouă lege pentru punerea în aplicare a Legii 284 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, și anume Legea 285/ 2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice prin care se dispun următoarele: art. 1(1) începând cu 1 ianuarie 2011, cuantumul brut al salariilor de bază/soldelor funcției de bază/salariilor funcției de bază/indemnizațiilor de încadrare, astfel cum au fost acordate personalului plătit din fonduri publice pentru luna octombrie 2010, se majorează cu 15%.²¹

Măsura nu putea fi dispusă în acest mod datorită interdicției de a prelungi măsurile de austeritate după data de 1 ianuarie 2011, prin

bugetar, publicată în M. Of., I, nr.433 din 28.06.2010.

²⁰ Idem.

²¹ Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, publicată în M. Of., I, nr.878 din 28 decembrie 2010.

Dispoziția Curții Constituționale nr. 872 expusă mai sus .

Relațiile de muncă stabilite între angajatul bugetar și angajatorul său lucrurile stau altfel. Contractul individual de muncă este convenția prin care se materializează voința angajatorului și a viitorului salariat de a intra într-un raport juridic de muncă. În această convenție, negociată și liber consimțită, sunt prevăzute, în limitele stabilite de legislație și de contractele colective de muncă, toate elementele necesare pentru cunoașterea condițiilor de desfășurare și de încetare a raportului de muncă, drepturile, obligațiile și răspunderile ambelor părți. Nici o terță parte nu poate interveni pentru a modifica acordul de voința liber consimțit al părților. Or, obligarea de către stat, deci de către un terț, raportat la contractul individual de muncă încheiat, atât a angajatorului de a-și reduce cheltuielile de personal, cât și a angajatului în sensul diminuării veniturilor sale, încalcă în mod flagrant art.1 alin.(3) și (5), art.41, art.44 și art. 45 din Constituție.

Date fiind împrejurările de mai sus reprezentanții Guvernului au dispus prin această Lege 285 reîncadrarea întregului personal bugetar începând cu data de 1 ianuarie 2011 pe aceeași funcție deținută dar cu un salariu diminuat ce rezultă din aplicarea unui procent de creștere la salariul avut la 31 decembrie 2010 de 15% ceea ce în realitate însemna revenirea salariilor cu 11,2 % păstrându-se un deficit de 13,8% față de salariul avut înaintea diminuărilor salariale de 25%. Această reîncadrare a personalului bugetar echivalează cu o modificare dispusă prin lege a prevederilor contractelor individuale de muncă, fiind considerată o ingerință a terței persoane – statul român²².

Pentru a lăsa reprezentanții sindicatelor fără instrumente de lucru prin care să poată reda demnitatea salariaților pe care îi reprezintă, Guvernul a emis Legea 62/2011 fără dezbateri parlamentare și fără consultarea partenerilor sociali, prin asumarea răspunderii guvernamentale. Prin Legea 49/2010 toate contractele colective de muncă valabile la acel moment au

²² Art. (3) *Personalul plătit din fonduri publice se reîncadrează, începând cu 1 ianuarie 2011, pe clase de salarizare, pe noile funcții, gradații și grade prevăzute de legea-cadru, în raport cu funcția, vechimea, gradul și treapta avute de persoana reîncadrată la 31 decembrie 2010.* Legea 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, publicată în M. Of., I, nr. 878 din 28 decembrie 2010.

fost desființate prin efectul legii, fiind astfel eliminate singurele acte legale ce puteau fi invocate în apărarea drepturilor salariale confiscate în 2010. Intitulată Legea dialogului social aceasta se constituie într-un adevărat cod de legi întrucât ea desființează întregul context legal ce făcea referire la activitatea de reglementare prin înțelegeri bilaterale sindicate-patronate comasând următoarele legi: Legea sindicatelor nr. 54/2003, publicată în Monitorul Oficial, nr. 73 din 5 februarie 2003; Legea nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 582 din 29 noiembrie 1999, Legea patronatelor nr. 356/2001, publicată în Monitorul Oficial, nr. 380 din 12 iulie 2001; Legea nr. 130/1996 privind contractul colectiv de muncă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 184 din 19 mai 1998, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 109/1997 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social; Hotărârea Guvernului nr. 369/2009 privind constituirea și funcționarea comisiilor de dialog social la nivelul administrației publice centrale și la nivel teritorial.

Jurisprudență în materia drepturilor salariale diminuate prin Legea nr. 118/2010

În urma tăierilor salariale dispuse prin Legea 118/2010 salariații nemulțumiți de situația creată s-au adresat instanțelor de judecată pentru recuperarea sumelor reprezentând diferența dintre salariul încasat și salariul negociat ori prevăzut în contractele individuale de muncă. De cele mai multe ori aceștia au apelat la sindicat pentru a iniția aceste demersuri în instanță. Conform art. 28 din Legea Dialogului social sindicatele pot formula acțiuni în justiție pentru a *apăra drepturile membrilor lor, ce decurg din legislația muncii, statutele funcționarilor publici, contractele colective de munca și contractele individuale de munca, precum și din acordurile privind raporturile de serviciu ale funcționarilor publici, ...*(3) *În exercitarea atribuțiilor prevăzute de alin. (1) și (2), organizațiile sindicale au calitate procesuală activă.*²³

²³ Legea dialogului social. Lege nr. 62/2011 publicată în M. Of., I, nr. 322 din 10 mai 2011.

Speța 1. Uniunea Județeană SANITAS Maramureș în numele și pentru salariații Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Maramureș în contradictoriu cu această instituție. Prin cererea de chemare în judecată se solicită Tribunalului Maramureș ca prin hotărârea pe care o va pronunța să dispună obligarea părâtei la plata către membrii de sindicat a sumelor de bani restante până la pronunțarea hotărârii, indexate, majorate și reactualizate, reprezentând diferența dintre salariul la care aceștia erau îndreptățiți prin contractele individuale de muncă și salariul primit pentru lunile iulie-decembrie 2010, respectiv diminuat cu 25%. În motivare s-a arătat faptul că potrivit contractelor individuale de muncă încheiate între angajator și fiecare salariat în parte cuantumul drepturilor salariale era stabilit în scris. Cu toate acestea începând cu luna august 2010 salariații au primit ca și contraprestație a angajatorului la munca depusă un salariu diminuat cu 25% în condițiile în care nici unul dintre salariați nu semnase un act adițional la Contractul individual de muncă și nici acesta nu fusese denunțat de părți. Instanța respinge cererea motivând următoarele:

Angajații în raporturi de muncă în mediul bugetar sunt legați, în mod esențial, din punctul de vedere al sursei din care sunt alimentate salariile de încasările și de cheltuielile din acest buget, dezechilibrarea acestuia putând avea consecințe în ceea ce privește diminuarea cheltuielilor din buget. În speță, nu este vorba despre o modificare a salariului în înțelesul art. 41 din Codul muncii, ci despre o restrângere a dreptului de a primi salariul în cuantumul stabilit prin contractul individual de muncă al fiecăruia dintre membrii de sindicat reprezentați.

În ce privește susținerile reclamantului conform cărora reducerea unilaterală a salariului brut cu 25% în temeiul dispozițiilor art.1 din Legea 118/2010 încalcă prevederile art.1 din Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru că nu oferă salariaților posibilitatea de a obține despăgubiri pentru privarea de proprietate în cauză, rupându-se în defavoarea salariaților justul echilibru ce trebuie păstrat între protecția proprietății și cerințele interesului general,

*instanța consider că sunt nefondate.*²⁴

Speța 2. Sindicatul SANITAS Cavnic în contradictoriu cu Spitalul de Psihiatrie Cavnic și Ministerul Sănătății, solicitând Tribunalului Maramureș ca prin hotărârea ce o va pronunța să oblige părțile adverse la respectarea contractului colectiv de muncă la nivel de ramură sanitară pe perioada 2008-2010 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16/20.10.2008 în special ale art. 15 potrivit căruia Art. 15. - (1) *Părțile se obligă, sub sancțiunea nulității absolute, ca în perioada de executare a prezentului contract colectiv de muncă să nu promoveze și să nu susțină acte normative a căror adoptare ar conduce la diminuarea drepturilor ce decurg din contractele colective de muncă, oricare ar fi nivelul la care acestea au fost încheiate, potrivit legii.*²⁵ Legea 118/2010 prin care se dispune diminuarea cu 25% a salariilor bugetarilor să nu fie aplicabilă, fiind declarată nulă, celor reprezentați de contractual colectiv de muncă la nivel de ramură sanitară, semnat de către Ministerul sănătății care ulterior în calitate de membru al Guvernului, prin măsura asumării răspunderii guvernamentale, a inițiat proiectul de lege. Sumele reținute cu acest titlu prin Legea 118 să fie returnate salariaților membrii de sindicat.

Instanța respinge cererea motivând următoarele: *Reține însă instanța că potrivit art.12 al 1 din Legea 130/1996 Contractele colective de muncă se pot încheia și pentru salariații instituțiilor bugetare. Prin aceste contracte nu se pot negocia clauze referitoare la drepturile ale căror acordare și quantum sunt stabilite prin dispoziții legale. În anul 2010, drepturile salariale ale membrilor de sindicat, personal contractual dintr-o unitate sanitară publică din sectorul sanitar erau stabilite prin Legea cadru 330/2009, deci nu puteau face obiectul negocierii din cadrul contractelor colective de muncă și implicit, nici în cadrul contractului colectiv de muncă la nivel de ramură sanitară pe perioada 2008-2010.*²⁶

Speța 3. Uniunea Județeană SANITAS

²⁴ Sentința civilă nr.1224/20.06.2011 a Tribunalului Maramureș pronunțată în Dosar nr. 1275/100/2011.

²⁵ Contractul colectiv de muncă la nivel de ramură sanitară pe 2008-2010 publicat în M.Of., V, nr. 16 din 20 octombrie 2008.

²⁶ Sentința civilă nr.606/24.03.2011 a Tribunalului Maramureș pronunțată în Dosar nr. 7968/100/2010.

Maramureș în contradictoriu cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Maramureș și Consiliul Județean Maramureș în calitate de ordonator principal de credite pentru instituția angajatoare (DGASPC). Se solicita instanței de contencios din cadrul Tribunalului Maramureș obligarea părților la plata sumelor de bani restante reprezentând diferența dintre salariul la care funcționarii publici din cadrul DGASPC Maramureș erau îndreptățiți și salariul primit în perioada august-decembrie 2010. În motivarea cererii s-a arătat că măsura diminuării salariale a încălcat pe lângă Legea 188/1999 privind statutul funcționarilor publici dispozițiile primului act adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale la care Uniunea Europeană a aderat prin tratatul de la Lisabona și care devine obligatoriu astfel și pentru România. Și această cerere a fost respinsă.

În toate motivațiile sentințelor enumerate mai sus s-a făcut trimitere la Decizia nr. 872 din 25.06.2010 a Curții Constituționale care justifică legalitatea intervenției statului în relațiile de muncă stabilite între angajat și angajator în următorul fel: *Astfel, salariul reprezintă o componentă a dreptului la muncă și reprezintă contraprestația angajatorului în raport cu munca prestată de către angajat în baza unor raporturi de muncă. Efectele raporturilor de muncă stabilite între angajat și angajator se concretizează în obligații de ambele părți, iar una dintre obligațiile esențiale ale angajatorului este plata salariului angajatului pentru munca prestată.*

Întrucât dreptul la salariu este corolarul unui drept constituțional, și anume dreptul la muncă, se constată că diminuarea sa se constituie într-o veritabilă restrângere a exercițiului dreptului la muncă. O atare măsură se poate realiza numai în condițiile strict și limitativ prevăzute de art.53 din Constituție.

Pentru ca restrângerea menționată să poată fi justificată, trebuie întrunite, în mod cumulativ, cerințele expres prevăzute de art.53 din Constituție, și anume: să fie prevăzută prin lege; să se impună restrângerea sa; să se circumscrie motivele expres prevăzute de textul constituțional și anume pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților

cetățenilor, desfășurarea instrucției penal, prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav; să fie necesară într-o societate democratică; să fie proporțională cu situația care a determinat-o; să fie aplicată în mod nediscriminatoriu; să nu aducă atingere existenței dreptului sau a libertății.

De asemenea, soluția legislativă cuprinsă în art.1 din legea criticată a fost determinată de apărarea securității naționale, astfel cum rezultă din expunerea de motive a Guvernului. Este evident că securitatea națională nu implică numai securitatea militară, deci domeniul militar, ci are și o componentă socială și economică. Astfel, nu numai existența unei situații de natură militară atrage aplicabilitatea noțiunii "securitate națională" din textul art.53, ci și alte aspecte din viața statului - precum cele economice, financiare, sociale, care ar putea afecta însăși ființa statului prin amploarea și gravitatea fenomenului.²⁷

De altfel, prin Decizia nr.1.414 din 4 noiembrie 2009²⁸, Curtea a mai statuat că situația de criză financiară mondială ar putea afecta, în lipsa unor măsuri adecvate, stabilitatea economică a țării și, implicit, securitatea națională.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Hotărârea Marii Camere în cauza Vilho Eskelinen c. Finlandei din 19 aprilie 2007: „Convenția nu conferă dreptul de a continua să primești un salariu într-un anume quantum (...) O creanță poate fi considerată o valoare patrimonială în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 dacă are o bază suficientă în dreptul intern, de exemplu dacă este confirmată prin jurisprudență bine stabilită a instanțelor de judecată” (par. 94);²⁹ . Hotărârea Kechko c. Ucrainei din 8 noiembrie 2005: „(...) este la latitudinea statului să determine ce sume vor fi plătite angajaților săi din bugetul de stat. Statul poate introduce, suspenda sau anula plata unor asemenea sporuri, făcând modificările legislative necesare. Totuși, dacă printr-o

dispoziție legală în vigoare se stabilește plata unor sporuri și condițiile pentru aceasta au fost îndeplinite, autoritățile nu pot, în mod deliberat, să amâne plata lor, atâta vreme cât dispozițiile legale sunt în vigoare.” (par. 23).³⁰

Prin decizia de inadmisibilitate pronunțată la data de 6 decembrie 2011 în cauzele *Felicia Mihăieș împotriva României* (cererea nr. 44232/11) și *Adrian Gavril Senteș împotriva României* (cererea nr. 44605/11), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat neîncălcarea de către Statul român a dispozițiilor articolului 1 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenție, sub aspectul reducerii cu 25% a salariilor, ca urmare a aplicării Legii nr. 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, cu modificările și completările ulterioare³¹.

Sub aspectul proporționalității, lipsa despăgubirii pentru diminuarea salariului nu poate conduce *eo ipso* la încălcare. Trebuie avută în vedere marja mare de apreciere pe care Curtea Europeană o lasă statelor în stabilirea propriilor politici în această materie. Se apreciază că această marjă este și mai mare atunci când necesitatea intervenției statului rezultă din consecințele pe care criza economică internațională le produce asupra deficitului bugetar. Pe de altă parte, în analiza de proporționalitate trebuie ținut cont de caracterul temporar al măsurii, caracter menționat și de Curtea Constituțională în Decizia nr. 872/25.06.2010 însă art. 1 din Legea nr. 285/2010 s-a prevăzut că „Începând cu 1 ianuarie 2011, cuantumul brut al salariilor de bază/soldelor funcției de bază/salariilor funcției de bază/indemnizațiilor de încadrare, astfel cum au fost acordate personalului plătit din fonduri publice pentru luna octombrie 2010, se majorează cu 15%”³².

²⁷ Decizia nr.874 din 25 iunie 2010 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar publicată în M. Of., I, nr.433 din 28 iunie 2010.

²⁸ Publicată în M. Of., I, nr. 796 din 23 noiembrie 2009.

²⁹ <http://www.hotararicedo.ro> Hotărârea Marii Camere în cauza Vilho Eskelinen c. Finlandei din 19 aprilie 2007.

³⁰ <http://www.hotararicedo.ro> Hotărârea Kechko c. Ucrainei din 8 noiembrie 2005.

³¹ <http://www.hotararicedo.ro> *Felicia Mihăieș împotriva României* (cererea nr. 44232/11) și *Adrian Gavril Senteș împotriva României* (cererea nr. 44605/11).

³² Legea 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, publicată în M.Of., I, nr. 878 din 28 decembrie 2010.

ACCENTE CRITICE PRIVIND NOUL COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ FAȚĂ DE PROTECȚIA DREPTURILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI*

MONNA-LISA MAGDO BELU**

Abstract

The New Code of Civil Procedure took the components listed in article 6 of the European Convention on Human Rights as well as the independence and impartiality of the judiciary, the advertising of debates, the right to defense, the right to a fair trial and to the resolve of the case within a reasonable time, all representing guarantees for the promotion of fundamental human rights.

But legislative reforms cannot be dissociated from the predictability of the legal act and thus raise the issue legal stability.

Tendency to simplify procedures is applied in some cases by sacrificing the fundamental rights of the parties, as enshrined in the principles of civil law and as claimed by the preliminary title of the new civil procedure code. It is true that the texts that enshrine these rights provide exceptions from these principles in cases where the law states otherwise, only that the excess of exceptions and the severity of their consequences in the contents of the present procedure are liable to devoid the principles of their content and to violate the fundamental human rights, thus questioning the citizen trust in justice.

Thus, some provisions of the new code of civil procedure significantly limit the principle of publicity which has a constitutional and international value and therefore, the abandoning of this principle, even partially, cannot be put into question.

Keywords: Civil Procedure simplification, modernization, fundamental principles, advertising debate, orality, fair, reasonable, procedural safeguards.

Résumé

Le nouveau Code de procédure civile a pris les éléments énumérés à l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme ainsi que l'indépendance et l'impartialité du pouvoir judiciaire, la publicité des débats, le droit à la défense, le droit à un procès équitable et à la résolution de l'affaire dans un délai raisonnable, toutes les garanties représentatives pour la promotion des droits humains fondamentaux.

Mais les réformes législatives ne peuvent être dissociées de la prévisibilité de l'acte juridique et ainsi pose la question du stabilité juridique.

La tendance à simplifier les procédures s'applique dans certains cas, en sacrifiant les droits fondamentaux des parties, tels qu'ils sont consacrés dans les principes du droit civil et selon le titre préliminaire du nouveau code de procédure civile. Il est vrai que les textes qui consacrent ces droits prévoient des exceptions à ces principes dans les cas où la loi en dispose autrement, mais l'excès d'exceptions et la gravité de leurs conséquences sur le contenu de la présente procédure sont de nature à priver les principes de leur contenu et de violer les droits fondamentaux de l'homme, mettant ainsi en question la confiance des citoyens dans la justice.

Ainsi, certaines dispositions du nouveau code de procédure civile limitent considérablement le principe de la publicité qui a une valeur constitutionnelle et internationale et, par conséquent, l'abandon de ce principe, même partiellement, ne peuvent pas être remis en question.

Mots-clés: procédure civile simplification, de modernisation, les principes fondamentaux, débat de la publicité, l'oralité, les garanties procédurales justes, raisonnables.; procédure civile simplification, de modernisation, les principes fondamentaux, débat de la publicité, l'oralité, les garanties procédurales justes, raisonnables.

Trăsătura definitorie a actualului cod de procedură civilă, o constituie promovarea unor soluții originale, desprinse din jurisprudența constantă în materie, conturată de-a lungul timpului, menită să garanteze drepturile fundamentale ale părților din proces și celeritatea acestuia, dar și păstrarea unor

instituții tradiționale, care în contextul modificărilor legislative aduse codului de procedură civilă din 1865, au constituit reperele simplificării și modernizării procedurii civile.

Principiile fundamentale din titlul preliminar al noului cod de procedură civilă, exprimă spiritul legislației procesuale, marchează coerența și eficiența aplicării exemplare a instituțiilor și contribuie la interpretarea dispozițiilor obscure, la complinirea unor norme juridice și la formarea unei jurisprudențe unitare.

* Prezentul studiu a fost prezentat în cadrul Universității Internaționale a Drepturilor Omului, ediția a XIX-a, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, în perioada 30 octombrie – 3 noiembrie 2013, Cheia.

** Prof. univ. dr.

Noul cod de procedură civilă (NCPC) a preluat în mod judicios componentele semnificative înscrise în art 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, precum independența și imparțialitatea justiției, publicitatea dezbaterilor, dreptul la apărare, dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil, toate reprezentând garanții pentru promovarea drepturilor fundamentale ale omului.

Datorită importanței lor, procesul de legiferare în materie procesuală a fost influențat și de principiile fundamentale consacrate în constituție, în legea de organizare judecătorească, în Declarația universală a drepturilor omului și în Pactul internațional cu privire la drepturile politice și civile. Totuși, reproducerea întocmai a unor texte constituționale și din Convenția europeană a drepturilor omului (art. 3, 4, 6 din NCPC) cu referire la materiile reglementate de codul de procedură civilă pune în discuție un aspect de tehnică juridică, deoarece principiile consacrate de textele de referință, țin de teoria generală a dreptului, fiind de maximă aplicabilitate în orice domeniu al dreptului și nu pot fi limitate numai la dreptul procesual civil, așa cum eronat se poate crea impresia.

Ca orice act normativ și noul cod de procedură civilă trebuie să intre în ritmul mobilității relațiilor sociale. Reformele legislative, necesitatea acestora, nu pot fi dissociate de previzibilitatea și predictibilitatea actului normativ și pun în discuție în mod necesar stabilitatea legislativă. Din acest punct de vedere, optimismul manifestat trebuie să fie nuanțat și chiar rezervat, deoarece adoptarea „micilor reforme procedurale” înaintea punerii în vigoare a noului cod de procedură civilă și mai apoi a unei legi de punere în aplicare, care s-a dovedit a fi o lege modificatoare, abdică de la exigențele europene vizând caracterul sistemului legislativ. La aceasta se adaugă prevederile legii nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești și pentru punerea în aplicare a legii nr. 134/2011 privind codul de procedură civilă, care prin amânarea aplicării anumitor dispoziții din noul cod până la 1 ianuarie 2016, conferă prioritate aspectelor de oportunitate și pragmatism în

dauna coerenței și unității instituțiilor procedurale.

Tendința de simplificare a procedurilor se aplică în unele cazuri prin sacrificarea unor drepturi fundamentale ale părților, consacrate în principiile procesului civil, clamate în titlul preliminar al codului.

Este adevărat că textele care le consacără prevăd excepții de la aceste principii în cazul în care legea prevede altfel, numai că excesul de excepții și gravitatea consecințelor acestora din conținutul actualei proceduri, sunt de natură să goalească de conținut principiile și să încalce drepturile fundamentale ale omului, să pună în discuție încrederea cetățeanului în actul de justiție.

Astfel, art.213 și 240 NCPC restrâng în mod considerabil principiul publicității, care are un caracter constituțional și o valoare internațională și ca urmare, abandonarea acestui principiu, fie chiar parțială, nu poate fi pusă în discuție.

Potrivit textelor de referință, cercetarea procesului în fața primei instanțe cât și în căile de atac, se face în camera de consiliu, permițându-se instanței să dispună ca dezbaterile să se desfășoare numai în prezența persoanelor strict determinate de art.213 alin. 3 NCPC, indispensabile pentru garantarea drepturilor procesuale, respectiv apărătorii părților, martorii, cei ce asistă pe martori, experții, traducătorii și interpreții. Pentru motive temeinice, lăsate numai la aprecierea instanței, pot asista la proces și alte persoane.

În actuala reglementare, asistăm la o scindare a procesului civil, între cercetarea judecătorească, care se derulează de regulă în camera de consiliu, cu încălcarea principiului publicității și dezbaterile fondului, care se desfășoară în ședință publică și numai cu acordul părților în camera de consiliu (art 244 și 241 NCPC). Mai mult, în temeiul alin. 4 al art. 244 NCPC, partea care a solicitat judecata în lipsă, este prezumată că și-a dat acordul ca și dezbaterile fondului să aibă loc în camera de consiliu, afară de cazul în care partea a solicitat expres ca aceasta să aibă loc în ședință publică. Pe această cale, se multiplică cazurile de încălcare a principiului publicității.

Principiul dreptului la apărare este încălcat prin încunoștințarea telefonică a părților și a

celorlalți participanți la proces, procedeu atestat prin referatul grefierului, deoarece nu conferă instanței de fond și aceleia de control judiciar posibilitatea verificării confirmării încunoștințării. (art. 241 alin.3 NCPC)

Se remarcă în actuala reglementare că procedura scrisă, în care părțile își conturează poziția procesuală în cadrul întâmpinării și a răspunsului la întâmpinare (art. 201 și 208 NCPC) înainte de fixarea primului termen de judecată, iar pentru dezbaterea fondului prin note de susțineri (art. 244 alin. 2 NCPC) este precumpănitoare și are un rol benefic în realizarea calității actului de justiție, chiar dacă aceasta este de natură să frâneze într-o anumită măsură celeritatea soluționării cauzelor.

Actuala procedură civilă rezervă magistratului o mai mare putere de apreciere chiar în legătură cu incidența unor principii fundamentale, care este de natură să afecteze grav drepturile omului, precum publicitatea, dreptul la apărare, nemijlocirea, dreptul de dispoziție, în contradicție cu cele clamate în art 22 alin. 7 NCPC, în temeiul căruia ori de câte ori legea îi rezervă judecătorului să țină seama de circumstanțele cauzei, acesta trebuie să țină seama între altele și de principiile generale ale dreptului, de cerințele echității și de bună credință.

Este suficient să amintim că, potrivit art. 259 NCPC, dreptul la apărare, la un proces echitabil, este înlăturat în parte, de vreme ce magistratul poate reveni asupra unor probe încuviințate, dacă după administrarea altor probe, apreciază că administrarea vreuneia, nu mai este necesară. Faptul că instanța pune în discuția părților această împrejurare, nu este suficientă pentru ca instanța să revină asupra probelor încuviințate, dacă partea care le-a propus nu renunță la acestea, de vreme ce art 235 NCPC statuează imperativ că instanța este legată de încheierile interlocutorii, din care evident fac parte și acelea de încuviințare a probelor.

Din coroborarea art. 22 alin. 2 și 3 NCPC și în lipsa unei precizări legale, se deduce că judecătorul, în temeiul rolului activ, poate, chiar dacă părțile se împotrivesc, să procedeze la introducerea în cauză a altor persoane, substituindu-se astfel părților, cărora le aparține dreptul de dispoziție.

Obligația judecătorului, statuată de art. 238 NCPC de estimare a duratei cercetării procesului, este o premieră în sistemul nostru judiciar și este indisolubil legată de imperativul soluționării procesului într-un termen optim și previzibil, așa cum se exprimă art. 6 din NCPC. Asupra duratei estimate de cercetare a procesului, consemnată prin încheierea de ședință, judecătorul poate reveni pentru motive temeinice, evident lăsate la aprecierea acestuia, fără ca legea să ofere criterii pentru determinarea unor astfel de motive. Nerespectarea duratei estimate și a aprecierii temeiniciei motivelor de revenire asupra acestei durate nu este sancționată de legiuitor așa cum o face procedura arbitrală care se pare a constitui sursa de inspirație a acestei prevederi, astfel că, reglementarea de la art. 238 NCPC, este lipsită de eficiență și are un caracter formal.

Instituția administrării probelor prin avocat, introdusă în codul de procedură civilă din 1865 prin legea de aprobare a OUG nr. 138/2000, și la care s-a renunțat prin legea nr. 59/2001, datorită rezervelor provocate chiar de la adoptarea ei, a fost reintrodusă în codul de procedură civilă din 1865 prin Legea nr. 219/2005 și reluată în noul cod de procedură civilă, în scopul desconggestionării activității judiciare și soluționarea cu mai mare celeritate a cauzelor.

Rezervele determinate de reglementarea instituției, continuă să subziste și vizează utilitatea și eficiența ei practică, deoarece principiul adevărului, al nemijlocirii și al rolului activ al judecătorului ar avea de suferit, lăsând părțile la discreția avocaților, cărora li s-a încredințat de către părți și instanță administrarea probelor, esențiale în cercetarea judecătorească.

Acest sistem de administrare a probelor este contrar celerității de soluționare a cauzelor, deoarece termenul legal de 6 luni pentru administrarea probelor poate fi prelungit în situațiile prevăzute de alin. 2 al art. 371 NCPC, iar instanța în temeiul art. 386 NCPC, primind dosarul cu probele administrate de către avocați, poate hotărî pentru motive temeinice, de asemenea lăsate la apreciere, administrarea de noi probe s-au administrarea nemijlocită a unora din probele deja administrate de avocați.

În ipoteza prevăzută de art. 480 alin. 2

NCPC, atunci când instanța de apel anulează hotărârea atacată, întrucât nu s-a intrat în cercetarea fondului, reține cauza spre rejudecare, evocând fondul, dacă părțile nu au solicitat expres trimiterea cauzei spre rejudecare prin cererea de apel ori prin întâmpinare. În această ipoteză, legiuitorul a sacrificat principiul legal al celor două grade de jurisdicție, din dorința promovării principiului celerității, privând părțile de posibilitatea exercitării efective a unei căi de atac, ceea ce este inadmisibil.

Noul cod de procedură civilă a suprimat calea de atac a recursului pentru o categorie extrem de importantă de cauze, din rațiuni legate de descongestionarea instanței supreme și interesul redus al litigiului.

Suprimarea căii de atac a recursului în conflictele de muncă este criticabilă și greu de susținut, în considerarea semnificației sociale a litigiului, pentru o societate democratică.

O altă categorie de cauze cu privire la care a fost suprimată calea de atac a recursului se referă la cererile evaluabile în bani de peste 500.000 lei inclusiv; deși în privința acestora nu există o corelație subiectivă între valoarea obiectului litigiului și complexitatea problemelor de drept pe care le implică, astfel încât pragul valoric la care se referă legea, nu corespunde dezideratului realizării unei jurisprudențe unitare de către instanța supremă, la nivelul întregului sistem judiciar.

Preocuparea majoră a noului cod de procedură civilă de evitare a aglomerării instanței supreme, în numele căreia a fost sacrificată unitatea jurisprudenței este marcată și de prevederile art. XVIII din Legea nr. 2/2013, potrivit căreia, până la data de 31 decembrie 2015, recursul este suprimat în litigiile a căror valoare nu depășește un milion lei.

Alin. 3 al art. 483 care statuează că recursul urmărește să supună Înaltei Curți de Casație și Justiție (ICCJ) examinarea în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile, marchează scopul recursului și plenitudinea de jurisdicție a instanței supreme în materie.

Fără a se referi în mod explicit la rolul recursului, doctrina a remarcat rolul instanței supreme ca factor de promovare a unității de

jurisprudență.

Rapoartele de țară pe justiție a Comisiei Europene au semnalat în mai multe rânduri lipsa unei jurisprudențe unitare, chiar la nivelul instanței supreme, în sensul existenței unei jurisprudențe diferite între secții ori în cadrul aceleiași secții a acestei instanțe.

Plenitudinea de jurisdicție în materia recursului în casație este atribuită instanței supreme, iar celei superioare instanței care a pronunțat hotărârea atacată, doar în cazurile prevăzute de lege, ceea ce presupune o dispoziție expresă, care să instituie o atare atribuire (art. 95 alin3 și art. 96 alin. 3 NCPC).

Practica de filtrare a recursului aflată în competența ICCJ nu este străină sistemului nostru procedural, ea fiind introdusă prin OUG nr. 58/2003 și abrogată prin legea nr. 195/2004, în urma deciziei nr.194/2004 a Curții Constituționale a României, care a constatat neconstituționalitatea prevederilor art. 308 alin. 4 din vechiul cod de procedură civilă, vizând pronunțarea unei încheieri de admitere în principiu a recursului fără citarea părților.

Această procedură, reintrodusă de noul cod de procedură civilă prin art. 493, a fost concepută în ideea degrevării instanței supreme și implică o selecție, o departajare a recursurilor, între cele admisibile, adică acelea care ar putea fi examinate pe fond și acelea inadmisibile de a fi examinate în final de către instanța competentă.

Admiterea în principiu a recursului se raportează în viziunea art. 493 alin. 3 NCPC la condițiile de regularitate a recursului în baza raportului întocmit de unul dintre membrii completului sau de magistratul asistent, care verifică în baza recursului, a întâmpinării, a răspunsului la întâmpinare și a înscrisurilor noi, dacă recursul îndeplinește cerințele de formă, prevăzute sub sancțiunea nulității, dacă motivele invocate se încadrează în cele prevăzute de art. 488 NCPC, dacă există motive de ordine publică ce pot fi invocate în condițiile art. 489 alin. 3 și dacă recursul este vădit nefondat. Raportul va arăta, dacă este cazul, jurisprudența Curții Constituționale, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Europene de Justiție, precum și poziția doctrinei în problemele de drept

vizând dezlegarea data prin hotărârea atacată.

Determinarea văditei netemeinicii a recursului este o problemă sensibilă, dificilă, în lipsa unor criterii legale de determinare a caracterului recursului de a fi fondat sau nefondat, cu atât mai mult cu cât vădita netemeinicie nu trebuie circumstanțiată la faptele pricinii ori la modul de stabilire a adevărului de către instanța a cărei hotărâre este atacată, ci la “consistența motivelor de recurs”, ceea ce presupune o introspecție și o apreciere a acestora, sub aspectul legalității.

Raportul întocmit de un singur judecător ori de magistratul asistent, fiecare cu bagajul propriu de cunoștințe, cu experiența profesională și capacitatea proprie de apreciere a motivelor de recurs, a temeiniciei sau a netemeinicii recursului, este supus în temeiul alin. 4 al art. 493 NCPC, analizei completului filtru, care astfel nu ia cunoștință în mod nemijlocit de motivele de recurs, de actele dosarului, pentru ca astfel fiecare membru al completului să își poată forma o opinie proprie în privința criteriilor legale de filtrare.

În acest context, în care principiul nemijlocirii este încălcat, cerința prevăzută de alin. 5 al art. 493 NCPC, legată de unanimitatea acordului completului, apare superfluă, formală, deoarece în afara raportului și a punctului de vedere a părților cărora li s-a comunicat raportul, completul nu mai dispune de alte criterii legale de examinare a admisibilității recursului, decât dacă ar proceda la examinarea pieselor dosarului.

O atare opțiune, neprevăzută de text dar principial admisibilă și posibilă, nu ar putea duce la realizarea finalității înființării completului filtru, aceea a degrevării instanței supreme.

Potrivit art. 493 alin. 5 NCPC, în cazul în care completul este în unanimitate de acord că recursul nu îndeplinește cerințele de formă, că motivele de casare și dezvoltarea lor nu se încadrează în cele prevăzute de art. 488 sau că recursul este vădit nefondat, anulează sau după caz, respinge recursul printr-o decizie motivată, pronunțată fără citarea părților, care nu este supusă nici unei căi de atac.

Pronunțarea deciziei în cadrul unei proceduri fără citarea părților prilejuiește justificate

controverse, față de conformitatea acestor prevederi legale cu normele constituționale și principiile procedurale privitoare la exercitarea dreptului la apărare, a publicității și oralității dezbaterilor, garanții esențiale ale dreptului persoanei la judecarea cauzei în mod echitabil, așa cum glăsuiesc prevederile art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Procedura de filtrare a recursului, conformă art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, apreciată favorabil de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), presupune ca normele care o reglementează să asigure o mai bună administrare a justiției, inclusiv a garanțiilor de realizare a unui proces echitabil. Instanța supremă nu poate sacrifica principiile constituționale privitoare la dreptul la apărare, publicitatea, oralitatea dezbaterilor și examinării nemijlocite a probelor de către judecător, în numele caracterului excepțional al recursului și a finalității procedurii de filtraj, cu atât mai mult cu cât în precedent, pentru aceleași considerente, Curtea Constituțională a declarat neconstituțional art. 308 alin. 4 din vechiul cod de procedură civilă, prin decizia nr. 194/2004 care viza pronunțarea de către completul filtru a încheierii de admitere în principiu a recursului, fără citarea părților.

Decizia pronunțată în temeiul art. 493 alin. 5 NCPC nu este supusă nici unei căi de atac. Evident, nu se pun în discuție decât celelalte căi extraordinare de atac, contestația în anulare și revizuirea, deoarece recursul odată exercitat, s-a epuizat.

Chiar dacă stabilirea căilor de atac este o problemă a legislatorului național, nu se poate obstrucționa accesul la justiție, astfel că decizia nefiind supusă nici unei căi de atac poate prilejui serioase controverse și obiect de reflecție pentru legiuitor.

Dacă raportul apreciază că recursul este admisibil și toți membrii completului sunt de acord, iar problema de drept nu este controversată sau face obiectul unei jurisprudențe constante a ICCJ, în temeiul art. 493 alin. 6 NCPC, completul se poate pronunța asupra fondului recursului fără citarea părților, printr-o decizie definitivă care se comunică părților, ținând seama de punctele de vedere ale părților, formulate potrivit alin. 4 al art. 493

NCPC.

Și în soluționarea recursului pe fond se încalcă principiul dreptului la apărare, al oralității și al nemijlocirii prin necitarea părților și examinarea punctului de vedere al părților în legătură cu raportul completului filtru.

Textul conferă o mare putere de apreciere completului, care oricând poate fi calificată nedreaptă și chiar abuzivă, de vreme ce conceptul „problemă de drept care nu este controversată” indefinită și extrem de flexibilă, face abstracție de situația de fapt tranșată prin hotărârea atacată, care poate metamorfoza oricând problema de drept necontroversată într-una controversată.

Cât privește jurisprudența ICCJ, fie chiar constantă, neregăsită într-o decizie pronunțată într-un recurs în interesul legii, nu are un caracter obligatoriu și poate fi oricând modificată în recursul dedus judecării.

În afară de aceasta, dimensiunea temporară a „constanței jurisprudenței” pune în discuție conținutul conceptului, care devine extrem de imprecis și discutabil.

Așadar, și în faza soluționării pe fond a recursului și nu numai a admisibilității acestuia în procedura filtrării, mecanismele constituționale și procedurale de garantare a drepturilor omului la un proces echitabil, sunt deviate de la rolul lor prin reglementările legale de la art. 493 alin. 3, 4, 5 și 6 NCPC.

Surprinzător, deși în alin. 3 al art. 493 NCPC se prevede că în raportul asupra admisibilității în principiu a recursului trebuie arătată jurisprudența Curții Constituționale, a CtEDO și Curții de Justiție a Uniunii Europene, alin. 6 al art. 493 nu face trimitere la această jurisprudență, care într-adevăr are un caracter obligatoriu, ca și criteriu de soluționare a recursului pe fondul său, ceea ce constituie încă un aspect de discuție și reflecție.

Art 497 și art.498 NCPC permit instanței supreme și oricărei instanțe de recurs, să dispună trimiterea cauzei la o altă instanță decât cea a cărei hotărâre a fost atacată, atunci când „interesele buneii administrării a justiției o cer”.

Această măsură poate fi dispusă de ICCJ sau orice instanță de recurs, nu numai în cazul în care instanța la care ar trebui trimisă cauza este împiedicată să funcționeze un timp mai

îndelungat, și într-adevăr măsura se impune, dar și în cazul în care ar constata, chiar în lipsa unei cereri formale de strămutare a cauzei, existența unor împrejurări de natură să pericliteze o judecată imparțială.

Această modalitate originală de casare cu trimitere, lăsată la aprecierea ICCJ, și a oricărei instanțe de recurs, care poate fi calificată ca o strămutare indirectă de soluționare a cauzei, în absența unei legitimări legale atribuită ICCJ și instanței de recurs, afectează principiul disponibilității, în situația existenței unei cauze de strămutare pentru bănuială legitimă și competența exclusivă și imperativă a procurorului general al parchetului de pe lângă ICCJ, în cazul motivului de strămutare legat de siguranța publică (art. 141 NCPC).

Dispozițiunile procedurale privitoare la obligativitatea reprezentării sau asistării părților printr-un avocat, la redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, prevăzute de art. 83 alin. 3 NCPC, sancționate expres cu nulitatea, vizează nu numai pe recurent, dar și pe intimat și ceilalți participanți la proces, deși soluția nu este statuată într-o formulă lipsită de echivoc, dar o tratare diferențiată a părților este inadmisibilă.

Imperativul legal al reprezentării persoanelor fizice prin avocat este aplicabil, în temeiul art. 83 alin. 4 NCPC, și în cazul contestației în anulare și a revizuirii.

Această inovație importantă, de natură a spori calitatea actului de justiție, nu poate ignora în condițiile economico-financiare, dificultățile practice pe care le-ar putea întâmpina cetățenii în promovarea efectivă a principiului dreptului la apărare și la asigurarea liberului acces la justiție.

Transpunând raționamentul deciziilor CtEDO, în cauzele Waisman contra României, Iorga contra României, Lara și alții contra României, referitoare la taxele de timbru exorbitante, considerate ca o violare a dreptului de acces la justiție, în ceea ce privește obligativitatea reprezentării părților în recursul civil, se constată că situația este identică, cu atât mai mult cu cât, onorariul de avocat nu este stabilit prin lege, ci de părțile raportului de asistență juridică.

Critica doctrinară severă a obligativității

asistării respectiv reprezentării părților la redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, se întemeiază pe sancțiunea nulității, statuată de art. 83 alin. 3 NCPC care este de natură absolută și care afectează nu numai dreptul de acces liber la justiție a părții, prin instituirea unor condiții speciale a exercitării acestui drept, dar este de natură să transforme căile extraordinare de atac, într-un apanaj al avocaților.

O chestiune susceptibilă de reflecție, cu consecințe în planul calității practicii judiciare unitare, o constituie alcătuirea completului chemat să soluționeze recursul în interesul legii și pronunțarea hotărârilor prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. (art. 516, art. 519, art. 520 din NCPC).

Față de caracterul general obligatoriu al deciziilor pronunțate în ambele ipoteze și consecințele în planul dezlegării unor probleme de drept care au fost soluționate diferit sau a chestiunilor de drept cu caracter de noutate și grad sporit de dificultate, pronunțarea plenului ICCJ, așa cum statua veche procedură, în care deliberarea și contribuția decizională provenea de la un număr mai mare de judecători decât alcătuirea prezentului complet, fiecare cu pregătirea și experiența profesională și de viață, cu viziunea de perspectivă a relațiilor sociale cărora li se aplică dispozițiunea legală supusă examinării, este de natură să confere deciziilor mai multe argumente în susținerea obligativității lor, mai multă precizie, corectitudine și coerență.

Evident, trebuie puse în balanță pragmatismul, celeritatea convocării și alcătuirii unui complet restrâns avut în vedere de legiuitor în reglementarea din actualul cod de procedură civilă și cerințele calității, ale stabilității și caracterului convingător al deciziilor pronunțate de ICCJ în plenul său, în realizarea unei practici judiciare unitare.

În cazul prevăzut de art. 925 alin2 NCPC, acțiunea de divorț întemeiată pe culpa pârâtului

poate fi continuată de moștenitorii reclamantului. Constatând culpa exclusivă a pârâtului, instanța va admite acțiunea de divorț, iar în caz contrar, când nu va putea reține o atare culpă, va lua act de încetarea căsătoriei prin deces și va dispune închiderea dosarului (art. 925 alin. 1).

Potrivit art. 925 alin. 4 NCPC, în cazul în care acțiunea este continuată de moștenitorii soțului reclamant, căsătoria se socotește desfăcută la data introducerii acțiunii de divorț, dacă se reține culpa exclusivă a pârâtului.

Textul alin. 4 al art. 925 NCPC exceptează de la regula potrivit căreia căsătoria se socotește desfăcută de la data rămânerii definitive a hotărârii de divorț și are drept consecință, în contextul reglementării, înlăturarea soțului pârât, culpabil de desfacerea căsătoriei, de la succesiunea deschisă în timpul procesului de divorț.

Această reglementare pune în discuție dacă pe calea unor norme de drept procesual pot fi create, indirect, noi nedemnități succesoriale în afara acelor prevăzute de art. 958-959 cod civil și dacă nu se aduce atingere unui drept fundamental al persoanei, ocrotit prin Constituție și consacrat de instrumentele internaționale, acela la moștenire.

În ansamblu, actualul cod de procedură civilă are multiple elemente de originalitate cu impact în soluționarea cu celeritate a cauzelor, în desconggestionarea instanțelor confruntate cu un volum sporit de cauze și realizarea unității de practică, chiar dacă uneori sunt sacrificate unele principii tradiționale ale procesului civil, vizând în esență dreptul de acces al persoanei la justiție și la un proces echitabil, cu respectarea dreptului la apărare, al nemijlocirii, publicității și contradictorialității.

Unele aspecte de tehnică juridică poate ar trebui revăzute, inclusiv acelea de exprimare, care uneori pot genera confuzii regretabile sau imprecizuni.

II. RAPORT DE ACTIVITATE AL INSTITUTULUI ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI 2013

Înființat prin lege – Legea nr. 9/1991 – ca organism independent, cu personalitate juridică, Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) este prima instituție națională pentru drepturile omului creată în România după 1989 și singura instituție națională din țara noastră care a fost recunoscută ca având această calitate, de către Comitetul de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului din sistemul ONU¹. IRDO corespunde Principiilor de la Paris formulate în 1991 la Conferința consacrată instituțiilor naționale de drepturile omului, principii devenite document oficial al Adunării Generale ONU în 1993, și care au în vedere: un mandat „cât mai larg posibil”, care să aibă la bază standardele universale ale drepturilor omului și care să includă dubla responsabilitate de a promova și de a proteja drepturile omului, totodată acoperind toate drepturile; independență față de guvern; independență garantată prin Constituție sau prin lege; putere adecvată de investigare; pluralism, inclusiv prin structura personalului și/sau cooperare efectivă și resurse umane și financiare adecvate². De altfel, Institutul corespunde cerințelor formulate și de Consiliul Europei prin Recomandarea Comitetului de Miniștri privind înființarea de instituții naționale independente pentru promovarea drepturilor omului.

La împlinirea a 20 de ani de la Conferința Mondială a Drepturilor Omului de la Viena, eveniment la care Institutul a contribuit prin organizarea la București a Colocviului internațional cu tema „Reforma instituțiilor internaționale pentru protecția drepturilor omului”³, eveniment considerat de Centrul ONU de la Geneva ca reuniune-satelit a Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului, și de la adoptarea în cadrul Conferinței a Declarației și a

Programului de acțiune, document de referință în lupta pentru promovarea și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum și a 20 de ani de la adoptarea de către Adunarea Generală a ONU a rezoluției privind Principiile de la Paris, Institutul Român pentru Drepturile Omului își desfășoară activitatea în scopul îndeplinirii atribuțiilor conferite de lege ca instituție națională independentă din domeniul drepturilor omului, acționând ca o interfață, ca o solidă punte de legătură între instituțiile statului și societatea civilă. Ancorându-și preocupările în realitățile concrete ale fiecărei perioade, ale fiecărei etape, Institutul a avut permanent în vedere organizarea unui cadru corespunzător și a unor mijloace adecvate pentru aplicarea și respectarea concretă a drepturilor omului, pentru o mai bună cunoaștere și conștientizare a lor, atât din partea autorităților publice, cât și a cetățenilor care beneficiază de aceste drepturi și de garantarea respectării lor.

În aceste condiții, Institutul a pus în activitatea sa un accent deosebit pe organizarea unor programe și parteneriate care să răspundă mai bine cerințelor internaționale și naționale de promovare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, de formare a categoriilor de persoane care au răspunderi în domeniul protecției acestora.

Experiența acumulată de-a lungul timpului și colaborarea cu organismele guvernamentale și neguvernamentale cu preocupări în domeniul drepturilor omului a fost deosebit de importantă pentru Institut, în scopul îndeplinirii atribuțiilor conferite de legea de organizare. Pornind de la importanța deosebită a cunoașterii drepturilor omului, și în anul 2013 Institutul Român pentru Drepturile Omului a desfășurat activități de formare, informare, documentare, cercetare și consultanță, contribuind prin întreaga sa activitate la formarea persoanelor din structurile și instituțiile publice cu atribuții în domeniul protecției și promovării drepturilor omului, la informarea sistematică a cetățenilor în legătură cu drepturile ce le sunt garantate prin lege sau sunt prevăzute în documentele internaționale la

¹ Precizăm că Institutul Român pentru Drepturile Omului face parte din Rețeaua Europeană de Instituții Naționale de Drepturile Omului.

² A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *20 de ani de la adoptarea Principiilor de la Paris*, în revista „Drepturile Omului”, nr. 3/2013, p. 92.

³ Prilej cu care a fost adoptată „Declarația de la București”, devenită ulterior document oficial al Adunării Generale a ONU (A/conf. 157/PC/42/Add. 8/27.04.1993).

care România este parte. În acest sens, în anul 2013, Institutul a organizat numeroase manifestări științifice, conferințe, simpozioane sau seminarii ori mese rotunde, dezbateri, cursuri de formare, concursuri, schimburi de experiență etc. În cadrul Institutului s-au efectuat cercetări, au fost publicate și difuzate lucrări în domeniu, rapoarte vizând o mai bună cunoaștere a standardelor internaționale, a instrumentelor și mecanismelor de protecție și promovare a drepturilor omului adoptate pe plan internațional universal și regional la care România este parte sau a aderat, urmărindu-se facilitarea aplicării lor rapide și corecte pe plan național, în conformitate și cu prevederile art. 20 din Constituție. În conceperea programului de activitate pe anul 2013 al Institutului Român pentru Drepturile Omului, au fost avute în vedere Principiile de la Paris privind funcționarea instituțiilor naționale de promovare și protecție a drepturilor omului, Declarația de la Durban, Programul de acțiune al Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului - Viena, Planul de acțiune al Comitetului Director pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, Rezoluția 59/113 privind Programul mondial al Organizației Națiunilor Unite (ONU) de educație în domeniul drepturilor omului pentru perioada 2005-2014 și a doua fază a Planului de acțiune a acestui Program, Obiectivele ONU pentru noul mileniu, Obiectivele ONU pentru 2015, Rezoluția nr. 21/14 privind „Programul mondial pentru educație în domeniul drepturilor omului” a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, Recomandările R (79) 16 și (97) 14 și Rezoluția (97) 11 ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, Programul multianual al Agenției Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene 2013 – 2017, precum și principalele obiective stabilite de Comisia Europeană a fi atinse până în anul 2020 prin Strategia „Europa 2020”, care au devenit obiective naționale pentru fiecare țară membră a UE (ocuparea locurilor de muncă, cercetare și dezvoltare/ inovație, schimbările climatice/ energie, educație, și sărăcie/excludere socială), Strategia europeană pentru egalitate între femei și bărbați (2010-2015), Strategia europeană pentru drepturile persoanelor cu dizabilități

(2010-2020).

În anul 2012 Institutul Român pentru Drepturile Omului a fost desemnat ca organism independent de promovare, protecție și monitorizare a implementării Convenției ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (art. 33 alin. 2) în România. În acest sens, Institutul și-a intensificat eforturile și în anul 2013 pentru a continua activitatea de monitorizare cu obiectivitatea cu care a acționat până în prezent, fiind acordată o importanță deosebită promovării și protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități.

În îndeplinirea atribuțiilor stabilite de lege, de promovare și diseminare a reglementărilor privind drepturile omului, Institutul a încheiat noi parteneriate cu o paletă largă de instituții și organisme guvernamentale, organizații neguvernamentale, atât la nivel intern, cât și internațional. Sintetizând activitățile desfășurate de Institutul Român pentru Drepturile Omului în anul 2013, acestea pot fi structurate pe următoarele direcții:

- Asigurarea unei mai bune cunoașteri a problematicii drepturilor omului, a modului în care aceste drepturi sunt garantate în țările membre ale Organizației Națiunilor Unite, Organizației pentru Cooperare și Securitate în Europa (OSCE), Consiliului Europei și ale Uniunii Europene;
- Informarea instituțiilor internaționale în legătură cu modalitățile practice în care drepturile omului sunt promovate și garantate în România;
- Efectuarea de cercetări privind aspecte importante din domeniul promovării și respectării drepturilor omului în țara noastră și pe plan internațional;
- Organizarea și realizarea de programe de formare și educare în domeniul drepturilor omului potrivit celor mai noi metodologii;
- Activități publicistice;
- Traducerea și publicarea reglementărilor internaționale, universale și regionale și a celor naționale cu valoare semnificativă, a documentelor, a studiilor și cercetărilor recente în domeniul drepturilor omului;
- Acordarea de consultanță;
- Perfecționarea activității centrului de documentare al IRDO.

I. CERCETĂRI CONSACRATE PROMOVĂRII ȘI RESPECTĂRII DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA ȘI PE PLAN INTERNAȚIONAL

Cercetarea diferitelor aspecte legate de promovarea și respectarea drepturilor omului reprezintă unul dintre principalele elemente ale activității desfășurate de Institutul Român pentru Drepturile Omului. În abordarea acestei activități, prevăzută de lege, Institutul a avut în vedere „Principiile de la Paris”⁴ privind funcționarea instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului, Programul de acțiune al Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului de la Viena (1993), Obiectivele ONU pentru noul mileniu, Obiectivele ONU pentru 2015, Declarația de la Durban (2001), Planul de acțiune al Comitetului director pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, Rezoluția 59/113 a ONU, Programul anual al Agenției Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, Strategia „Europa 2020” a Comisiei Europene și, de asemenea, Recomandările R (79) 16 și (97) 14 și Rezoluția (97) 11 ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, ceea ce evidențiază faptul că cercetarea drepturilor omului și învățarea drepturilor omului constituie mijloace adecvate pentru respectarea demnității umane și pentru asigurarea unui respect sporit pentru drepturile omului, printr-o mai bună cunoaștere a acestora.

Conștient de misiunea sa de a contribui la edificarea în țara noastră a unei culturi a drepturilor omului, Institutul a efectuat cercetări în care au fost prezentate atât aspecte generale ale istoriei și evoluției drepturilor omului pe plan internațional și intern, filozofia drepturilor omului, știința drepturilor omului, codificarea în domeniul drepturilor omului, cât și domenii specializate legate de diferitele generații de drepturi ale omului. Astfel, au făcut obiectul activității de cercetare atât drepturile din generația I: drepturile civile și politice, cât și cele din generația a doua : drepturile economice, sociale și culturale. De asemenea, au fost abordate și teme aparținând generației a treia de

drepturi ale omului, cum ar fi: dreptul la pace, dreptul la dezvoltare durabilă, dreptul la un mediu sănătos. Totodată, au fost întreprinse cercetări privind dreptul la fericire ca drept fundamental al omului (potrivit Rezoluției Adunării Generale ONU nr. 65/309/2011) sau mediul de afaceri și drepturile omului (potrivit cadrului de protecție, respectare și remediere al ONU referitor la mediul de afaceri și drepturile omului, precum și documentul de implementare din 2008 – DOC A/HRC/8/5), cercetări anuale privind drepturile omului la nivelul UE și în legislația României, studiul comparat al evidențierii drepturilor omului în rapoartele anuale ale Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

Experiența acumulată și perfecționarea profesională a cercetătorilor proprii, precum și a colaboratorilor onorifici, cercetători, personalități ale vieții științifice sau tineri cercetători au permis abordarea problematicii recente din domeniu, prin lucrări de mare amploare, cu desfășurarea extinsă pe durata a mai mult de un an și realizate de echipe de cercetători din institut care au acționat în parteneriat cu cercetători asociați onorifici tocmai pentru aprofundarea studiului în condițiile unei teme vaste, importante. În același timp, au fost realizate cercetări care au vizat domenii specializate, efectuate de obicei de un singur autor, rezultatele acestor studii materializându-se fie prin publicarea lor în paginile revistei trimestriale „Drepturile omului”, în publicația lunară Info IRDO, în volume, fie în rapoarte prezentate în cadrul manifestărilor științifice organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului și/sau de diverse organisme naționale și internaționale cu care Institutul colaborează. În această categorie intră marea majoritate a studiilor și cercetărilor efectuate în cadrul sau cu participarea Institutului Român pentru Drepturile Omului.

Cercetările realizate în anul 2013 au avut la bază legislația națională din domeniul drepturilor omului și documentele internaționale și regionale devenite parte din dreptul intern prin ratificarea acestora de către România. În

⁴ Principiile fundamentale stabilite la prima întâlnire internațională a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protejarea Drepturilor Omului, ce a avut loc la Paris în 7-9 octombrie 1991, cunoscute drept „Principiile de la Paris”. Adoptate de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 48/134 la 20 decembrie 1993.

acest sens, din documentele la care fac referire studiile și rapoartele Institutului menționăm: Carta ONU; Declarația Universală a Drepturilor Omului (România a semnat-o în 1955, când a devenit stat membru al Organizației Națiunilor Unite); Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (ratificat de România în 1974); Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (ratificat de România în 1974); Protocolul facultativ la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (ratificat de România în 1993); Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (ratificată de România în 1970); Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (ratificată de România în 1990); Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (ratificată de România în 1981); Convenția cu privire la drepturile copilului (ratificată de România în 1990); Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată de România în 2011); Convenția europeană a drepturilor omului (ratificată de România în 1994); Carta socială revizuită (ratificată de România în 1999); Convenția europeană privind lupta împotriva traficului de ființe umane (ratificată de România în 2006); Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (ratificată de România în 1994); Convenția cadru pentru protecția minorităților naționale (ratificată de România în 1995), precum și altele.

În funcție de tematica abordată, se pot deosebi:

a) cercetări care au abordat o tematică generală;

b) cercetări consacrate instrumentelor și mecanismelor privind protecția și promovarea drepturilor omului și evoluția acestora în timp;

c) cercetări privind protecția și promovarea drepturilor omului;

d) cercetări referitoare la drepturi și libertăți fundamentale ale omului, din cele trei generații: drepturile civile și politice; drepturile economice, sociale și culturale; dreptul la pace, dezvoltare durabilă și la un mediu sănătos.

O prezentare exemplificativă a fiecărei categorii de cercetări, demonstrează diversitatea

temelor abordate.

a) Cercetări care au abordat o tematică generală:

- Promovarea culturii drepturilor omului;
- Continuitate și discontinuitate în reglementarea instituțiilor fundamentale de drept civil și de drept penal;
- Relația dintre dreptul la buna guvernare și buna administrare;
- Aspecte privind instituția Ombudsmanului pentru minorități;
- Medierea în raporturile juridice administrative;
- Corupția - fenomen care afectează drepturile omului;
- Exercițarea drepturilor omului și limitele acesteia;
- Educația privind cetățenia europeană;
- Contribuția instituțiilor Uniunii Europene la promovarea și protejarea drepturilor omului;
- Libera circulație a cetățenilor în spațiul european.

b) Cercetări consacrate instrumentelor și mecanismelor privind protecția și promovarea drepturilor omului și evoluția acestora în timp:

- Formarea și executarea obligațiilor civile în temeiul noului Cod civil;
- Drepturile femeii și rolul Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice;
- Reglementări privind statutul persoanelor care solicită protecție internațională în România;
- Aspecte din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind liberul acces la justiție;
- Aspecte privind reglementarea drepturilor copilului în România.

c) Cercetări privind protecția și promovarea drepturilor omului:

- Promovarea și protecția drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană;
- Prevederi constituționale privind protecția socială a cetățenilor;
- Rolul jurisprudenței în aplicarea unitară

a legii;

- Egalitatea de șanse, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap;
- Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului;
- Aspecte ale evoluției drepturilor omului și funcției publice în România;
- Securitatea - concept multidimensional;
- Rolul Parlamentului European și promovarea cetățeniei europene;
- Politici ce vizează drepturile și libertățile persoanelor cu dizabilități.

d) Cercetări consacrate drepturilor și libertăților fundamentale ale omului: civile și politice, economice, sociale, culturale; dreptul la pace, dezvoltare durabilă și la un mediu sănătos:

- Controlul judiciar asupra administrației publice. Contenciosul administrativ;
- Rolul Ministerului Public în aplicarea principiului nediscriminării;
- Securitatea socială și integrarea socială;
- Demnitatea umană și excluderea socială;
- Reperetele democratice ale referendumului;
- Drepturi și obligații pentru solicitanții de azil și beneficiarii unei forme de protecție în România;
- Considerații privind complexitatea și importanța libertății de exprimare în România;
- Răspunderea pentru prejudiciu produs mediului;
- Necesitatea reorientării educației ca promotor al dezvoltării durabile;
- Dreptul la dezvoltare durabilă;
- Responsabilitatea juridică în dreptul la mediu.

II. PROGRAME DE FORMARE ȘI ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

Acțiunile întreprinse în domeniul educației și formării de formatori (a se vedea Anexa A) au avut în vedere unul din obiectivele principale cuprinse în Legea privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului: *organizarea de programe de formare destinate îndeosebi acelor categorii de persoane care au răspunderi speciale pentru protecția drepturilor omului sau pentru cunoașterea problematicii drepturilor omului în rândurile unor largi categorii ale populației.*

Având în vedere Rezoluția ONU 59/113 din 10 decembrie 2004, prin care s-a lansat **Programul mondial de educație în domeniul drepturilor omului** pentru perioada 2005–2015, Institutul Român pentru Drepturile Omului a acționat în concordanță cu prevederile conținute în această rezoluție și a acordat și în cursul anului 2013 o atenție deosebită intensificării și diversificării acțiunilor concepute pentru dezvoltarea educației. Scopul urmărit a fost cel al formării atitudinilor, aptitudinilor și comportamentelor cetățenești specifice unei societăți democratice și sporirii interesului și competențelor de participare la viața publică a cât mai multor cetățeni din rândul tuturor categoriilor socio-profesionale,

atât tineri cât și vârstnici.

Pentru adaptarea permanentă a activităților IRDO, s-a stabilit ca, printre altele, planul de acțiuni să cuprindă și să aibă în vedere și:

- promovarea educației în domeniul drepturilor omului;
- de a face din educația în domeniul drepturilor omului o prioritate la nivel național, regional și internațional;
- formarea cadrelor didactice din sistemul universitar și preuniversitar în domeniul drepturilor omului;
- formarea adulților și tinerilor în domeniul drepturilor omului și al drepturilor copilului;
- formarea de formatori în domeniul drepturilor omului;
- formarea unor categorii profesionale, care sunt direct implicate și au responsabilități în promovarea și apărarea drepturilor omului și drepturilor copilului;
- de a consolida parteneriatul și cooperarea cu instituțiile care fac parte din sistemul de învățământ românesc, precum și cu alte instituții, (și/sau) organizații neguvernamentale din diverse domenii;
- monitorizarea și sprijinirea programelor

de educație existente în domeniul drepturilor omului, pentru a pune în evidență bunele practici, stimulând măsurile care privesc continuarea, perfecționarea și dezvoltarea lor.

Crearea și organizarea activităților consacrate formării de formatori și educatori în domeniul drepturilor omului au avut la bază feedback-ul primit din partea reprezentanților Caselor Corpului Didactic, a cadrelor didactice din diferite școli și licee.

Grupurile țintă care au beneficiat de activitățile desfășurate de către Sectorul formare din cadrul IRDO au vizat persoane din domeniile învățământului, cercetării, administrației publice, administrării justiției, sănătății, precum și persoane din categorii cu probleme specifice: femei, copii, pensionari, persoane aparținând minorităților etnice, lingvistice, religioase, sexuale, persoane cu dizabilități etc.

Activitățile de formare ale IRDO s-au proiectat și desfășurat la inițiativa IRDO, în colaborare cu parteneri ai Institutului, la solicitarea autorităților centrale și locale sau a unor grupuri socio-profesionale. Ele au îmbrăcat diferite forme:

- cursuri de formare de lungă durată, acreditate de Ministerul Educației Naționale (MEN);
- cursuri de formare de scurtă durată, de tip „contact”;
- activități de sensibilizare a unor grupuri sociale privind necesitatea cunoașterii și respectării drepturilor omului sau a unor categorii de persoane;
- simpozioane, conferințe, seminarii, mese rotunde, dezbateri etc.;
- activități de diseminare;
- prezentări ale unor volume, reviste științifice, lucrări științifice, de informare, de popularizare publicate sub egida Institutului.

Activități importante au fost realizate în anul 2013 împreună cu parteneri din rândul organizațiilor neguvernamentale cu preocupări preponderente în domeniul educației pentru drepturile omului, cu instituții ale statului, dar și cu instituții de învățământ superior, culte religioase, asociații profesionale etc.

Dintre activitățile de educație și de formare desfășurate, menționăm în primul rând manifestările științifice cu continuitate care fac parte din programele de lungă durată ale IRDO și care s-au bucurat și se bucură de un larg ecou

național, dar și internațional:

- *coordonarea Catedrei UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță* de către IRDO și Universitatea de Nord, Baia Mare, activitate cu caracter permanent, care include cursurile de masterat, singurele din țară de acest gen (o nouă serie de masteranzi a absolvit în anul 2013);

- dezbateri, cursuri de formare, mese rotunde, seminarii, conferințe, lansări de carte ș.a., organizate în colaborare cu alte instituții și organizații neguvernamentale (**a se vedea anexa A**);

- a XIX-a ediție a cursurilor Universității Internaționale a Drepturilor Omului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”. În cadrul temei alese pentru acest an „Drepturile Omului – Realități, Perspective”, a fost subliniat în contextul împlinirii a 20 de ani de la Conferința Mondială de la Viena, 20 de ani de la aderarea României la Consiliul Europei, 10 ani de la revizuirea Constituției României și 6 ani de la adoptarea Cartei Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene importanța promovării și protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, punându-se accent pe evoluțiile recente în domeniul reglementărilor, mecanismelor și instituțiilor de drepturile omului. S-a evidențiat implicarea activă a României în efortul comun al statelor pentru crearea Consiliului Drepturilor Omului, precum și în procesul de revizuire a funcționării acestuia, necesar promovării drepturilor omului într-un mod cât mai eficient posibil. Cu prilejul acestor dezbateri s-a analizat importanța acestui moment pentru domeniul protecției și al promovării drepturilor omului, atât prin prisma progreselor realizate în ultimii 20 ani, cum ar fi, de exemplu, cele privind drepturile femeilor, copiilor, ale persoanelor cu dizabilități, cât și prin dezvoltarea unui cadru legal care să permită sancționarea abuzurilor și a încălcărilor drepturilor omului, rolul educației în promovarea și protecția drepturilor omului, cultivarea respectului pentru valorile comune, rolul educației ca mijloc de prevenire a intoleranței, importanța dreptului la informare în domeniul sănătății, precum și demersurile

educaționale ce trebuie întreprinse pentru a crește forța actului educativ pentru demnitate.

- a XX-a ediție a concursurilor naționale ale elevilor „Olimpiada de educație și cultură civică” și, respectiv, „Democrație și toleranță”;
- dezbateri, simpozioane, colocvii consacrate promovării drepturilor omului în diferite domenii (**vezi Anexa A**) etc.

1. Educarea tinerei generații în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, al demnității și toleranței, al schimbului liber de opinii este un obiectiv care de peste un deceniu face obiectul unui parteneriat între Institutul Român pentru Drepturile Omului și Ministerul Educației Naționale, care se concretizează prin desfășurarea unor activități devenite tradiționale: concursurile școlare naționale „*Olimpiada de educație civică și cultură civică*” și „*Democrație și toleranță*”, cursuri de formare continuă pentru profesori și învățători; colocvii, simpozioane și dezbateri (**a se vedea Anexa A**) pe teme privind diferite aspecte ale activității de educație pentru drepturile omului și, nu în ultimul rând, *Concursul de creativitate didactică în domeniul materialelor auxiliare destinate educației pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar*.

2. Concursurile școlare naționale

Ca urmare a unei inițiative a Institutului Român pentru Drepturile Omului, Ministerul Educației Naționale a inclus, începând cu anul 1994, disciplinele *educație civică* (clasele III-IV), respectiv *cultură civică* (clasele VII-VIII) în categoria celor la care se organizează concursuri anuale cu etape până la nivel național.

Aceste concursuri, în organizarea cărora Institutul Român pentru Drepturile Omului este partener al Ministerului Educației Naționale, cunoscute sub denumirea de olimpiade, se subsumează nevoii de educație în vederea asumării rolului și statutului de cetățean în cadrul unei societăți democratice, în vederea formării și dezvoltării competențelor de participare la viața publică, a spiritului social critic și a capacității de toleranță.

a) Olimpiada națională de științe

socio-umane

Conceptul de drepturi și libertăți fundamentale ale omului izvorăște din nevoia și dorința oamenilor pentru o viață în care demnitatea și valoarea fiecăruia să fie respectată și protejată. În acest sens, a fost desfășurată în luna aprilie 2013, faza finală a Olimpiadei de științe socio-umane, la Baia Mare, care fost organizată de Ministerul Educației Naționale în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului. Acest concurs este unul de excelență, care se adresează elevilor cu aptitudini în domeniul științelor socio-umane, subsumându-se nevoii de educație în vederea asumării rolului și statutului de cetățean al unei societăți democratice, în vederea formării și dezvoltării competențelor de participare la viața publică, a spiritului social critic și a capacității de toleranță.

Și la această ediție cele mai bune lucrări realizate de echipajele participante au beneficiat de premii acordate de Institutul Român pentru Drepturile Omului.

b) A XIV-a ediție a etapei finale a Concursului național „Democrație și toleranță”

Concursul inițiat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale reprezintă o formă complexă de educație civică în care sunt implicați elevii din ciclul primar și gimnazial. S-a desfășurat pe trei dimensiuni: teoretică, practic-aplicativă și artistică, cu participarea unor echipe alcătuite din câte 3 membri, dintre care unul din învățământul primar. Experiența acumulată în perioada de desfășurare a concursului relevă o creștere constantă a calității materialelor prezentate în cadrul concursului - sub toate cele trei dimensiuni ale sale, precum și a interesului față de problematica pe care o implică.

Concursul, a cărui ediție în anul 2013 s-a desfășurat la Brașov, a urmărit dezvoltarea competențelor de cooperare la nivelul grupului, stimulând preocupările pentru cunoașterea conceptelor: democrație, toleranță, drepturile omului, drepturile copilului și a relațiilor dintre acestea, cunoașterea principalelor reglementări naționale și internaționale în materie și, nu în ultimul rând, exersarea de către elevi a atitudinilor și comportamentelor democratice,

tolerante, a spiritului civic și formarea deprinderilor de implicare în viața comunității educaționale și locale din care elevii fac parte.

În urma rezultatelor la cele trei probe ale concursului, Institutul Român pentru Drepturile Omului a acordat premiile speciale și mențiunile „Drepturile Omului”.

c) A VII-a ediție a Concursului Național de creativitate didactică în domeniul materialelor auxiliare destinate educației pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar

Acest concurs este organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, o dată la doi ani, în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale și Case ale Corpului Didactic din țară, concursul bucurându-se de un larg interes din partea cadrelor didactice din întreaga țară. În acest sens se evidențiază și interesul sporit al unor Case ale Corpului Didactic de a deveni organizatoare ale unor ediții viitoare ale concursului.

La organizarea ediției a VII-a a concursului, Institutul a avut ca parteneri Ministerul Educației Naționale și Casa Corpului Didactic din Cluj, în cadrul Expoziției Concursului fiind prezentate lucrări din mai multe județe, materiale didactice auxiliare destinate activității cu elevii, lucrări tipărite, reviste, cd-uri etc.

La cele șase ediții ale concursului organizate până în prezent au fost înscrise lucrări aparținând cadrelor didactice din majoritatea județelor țării, fapt apreciat ca fiind unul benefic și constructiv, în spiritul educației pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii, semne evidente ale unei permanente preocupări pentru libera exprimare a drepturilor omului.

Educația pentru drepturile omului are un rol cheie în orice proces educativ. Rolul dascălilor este evident în cadrul acestui proces. Aceștia, prin efortul și pasiunea de care dau dovadă susțin elevii pentru a deveni cetățeni responsabili și activi, capabili și gata să contribuie la crearea unui mediu armonios în societatea în care trăiesc. Mai mult, procesul educațional se bazează pe participarea activă a copiilor, care învață despre drepturile omului și înțeleg problematica acestui fenomen, dobândesc abilități și dezvoltă atitudini privind respectul față de demnitatea umană.

Lucrările cele mai bune au primit diplome din partea Institutului Român pentru Drepturile Omului și Ministerului Educației Naționale precum și catalogul lucrărilor prezentate la concurs.

3. În domeniul pregătirii continue a învățătorilor și profesorilor care realizează educația pentru drepturile omului, în anul 2013, Institutul Român pentru Drepturile Omului, în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București, a continuat programul de formare acreditat de Ministerul Educației Naționale (MEN) „Educație pentru drepturile omului și ale copilului”, proiect aprobat de MEN și IMB, publicul țintă vizat în cadrul acestui program fiind constituit din cadre didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar.

Programul creat ca urmare a solicitărilor numeroase venite din rândul cadrelor didactice și care are o durată privind acreditarea de 4 ani reprezintă un sprijin real în realizarea proiectelor și programelor educaționale naționale și internaționale.

Scopul acestui program privește formarea personalului didactic pentru sprijinirea elevilor în procesul cunoașterii și conștientizării drepturilor omului și ale copilului, a legislației naționale și internaționale în domeniu, precum și pentru afirmarea unei cetățenii democratice europene. Aprofundarea cunoștințelor privitoare la principalele mecanisme și instrumente cu caracter universal, regional și național din domeniul promovării și protecției drepturilor omului, formarea atitudinilor de angajare, de implicare activă în societatea civilă, în formarea și perfecționarea continuă în domeniul drepturilor omului și cel mai important analizarea unor situații concrete privitoare la protecția copilului.

4. Activități consacrate administrării justiției

S-au desfășurat activități pentru o mai bună cunoaștere a celor mai importante drepturi pe care le au cetățenii și pentru a promova drepturile justițiabililor. Cunoașterea lor reprezintă condiția esențială pentru asigurarea apărării și valorificării drepturilor tuturor cetățenilor. Constituția și legislația internă consacră principiile privind: accesul liber la

justiție, egalitatea în fața legii, dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, dreptul la apărare etc.

Acestea se realizează numai dacă justiția dă dovadă de imparțialitate, eficiență, transparență și credibilitate. Justițiabilii trebuie să cunoască și să urmărească valorificarea acestor drepturi consacrate ce reprezintă reguli clare, precise pe care trebuie să le urmeze. În acest scop IRDO, care a lansat în anul 2006 Carta drepturilor justițiabililor, continuă activitatea de diseminare a ei.

Totodată, amintim faptul că s-au desfășurat activități consacrate administrării justiției, prilej cu care s-au pus la dispoziția celor interesați lucrări de specialitate coordonate de IRDO precum: *Proces echitabil. Jurisprudența comentată a Curții Europene a Drepturilor; Eficiența și echitatea justiției, Standarde europene.*

5. Alte forme specifice de pregătire și educație în domeniul drepturilor omului:

a) Elaborarea unor programe speciale consacrate unor evenimente mai importante și apreciate ca atare de Organizația Națiunilor Unite, Consiliul European, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa etc. și cu rezonanță pentru protecția și promovarea drepturilor omului, cum ar fi:

- 68 de ani de la crearea ONU;
- 65 de ani de la adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului;
- 58 de ani de la aderarea României la ONU;
- 48 de ani de la intrarea în vigoare a Pactului internațional privind drepturile civile și politice și a Pactului internațional privind drepturile economice, sociale și culturale;
- 20 de ani de la Conferința Mondială a Drepturilor Omului de la Viena și de la adoptarea Declarației și a Programului de acțiune;
- 20 de ani de la adoptarea „Principiilor de la Paris” de către Adunarea Generală a ONU;
- 63 de ani de la adoptarea Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
- 20 de ani de la aderarea României la Consiliul European;
- 38 de ani de la înființarea OSCE;
- 15 ani de la crearea Catedrei UNESCO

- pentru drepturile omului, democrație și pace;
- Dreptul la fericire - componentă a dreptului la dezvoltare durabilă potrivit Rezoluției 65/309 a Adunării Generale a ONU;
- Deceniul privind educația pentru dezvoltare durabilă (2005 – 2015);
- 2013 – Anul european al cetățenilor (conferințe, dezbateri și comunicări organizate periodic la sediul Institutului având ca temă „cetățenia europeană”).

b) Coordonarea Catedrei UNESCO pentru drepturile omului democrație, pace și toleranță

Catedra, unica catedră din această zonă a Europei, funcționează în baza unui acord între Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură – Paris și Institutul Român pentru Drepturile Omului împreună cu Universitatea de Nord Baia Mare. Ea reprezintă un centru pilot de cercetare, dezbateri și formare la nivel postuniversitar, în anul 2013 absolvind masteratul în drepturile omului, democrație, pace și toleranță o nouă promoție; această formă de pregătire asimilează rezultatele cercetării naționale și internaționale, ținând pasul cu progresele și evoluțiile din domeniul său specific. Menționăm că Institutul este prima și după cunoștințele noastre singura instituție națională care coordonează, în sistemul de parteneriat al programelor UNESCO, activitatea unei Catedre de Drepturile Omului, Democrație și Pace. La cursurile de masterat sau de formare continuă organizate de Catedra UNESCO au participat parlamentari, reprezentanți ai guvernului, organizații neguvernamentale, cadre didactice ș.a.

c) Participarea la dezbaterile diferitelor aspecte ale respectării și promovării drepturilor omului în cadrul unor manifestări științifice, simpozioane, colocvii, dezbateri, mese rotunde etc. sau în cadrul media (a se vedea anexa B).

În 2013 s-au desfășurat numeroase acțiuni de formare fiind obținute rezultate semnificative. Amintim astfel:

- Simpozionul cu tema „Holocaustul, o lecție de genocid”, organizat cu ocazia Zilei Internaționale de comemorare a victimelor holocaustului, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație,

pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Femeilor, Asociația Family Forum, Asociația Clubul de la Cheia, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană;

- Manifestări organizate împotriva discriminării și încurajării toleranței în școli cu tema „Să spunem nu rasismului!” și expoziții tematice, de către Școala gimnazială „I.A.Bassarabescu” și Colegiul Național „J.Monnet” din Ploiești, Asociația Adolescența în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului;

- Conferința cu tema „Instituțiile naționale de drepturile omului și activitatea lor în cadrul grupurilor de lucru ale Agenției pentru Drepturile Fundamentale” organizată de cu Institutul Român pentru Drepturile Omului;

- Simpozionul consacrat Zilei Internaționale de Conștientizare a Autismului organizat, în cadrul campaniei cu tema „Săptămâna de conștientizare a autismului” de către Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite din România și Școala Națională de Studii Politice și Administrative;

- Masă rotundă dedicată Zilei Internaționale a Sănătății cu tema propusă de Organizația Națiunilor Unite care se referă la controlul tensiunii arteriale, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Națiunilor Unite din România, Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia, Liga Independentă Română pentru Drepturile Omului la Cultură și Sănătate, Asociația Clubul de la Cheia și cu concursul membrilor Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză;

- Dezbateri cu tema „Consiliul pentru Minoritățile Naționale la douăzeci de ani de la înființare” organizată de Institutul Român

pentru Drepturile Omului în colaborare cu catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță;

- Conferința cu tema „Legislația națională în domeniul azilului și modul de aplicare a acesteia”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță;

- Dezbateri cu tema „Educația în domeniul drepturilor omului și sancționarea tuturor formelor de discriminare”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea „Al.I.Cuza” din Iași și Asociația pentru Națiunilor Unite din România;

- Conferința „Împreună în Europa” organizată de Colegiul „Barbu Știrbei” din Călărași având ca partener Institutul Român pentru Drepturile Omului la Proiectul de campanie cu titlul „Drepturile noastre în Uniunea Europeană”;

- Masă rotundă organizată cu ocazia Zilei Internaționale împotriva fascismului și antisemitismului de Institutul Român pentru Drepturile Omului;

- Conferința cu tema „20 de ani de muncă pentru drepturile voastre” cu ocazia Zilei de 10 decembrie – Ziua Internațională a Drepturilor Omului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea Ovidius, Centrul de Studii și Cercetării Religioase și Juridico-Canonică al Celor Trei Religii Monoteiste al facultății de teologie și Facultatea de Drept și Științe Administrative;

- Simpozionul cu participare internațională „20 de ani de muncă pentru drepturile voastre” cu ocazia Zilei de 10 decembrie - Ziua Internațională a Drepturilor Omului, desfășurat în Sala Drepturilor Omului, a Camerei Deputaților, Parlamentul României. Simpozionul a fost organizat de către Comisia pentru drepturile omului, Culte și problemele minorităților naționale împreună cu Institutul Român pentru Drepturile Omului.

III. ORGANIZAREA UNOR ACTIVITĂȚI SPECIFICE DEDICATE DREPTURILOR OMULUI

Activitatea de organizare a unor seminarii, simpozioane sau mese rotunde, împreună cu celelalte activități ale Institutului, de cercetare, educare și formare, se constituie într-un ansamblu armonios de abordare a problematicii drepturilor omului, subliniind importanța promovării și protecției acestora.

Rapoartele și studiile prezentate cu ocazia acestor manifestări au fost rodul activității de cercetare a Institutului Român pentru Drepturile Omului. Fie că a fost vorba de manifestări organizate de Institut (**a se vedea Anexa A**), fie că a fost vorba de acțiuni organizate în parteneriat, schimbul de experiență, opiniile și concluziile desprinse au permis conturarea unor noi teme de cercetare, a unor modalități noi de abordare a aspectelor de formare și educare în spiritul respectului drepturilor omului.

Solicitarea Institutului de către organizații și organisme cu preocupări în domeniul drepturilor omului, din țară sau din străinătate, de a participa cu studii, comunicări, rapoarte etc. la acțiuni organizate de acestea (**a se vedea Anexa B**) ilustrează aprecierea de care se bucură Institutul atât pe plan național, cât și internațional, prestigiu câștigat prin rigoarea și consecvența implicării Institutului în protecția și promovarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Este de remarcat faptul că în mod constant Institutul a atras de multe ori participarea la manifestările sale și a determinat implicarea în organizarea lor a numeroși factori cu atribuții sau preocupări în domeniul drepturilor omului, din cadrul Parlamentului, al Guvernului, al organismelor guvernamentale și neguvernamentale sau organizații internaționale și regionale. Prin antrenarea acestor factori – prin contribuția pe care au avut-o venind cu lucrări, materiale proprii, prezentări, comunicări sau cu expertize sau rapoarte din partea instituțiilor sau organizațiilor pe care le-au reprezentat – s-a urmărit o mai bună comunicare și o mai strânsă colaborare pentru găsirea și aplicarea unor soluții mai eficiente pentru ameliorarea situației drepturilor omului în România.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat numeroase întâlniri și dezbateri

consacrate afirmării, promovării și protecției drepturilor omului (**a se vedea anexa A**) la care au participat personalități din țară și de peste hotare care au preocupări în domeniul drepturilor omului.

Egalitatea de șanse

Și în 2013, Institutul Român pentru Drepturile Omului a acordat un interes deosebit promovării și cunoașterii de către instituțiile publice și persoanele fizice a prevederilor Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Astfel, prin evenimente, dezbateri și întâlniri organizate alături de reprezentanți ai societății civile, a susținut semnarea și ratificarea acestui document de țara noastră.

Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Femeii, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia a organizat o masă rotundă cu tema „Rolul femeii în societatea modernă”, eveniment la care au fost invitați specialiști din domeniul drepturilor omului și al drepturilor femeii, pentru un dialog amplu și complex. Întâlnirea a avut ca obiectiv principal identificarea unor acțiuni concrete pentru asigurarea respectării și promovării drepturilor femeii în toate sectoarele societății. În cadrul lucrărilor s-a prezentat și analizat modul în care drepturile femeilor sunt reglementate la nivel internațional și regional. Astfel, s-a subliniat faptul că în prezent drepturile femeilor sunt exprimate într-o gamă largă de tratate internaționale, de declarații și angajamente politice la nivel internațional, regional și național. În acest sens, documentul cel mai nou îl reprezintă Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Acest instrument încearcă să schimbe mentalitatea și sentimentele indivizilor, fiind o chemare adresată societății. Este, în opinia specialiștilor din domeniu, primul tratat internațional care conține o definiție a genului, astfel se recunoaște faptul că femeile și bărbații nu sunt doar diferiți din punct de vedere

biologic ci există și o categorie a genului, definită social, care le conferă femeilor și bărbaților roluri și comportamente specifice. Totodată, ratificarea documentului presupune introducerea în dreptul intern al statelor membre a unor infracțiuni noi, precum mutilarea genitală, căsătoria forțată, avortul forțat sau sterilizarea forțată.

Cu acest prilej s-a subliniat și rolul Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (INDO) în promovarea și protecția drepturilor femeilor și fetelor, cu referire la Conferința cu aceeași temă ce a avut loc la Amman și care a avut ca finalitate adoptarea Declarației și Programului de acțiune de la Amman. Prin cele două documente instituțiile naționale și-au luat angajamentul ca promovarea acestor drepturi să devină o prioritate în activitatea lor, fiind pus accentul pe educație, activitatea de monitorizare a modului în care statele se conformează obligațiilor lor de a respecta, proteja și realiza aceste drepturi.

Un alt eveniment important a fost și simpozionul cu tema „Egalitatea de șanse pentru persoanele cu handicap”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Institutul Internațional pentru Drepturile Omului.

Nediscriminare

Institutul Român pentru Drepturile Omului subliniază necesitatea existenței unor măsuri concrete de combatere a discriminării, rasismului și xenofobiei. În 2013, IRDO a susținut un permanent dialog între instituțiile guvernamentale și organizațiile neguvernamentale pentru apărarea drepturilor omului și în special a unor anumite categorii de persoane, fiind pus accentul pe importanța existenței unor instituții puternice care să pună în aplicare legislația anti-discriminare și, totodată, să participe la dezvoltarea ei.

Cu ocazia săptămânii acțiunii europene împotriva rasismului (16-24 martie), săptămână în care cetățenii orașelor europene au fost invitați să ia poziție împotriva rasismului prin organizarea de evenimente care să conștientizeze opinia publică și, în special, tânăra generație cu privire la pericolul pe care îl reprezintă rasismul în context internațional, IRDO a organizat o serie de manifestări și

campanii în universități, școli și instituții publice din București și din țară. Potrivit campaniei din acest an, diversitatea poate apărea chiar și în cadrul unui grup omogen. Identitățile noastre au mai multe straturi și combinația dintre acestea ne fac unici. Diversitatea înseamnă să rămânem împreună acceptând faptul că suntem diferiți și încercând să rămânem toleranți și deschiși față de toți cei din jurul nostru.

Cu sprijinul Catedrei UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și al Asociației Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, au fost organizate sesiuni de informare și expoziții de carte în cadrul cărora s-au diseminat cele mai recente publicații ale IRDO, precum și revista științifică trimestrială a IRDO.

În județul Prahova, cu sprijinul Institutului Român pentru Drepturile Omului, Fundația Adolescența din Ploiești a inițiat o serie de manifestări de combatere a rasismului și a discriminării: un concurs de eseuri, reportaje, desene, adevărate campanii de raliere la mișcările europene și mondiale ale copiilor și tinerilor, sub competența îndrumare a cadrelor didactice. Fundația a angrenat câteva școli în această campanie.

În cadrul concursurilor de eseuri și desene dedicate temei „Să spunem NU rasismului”, tinerii au fost invitați să participe luând atitudine împotriva manifestărilor sau a gesturilor care induc ideea discriminării și rasismului în universul apropiat în care își desfășoară activitatea, în existența lor cotidiană. În efortul comun de conștientizare a opiniei publice cu privire la pericolul răspândirii rasismului și a atitudinilor de intoleranță s-au diseminat materiale informative și afișe în special în școli și universități unde s-a insistat asupra aspectului educației pentru diversitate și acceptarea acesteia ca pe o trăsătură specifică nu numai a unui popor sau a unei minorități, ci a fiecărui individ în parte, care este unic pe planetă.

Totodată, IRDO a organizat un simpozion în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația română pentru apărarea drepturilor omului la vârsta a treia, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, precum și reprezentanți ai Institutului

Internațional de Drept de Expresie Franceză. Tema simpozionului a fost „Orașele Europene iau poziție împotriva rasismului - educația pentru combaterea rasismului, xenofobiei și intoleranței”.

Cu ocazia împlinirii a 20 de ani de activitate a Consiliului Minorităților Naționale (CMN), Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) a organizat, în perioada 15-17 aprilie 2013, un ciclu de manifestări științifice în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România. În acest context a fost prezentată activitatea CMN de la începuturi până astăzi fiind evidențiat cum, timp de 20 de ani, structura și importanța Consiliului au suferit modificări în funcție de interesele politice față de problematica minorităților naționale. S-a subliniat faptul că, încă de la înființare, CNM a avut ca parteneri Comisiile de drepturile omului ale Parlamentului României, Institutul Român pentru Drepturile Omului, precum și unele organizații internaționale și a activat cu sprijinul guvernului pe probleme de minorități și pentru perfectarea legislației în domeniu, în vederea îndeplinirii condițiilor aderării României la Consiliul Europei, la NATO și la Uniunea Europeană. Totodată, în cadrul dezbaterilor au fost făcute propuneri privind perfecționarea legislației în domeniu.

Cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului, Institutul Român pentru Drepturile Omului și Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Camera Deputaților, au organizat un Simpozion internațional cu tema „20 de ani de muncă pentru drepturile voastre”. Dezbaterile s-au axat pe două teme fundamentale, expuse în cadrul a două panouri de lucru: „Rolul ONU în promovarea și apărarea drepturilor Omului. Documente Fundamentale” și „Spațiul European al Drepturilor Omului. Aspecte și instrumente juridice privind reglementarea drepturilor și libertăților fundamentale”. În acest context, având în vedere, totodată, tema și concluziile Conferinței anuale a Drepturilor Fundamentale - „Combaterea urii și a infracțiunilor motivate de ură în UE”, organizată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Președinția lituaniană a Consiliului, a fost anunțată înființarea grupului

parlamentar de lucru pentru combaterea infracțiunilor motivate de ură. Constituirea acestui grup parlamentar este cu atât mai necesară cu cât la nivelul Uniunii Europene, la începutul anului 2014, va avea loc o revizuire a cadrului legislativ în domeniul discriminării și a xenofobiei.

Drepturile copilului

Institutul Român pentru Drepturile Omului acordă un interes deosebit promovării și protecției drepturilor copilului, având în vedere prevederile Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, dar și instrumentele regionale privind adopția copiilor, lupta împotriva traficului de ființe umane ș.a. Astfel, în anul 2013 activitatea desfășurată de Institut a privit aspecte legate de îmbunătățirea legislației din domeniu, dreptul la educație al acestora, nediscriminarea anumitor categorii de copii.

Institutul Român pentru drepturile omului a organizat o serie de dezbateri și mese rotunde din care amintim dezbaterile cu tema „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării – Recomandarea Comisiei nr. 2013/112/UE”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România; Conferința cu tema „Copiii și familiile se pronunță împotriva sărăciei” organizată cu ocazia Zilei Internaționale pentru Eliminarea Sărăciei de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași și Asociația pentru Națiunile Unite din România; Masă rotundă cu tema „Și noi avem drepturi” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Liga Română pentru Apărarea Drepturilor Copilului și Tănărului și Asociația Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului, ziua în care Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat Convenția drepturilor copilului.

Totodată, au fost organizate și o serie de cursuri cu tema „Educație pentru drepturile omului și ale copilului” pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Casa Corpului Didactic București în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale și Institutul Român pentru Drepturile Omului.

Protecția drepturilor copilului în România a

fost și tema întâlnirii dintre reprezentanții Institutului și doamna Olga Borzova, membru al Comisiei pentru afaceri sociale, sănătate și dezvoltare durabilă a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. Întâlnirea a făcut parte din procesul de documentare în vederea elaborării raportului „Serviciile sociale în Europa: legislație și practici cu privire la separarea copiilor de familiile lor în statele membre ale Consiliului Europei” și a fost organizat de Parlamentul României, Delegația la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

Accesul la justiție

Respectarea prevederilor art. 5 și 6 din Convenția Europeană a Drepturilor omului, reforma Curții Europene a Drepturilor Omului, respectarea și implementarea de către instituțiile naționale a deciziilor Curții de la Strasbourg, îmbunătățirea legislației naționale și evoluția jurisprudenței din România, precum și respectarea drepturilor omului din perspectiva noilor coduri: civil și procedură civilă, alături de alte teme majore, au făcut obiectul studiilor, analizelor și activităților desfășurate de Institutul Român pentru Drepturile Omului în acest an.

Dintre evenimentele importante organizate de Institut amintim conferința internațională „Eficiența normelor juridice. De la teorie la practică” aflată la cea de a doua ediție organizată de Facultatea de Drept a Universității „Dimitrie Cantemir” din Cluj-Napoca în colaborare cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și alți parteneri. Evenimentul a reprezentat nu numai un moment dedicat domeniului drepturilor omului și reflectării acestuia în preocupările lumii universitare, dar și un bun prilej de a inaugura seria de manifestări dedicate aniversării a 20 de ani de la Conferința Mondială a Drepturilor Omului de la Viena și de la adoptarea în cadrul Conferinței a Declarației și a Programului de acțiune, document de referință în lupta pentru promovarea și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. De altfel, acest document a fost deja denumit, în cadrul reuniunii finale a Conferinței, cea de-a doua Declarație Universală a Drepturilor Omului.

În acest context s-a evidențiat și rolul pe care l-a avut Institutul Român pentru Drepturile Omului în cadrul Conferinței de la Viena, dar și

importanța pe care a avut-o Colocviul internațional cu tema „Reforma instituțiilor internaționale pentru protecția drepturilor omului” organizat de Institut în perioada 15-17 martie 1993, la București, prilej cu care a fost adoptată „Declarația de la București”, devenită ulterior document oficial al Adunării Generale a ONU⁵, eveniment considerat de Centrul ONU de la Geneva ca reuniune-satelit a Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului.

Manifestarea a oferit posibilitatea de a privi spre trecut și de a judeca faptele unei istorii recente și, în același timp, foarte actuale, evoluția înregistrată de aceste linii directoare din „secolul religiei drepturilor omului” și până în prezentul marcat de numeroase schimbări în plan geopolitic, economic și social, care s-au repercutat inevitabil și asupra Europei. Lucrările conferinței s-au desfășurat în două secțiuni, respectiv drept privat și drept public. De asemenea, în cadrul conferinței au fost organizate și două ateliere ce au tratat teme ca: dreptul de autor - limite și excepții și individualizarea pedepsei.

Simpozionul cu tema „Cooperarea la nivelul administrației publice pentru crearea unui spațiu de libertate și securitate” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos.

Dezbateri cu tema „Protocolul nr.15 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale - un protocol de reformă”, organizată de Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” și IRDO.

De asemenea, alături de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Institutul a participat la organizarea unor evenimente ca: Simpozionul cu tema „Justiția și drepturile omului” și „Răspunderea obiectivă și răspunderea bazată pe vinovăție”.

Institutul, prin cercetătorii săi, și-a adus concursul la organizarea unor manifestări, precum Simpozionul cu tema „Justiția și drepturile omului” sau conferința cu tema „Continuitate și discontinuitate în dreptul român”, evenimente organizate și găzduite de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei

⁵ A se vedea A/conf. 157/PC/42/Add. 8/27.04.1993.

Rădulescu” al Academiei Române, instituție parteneră IRDO. În cadrul acestor dezbateri au fost discutate teme precum: realizarea drepturilor fundamentale prin jurisprudența constituțională, descoperirea principiului supremației dreptului UE de către instanțele judecătorești din România, drepturile omului - de la universalismul principiilor la relativismul cultural și religios, impactul mecanismului de verificare și cooperare asupra ordinii juridice române, regimul juridic al drepturilor femeii din perspectiva Constituției României ș.a.

Totodată, cercetătorii au participat cu studii și lucrări în cadrul unor conferințe și sesiuni precum: Conferința Internațională cu tema „Provocările secolului 21 în drept și administrație publică”, organizată de Departamentul de Drept și Administrație Publică din cadrul Universității „Petru Maior” în colaborare cu Fundația „Pro Iure” și universități din Franța, Ungaria și Italia; Conferința cu tema “Acceptarea de către România a jurisdicției obligatorii a Curții Internaționale de Justiție. Avantaje și tendințe”; Cea de a XVI ediție a Zilelor juridice franco-române, cu tema generală „Patrimoniul”; Conferința privind drepturile fundamentale cu tema „Combaterea infracțiunilor motivate de ură în Uniunea Europeană”, organizată de Președinția Consiliului Uniunii Europene deținută de Lituania și Agenția pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene; Conferința cu tema „Bazele justiției: Conturarea politicilor în domeniul justiției din Europa pentru următorii ani” organizată de Comisia Europeană.

Institutul Român pentru Drepturile Omului este membru în grupul de lucru juridic din cadrul Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului. În acest sens a participat activ atât în cadrul temelor de discuție privind reforma Curții Europene a Drepturilor Omului cât și la elaborarea și prezentarea la nivel național și regional a propunerilor grupului cu privire la intervențiile ca părți terțe în cadrul cazurilor aflate pe rolul Curții de la Strasbourg.

Dreptul la sănătate

Institutul Român pentru Drepturile Omului a desfășurat numeroase activități având ca suport problematica dreptului la sănătate. Amintim în

acest sens masa rotundă dedicată Zilei Internaționale a Sănătății, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația Clubul de la Cheia – „Victor Dan Zlătescu” și cu concursul membrilor Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze.

Simpozion cu tema „Protejarea sănătății-controlul tensiunii arteriale”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Inspectoratul de Poliție Județeană Maramureș și în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia și Asociația Română pentru Drepturile Femeii.

Dezbateri cu tema „Să lucrăm împreună pentru sănătate”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia. Masa rotundă cu tema „Trăind cu scleroză multiplă în România”, organizată de Societatea de Scleroză Multiplă din România.

De asemenea IRDO a fost reprezentat și în cadrul conferinței internaționale cu tema „Modele de succes în abordarea integrată a serviciilor pentru diagnosticarea, intervenția recuperării, funcționalității, integrarea socială, educațională și profesională a persoanelor cu tulburare de spectru autist” organizată de Federația pentru Drepturi și Resurse pentru Persoanele cu Tulburări în Spectrul Autist.

Libertatea religioasă

În activitatea sa Institutul Român pentru Drepturile Omului are în vedere promovarea și protecția dreptului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, susținând în acest sens un dialog interreligios bazat pe toleranță, solidaritate și combaterea discursurilor de instigare la ură religioasă. În acest sens IRDO a desfășurat o serie de activități în anul 2013 dintre care amintim masa rotundă cu tema „Drepturile omului, libertatea religioasă și combaterea discriminării pe criterii religioase”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia.

Conferința națională sub titlul „20 de ani de muncă pentru drepturile voastre”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și de Universitatea „Ovidius”, Constanța în parteneriat cu Centrul de Studii și Cercetări Religioase și Juridico-Canonică al Facultății de Teologie, Centrul de Studii privind drepturile omului și discriminare din cadrul Facultății de Drept și Științe Administrative a Universității „Ovidius” Constanța, precum și cu concursul Asociației Științifice de Dreptul Proprietății Intelectuale, Asociației pentru Națiunile Unite din România (ANUROM), Clubului de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, Asociației Române pentru Drepturile Persoanelor Vârstnice, Family Forum, Asociației Române pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și al Asociației Române pentru un Mediu Sănătos.

Drepturile persoanelor cu dizabilități

Pe parcursul anului 2013, Institutul a avut o serie de întâlniri cu membri ai societății civile, în special cu reprezentanți ai organizațiilor pentru protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități, cu reprezentanți ai Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV), precum și cu profesori universitari, pentru a analiza și dezbate modul în care sunt respectate și promovate drepturile persoanelor cu dizabilități în România, din perspectiva Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD).

Institutul Român pentru Drepturile Omului, mecanism independent de monitorizare a implementării CDPD, a desfășurat campania intitulată „Săptămâna de conștientizare a autismului”, organizată la nivel național în centre, precum București, Județul Prahova, Județul Neamț și al cărei scop a fost de a atrage atenția asupra importanței integrării persoanelor cu autism în societate, asupra respectării și promovării drepturilor acestora și nevoia de a depăși barierele pentru a avea o societate inclusivă. Totodată, un element important din cadrul campaniei a fost și cunoașterea și promovarea Convenției.

La București, IRDO a marcat Ziua Internațională de Conștientizare a Autismului, printr-o dezbatere organizată în colaborare cu Direcția Protecția Persoanelor cu Handicap, cu

Asociația pentru Națiunile Unite din România și Școala Națională de Studii Politice și Administrative, la eveniment fiind prezenți reprezentanți ai unor instituții guvernamentale și neguvernamentale, cadre universitare, cercetători, precum și studenți. În deschidere, s-a prezentat istoricul și semnificația acestei zile, stabilită în urmă cu cinci ani prin Rezoluția nr.62/139 a Adunării Generale a ONU, fiind subliniat rolul Organizației Națiunilor Unite în promovarea drepturilor la bunăstare a celor cu dizabilități, inclusiv pe cele ale copiilor cu dizabilități progresive. Cu prilejul acestui eveniment a avut loc și lansarea volumului „Nediscriminare, autonomie, incluziune – Instrumente privind drepturile persoanelor cu handicap și jurisprudență în materie”, elaborat în cadrul Institutului Român pentru Drepturile Omului, scopul principal al acestei lucrări constând în promovarea instrumentelor internaționale, regionale și naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități precum și a jurisprudenței relevante a Curții Europene a Drepturilor Omului, cazuri cu privire la România.

Menționăm, de asemenea, masă rotundă cu tema „De la stigmat la incluziune: factori de progres în domeniul sănătății mintale”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Liga Independentă Română pentru Drepturile Omului la Cultură și Sănătate, clubul de la Cheia și Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Persoanelor la Vârsta a III-a cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătății Mintale.

De asemenea, Institutul a participat și la alte evenimente precum: acțiunea finală a Caravanei „CASPER”, o campanie națională de sensibilizare în scopul schimbării atitudinii sociale privind persoanele cu dizabilități, organizată, la București sub sloganul „Dărâmăm ziduri pentru a construi punți”, de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice; Conferința finală a proiectului cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 cu tema „Integrare pe piața muncii: șanse sporite pentru persoanele cu dizabilități”, organizată de Asociația COLFASA prin intermediul Centrului de Incluziune Socială, București. Dezbatere cu

tema „De ce avem nevoie de mecanisme independente de monitorizare a respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale din instituții?” organizată de Centrul de Resurse Juridice.

În calitate de organism independent de promovare, protecție și monitorizare a implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Institutul Român pentru Drepturile Omului a elaborat un studiu privind „Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România”. Sunt analizate informații privind situația persoanelor cu handicap din România, sunt prezentate date cu privire la măsuri adoptate, programe specifice derulate și acte normative în vigoare cu privire la drepturile persoanelor cu handicap.

Principalele concluzii ale cercetării se referă la factorii care determină nivelul limitat de acces al persoanelor cu dizabilități la viața publică, recomandările fiind orientate spre acțiuni continue de sensibilizare, conștientizare și promovare pentru ca persoanele cu dizabilități să se bucure pe deplin de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în condiții de egalitate cu ceilalți. O societate incluzivă se bazează pe respect și înțelegere. De aceea, este importantă îmbunătățirea nivelului de înțelegere publică a dizabilității. Guvernul, organizațiile neguvernamentale, cu implicarea presei trebuie să aibă în vedere desfășurarea de campanii care să aibă drept obiectiv schimbarea atitudinilor

Studiul realizat de IRDO se înscrie într-o primă etapă a cercetărilor întreprinse în vederea realizării atribuțiilor de mecanism independent de promovare, protejare și monitorizare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Nu în ultimul rând precizăm faptul că Institutul este membru al Grupului pentru implementarea Convenției din cadrul Grupului European al Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului din sistemul ONU și este, totodată, singura instituție din țara noastră desemnată să participe la Forumurile de lucru organizate anual de Comisia Europeană cu privire la implementarea art. 33 din Convenția ONU.

Familie

Cu ocazia Zilei internaționale a familiei și

Ziua familiei române, Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat o serie de manifestări științifice. Dintre acestea amintim dezbaterile cu tema „Familia creează valori, valorile creează familia” organizată de IRDO în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum”, masa rotundă cu tema „Familia română –demnitate-solidaritate” organizată în colaborare cu Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași și Asociația pentru Națiunile Unite din România. De asemenea, cu această ocazie IRDO a participat la masa rotundă cu tema „Drepturile și obligațiile familiei moderne române-problemele și provocările actuale” organizată de Radio România Antena Satelor în cadrul emisiunii „Magazin de vorbe”.

Obiectivul central al manifestărilor a fost acela de promovare a valorilor unei familii sănătoase, a respectului față de diverse familii (monoparentale, cu persoane cu dizabilități, interetnice, familii adoptive etc). Totodată, cu acest prilej a fost evidențiată și importanța familiei și locul acesteia în societatea actuală zdruncinată de diverse și profunde crize și ce poate realiza societatea pentru a consolida familiile.

De asemenea, cu acest prilej a fost lansat un proiect de program de activități consacrat împlinirii la 15 mai 2014 a 20 de ani de la declararea de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în anul 1994 Anul internațional al familiei și prin Hotărâre de Guvern Ziua familiei române. Dintre acțiunile propuse pentru anul viitor se numără dezbateri și întâlniri privind familia și educația, dar și diverse competiții de eseuri și artă având ca tematică „Familia”.

Reprezentanții IRDO au luat parte prin studii, cercetări în cadrul unor evenimente, precum Conferința de închidere a campaniei de conștientizare și sensibilizare a opiniei publice privind prevenirea și combaterea violenței în familie, organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV), Colocviu internațional cu tema „Evoluția noțiunii de familie și influența sa asupra ordinii successorale legale”, organizat de Uniunea Națională a Notarilor Publici din România și Asociația “Henri Capitant”.

Mediul de afaceri și drepturile omului

Institutul Român pentru Drepturile Omului acordă o deosebită importanță temei „mediul de afaceri și drepturile omului”. Încă din 2011 ca urmare a Conferinței și a Declarației adoptate la Edinburgh în 2010, precum și pe fondul unei crize economice a căror efecte au fost puternic resimțite de anumite categorii sociale din România, ca de altfel din toate statele membre UE, ținând cont de angajamentele asumate prin Planul de acțiune adoptat la Berlin, IRDO are în vedere ca această temă să fie o componentă importantă în planul său de activități.

Pornind de la adoptarea Principiilor generale ale ONU, Institutul a început un studiu prin care se urmăresc aspecte privind: mediul de afaceri și influențele asupra drepturilor omului, responsabilitatea mediului de afaceri în respectarea, promovarea și protejarea drepturilor omului în România. În acest sens în au fost organizate o serie de mese rotunde, conferințe și întâlniri pentru a dezbate importanța realizării unui plan național de acțiune care să reflecte principiile ONU, la aceste întâlniri participând reprezentanți ai unor instituții publice, precum și organizațiile neguvernamentale și mediul universitar. Menționăm, cu titlu de exemplu, simpozionul cu tema „Democrația și criza economică: oportunități și provocări”, organizat

de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Asociația română pentru libertate personală și demnitate umană.

Proiectul CLARITY

Proiectul este realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene în parteneriat cu 12 instituții naționale de drepturile omului din state membre ale Uniunii Europene (Austria, Cipru, Finlanda, Franța, Ungaria, Italia, Polonia, Portugalia, Slovacia, Irlanda, Spania și România). El urmărește să ofere o mai bună cunoaștere asupra organismelor non-judiciare (instituții naționale privind drepturile omului, organisme privind egalitatea și instituții de tip ombudsman) care să ajute persoanele vătămate atunci când drepturile acestora sunt încălcate.

„Clarity” își propune să creeze un instrument online pentru identificarea ușoară a celor mai potrivite organisme non-judiciare cu atribuții în domeniul drepturilor omului pentru o anumită categorie de drepturi fundamentale. Instrumentul online va acoperi diferite domenii privind drepturile omului, inclusiv cel privind discriminarea.

Totodată, crearea acestui instrument vizează și oferirea de informații asupra modului în care și unde trebuie depusă o petiție sau de unde pot primi asistență persoanele vătămate.

IV. PUBLICAREA REGLEMENTĂRILOR, DOCUMENTELOR, A STUDIILOR ȘI CERCETĂRILOR DIN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

Institutul Român pentru Drepturile Omului promovează formarea și informarea în domeniul drepturilor omului în beneficiul organismelor publice, al organizațiilor neguvernamentale și al persoanelor fizice, cu privire la respectarea, protejarea și garantarea drepturilor omului prin reglementări interne și internaționale, instituții și mecanisme, practici și uzanțe. El are rolul de a aduce la cunoștința tuturor celor interesați cele mai noi cercetări științifice în domeniul drepturilor omului, angajamentele internaționale asumate de România și modul în care ele sunt îndeplinite. În cadrul Institutului sunt traduse și publicate documente internaționale care, prin actualitatea lor, se impun a fi cunoscute de către instituțiile guvernamentale și neguvernamentale

pentru promovarea și protecția drepturilor omului.

Publicații periodice

A) Revista trimestrială „Drepturile Omului” cuprinde rapoarte, studii, cercetări și articole. Preocupările revistei se extind și asupra textelor, reglementărilor naționale sau internaționale cu semnificații majore în domeniul drepturilor omului, jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului și/sau a instanțelor naționale, note, comentarii sau recenzii.

Tematica abordată cuprinde analiza științifică și diversificată a drepturilor fundamentale ale omului, punându-se accent pe legăturile de

colaborare și de relaționare dintre acestea și valorile, principiile, normele și standardele la care se raportează atât instituțiile, mecanismele, cât și pe termenii, conceptele și tendințele metodologice și tehnologice. La acestea se adaugă cronicile diferitor evenimente din domeniul drepturilor omului, recenzii de cărți în materia drepturilor omului, noutăți editoriale ale Institutului și prezentarea pe scurt a principalelor activități organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului sau la care acesta a participat.

B) Info IRDO, buletinul lunar de informare a publicului larg, prezentând succint știri de actualitate despre evenimentele legate de drepturile omului ce au loc pe plan intern și internațional, studii și cercetări științifice. De asemenea, sunt prezentate în buletin diferite cazuri de la Curtea Europeană a Drepturilor Omului dar și de la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, care încearcă să vină în întâmpinarea cerințelor actuale ale societății civile, ale instituțiilor sau ale studenților etc. Totodată, amintim rubricile care sunt consacrate unor documente internaționale recent adoptate.

Cercetări elaborate și lucrări publicate în 2013

Sub egida Institutului Român pentru Drepturile Omului au apărut noi culegeri de documente și au fost elaborate noi lucrări de cercetare.

• Instituția ombudsmanului la nivel european

Importanța temei tratate în studiu derivă din realitatea că, în stadiul actual al evoluției instituționale la nivel european, diversitatea, ca principiu, guvernează atât conceptul general de drepturi ale omului, cât și modalitățile de soluționare a încălcării lor. În acest context, crearea, dezvoltarea și eficientizarea unor instituții de protecție și promovare a drepturilor omului prin mijloace necontencioase reprezintă o garanție a dezvoltării democratice a societății și evident, a consolidării statului de drept.

Lucrarea, structurată pe trei capitole bine definite, reprezintă o contribuție proprie, originală care constă în analiza complexă și a conceptului de ombudsman pe parcursul evoluției sale, evidențierea diversificării mijloacelor necontencioase de promovare și

protecție a drepturilor omului din perspectiva instituției ombudsmanului, a diferitelor forme, atribuții și denumiri pe care această instituție le are în o serie de state europene.

• Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România

Studiul și-a propus să ofere o primă imagine asupra modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități în România. Astfel, s-a procedat la o analiză obiectivă a modului în care prevederile Convenției ONU sunt reflectate în legislația din România, dar și a modului în care acestea sunt respectate, potrivit unor cercetări proprii, investigații ale unor ONG-uri, date puse la dispoziție de unele instituții.

Dimensiunile Convenției și gama de probleme pe care aceasta o pune în discuție, fac monitorizarea și punerea în aplicare a acesteia mai provocatoare decât cele mai multe convenții. Acceptarea discriminării pe criteriu de handicap este adânc înrădăcinată în multe societăți. Ea se bazează în mare parte pe ignoranță, nu rea credință. Punerea în aplicare a Convenției presupune, pe lângă resurse financiare și angajament, creativitate și colaborare, aspecte cheie explorate în cadrul raportului și care necesită o atenție imediată.

Punctele de vedere din lucrare sunt rodul colaborării dintre cercetători IRDO și cercetători, cadre didactice din învățământul preuniversitar și universitar, doctoranzi și masteranzi, precum și reprezentanți ai unor instituții și ONG-uri care și-au adus contribuția onorific la realizarea acestei cercetări.

Cercetarea este deosebit de importantă pentru creșterea înțelegerii la nivel public a problemelor legate de dizabilitate. Aceasta presupune însă o investiție în capacitatea umană, pentru a se forma un grup de cercetători specializați în domeniul dizabilității. Studiile de cercetare ar trebui orientate spre: calitatea vieții și bunăstarea persoanelor cu dizabilități, programe și standarde de accesibilitate, design universal și adaptare rezonabilă, costul dizabilității etc.

Raportul fost realizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului ca mecanism independent de promovare, protecție și monitorizare a modului în care este implementată Convenția privind Drepturile

Persoanelor cu dizabilități în România, potrivit art. 33.2 din Convenție.

- **Dreptul la informație în contextul reformei administrative**

Lucrarea de cercetare prezintă opinii doctrinare privind clasificarea drepturilor și libertăților cetățeanului, precum și noțiunea obiectului de cercetare, elementele definiției ale dreptului la informație și ale transparenței actului administrativ. Dreptul la informație este tratat ca parte integrantă a dreptului comunicării sociale fiind prezentate reglementările interne și internaționale privind acest drept.

Datorită complexității dreptului la informație și a rolului acestuia în reforma administrativă sunt analizate raportul dintre: relația funcționar public-cetățean și liberul acces la informație; mass –media și informația; libertatea presei și dreptul la informare; informarea – mijloc de realizare a transparenței față de cetățeni; libertatea presei și lupta împotriva violenței; presa și liberul acces la informațiile din justiție; delimitarea dreptului la informare în cazul dosarelor aflate pe rol; transparența și participarea cetățenească.

- **Politica de Coeziune a Uniunii Europene în domeniul transporturilor în România**

Studiul își propune să analizeze stadiul în care se află țara noastră în procesul de atragere a fondurilor în domeniul transporturilor. Sunt prezentate problemele ce influențează în mod direct absorbția fondurilor europene în domeniu și modul de gestionare, evaluare, monitorizare și control al programului operațional de luare a deciziilor.

Sunt analizate rolul și funcțiile sectorului public, continuând cu organele de specialitate ale administrației publice centrale–ministerele-serviciile publice descentralizate ale ministerelor. Totodată, este evidențiat mandatul Comisiei Europene în domeniul politicii de coeziune, știut fiind că aceasta are un rol important de gestionare și control asupra acestor fonduri pentru îndeplinirea obiectivelor de convergență, competitivitate regională și ocuparea forței de muncă și cooperare teritorială europeană.

- **Migrația și dreptul**

Studiul prezintă evoluția legislației din

România în domeniul migrației și azilului, precum și reglementările actuale în raport cu documentele internaționale și regionale la care țara noastră este parte.

Aderarea României la Uniunea Europeană a dus în ultimii ani la schimbări substanțiale în normele de drept care reglementează regimul străinilor în România în calitate de cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene și ai Spațiului Economic European, precum și normele de drept din domeniul azilului, în scopul de a asigura conformitatea cu legislația europeană și cu alte instrumente juridice internaționale la care statul român este parte.

România are o politică de imigrație specifică în funcție de nevoile identificate la nivel național, luând în considerare impactul pe care acest lucru l-ar putea avea asupra altor state membre ale UE; această politică are drept scop asigurarea unui tratament echitabil și integrarea armonioasă a străinilor în societatea românească.

Gestionarea fenomenului migrației se bazează pe participarea tuturor instituțiilor naționale cu competențe în acest domeniu, printr-un management participativ și o cooperare instituțională. Studiul are în vedere aspecte cu privire la tipurile de viză acordate de statul român, condițiile acordării dreptului de ședere, procedura de azil și statutul umanitar, combaterea traficului cu ființe umane și cooperarea internă instituțională, migrația economică ș.a.

Rapoarte

- Raportul anual al Institutului Român pentru Drepturile Omului pe anul 2012;
- IRDO – Record of activities 2012;
- Raport de activitate al IRDO privind evoluția legislației drepturilor omului în România și în Uniunea Europeană 2013;
- Raport privind instituțiile naționale pentru drepturile omului din Europa și activitatea de protecție și promovare a drepturilor persoanelor vârstnice;
- Raport – Applicable religious rules according to the law of state in Romania;
- Report – Migration and Law;
- Raport - Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România.

V. CENTRUL DE DOCUMENTARE

În conformitate cu principiile de la Paris privind funcționarea institutelor naționale de promovare și protejare a drepturilor omului, Institutul Român pentru Drepturile Omului a continuat pe tot parcursul anului 2013 să își îndeplinească cu succes rolul ce îi revine în domeniul consolidării unei mai bune cunoașteri de către organismele publice, societatea civilă și cetățeni a vastei problematice a drepturilor omului și a modului în care acestea sunt garantate și respectate pe plan național și internațional.

Ca institut independent, IRDO a acționat ca o punte de legătură între instituțiile statului și societatea civilă dispunând de organizarea unui cadru corespunzător și de mijloacele necesare care să asigure accesul la cunoașterea și conștientizarea privind drepturile omului atât din partea autorităților publice cât și a cetățenilor, care sunt beneficiarii acestor drepturi. O atenție specială s-a acordat tineretului, a cărui formare, informare și documentare este esențială pentru viitorul structurilor și instituțiilor publice cu atribuții în domeniul protecției și promovării drepturilor omului.

În acest context, unul dintre importantele instrumente de consolidare a cunoștințelor în domeniul drepturilor omului, de schimb de experiență și de bune practici este centrul de documentare/biblioteca IRDO. Centrul pune la dispoziția utilizatorilor materiale din domeniul dreptului național și internațional, al problematiceii drepturilor omului, convenții și pacte internaționale, legislație, studii, publicații, precum și referințe bibliografice. El este, de asemenea, partenerul de țară al celei mai mari biblioteci din lume Biblioteca Alexandrina – Alexandria Egipt.

Având un fond de carte care cuprinde peste 250 de domenii de activitate, IRDO a beneficiat și de donații ale unor publicații de interes global din partea unor organisme internaționale, instituții de învățământ superior și ONG-uri.

Centrul de documentare IRDO a continuat și în anul 2013 parteneriatele și colaborările sale cu biblioteci și instituții de specialitate din mai multe țări. Astfel studiile, lucrările și cercetările IRDO se regăsesc în peste 40 de biblioteci și instituții din domeniul drepturilor omului atât

din Europa, cât și din America și Africa (Egipt). Printre cele mai cunoscute se numără Biblioteca Congresului din Washington DC (SUA), Curtea de Justiție a SUA, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Consiliul Europei, Biblioteca Institutului Elvețian de Drept Comparat, Centrul Norvegian pentru Drepturile Omului, Biblioteca Alexandrina – Alexandria Egipt, precum și o multitudine de biblioteci din țări ale Uniunii Europene, de exemplu: Biblioteca Universității din Leicester, Biblioteca Vaticanului, Biblioteca Institutului Elvețian de Drept Comparat, Biblioteca Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză, Biblioteca din Strasbourg, Biblioteca Societății Franceze de Legislație Comparată, Biblioteca Universității Catolice din Louvain, Biblioteca Universității din Padova, Bibliotecile Naționale din Praga, Viena, Madrid etc. În același timp Centrul de documentare IRDO este Bibliotecă depozitară a Consiliului Europei

În cadrul preocupării sale constante de a informa și documenta publicul larg privind activitatea în domeniul drepturilor omului, pe care institutul o desfășoară, centrul de documentare a oferit publicațiile apărute sub egida IRDO următorilor solicitanți din țară: Biblioteca Națională a României, biblioteci județene, Academia Română, Camera Deputaților, Senatul, Guvernul României, Înalta Curte de Casație și Justiție, Consiliul Suprem al Magistraturii, Institutul de Cercetări Juridice al Academiei, Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților, Școala Națională a Grefierilor, Universitatea București, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București, Universitatea „Petru Maior” din Târgul Mureș, Universitatea Ecologică, Universitatea Româno-Americană, Universitatea „Spiru-Haret”, Universitatea „Nicolae Titulescu” din București, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” Cluj Napoca, Universitatea „Titu Maiorescu”, Universitatea Hyperion, Universitatea „Simion Bărnuțiu”, Catedra UNESCO a Universității de Nord din Baia Mare, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza din Iași”, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea „Ovidius” din Constanța etc.

Revista IRDO precum și o variată paletă de publicații în domeniul drepturilor omului apărute sub egida IRDO au fost distribuite în urma solicitărilor din partea caselor corpului didactic, a inspectoratelor școlare, a bibliotecilor județene, a prefecturilor și judecătoriilor.

La nivel internațional o serie de organizații ale ONU (UNESCO; UNICEF; OMS; UNDP; UNHCR, OIM, Înalțul Comisariat pentru Drepturile Omului de la Geneva), precum și alte instituții europene de drepturi ale omului interesate de publicațiile IRDO, în special de revista „Drepturile Omului” și buletinul lunar Info IRDO. Instituțiile respective au primit răspuns, fiind trimise publicațiile solicitate.

Elevi, studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre didactice, cercetători științifici, reprezentanți ai societății civile din țară și din străinătate, membrii ai unor instituții guvernamentale, precum și persoane particulare au consultat biblioteca centrului pentru studiu și pentru aprofundarea unor informații de natură științifică din domeniile drepturilor omului, dreptului internațional, dreptului comparat, pacte și tratate, legislație privind drepturile omului și alte domenii înrudite. Fondul de carte al bibliotecii IRDO s-a îmbogățit prin donații dar și prin achiziționarea unor publicații solicitate de către cititori și cercetători, care vin în sprijinul studiului comparat al unei varietăți de discipline din perspectiva comună a respectării și protejării drepturilor omului.

În cursul anului 2013, IRDO a înregistrat peste 1600 de cititori la biblioteca Centrului de Documentare cât și prin accesarea lucrărilor postate pe Web site-ul Institutului www.irdo.ro, care pune la dispoziția publicului interesat o bibliotecă virtuală cuprinzând majoritatea publicațiilor IRDO. Astfel, s-a înregistrat accesarea acestui site de către peste 3.000.000 de vizitatori. În domeniul jurisprudenței, site-ul oferă informații despre cazuri românești judecate sau soluționate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Activitatea privind relațiile cu publicul

Institutul Român pentru Drepturile Omului se implică cu profesionalism și seriozitate în promovarea și respectarea drepturilor omului prin întreaga sa activitate. Prin munca de informare și diseminare cu privire la activitățile pe care le desfășoară în domeniul drepturilor

omului, IRDO a fost solicitat în decursul anului 2013 de diferite categorii de persoane, care s-au adresat institutului cu probleme și solicitări prin petiții, semnalând încălcări ale drepturilor omului care necesită consultații pe teme de procedură în domeniul recăștigării acestor drepturi.

Astfel, pe parcursul anului 2013, IRDO a acționat pentru clarificarea și îndrumarea spre soluționare corectă a solicitărilor de consultanță juridică de specialitate, a memoriilor, sesizărilor și apelurilor telefonice primite.

Dintre aspectele semnalate le remarcăm pe cele privind acordarea și respectarea drepturilor sociale, aspecte privind încălcări ale legislației muncii. Au fost, de asemenea, înregistrate petiții sau plângeri referitoare la executarea pedepselor privative de libertate, respectarea unor hotărâri judecătorești și soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil și previzibil, sesizări privind incapacitatea autorităților competente de a acorda parțial sau total anumite drepturi bănești derivate din legislația reglementând protecția socială (ajutorul pentru diverse categorii defavorizate, recalcularea pensiei etc.).

Atât persoanele care s-au prezentat personal la sediul IRDO cât și persoanele care ne-au contactat telefonic sau prin email au primit consultanță, îndrumare și materiale documentare. În aproximativ 75% din cazurile înregistrate prin petiții scrise s-a venit în sprijinul persoanelor care au cerut concursul IRDO analizându-se cazul respectiv, îndrumând petentul către un organism competent sau formulând o recomandare cu privire la instituția abilitată.

În ceea ce privește transmiterea petițiilor către autoritățile competente, 55% dintre petițiile menționate mai sus au fost transmise către instituțiile și organismele abilitate să soluționeze problema sau cererea respectivă.

Interesul deosebit pentru problematica drepturilor omului, seriozitatea și profesionalismul au contribuit la prestigiul crescând al IRDO în rândul beneficiarilor și al instituțiilor de profil din țară și din străinătate.

Drept urmare, numeroase organisme interne și internaționale au solicitat ca Institutul Român pentru Drepturile Omului sau reprezentanți ai săi să facă parte din structurile de lucru sau din structurile de conducere ale acestora. Iată câteva

exemple: IRDO este membru în Comisia Națională pentru Bioetică a UNESCO; membru în Comitetul Național de coordonare a Deceniului ONU de educație pentru dezvoltare durabilă. În cursul anului 2013, IRDO a funcționat ca mecanism independent de monitorizare a implementării Convenției ONU privind dreptul persoanelor cu dizabilități, colaborând cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și cu ONG-urile din domeniu.

În același timp, Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a continuat activitatea în cadrul diverselor structuri internaționale. Drept recunoaștere pe plan internațional a eforturilor depuse de IRDO în domeniul promovării drepturilor omului, acesta sau reprezentanții săi fac parte din diverse structuri ale unor organisme internaționale cum ar fi: Comitetul Internațional de Coordonare al Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului (ICC), Academia Internațională de Drept Comparat, Organizației Internaționale Familiei; Rețeaua Europeană a

Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului; Asociația Francofonă de Instituții Naționale de Drepturile Omului; Comitetul Director al Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză (IDEF); Institutul de Drept European (ELI); Societatea franceză de legislație comparată; grupurile europene de lucru pe justiție, pe implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, pe migrație și educație, ce fac parte din cadrul ICC. Cercetătorii IRDO sunt membri ai Consiliului de administrație și în grupurile de lucru ale Agenției Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, unii dintre fiind desemnați ca experți ai UNESCO, OSCE, ai Consiliului Europei și ai Uniunii Europene, participând în această calitate ca raportori sau conducători ai unor secțiuni în cadrul unor manifestări științifice consacrate drepturilor omului. În ceea ce privește activitatea de educație pentru drepturile omului desfășurată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, o recunoaștere internațională o constituie și acordarea de-a lungul timpului a unor distincții internaționale.

ACTIVITĂȚI PROPRII SAU ÎN COLABORARE

Conferința cu tema „Istoria și evoluția instituțiilor europene”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Drept și Administrație a Universității Ecologice București, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București, și Institutul Internațional pentru Drepturile Omului (15 ianuarie 2013)

Dezbateri cu tema „Capacitatea de procesare a minții umane”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Academia de Studii Economice București (15 ianuarie 2013)

Simpozion cu tema „Bioetica și protecția demnității umane”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și Școala Națională de Studii Politice și Administrative (18 ianuarie 2013)

Masă rotundă cu tema „2013 – Anul european al cetățenilor”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (21 ianuarie 2013)

Conferința cu tema „Dreptul instituțional european și dreptul material european”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului și Facultatea de Drept și Administrație a Universității Ecologice București (22 ianuarie 2013)

Masă rotundă cu tema „Despre îmbogățirea gamei de percepții a minții umane prin prisma transdisciplinarității”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Academia de Studii Economice București (22 ianuarie 2013)

Simpozion cu tema „Holocaustul, o lecție de genogid”, organizat, cu ocazia Zilei internaționale de comemorare a victimelor holocaustului, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație,

pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei - Family Forum, Asociația Clubul de la Cheia și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (27 ianuarie 2012)

Conferința cu tema „Identitatea europeană și consolidarea ei”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Drept și Administrație a Universității Ecologice București, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București, și Institutul Internațional pentru Drepturile Omului (29 ianuarie 2013)

Dezbateri cu tema „Tipuri de inteligență și tipuri de adevăr din punct de vedere al transdisciplinarității”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Academia de Studii Economice București (29 ianuarie 2013)

Masă rotundă cu tema „Terorismul-gravă încălcare a drepturilor omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Universitatea Ecologică București (1 februarie 2013)

Dezbateri cu tema „Conceptul de cetățenie europeană și constituirea sa”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative (5 februarie 2013)

Masă rotundă cu tema „Transdisciplinaritatea și tipurile de adevăr prin care operează mintea umană – adevăr economic, social, politic, cultural religios etc”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Academia de Studii Economice București și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (5 februarie 2013)

Masă rotundă cu tema „Lansarea anului internațional al cooperării în domeniul apei”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos și Asociația pentru Națiunile Unite din

România (11 februarie 2013)

Dezbateri cu tema „Drepturile economice, sociale și culturale din perspectivă universală și regională”, organizată, cu ocazia aniversării a șaizeci și șapte de ani de activitate a Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia și Muzeul Științelor Naturii Prahova (11-12 februarie 2013)

Conferința cu tema „Libertatea de circulație în sistemul Uniunii Europene”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Școala Națională de Studii Politice și Administrative (19 februarie 2013)

Masă rotundă cu tema „Nivelurile de realitate specifice abordărilor transdisciplinare”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului (19 februarie 2013)

Simpozion cu tema „Egalitatea de șanse pentru persoanele cu handicap”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Institutul Internațional pentru Drepturile Omului (22 februarie 2013)

Simpozion cu tema „Drepturile omului, diversitatea cultural-lingvistică și multilingvismul”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului și Liga Independentă Română pentru Drepturile Omului la Cultură și Sănătate cu prilejul Zilei Internaționale a Limbii Materne (21 februarie 2013)

Dezbateri cu tema „Transdisciplinaritatea și dezvoltarea noii inteligențe spirituale și cuantică” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Academia de Studii Economice București (26 februarie 2013)

Conferința cu tema „Agenția Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Ecologică București și Institutul Internațional pentru Drepturile Omului (26 februarie 2013)

Dezbateri cu tema „Abordări globale ale problematicii egalității și nediscriminării”,

organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță (1 martie 2013)

Dezbateri cu tema „Noua educație”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Academia de Studii Economice București (5 martie 2013)

Masă rotundă cu tema „Instituțiile naționale de drepturile omului și activitatea lor în cadrul grupurilor de lucru ale Agenției pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Institutul Internațional pentru Drepturile Omului (5 martie 2013)

Dezbateri cu tema „Eliminarea și prevenirea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor” temă propusă de Organizația Națiunilor Unite pentru sărbătorirea Zilei internaționale a femeii, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (8 martie 2013)

Masă rotundă dedicată „Inaugurării săptămânii europene de acțiune împotriva rasismului 2013”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și Institutul Internațional pentru Drepturile Omului (12 martie 2013)

Manifestări organizate împotriva discriminării și încurajării toleranței în școli cu tema „Să spunem nu rasismului!” și expoziții tematice, de Școala gimnazială „I.A. Bassarabescu” și Colegiul național „J.Monnet” din Ploiești, Asociația Adolescența în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (15 martie 2013)

Concurs de eseuri organizat în cadrul campaniei de eliminare a tuturor formelor de discriminare rasială, a săptămânii europene de acțiune împotriva rasismului organizat de Asociația Adolescența în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului cu participarea școlii gimnaziale „I.A. Bassarabescu”, colegiul național „J.Monnet” din

Ploiești și liceul tehnologic „L.Mrazeck” din Teleajen (18 martie 2013)

Masă rotundă ce tema „Educația pentru drepturile omului, pentru combaterea rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și intoleranței”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Școala Națională de Studii Politice și Administrație și Universitatea Ecologică, București (19 martie 2013)

Dezbatere cu tema „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării – Recomandarea Comisiei nr. 2013/112/UE”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (20 martie 2013)

Simpozion cu tema „Fără apă curată, nu putem trăi o viață sănătoasă!”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos și Asociația Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Mondiale a Apei (22 martie 2013)

Conferința cu tema „Instituțiile naționale de drepturile omului și activitatea lor în cadrul grupurilor de lucru ale Agenției Drepturilor Fundamentale”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Școala Națională de Studii Politice și Administrative (26 martie 2013)

Masă rotundă cu tema „Drepturile omului și noile tehnologii ale informației și comunicării”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Academia de Studii Economice București (26 martie 2013)

Masă rotundă cu tema „Drepturile omului, libertatea religioasă și combaterea discriminării pe criterii religioase”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (26-28 martie 2013)

Simpozion consacrat Zilei internaționale de Conștientizare a Autismului organizat în cadrul campaniei cu tema „Săptămâna de conștientizare a autismului”, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Școala Națională de Studii Politice și Administrative (2 aprilie 2013)

Etapa de evaluare și premiere a fazei naționale a olimpiadei de științe socio-umane, concurs de excelență adresat elevilor, organizată de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului la Baia Mare (3-4 aprilie 2013)

Dezbatere consacrată săptămânii internaționale pentru conștientizarea autismului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță (5 aprilie 2013)

Masă rotundă dedicată Zilei Internaționale a Sănătății a cărei temă propusă în acest an de Organizația Națiunilor Unite se referă la controlul tensiunii arteriale, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația Clubul de la Cheia – „Victor Dan Zlătescu” și cu concursul membrilor Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze (8 aprilie 2013)

Simpozion cu tema „Protejarea sănătății-controlul tensiunii arteriale”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Inspectoratul Județean de Poliție Maramureș și în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia și Asociația Română pentru Drepturile Femeii (8-10 aprilie 2013)

Dezbatere cu tema „Să lucrăm împreună pentru sănătate”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia în cadrul seriei de evenimente consacrate Zilei Mondiale a Sănătății (10-11 aprilie 2013)

Dezbatere cu tema „Consiliul pentru Minoritățile Naționale la douăzeci de ani de la înființare” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță (15 aprilie 2013)

Masă rotundă cu tema „Douăzeci de ani de la prima reuniune a Consiliului pentru Minoritățile Naționale”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Școala Națională pentru Studii Politice și Administrative, Asociația Clubul de la Cheia și

Asociația Română pentru Drepturile Femeii (16 aprilie 2013)

Masă rotundă cu tema „Drepturile culturale și libertatea conștiinței în România și alte state europene”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea „Al.Ioan Cuza” din Iași (22-23 aprilie 2013)

Expoziție de carte cu publicațiile editate de IRDO organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Cluj, Facultatea de Drept și Asociația pentru Națiunile Unite din România (24 aprilie 2013)

Masă rotundă cu tema „Douăzeci de ani de la adoptarea declarației și programul de acțiune adoptate în cadrul conferinței mondiale de la Viena privind drepturile omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Cluj, Facultatea de Drept, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum (25 aprilie 2013)

A doua ediție a conferinței cu tema „Eficiența normelor juridice”, organizată de Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Cluj, Facultatea de Drept în parteneriat cu Institutul de Istorie „George Barițiu”, Departamentul de Cercetări Socio-Umane al Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, Institutul Român pentru Drepturile Omului, Institutul de Științe Administrative din Chișinău și Asociația Română de Științe Penale (26-27 aprilie 2013)

Masă rotundă cu tema „Promovarea și protecția omului la nivel național și importanța Declarației de la Viena și a Planului de acțiune”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Clubul de la Cheia și Asociația Family Forum (28 aprilie 2013)

Masă rotundă cu tema „Libertatea presei – componentă fundamentală a unei societăți democratice”, organizată cu ocazia împlinirii a douăzeci de ani de aniversare a Zilei Mondiale a Libertății Presei de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (3 mai 2013)

Masă rotundă cu tema „Drepturile omului într-o Europă unită” organizată cu ocazia Zilei Europei și împlinirii a șaiszeci și trei de ani de la

Declarația Schuman, de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (9 mai 2013)

Dezbatere cu tema „Familia creează valori, valorile creează familia” organizată cu ocazia Zilei Internaționale a Familiei de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” (15 mai 2013)

Masă rotundă cu tema „Drepturile și obligațiile familiei moderne române - problemele și provocările actuale”, organizată cu ocazia Zilei Internaționale a Familiei și Ziua Familiei Române de Radio România Antena Satelor în cadrul emisiunii „Magazin de vorbe” cu participarea Institutului Român pentru Drepturile Omului (15 mai 2013)

Masă rotundă cu tema „Familia română –demnitate-solidaritate”, organizată cu ocazia Zilei Internaționale a Familiei și Ziua Familiei Române de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea „Al.I.Cuza” din Iași și Asociația pentru Națiunile Unite din România (18-20 mai 2013)

Concurs de postere cu tema „Diversitatea culturală”, organizat cu ocazia Zilei Internaționale a Diversității Culturale de Asociația pentru Dialog Intercultural în parteneriat cu Comisia Națională a României pentru UNESCO, Institutul Român pentru Drepturile Omului și cu participarea Colegiului Național „Vlaicu Vodă” din Curtea de Argeș și Colegiul Național “Octav Onicescu” din București (25 mai 2013)

Dezbatere cu tema „Gândește-te, Mănâncă, Salvează - să reducem risipa”, temă aleasă de Organizația pentru Națiunile Unite pentru sărbătorirea Zilei Mondiale a Mediului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos, Asociația Română pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” și Asociația Română pentru Drepturile Femeii (5 iunie 2013)

Simpozionul cu tema „Cooperarea la nivelul administrației publice pentru crearea unui spațiu de libertate și securitate” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului,

Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos (11-13 iunie 2013)

Masă rotundă organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” și Asociația Clubul de la Cheia în cadrul manifestărilor consacrate Zilei Internaționale împotriva Exploatării Copilului prin Muncă (12 iunie 2013)

Conferința cu tema „Legislația națională în domeniul azilului și modul de aplicare a acesteia”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale a Refugiaților (20 iunie 2013)

Seminarul cu tema „Europa ta, drepturile tale” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea Lucian Blaga din Sibiu și Asociația pentru Națiunile Unite din România (1-3 iulie 2013)

Masă rotundă cu tema „România țară semnatară a Protocolului nr.15 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia (9 iulie 2013)

Masă rotundă cu tema „Ziua mondială a populației și drepturile omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” (11 iulie 2013)

A XIX-a ediție a etapei finale a concursului național „Democrație și toleranță” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării la Brașov (21-25 iulie 2013)

Dezbateri cu tema „Educația în domeniul drepturilor omului și sancționarea tuturor formelor de discriminare”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași și Asociația pentru Națiunile Unite din România (22-24 iulie 2013)

Dezbateri cu tema „Implicarea tinerilor în consolidarea societății democratice și drepturile omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Colegiul Național „Mihai Eminescu” din Baia Mare și Asociația pentru Națiunile Unite din România (28-30 iulie 2013)

Dezbateri având ca temă Directiva 2013/32/UE din 26 iunie 2013 privind „Procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (5 august 2013)

Masă rotundă cu tema **„Lucrând cu și pentru tineri pentru o viață mai bună”** organizată cu prilejul Zilei Internaționale a Tineretului de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (13 august 2013)

Masă rotundă cu tema „Drepturile omului și nediscriminarea în perioadă de criza economică” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu ocazia Zilei nediscriminării ce marchează ziua în care Guvernul României a aprobat Ordonanța 137/31.08.2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (30 august 2013)

Dezbateri cu tema „Curtea Europeană a Drepturilor Omului la 60 de ani de la intrarea în vigoare a Convenției Europene a Drepturilor Omului” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului (3 septembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Alfabetizarea digitală - o nouă provocare” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu ocazia Zilei Internaționale a Alfabetizării (6 septembrie 2013)

Simpozion cu tema „Democrația și criza economică: oportunități și provocări”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (13 septembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Să facem auzite vocile tuturor, în sprijinul democrației” fiind tema propusă de Organizația pentru Națiunile

Unite și de Uniunea Interparlamentară pentru ediția din acest an pentru sărbătorirea Zilei Internaționale a Democrației, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia împlinirii a 5 ani de când a fost sărbătorită prima dată această zi (16 septembrie 2013)

Dezbateri cu tema „Democrația - un proiect pentru secolul XXI”, organizată de Asociația pentru Națiunile Unite din România în colaborare cu Asociația Clubul de la Cheia și Institutul Român pentru Drepturile Omului (18 septembrie 2013)

Dezbateri cu tema „Uniunea Europeană o diversitate culturală și lingvistică”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația Română pentru Drepturile Femeii și Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului cu ocazia Zilei Europene a Limbilor (26 septembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Drepturile omului și dreptul de a ști”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu ocazia Zilei Internaționale a Dreptului de a Ști (30 septembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Dreptul la sănătate și calitatea vieții persoanelor vârstnice” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia cu prilejul Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice (1 octombrie 2013)

Simpozion cu tema „Un apel pentru profesori”, slogan ales de UNESCO împreună cu Organizația Internațională a Muncii, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, UNICEF și Education International pentru celebrarea Zilei Internaționale a Profesorului, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță (4 octombrie 2013)

Masă rotundă cu tema „De la stigmat la incluziune: factori de progres în domeniul sănătății mintale”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Liga Independentă Română pentru Drepturile Omului la Cultură și Sănătate, clubul de la Cheia și Asociația Română pentru

Apărarea Drepturilor Persoanelor la Vârsta a III-a cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătății Mentale (10 octombrie 2013)

Conferința cu tema „Copii și familiile se pronunță împotriva sărăciei” organizată cu ocazia Zilei Internaționale pentru Eliminarea Sărăciei de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Universitatea Al.I.Cuza din Iași și Asociația pentru Națiunile Unite din România (14-15 octombrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Eradicarea sărăciei - un imperativ etic, social, politic și economic al umanității”, cu ocazia Zilei Internaționale pentru Eradicarea Sărăciei (17 octombrie 2013)

Masă rotundă cu tema “Contribuții românești la activitatea Organizației Națiunilor Unite” organizată cu prilejul Zilei Mondiale a Organizației Națiunilor Unite de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei-Family Forum (24 octombrie 2013)

Dezbateri interactive cu tema „Semnificația Zilei ONU și drepturile copilului” organizată cu sprijinul Institutului Român pentru Drepturile Omului de Școala nr. 190 „Maria Peneș” cu ocazia zilei Organizației Națiunilor Unite (24 octombrie 2013)

Cea de a XIX-a ediție a Universității Internaționale a Drepturilor Omului cu tema „Drepturile omului – realități și perspective”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, precum și cu concursul membrilor ELI ai Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze (29 octombrie-3 noiembrie 2013)

Dezbateri cu tema „Cicatricile fascismului și ale antisemitismului în istoria umanității” organizată de IRDO în colaborare cu Universitatea „Al.I.Cuza” din Iași și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale a Luptei Împotriva Fascismului și Antisemitismului (8-10 noiembrie 2013)

Ziua Internațională Împotriva Fascismului și Antisemitismului marcată la Școala 190 „Maria Peneș” din București (8 noiembrie 2013)

Dezbateri privind tema campaniei „Împotriva discursului rasist și a postărilor pe internet” lansată de rețeaua europeană înființată de United for Intercultural Action cu ocazia Zilei Internaționale Împotriva Fascismului și Antisemitismului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, pace, democrație și toleranță, Universitatea de Nord din Baia Mare, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, Universitatea „Spiru Haret” din Craiova, Facultatea de Drept și Administrație Publică a Universității „N. Titulescu” din Craiova, Facultatea de Drept din București, Școala Națională de Studii Politice și Administrative (9 noiembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Opriți ura” organizată de Fundația Adolescența în colaborare cu Colegiul Național „Jean Monnet” Ploiești, Colegiul „Spiru Haret” Ploiești și Institutul Român pentru Drepturile Omului în cadrul campaniei lansate cu ocazia Zilei Internaționale împotriva Fascismului și Antisemitismului și a avut ca invitat special o fostă victimă a urei rasiale, pe Dl Gilu Iftaru, care le-a destăinuit elevilor și celorlați participanți trista poveste a copilăriei sale (9 noiembrie 2013)

Inaugurarea ciclului de conferințe cu tema „Transdisciplinaritatea în știința drepturilor omului” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Institutul Român pentru Drepturile Omului (19 noiembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Dreptul la joacă – primul pas spre înțelepciune”, organizată cu prilejul Zilei internaționale a drepturilor copilului de IRDO în colaborare cu Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Mănăstirea Sf. Ioan Iacob Hozevitul de la Neamț (19-21 noiembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Și noi avem drepturi” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Liga Română pentru Apărarea Drepturilor Copilului și Tânărului și Asociația Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului ziua în care Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat Convenția drepturilor copilului (20 noiembrie 2013)

Conferința Națională cu tema „Exodul

Tinerilor –migrație, șomaj, consiliere”, organizată de Universitatea Ovidius din Constanța, Facultatea de Teologie, Specializarea Asistență Socială și Facultatea de Drept, Științe Administrative, Specializarea Sociologie (22-24 noiembrie 2013)

Conferința cu tema „Transdisciplinaritatea în știința drepturilor omului” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Institutul Român pentru Drepturile Omului (26 noiembrie 2013)

Curs cu tema „Educație pentru drepturile omului și ale copilului” organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Casa Corpului Didactic București în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale și Institutul Român pentru Drepturile Omului (29-30 noiembrie 2013)

Conferința cu tema „Transdisciplinaritatea în știința drepturilor omului” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Institutul Român pentru Drepturile Omului (3 decembrie 2013)

Curs cu tema „Educație pentru drepturile omului și ale copilului” organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Casa Corpului Didactic București în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale și Institutul Român pentru Drepturile Omului (7-8 decembrie 2013)

Conferința cu tema „20 de ani de muncă pentru drepturile voastre” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Centrul de Studii Canonice-Juridice al Facultății de Teologie din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța (9 decembrie 2013)

Simpozion cu tema „20 de ani de muncă pentru Drepturile Voastre” organizat cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului de Parlamentul României, Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (10 decembrie 2013)

Campanie de conștientizare și informare a populației privind drepturile omului cu tema „Scrisoare către trecători” organizată de Asociația pentru Dialog Intercultural în parteneriat cu Comisia Națională a României pentru UNESCO, Institutul Român pentru Drepturile Omului și Inspectoratul Școlar al Municipiului București cu concursul mai multor

colegii din București, Pitești, Curtea de Argeș cu ocazia celebrării Zilei Internaționale a Drepturilor Omului (10 decembrie 2013)

Simpozionul cu tema „Drepturile omului și libertățile fundamentale. Puterea educației în promovarea și protecția dreptului la fericire a tinerilor” organizat de Fundația Adolescența și Casa Corpului Didactic Prahova în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Inspectoratul Școlar Județean Prahova (14 decembrie 2013)

Curs de formare cu tema „Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale în Europa Centrală și de Est”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță-Universitatea de Nord Baia Mare (16-20 decembrie 2013)

Seminar cu tema „Ziua minorităților naționale – promovarea și protecția drepturilor romilor”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Family Forum (17 decembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „21 de ani de la adoptarea de către Adunarea Generală ONU a

Declarației cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, lingvistice și religioase” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Centrul de Studii Canonico-Juridice al Facultății de Teologie din cadrul Universității “Ovidius” (7-18 decembrie 2013)

Seminar cu tema „Ziua internațională a drepturilor omului”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Asociația pentru Națiunile Unite din România (18 decembrie 2013)

Seminar cu tema „Viena *20 Evoluția protecției drepturilor omului”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță-Universitatea de Nord Baia Mare (19-21 decembrie 2013)

Curs de formare cu tema „Instituțiile naționale pentru drepturile omului și Principiile de la Paris”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță-Universitatea de Nord Baia Mare (30 decembrie 2013)

PARTICIPĂRI LA ALTE MANIFESTĂRI

Masă rotundă cu tema „Medierea în 2013” organizată de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” – Masteratul de Mediere și Masteratul de Integrare și Afaceri Europene (15 ianuarie 2013)

Conferința de închidere a campaniei de conștientizare și sensibilizare a opiniei publice privind prevenirea și combaterea violenței în familie, organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (28 ianuarie 2013)

Conferința cu tema „Tudor R. Popescu – personalitate a vieții juridice românești”, organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” (11 februarie 2013)

Conferința cu tema „Acceptarea de către România a jurisdicției obligatorii a Curții Internaționale de Justiție. Avantaje și tendințe”, organizată de Ministerul Afacerilor Externe (4 februarie 2013)

Dezbateri cu tema „Răspunderea obiectivă și răspunderea bazată pe vinovăție”, organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” din cadrul Academiei Române (25 februarie 2013)

Lansarea volumului „Drept civil. Drepturile reale principale în reglementarea noului Cod civil”, autor prof.univ.dr. Corneliu Bîrsan, Organizată de Universitatea București, Facultatea de Drept cu sprijinul Editurii Hamangiu (28 februarie 2013)

Conferința cu tema „Constantin Noica și timpul cel blând al culturii europene”, organizată de Biblioteca Metropolitană București și Asociația Culturală „Prietenii lui Mircea Eliade” (1 martie 2013)

Masă rotundă cu tema „Trăind cu scleroză multiplă în România”, organizată de Societatea de Scleroză Multiplă din România (4 martie 2013)

Conferința cu tema „Constituțiile Europei”, organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” din cadrul Academiei Române, cu participarea dlui prof.dr. Didier Maus, președinte emerit al Asociației Internaționale de Drept Constituțional (6 martie

2013)

Conferința cu tema „Răspunderea culturii”, organizată de Academia Română, Institutul Cultural Român (6 martie 2013)

Dezbateri cu tema „Revizuirea Constituției-necesitate, oportunitate, obiective posibile” organizată de Academia Română, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” în colaborare cu Asociația Română de Drept Constituțional (7 martie 2013)

Sesiune de comunicări științifice cu tema „Raporturile între puterile statului în sistemul constituțional românesc – o evaluare în perspectiva revizuirii Constituției”, organizată de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului în colaborare cu Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române și în parteneriat publicistic cu revista „Dreptul” (11 martie 2013)

Conferința cu tema „Globalizare, comunicare și francofonie” și lansarea volumelor traduse în limba română „Despre comunicare și internet” și „O teorie critică a noilor media”, autor Dominique Wolton, organizate de Facultatea de Comunicare și Relații Publice din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrație (19 martie 2013)

Sesiunea de comunicări științifice cu tema „Dreptul – actualitate și perspectivă” organizată de Universitatea Ecologică din București, Facultatea de Drept și Științe Administrative (20 martie 2013)

Dezbateri cu tema „Constituția din 1991. Pregătire, dezbateri, aprobare”, organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrație (20 martie 2013)

Întâlnire pentru comemorarea Zilei internaționale pentru eliminarea discriminării rasiale cu tema „Rasismul și sportul”, organizată de Biroul Înaltului Comisar al Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (20-21 martie 2013)

Reuniune privind activitățile comune ale Paneurope Suisse și Institutul Român pentru Drepturile Omului (22-23 martie 2013)

Întâlnire de lucru cu coordonatorul Institutului Interdisciplinar pentru Etică și Drepturile Omului din cadrul Universității din Fribourg (22-23 martie 2013)

Conferința cu tema „Dreptul constituțional al Uniunii Europene” organizată de Asociația Română de Drept și Afaceri Europene și Centrul de Studii de Drept European al Institutului de Cercetări Juridice din cadrul Academiei Române (27 martie 2013)

Conferința cu tema „Medierea în contextul noilor Coduri” organizată de Universitatea de Vest Timișoara – Facultatea de Drept în parteneriat cu Asociația O Șansă pentru Viitor (28 martie 2013)

Sesiune de comunicări științifice cu tema „Continuitate și discontinuitate în dreptul român” organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române (29 martie 2013)

Ediția a II-a a Conferinței tinerilor cu tema „Justiția și drepturile omului” organizată de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Facultatea de Științe Juridice și Administrative (2 aprilie 2013)

Conferința internațională cu tema „Modele de succes în abordarea integrată a serviciilor pentru diagnosticarea, intervenția recuperării, funcționalității, integrarea socială, educațională și profesională a persoanelor cu tulburare de spectru autist” organizată de Federația pentru Drepturi și Resurse pentru Persoanele cu Tulburări în Spectrul Autist la Palatul Parlamentului (3 aprilie 2013)

Dezbaterea cu tema „Noi cercetări privind locul și rolul structurilor militare în acțiunea externă a României și lansarea volumelor „Statul major general român (1859-1950). Organizare și atribuții funcționale” autori Ion Giurcă și Maria Georgescu și lucrarea „Serviciul de informații al României în războiul de integrare națională (1916-1920) autor Alin Spătaru (4 aprilie 2013)

Simpozionul cu tema „Justiția și drepturile omului”, organizată de Universitatea Dimitrie Cantemir București, Facultatea de Științe Juridice și Administrative”(4 aprilie 2013)

Conferința internațională cu tema „Ecologia secolului XXI, provocări și perspective”, organizată de Universitatea Ecologică București (4-5 aprilie 2013)

Dezbatere privind „Legea 115/2012 – Obligativitatea ședinței de informare pe înțelesul tuturor”, organizată de Institutul Internațional de Mediere, Asociația O Șansă pentru Viitor și Asociația Centrul Avocaților Mediatori (6 aprilie 2013)

Conferința internațională cu tema „Provocările secolului XXI în drept și administrația publică” ediția a 2-a, organizată de Universitatea „Petru Maior” din Târgu-Mureș în colaborare cu Fundația „Pro Iure” din Târgu Mureș și în parteneriat cu Consiliul Local Târgu Mureș, Primăria Târgu Mureș, Consiliul Județean Mureș, Universitatea Saint Quentin en Yvelines din Franța, Universitatea Corvinus din Budapesta, Universitatea din Salento, Italia, și Universitatea din Miskolc, Ungaria (11-12 aprilie 2013)

Colocviu cu tema „Preocupări în domeniul financiar-bancar în contextul modificărilor survenite la nivel european”, organizat de Asociația Europeană de Drept Bancar și Financiar – România (12-13 aprilie 2013)

Ceremonia de inaugurare a Pieței Francofoniei, organizată de Ministerul Afacerilor Externe și Primăria Municipiului București cu prilejul aniversării a douăzeci de ani de la aderarea României la Organizația Internațională a Francofoniei (15 aprilie 2013)

Forumul european al juriștilor – a șaptea ediție, organizat de Baroul din Barcelona în colaborare cu Academia de Drept European și Universitatea Autonomă din Barcelona (17-20 aprilie 2013)

Colocviu internațional cu tema „Evoluția noțiunii de familie și influența sa asupra ordinii succesoriale legale”, organizat de Uniunea Națională a Notarilor Publici din România și Asociația „Henri Capitant” (19-20 aprilie 2013)

Seminar cu tema „Evaluarea situației actuale și a tendințelor protecției drepturilor de proprietate intelectuală din România”, organizat cu prilejul Zilei Mondiale a Proprietății Intellectuale sub egida Grupului de Lucru pe Probleme de Proprietate Intelectuală și coordonat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (24 aprilie 2013)

Conferința cu tema „Condamnările suferite de România la CEDO în anul 2012. Analize și perspective” și lansarea volumului „Hotărârile CEDO în cauzele împotriva României -2012.

Analiză, consecințe, autorități potențial responsabile”, vol. VIII, organizate în seria „Cultura dreptului european” de Centrul de Studii de Drept European al Institutului de Cercetări Juridice din cadrul Academiei Române, Asociația Magistraților Europeni pentru Drepturile Omului, Asociația Forumul Judecătorilor din România și Asociația Română de Drept și Afaceri Europene și Editura Universitară (24 aprilie 2013)

Întâlnirea suplimentară privind dimensiunea umană cu tema „Libertatea de circulație și interacțiune umană”, organizată de Biroul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa pentru Instituțiile Democratice și Drepturile Omului (24-26 aprilie 2013)

Seminarul cu tema „Politica de integrare a imigranților în muncă”, organizat de Institutul European de Administrație Publică (25-26 aprilie 2013)

Reuniunea de lucru cu tema „Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2012-2020”, organizată de Guvernul României, Agenția Națională pentru Romi în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative în scopul consultării privind procesul de actualizare a strategiei privind minoritatea romă (30 aprilie 2013)

A douăzeci și șasea întâlnire anuală a Comitetului Internațional de Coordonare al Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului organizată de Înalțul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (6-8 mai 2013)

Conferința Președinției Uniunii având ca temă „Egalitatea, drepturile fundamentale și statul de drept” și organizată de Președinția Irlandeză a Consiliului Uniunii Europene, Comisia Europeană, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, Comisia Irlandeză pentru Drepturile Omului și Autoritatea pentru Egalitatea de Șanse (9-10 mai 2013)

Conferința națională cu tema „Spațiul public european – încotro?”, organizată de Universitatea Dimitrie Cantemir București (9 mai 2013)

Concursul de cultură generală cu tema „Uniunea Europeană – unitate în diversitate”, organizată de Universitatea Dimitrie Cantemir

București, Facultatea de Științe ale Educației (9 mai 2013)

Seminarul „Austeritatea și drepturile omului în Europa” organizat de Grupul European al Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (13 iunie 2013)

Expunerea cu tema „Franța, un an de guvernare socialistă. Tentative și limite”, organizată de Fundația Europeană Titulescu, Centrul de Studii Strategice (15 mai 2013)

Conferința internațională cu tema „Relația transatlantică într-o lume cu crize multiple” organizată de Institutul pentru Studiarea Evenimentelor Extreme în parteneriat cu École Nationale d’Administration Publique Montreal (15 mai 2013)

Ediția a V-a a conferinței internaționale a doctoranzilor în drept, organizată de Școala Doctorală a Facultății de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității de Vest din Timișoara, împreună cu Centrul European de Studii și Cercetări Juridice Timișoara (16-18 mai 2013)

Masă rotundă cu tema „Noi perspective profesionale – Diplomația economică și comercială”, organizată de Universitatea Dimitrie Cantemir București, Facultatea de Relații Economice Internaționale (16 mai 2013)

Sesiunea științifică cu tema „Spiru Haret (1851-1912)– triumful pedagogiei românești”, organizată de Secția de Filozofie, Teologie, Psihologie și Pedagogie a Academiei Române și Facultatea de Psihologie și Științele Educației a Universității București (17 mai 2013)

Conferința cu tema „Femeia musulmană în societatea românească și cea europeană”, organizată de Asociația Surori Musulmane (19 mai 2013)

A 6-a Reuniune a grupului de lucru pentru implementarea Convenției UN privind drepturile persoanelor cu dizabilități organizată de Grupul European al Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (21-22 mai 2013)

Conferința cu tema „Cultura participativă în România”, organizată în cadrul proiectului „Inițiativa pentru societatea civilă” de Fundația Multimedia pentru Democrație Locală, Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Operations Research (22 mai 2013)

Conferința internațională cu tema „Mijloace juridice și instituționale de luptă împotriva

drogurilor”, organizată de Universitatea Dimitrie Cantemir Bucuresti (23 mai 2013)

Conferința internațională cu tema „Politica legislativă între reglementare europeană, națională și internațională. Noi perspective ale dreptului”, organizată de Universitatea Titu Maiorescu în colaborare cu Academia Oamenilor de Știință din România (24-25 mai 2013)

Workshop româno-american cu tema „Impactul noilor tehnologii asupra sferei media”, organizat de Centrul de Cercetare în Comunicare, Facultatea de Comunicare și Relații Publice din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (27-28 mai 2013)

Conferința internațională cu tema „Actualitatea în domeniul juridic financiar-bancar pe plan internațional și național”, organizată de Asociația Consilierilor Juridici din Sistemul Financiar Bancar și Asociația Europeană de Drept Bancar – România (29 mai-1 iulie 2013)

Prima conferință națională a experților în legislația muncii organizată de Uniunea Națională a Experților în Legislația Muncii, Universitatea Ecologică din București și Asociația de Dreptul Muncii (30 mai 2013)

Sesiunea științifică a cadrelor didactice cu tema „Tendințe și perspective în dezvoltarea economiei românești”, organizată de Universitatea Dimitrie Cantemir, București. (30 mai 2013)

A XVI-a ediție a Zilelor juridice franco-române cu tema „Patrimoniul” organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Academia Română și Societatea de Legislație Comparată (31 mai-1 iunie 2013)

A doua Conferință Academos, organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative – București. Lucrările conferinței vor fi editate și publicate în revista „Reconstructing Good Society” (5-7 iunie 2013)

Întâlnire inter-universitară dedicată elitei cu studii de administrație publică, organizată de Facultatea de Administrație Publică din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Administrație și Management Public din cadrul Academiei de Studii Economice București, Facultatea de

Economie și Administrarea Afacerilor din cadrul Universității „Al. Ioan Cuza” din Iași și Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (17 iunie 2013)

Conferința cu tema „Procedura trimiterii preliminare. Principii de drept al Uniunii Europene și experiențe ale sistemului roman de drept” organizată, în seria „IADUER – interpretarea și aplicarea dreptului Uniunii Europene în România”, de Centrul de Studii de Drept European al Institutului de Cercetări Juridice din cadrul Academiei Române, Asociația Forumul Judecătorilor din România, Asociația Română de Drept și Afaceri Europene și Editura C.H.Beck (19 iunie 2013)

Prima ediție a conferinței internaționale cu tema „Strategia 2013–strategii pentru o lume în schimbare”, organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Management și Facultatea de Comunicare și Relații Publice în parteneriat cu Banca Națională a României. (27-28 iunie 2013)

Reuniunea consultativă organizată de Raportorul special în domeniul drepturilor culturale cu tema „Cazuri istorice și memoriale în societățile divizate” conform Rezoluției nr.23/10 a Consiliului pentru Drepturile Omului adoptată la cea de a 23-a sesiune a sa (4-5 iulie 2013)

Întâlnire de lucru la Institutul Interdisciplinar de Etică și Drepturile Omului privind activitățile instituțiilor care fac parte din Rețeaua Europeană a Institutelor pentru Drepturile Omului (6-7 iulie 2013)

A 6-a sesiune a Grupului de experți privind drepturile populației indigene, organism subsidiar al Consiliului ONU pentru drepturile omului (8-12 iulie 2013)

A 55-a sesiune a Comitetului Organizației Națiunilor Unite pentru eliminarea discriminării față de femei, având ca temă centrală monitorizarea implementării Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, organizată sub patronajul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (15-18 iulie 2013)

Dezbateri cu tema „Protocolul nr.15 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale - un protocol de reformă”, organizată de Asociația

pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” (26 iulie 2013)

Acțiunea finală a Caravanei „CASPER”, o campanie națională de sensibilizare în scopul schimbării atitudinii sociale privind persoanele cu dizabilități desfășurată în cadrul proiectului cu tema „Servicii sociale integrate și formarea vocațională pentru persoane cu dizabilități”, organizată, la București sub sloganul „Dărâmăm ziduri pentru a construi punți”, de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (1 august 2013)

Conferința națională cu tema „Pentru o economie a solidarității”, organizată cu prilejul încheierii proiectului cu tema „Prometeus – promovarea economiei sociale în România prin cercetare, educație și formare profesională la standarde europene” implementat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile în parteneriat cu Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Universitatea București - Facultatea de Sociologie, European Research Institute on Cooperative and Social Enterprises și Centrul Național de Pregătire în Statistică (29 august 2013)

Dezbateri cu tema „Eficientizarea activității de control în domeniul relațiilor de muncă și în cel al supravegherii pieței, securității și sănătății în muncă. Exemple de bune practici. Valențe și oportunități”, organizată de Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, Instituția Prefectului – județul Argeș și Consiliul Județean Argeș (12 septembrie 2013)

Conferința anuală a proiectelor europene organizată de Institutul de Drept European la Viena (4-7 septembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Oportunități și obstacole în atingerea obiectivelor Agendei Europa 2020 din perspectiva reconcilierii vieții de familie cu cea profesională” organizată în cadrul proiectului „Echilibru - o nouă abordare a vieții familiale cu cea profesională”, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice în parteneriat cu Fondazione Federico II, Istituto Formacion Integral Spania, Global Commmercium Development, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 6 București, Consiliul Local al sectorului

3 București și Primăria Municipiului Brașov (20 septembrie 2013)

Conferința finală a proiectului cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 cu tema „Integrare pe piața muncii: șanse sporite pentru persoanele cu dizabilități”, organizată de Asociația COLFASA prin intermediul Centrului de Incluziune Socială, București (23 septembrie 2013)

Conferința internațională cu tema „Jurisdicția constituțională după 20 de ani de la căderea cortinei comuniste”, organizată de Curtea Constituțională a României cu sprijinul Fundației germane pentru Cooperare Juridică Internațională (2-3 octombrie 2013)

Conferința cu tema „Consolidarea împreună a protecției drepturilor fundamentale în contextul unui mediu al drepturilor omului în continuă schimbare”, organizată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene împreună cu Consiliul Europei, Rețeaua Europeană a Organismelor de Egalitate, Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (7-8 octombrie 2013)

Conferința națională cu tema „Noul Cod civil român la doi ani de la intrarea în vigoare. Probleme teoretice și practice” organizată de Institutul de Cercetări „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române și Publicațiile „Dreptul” ale Uniunii Juriștilor din România (9 octombrie 2013)

Dezbateri cu tema „De ce avem nevoie de mecanisme independente de monitorizare a respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale din instituții?” din cadrul Proiectului „Societatea civilă, partner activ în procesul de elaborare și evaluare a politicilor publice” și organizată de Centrul de Resurse Juridice (10 octombrie 2013)

Ceremonia de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa a domnului Gianni Buquicchio, Președinte al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept al Consiliului Europei, organizată de Universitatea din București (18 octombrie 2013)

Întâlnire, pentru documentare în vederea elaborării raportului „Serviciile sociale în Europa: legislație și practici cu privire la separarea copiilor de familiile lor în statele membre ale Consiliului Europei”, cu doamna

Olga Borzova, membru al Comisiei pentru afaceri sociale, sănătate și dezvoltare durabilă a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, organizată de Parlamentul României, Delegația la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (22 octombrie 2013)

A șaptea întâlnire a Grupului de lucru privind promovarea și monitorizarea implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități organizată de Centrul Belgian de Egalitate și Antisemitism și Rețeaua Europeană de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului la (23-24 octombrie 2013)

A patra ediție a întâlnirii anuale a Forumului de lucru privind implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități în Uniunea Europeană organizat de Comisia Europeană (24-25 octombrie 2013)

Prima conferință cu tema „Politicile europene în domeniul drepturilor omului: Cetățenia europeană – Implicațiile Cartei Drepturilor Fundamentale a UE asupra spațiului juridic din România”, organizată de Societatea Română de Drept European și Școala de Studii Politice și Administrative (24-25 octombrie 2015)

Reuniune restrânsă a Comisiei Europene cu statele membre UE și instituțiile naționale pentru drepturile omului, cu tema „Promovarea, protecția și urmărirea drepturilor persoanelor cu dizabilități din Convenția Națiunilor Unite (25 octombrie 2013)

A patra întâlnire a Grupului de lucru juridic din cadrul Rețelei Europene a Instituțiilor de Drepturile Omului cu tema „Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului și a grupului de lucru în procesul de reformă a Curții Europene a Drepturilor Omului” organizată de Rețeaua Europeană de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului (25-27 octombrie 2013)

A șasea Conferință anuală cu tema „Administrația publică între misiuni și constrângeri bugetare. Dimensiuni juridice și manageriale”, organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Centrul de Drept Public și Științe Administrative (CDPSA) (8 noiembrie 2013)

Al cincilea congres al Asociației Francofone al Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (AFCNDH) cu tema „AFCNDH în dinamica de promovare a instituțiilor naționale pentru

drepturile omului în conformitate cu Principiile de la Paris” (8-10 noiembrie 2013)

Conferința cu tema „Combaterea infracțiunilor motivate de ură în Uniunea Europeană”, organizată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene organizată de FRA în cooperare cu președinția Lituaniană a Consiliului Uniunii Europei (12-13 noiembrie 2013)

Întâlnirea Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) organizată de Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE/ODHR) (13-15 noiembrie 2013)

Conferința internațională a nediscriminării și egalității de șanse NEDES 2013 cu tema „Exercitarea dreptului la nediscriminare și egalitate de șanse în societatea contemporană” organizată de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (20-22 noiembrie 2013)

Conferința cu tema "Bazele justiției: Conturarea politicilor în domeniul justiției din Europa pentru următorii ani” organizată de Comisia Europeană (21-22 noiembrie 2013)

Conferința națională cu tema „Exodul tinerilor – migrație, șomaj, consiliere”, organizată de Universitatea Ovidius din Constanța, Facultatea de Teologie, Specializarea Asistență Socială și Facultatea de Drept, Științe Administrative, Specializarea Sociologie (22-24 noiembrie 2013)

Întâlnire cu reprezentanții Comisiei Europene și ai Forumului European al Dizabilității cu tema “Promovarea și protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități în Uniunea Europeană” (23-24 noiembrie 2013)

Întâlnirea Asociațiilor Europene a Națiunilor Unite organizată de la Bruxelles de Federația Mondială a Asociațiilor Națiunilor Unite WFUNA's next European UNAs Meeting, (25-26 noiembrie 2013)

Conferința internațională cu tema „Probleme de drept public și de drept privat în aplicarea noilor coduri” organizată de Universitatea Ecologică din București, Facultatea de Drept și Științe Administrative (26 noiembrie 2013)

Ediția a 6-a a forumului Organizației Națiunilor Unite privind problemele

minorităților cu tema "Dincolo de libertatea de religie sau convingeri: garantarea drepturilor minorităților religioase" organizat la Geneva (26-27 noiembrie 2013)

Forumul anual al prestatorilor de servicii pentru persoane cu dizabilități organizat de Rețeaua Informală a Prestatorilor de Servicii pentru Persoane cu Dizabilități din România (DIZABNET) și Fundația Alpha Transilvană (27-28 noiembrie 2013)

A patra ediție a „Galei persoanelor cu dizabilități” cu tema „Egal e normal - e normal să fim împreună, nu separat” organizată de ActiveWatch, Fundația Motivation alături de Dedeman și Fundația Vodafone România, sub înaltul patronaj al Reprezentanței Comisiei Europene în România cu ocazia Zilei Mondiale a Persoanelor cu Dizabilități (2 decembrie 2013)

A doua sesiune a forumului Organizației Națiunilor Unite privind mediul de afaceri și drepturile omului, organizată de Consiliul ONU

pentru Drepturile Omului (2-4 decembrie 2013)

Recital de poezie și pian, expoziție de pictură - eveniment de coștientizare a potențialului persoanelor cu dizabilități organizat de Direcția Protecția Persoanelor cu Dizabilități din cadrul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice cu ocazia Zilei internaționale de solidaritate cu persoanele cu dizabilități (3 decembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Eficientizarea monitorizării respectării drepturilor omului în instituțiile din România” organizată de Senatul României, Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (10 decembrie 2013)

Gala de Excelență a Romilor 2013 organizată de Agenția Națională pentru Romi și Partida Romilor „Pro-Europa” cu sprijinul artistic al Dlui Mădălin Voicu și al Dlui Damian Drăghici cu ocazia Zilei Internaționale a Minorităților (18 decembrie 2013)

III. DOCUMENTAR JURIDIC

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA – 2013*

- partea a II-a -

Cei 6 ani de la aderarea României la Uniunea Europeană reprezintă o confirmare a proiectelor europene începute, o promovare a proiectelor naționale la scară largă și cu impact pozitiv și nu în ultimul rând o îmbinare a viziunii interne cu cea externă.

Beneficiind de cofinanțare de la Fondul Social European prin Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative 2007-2013 - Axa Prioritară 2: Îmbunătățirea calității și eficienței furnizării serviciilor publice, cu accentul pus pe procesul de descentralizare, Ministerul Afacerilor Externe, conform unui comunicat de presă, a lansat, în data de 8 noiembrie 2013, un proiect intitulat „E-VIZA – portal electronic pentru facilitarea procesului de obținere a vizelor” și are ca obiectiv general îmbunătățirea sistemului de procesare a cererilor de viză pentru România prin crearea unui nou serviciu electronic deschis publicului.

Prin acest proiect se urmărește crearea unui portal intern și extern de pre-aplicare și post-aplicare în vederea obținerii vizei pentru România, a unei infrastructuri software de componente de suport care va permite operarea în mod rapid și securizat în rețea, o infrastructură hardware completă pentru locațiile centrale, precum și echipamente de infrastructură hardware pentru posturile consulare.

La nivel internațional, România a fost aleasă pe 14 iunie 2013, în cadrul unei reuniuni plenare a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din New York, prin Reprezentantul Permanent al său la ONU, în postul de vicepreședinte al Adunării Generale pentru cea de-a 68-a sesiune, care a avut loc în luna septembrie 2013. Punctele de pe agenda de lucru a Adunării Generale, numită „Agenda de dezvoltare post 2015: definirea cadrului de acțiune”, privesc unele măsuri referitoare la umanitate și mediul înconjurător.

* Elaborat în cadrul IRDO de un colectiv coordonat de dr. Claudia Elena Marinică, cercetător științific.

La nivel național, în privința administrației publice a fost luată Decizia prim-ministrului nr. 104/2013 privind înființarea Comitetului interministerial pentru resursele umane în domeniul administrației publice¹ care are ca obiectiv stabilirea unor măsuri pentru dezvoltarea resurselor umane în domeniul administrației publice. Scopul este de a asigura transparența modalităților de recrutare și creșterea interesului față de funcția publică și, nu în ultimul rând, eficientizarea utilizării resurselor umane în cadrul administrației publice.

Prin Decizia nr. 163/2013 a prim-ministrului a fost înființat Comitetul interministerial pentru armonizare legislativă privind serviciile sociale destinate persoanelor cu dizabilități, având drept obiectiv eficientizarea măsurilor de asistență socială acordate persoanelor cu dizabilități.

Tot la nivelul administrației publice, a fost publicată Decizia prim-ministrului nr.233/2013 privind înființarea Grupului interministerial strategic pentru prevenirea și combaterea macrocriminalității ce afectează siguranța cetățeanului și funcționarea instituțiilor publice². Acest Grup are rolul de elaborare, integrare, corelare și monitorizare a politicii Guvernului de prevenire a macrocriminalității.

Cooperarea între puterile statului cu privire la relația cu Uniunea Europeană a fost întărită prin Legea nr. 373/2013 privind cooperarea dintre Parlament și Guvern în domeniul afacerilor europene³. Astfel, este reglementat cadrul de cooperare între Parlamentul României sau una dintre Camerele acestuia și Guvernul României, în ceea ce privește participarea României la procesul decizional din cadrul Uniunii Europene, precum și monitorizarea armonizării.

În scopul **promovării dreptului umanitar la nivel național**, în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 349 din data de 13 iunie 2013 a fost publicată Legea nr. 177/2013

¹ Publicat în M.Of., I, nr. 81 din de 6 februarie 2013

² Publicat în M.Of., I, nr. 338 din 10 iunie 2013

³ Publicată în M. Of., I, nr. 820, din 21 decembrie 2013.

privind declararea zilei de 14 mai - Ziua dreptului internațional umanitar.

În ceea ce privește **dreptul la azil**, în decursul anului 2013, au fost luate o serie de măsuri legislative în vederea optimizării cadrului organizatoric, având drept scop oferirea aceluiași grad de protecție indiferent de statul membru căruia i se adresează. Astfel, a apărut Legea nr. 18/2013 pentru modificarea Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, prin care au fost eliminate referirile cu privire la acordarea protecției umanitare temporare, se fac precizări potrivit cărora statutul de refugiat și protecția subsidiară se acordă pe o perioadă nedeterminată. De asemenea, orice cerere de azil este analizată individual și succesiv din perspectiva statutului de refugiat și a protecției subsidiare.

Totodată, a fost publicată Hotărârea Guvernului nr. 653/27.08.2013 pentru modificarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.251/2006, care cuprinde în principal reglementări care au în vedere stabilirea termenului de efectuare a anchetei sociale în baza căreia se va stabili dreptul la ajutorul nerambursabil, precum și procedura de realizare a plății acestuia

Modificările și completările de mai sus sunt urmate și de Legea nr. 376/2013 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul migrației și azilului⁴. Astfel, aceasta modifică și completează prevederile OUG nr. 194/2002 prin reglementare în mod expres și distinct a celor două categorii de străini care pot solicita acordarea dreptului de ședere pe termen lung, cât și străinii care beneficiază de protecție internațională în România. Legea transpune și Directiva 2011/51/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2011 de modificare a Directivei 2003/109/CE a Consiliului în vederea extinderii domeniului său de aplicare la beneficiarii de protecție internațională⁵. Astfel, are loc o consolidare juridică a drepturilor beneficiarilor protecției internaționale care duce la creșterea gradului de integrare a acestora în societatea românească.

Drepturile copilului au reprezentat, de asemenea, un subiect în atenția Guvernului. La inițiativa acestuia, Parlamentul a adoptat Legea nr. 257/26.09.2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului ce a avut în vedere introducerea unor prevederi legislative care să Completeze cadrul legislativ în vigoare, în anumite sectoare insuficient reglementate, a căror clarificare este de natură a asigura o mai bună protecție a drepturilor copilului sau a delimitării atribuțiilor și competențelor ce revin autorităților locale. Totodată, a fost publicată Hotărârea Guvernului nr. 1.252/12.12.2012⁶ privind aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară.

Cât privește **protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**, în luna mai 2013 a fost aprobat Ordinul nr. 692/23.05.2013 al ministrului sănătății și nr. 982/23.05.2013 al ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice privind modificarea cap. 1 „Funcțiile mentale” din anexa la Ordinul ministrului muncii, familiei și egalității de șanse și al ministrului sănătății publice nr. 762/1.992/2007 pentru aprobarea criteriilor medico-psihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad de handicap⁷.

De asemenea, a fost publicat Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 2273/2013⁸ pentru aprobarea Procedurii de aplicare a prevederilor art. 42 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, coroborate cu cele ale art. 77 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice în care sunt prevăzute condițiile în care persoanele cu handicap grav pot opta pentru asistent personal sau indemnizație de însoțitor.

Totodată, instituția Avocatului Poporului a dat publicității un Raport privind protecția persoanelor cu handicap, care își propune să evidențieze problemele cu care se confruntă persoanele cu handicap din cauza unor prevederi legale neclare sau lacunare și a disfuncționalităților din administrația publică, și, în egală măsură, prin recomandările

⁴ Publicată în M. Of., I, nr. 826, din 23 decembrie 2013.

⁵ Publicată în J.Of., seria L, nr. 132 din 19 mai 2011.

⁶ Publicată în M. Of., I, nr. 8 din 7 ianuarie 2013.

⁷ Publicată în M. Of., I, nr. 313 din 30 mai 2013.

⁸ Publicată în M. Of., I, nr. 691 din 12 noiembrie 2013.

formulate, să contribuie la crearea unui cadru legislativ și administrativ menit să asigure, în mod real și în orice situație, promovarea, garantarea și respectarea drepturilor persoanei cu handicap⁹.

Din raport reiese faptul că unele conflicte apărute în relația persoană cu handicap – administrație publică centrală sau locală ar putea fi prevenite pe viitor prin perfecționări de ordin legislativ, precum și prin măsuri de îmbunătățire a practicii administrative. Astfel, conform celor precizate în Raport, printre principalele disfuncționalități constatate sunt: nerespectarea de către entitățile publice locale (servicii publice de asistență socială, primării) a dreptului persoanei cu handicap grav la asistent personal; finanțarea deficitară a sistemului de asistență socială și medicală a persoanelor cu handicap; încadrarea în categoria nevăzătorilor a tuturor persoanelor cu deficiențe vizuale; restricționarea accesului la sănătate, educație și servicii sociale a persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate, ca urmare a tergiversării aprobării normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010; nerespectarea de către instituțiile publice a dispozițiilor art. 64 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap; tergiversarea soluționării cererilor adresate de persoanele cu handicap instituțiilor publice, întâzieri în implementarea programului de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor adulte cu handicap prin înființarea de servicii sociale alternative de tip rezidențial pentru persoanele adulte cu handicap; limitarea accesului persoanelor cu handicap în centre rezidențiale publice de recuperare și reabilitare neuropsihică pentru persoanele cu handicap care să corespundă nevoilor acestora; limitarea accesului persoanelor cu handicap în centre rezidențiale publice de recuperare și reabilitare neuropsihică pentru persoanele cu handicap care să corespundă nevoilor acestora; disfuncționalități în comunicarea interinstituțională a numeroaselor autorități și instituții publice centrale și locale implicate în protecția drepturilor persoanelor cu handicap.

Cu privire la protejarea și combaterea

⁹ http://www.avp.ro/rapoarte-speciale/raport_special_handicap_mai2013.pdf.

împotriva tuturor formelor de discriminare, pentru crearea unui cadru normativ național coerent, unitar și accesibil s-a impus adoptarea Legii nr. 61/2013 pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, care se referă la: introducerea excepției de la discriminarea directă și abrogarea dispozițiilor referitoare la această excepție; modificarea dispozițiilor care reglementează excepții de la acțiunile care constituie fapte de discriminare, corelarea amenzilor contravenționale cu cele prevăzute de OUG nr. 83/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse de tratament între femei și bărbați pentru eliminarea oricărei diferențe de tratament sancționator între criteriile protejate de directivele antidiscriminare și, nu în ultimul rând, atingerea scopului preventiv al acestor norme.

Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO), organism independent de promovare, protecție și monitorizare a implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, a elaborat în anul 2013 un studiu privind „Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România”¹⁰ care își propune să ofere o imagine asupra modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu handicap în România. În acest sens s-a analizat obiectiv modul în care prevederile Convenției se reflectă în legislația românească, dar și modul în care acestea sunt respectate.

În urma trecerii în revistă a celor mai importante aspecte din domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități, principalele concluzii se referă la: acțiuni continue de sensibilizare, conștientizare și promovare pentru ca persoanele cu dizabilități să se bucure pe deplin de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în condiții de egalitate cu ceilalți; schimbarea atitudinilor care presupune în primul rând schimbarea modalităților de abordare a persoanei cu dizabilități – cetățean cu drepturi depline; cercetarea - esențială pentru creșterea înțelegerii la nivel public a problemelor legate de dizabilitate; elaborarea de metodologii pentru

¹⁰ www.irdo.ro.

colectarea datelor cu privire la persoanele cu dizabilități; elaborarea strategiei naționale pentru dizabilitate

În sprijinul și promovarea **egalității de șanse de tratament între femei și bărbați**, principiu fundamental al drepturilor omului, este și Legea nr. 115/2013 pentru aprobarea OUG nr. 83/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați prin care se transpun prevederile specifice domeniului egalității de șanse din Directiva 2010/41/UE a Parlamentului European și Consiliului privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei 86/613/CEE precum și ale Directivei 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și, nu în ultimul rând, corelarea normelor interne cu cele comunitare.

Astfel, prevederile legii se vor aplica și asupra unei noi categorii de beneficiari de drepturi de protecție socială, respectiv cea a soțiilor/soților colaboratori ai lucrătorilor independenți, în conformitate cu prevederile Directivei 2010/41/UE a Parlamentului European și Consiliului privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei 86/613/CEE.

De asemenea, crește gradul de accesibilitate al tuturor cetățenilor la prevederile acesteia și a posibilității de protejare a drepturilor de care beneficiază în cazul în care sunt supuși unui act de discriminare pe criteriu de sex.

În privința **egalității de tratament între femei și bărbați**, a fost publicată Norma Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară nr. 11/2013 privind implementarea principiului egalității de tratament între femei și bărbați în ceea ce privește accesul la serviciile din domeniul asigurărilor și furnizarea de servicii în domeniul asigurărilor¹¹. Astfel, sunt reglementate măsurile privind implementarea principiului egalității de tratament între femei și bărbați în ceea ce privește accesul la serviciile

din domeniul asigurărilor și furnizarea de servicii în domeniul asigurărilor întrucât nu trebuie să existe sau să fie determinate diferențe în materie de prime și beneficii pentru persoana asigurată. Potrivit reglementărilor din normă, asiguratorii trebuie să țină evidența contractelor de asigurare cu prime sau beneficii diferențiate pe sexe și să asigure gestionarea acestora până la expirare, în condițiile și pe baza datelor statistice de la data încheierii acestora.

De asemenea, a fost publicată Hotărârea Guvernului nr. 933/2013 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei naționale în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați¹², care are ca principale atribuții: promovarea abordării integrate a principiului abordării integrate a principiului egalității de șanse între femei și bărbați, în scopul eliminării inegalităților de gen și a discriminărilor pe criterii de sex; includerea principiului egalității de șanse între femei și bărbați în elaborarea și în aplicarea politicilor sectoriale, prin intermediul instituțiilor Comisiei; evaluarea stadiului aplicării și respectării legislației în domeniu la nivel central, etc.; evaluarea procesului de armonizare a legislației naționale cu reglementările UE în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați etc.

În contextul unei nevoi de a menține nivelul de ocupare a forței de muncă și crearea de noi locuri de muncă, se impun eforturi deosebite la nivel național în vederea îmbunătățirii ofertei de forță de muncă și a reducerii șomajului în rândul tinerilor, care se pot concretiza în accelerarea eforturilor de promovare a primului contact cu viața profesională în rândul tinerilor și a participării acestora pe piața forței de muncă precum și creșterea substanțială a numărului de ucenicii și de stagii de formare și nu în ultimul rând reînnoirea eforturilor de a-i readuce într-un sistem de formare pe cei care au părăsit școala timpuriu. Aceste motive precum și necesitatea actualizării cadrului juridic care să răspundă nevoii de sprijinire a tinerilor care au abandonat școala să obțină o calificare au determinat ca Legea nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă să fie supusă unor modificări, prin Legea nr. 179/2013 pentru modificare și completarea Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de

¹¹ Publicată în M. Of., I, nr. 593 din data de 20 septembrie 2013.

¹² Publicată în M. Of., I, nr. 747 din data de 3 decembrie 2013.

muncă.

Astfel, principalele reglementări din cadrul acestei legi se referă la: obținerea, de către tineri, a unei formări profesionale de calitate și a unor competențe recunoscute la nivel național, care să permită ocuparea unui loc de muncă și continuarea învățării; asigurarea necesarului de forță de muncă calificată, de calitate, în funcție de cerințele proprii ale angajatorilor; simplificarea atribuțiilor angajatorilor care organizează ucenicia la locul de muncă; sporirea finanțării acestui tip de formare profesională, inclusiv prin utilizarea fondurilor europene; facilitarea integrării sociale a tinerilor în concordanță cu aspirațiile lor profesionale și cu necesitățile pieței muncii; sporirea contribuției la creșterea economică, crearea de noi locuri de muncă, coeziunea socială și împlinire personală; promovarea dialogului social și dezvoltarea parteneriatele la nivel local.

De asemenea, România în calitate de stat membru al UE trebuie să asigure un cadru juridic transparent în domeniul formării profesionale a adulților, astfel încât, inclusiv în domeniul serviciilor de formare profesională să se prevadă dispoziții cu caracter obligatoriu conforme cu prevederile Directivei 2006/123/CE privind serviciile pe piața internă. Astfel, printre schimbările preconizate se numără:

- formarea profesională a adulților este o activitate de interes general și face parte din sistemul național de educație și formare profesională;

- introducerea de noi atribuții pentru comisiile de autorizare județene precum și transmiterea de informații necesare de la nivel județean către Consiliul Național al Calificărilor și Formării Profesionale a Adulților (CNCFPA) pentru elaborarea și actualizarea Registrului național al furnizorilor de formare profesională neautorizați precum și a Registrului național al furnizorilor de formare profesională transfrontalieri;

- introducerea în mod expres a unui regim de autorizare nediscriminatoriu și justificat în vederea creării unui cadru de referință care să servească drept instrument de traducere între diferite sisteme și niveluri de calificări, atât pentru învățământul general și superior, cât și pentru educația și formarea profesională. Astfel vor fi asigurate transparența, compatibilitatea și

transferabilitatea calificărilor cetățenilor.

Se urmărește facilitarea învățării pe tot parcursul vieții prin promovarea accesului și oportunităților egale pentru toți, promovarea diversității în formarea profesională continuă și a cooperării între furnizorii de formare profesională continuă și piața muncii, recunoașterea în țară și în străinătate a certificatelor emise de furnizorii de formare profesională autorizați precum și de centrele de evaluare a competențelor autorizate, eliminarea barierelor din calea libertății de stabilire a prestatorilor de servicii de formare profesională din România, garantarea dreptului beneficiarilor și prestatorilor de a presta servicii de formare profesională pe întreg teritoriul a României etc.

Hotărârea nr. 855/06.11.2013 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă¹³ a avut în vedere și Concluziile Consiliului European din 27-28 iunie 2013 care au făcut referire la promovarea ucenicilor de înaltă calitate și a învățării la locul de muncă, în special prin intermediul Alianței europene pentru ucenicii, aceasta fiind un element cheie în sprijinirea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor. Soluțiile tehnice propuse prin acest proiect de act normativ răspund obiectivelor în materie de ocupare din documentele Uniunii Europene formulate în: Decizia Consiliului din 21 octombrie 2010 privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre; Decizia Consiliului din 22 aprilie 2013 privind orientări pentru politicile de ocuparea forței de muncă ale statelor membre; Comunicarea Comisiei Către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor „Inițiativa privind oportunitățile pentru tineri”.

Aceeași linie directoare o urmează și Legea nr. 250/2013¹⁴ pentru modificarea și completarea Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă și pentru modificarea Legii nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale. Este vizată simplificarea și flexibilizarea modului de implementare a măsurilor de stimulare a ocupării astfel încât să devină mai atractive pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și angajatori. Astfel,

¹³ Publicată în M. Of., I, nr. 705 din 18 noiembrie 2013.

¹⁴ Publicată în M. Of., I, nr. 457 din 24 iunie 2013.

se vor acorda servicii gratuite de evaluare a competențelor dobândite pe alte căi decât cea formală, cu scopul de a facilita și urgenta obținerea unui certificat de competențe profesionale, prime de mobilitate inclusiv șomerilor de lungă durată, eliminarea scutirii de la plata contribuției datorate la bugetul asigurărilor pentru șomaj a angajatorilor care beneficiază de măsura pentru subvenționarea locurilor de muncă etc.

Prin aceste măsuri legislative, România urmărește să își atingă obiectivele în contextul Strategiei Europa 2020 și de asemenea, urmărește accesul rapid la un nou loc de muncă prin aplicarea unor măsuri de stimulare a ocupării atractive precum și noi măsuri de stimulare a ocupării forței de muncă și respectiv, creșterea participării pe piața muncii a unei categorii care se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește găsirea unui loc de muncă și anume lucrătorii vârstnici.

Tot în domeniul asistenței sociale amintim OUG nr. 42/15.05.2013¹⁵ pentru modificarea și completarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, precum și pentru modificarea Legii nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei, aprobată prin Legea nr. 286/2013, în sensul majorării cuantumului acestor drepturi și a limitei de venituri până la care se acordă alocația pentru susținerea familiei, pentru acoperirea cheltuielilor suplimentare determinate de creșterile de prețuri la energie electrică și gaze naturale.

De asemenea, menționăm și Hotărârea Guvernului nr. 778/09.10.2013¹⁶ pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 50/2011, a Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 38/2011, și a Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 920/2011. Actul normativ are în vedere punerea de acord a dispozițiilor cuprinse în normele

metodologice cu noile reglementări adoptate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 42 pentru modificarea și completarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, precum și pentru modificarea Legii nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei și prin Ordonanța Guvernului nr. 27/2013 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece

Legea nr. 108/2013¹⁷ pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii Franceze privind recunoașterea academică a diplomelor și perioadelor de studii din învățământul superior, semnat la București la 18 octombrie 2013, vine în sprijinul mobilității academice între cele două state, pentru recunoașterea studiilor în Franța și, dobândirea, în condițiile legii, a accesului la piața forței de muncă din această țară. Acordul prevede tipurile de diplome de învățământ superior care fac obiectul procesului de recunoaștere, autoritățile competente pentru recunoașterea diplomelor și a perioadelor de studii, serviciile abilitate să furnizeze informații cu privire la diplomelor eliberate în cele două state semnate, corelarea și comparabilitatea diplomelor eliberate în cele două state, recunoașterea perioadelor de studii, nefinalizate cu o diplomă și existența unui nivel comparabil între diplomele de doctor (titlu științific).

Legea nr. 44/2013¹⁸ pentru modificarea Legii cetățeniei române nr.21/1991, republicată, vine ca urmare a necesității modificării unor prevederi ce țin de activitatea Autorității Naționale pentru Cetățenie întrucât au fost constatate tergiversări nejustificate în emiterea și comunicarea ordinului de redobândire a cetățeniei române, fapt ce conduce la imposibilitatea depunerii jurământului față de statul român și a obținerii certificatului de cetățenie. De asemenea, se introduce un termen de 30 zile în care urmează a fi comunicate relațiile solicitate în temeiul art. 8 alin.(1) lit.e).

Cât privește **regimul juridic al străinilor în România**, a fost adoptată Legea nr. 158/2013¹⁹ pentru modificarea și completarea OUG nr. 194/2002 privind străinilor în România, prin

¹⁵ Publicată în M. Of., I, nr. 284 din 21 mai 2013.

¹⁶ Publicată în M. Of., I, nr. 631 din 11 octombrie 2013.

¹⁷ Publicată în M. Of., I, nr. 793 din 17 decembrie 2013.

¹⁸ Publicată în M. Of., I, nr. 148 din 20 martie 2013.

¹⁹ Publicată în M. Of., I, nr. 280 din 17 mai 2013.

care se stabilește în componența ministrului afacerilor interne aprobarea, prin ordin, a unui regulament privind regulile de ordine interioară pe care străini trebuie să le respecte, modul de organizarea accesului, pazei, supravegherii și însoțirii străinilor în și din centre.

De asemenea, se introduc noi dispoziții cu privire la posibilitatea de comunicare a străinilor aflați în centre de cazare cu membrii lor de familie, precum și cu reprezentantul legal, se stabilește, în mod expres, a principalelor obligații ale străinilor cazați în centre precum și introducerea unor prevederi referitoare la posibilitatea luării unor măsuri, inclusiv prin utilizarea forței, pentru protejarea vieții sau integrității fizice a persoanelor centrelor, a străinilor ori a altor persoane. Prin aceste modificări și completări se dorește asigurarea transparenței cadrului juridic reglementat pentru aceștia și gestionarea eficientă a problematicii străinilor luați în custodie publică.

Legea nr. 64/2013²⁰ pentru ratificarea Acordului între Statele Membre ale Uniunii Europene, reunite în cadrul Consiliului, privind protecția informațiilor clasificate schimbate în interesul Uniunii Europene, semnat la Bruxelles la 25 mai 2011, a apărut ca urmare a necesității asigurării la nivelul UE, dar și în relația cu fiecare stat în parte a unor standarde comune de securitate pentru protecția informațiilor clasificate schimbate. Prin Acord se acordă protecție informațiilor UE clasificate provenind de la: instituțiile Uniunii Europene sau de la agenții, organisme sau oficii înființate de către aceasta și care sunt furnizate Părților sau schimbate cu acestea; părți și sunt furnizate instituțiilor Uniunii Europene sau agențiilor, organismelor ori oficiilor înființate de către UE sau schimbate cu acestea; părți pentru a fi furnizate sau schimbate între ele în interesul Uniunii Europene și sunt marcate pentru a indica faptul că fac obiectul prezentului Acord; instituțiile Uniunii Europene sau de la agențiile, organismele ori oficiile înființate de aceasta din partea unor state terțe sau a unor organizații internaționale și sunt furnizate Părților sau schimbate cu acestea.

O importantă reglementare legislativă se referă la Codul de procedură Civilă și Legea nr. 214/2013 pentru aprobarea OUG nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru

punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea unor acte normative conexe. Astfel, data de intrare în vigoare a noului Cod de procedură civilă, 1 februarie 2013, va fi corelată cu data intrării în vigoare a Legii privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

În privința ralierei la legislația europeană, a fost publicată Legea nr. 300/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 302/2004²¹ privind cooperarea judiciară internațională în materie penală care vine să aducă modificări în ceea ce privește mandatul european de arestare a cărui procedură de emitere de către instanțele judecătorești se modifică. De asemenea, se modifică și se completează reglementările referitoare la transferurile de proceduri în materie penală și, nu în ultimul rând, se introduc reguli noi, unitare, în domeniul recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești și a actelor judiciare în relația cu statele terțe.

Cu un impact social la fel de puternic este și Legea nr. 254/2013²² privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, care va intra în vigoare la data intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul Penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de Procedură Penală, mai precis la data de 1 februarie 2014 și are ca obiect instituțiile din materia executării pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în timpul procesului.

Structurată în șapte titluri aceasta pornește de la prezentarea dispozițiilor generale, continuă cu instituția judecătorului de supraveghere a privării de libertate, în Titlul III este reglementată executarea pedepselor privative de libertate dispuse în cazul majorilor, în Titlul IV este reglementată executarea măsurilor preventive privative de libertate urmate fiind de dispoziții privind executarea măsurilor educative privative de libertate, infracțiuni și contravenții și dispoziții finale.

Pentru eficientizarea și transparentizarea activității administrației publice față de cetățean, amintim că Ministerul Afacerilor Interne este

²⁰ Publicată în M. Of., I, nr. 163 din 26 martie 2013.

²¹ Publicată în M. Of., I, nr. 772 din 11 decembrie 2013.

²² Publicată în M. Of., I, nr. 514 din 14 august 2013.

implicat și derulează un proiect pentru **implementarea unui sistem electronic online prin intermediul căruia se poate verifica existența apostilelor eliberate pentru actelor oficiale administrative**. Prin acest sistem verificarea va fi accesibilă atât instituțiilor publice cât și cetățenilor, aceștia având posibilitatea să verifice în timp real apostilarea documentelor, oferindu-le astfel garanția autenticității actelor oficiale administrative emise de autoritățile administrative române și prezentate spre utilizare pe teritoriul statelor membre ale Convenției cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961, la care România a aderat prin Ordonanța Guvernului nr. 66/1999, aprobată prin Legea nr. 52/2000, cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, în acest context, cel al eficientizării activității instituției prefectului, a administrației publice, dar mai ales a cetățenilor români, la data de 5 iunie 2013 a intrat în vigoare Legea pentru aderarea României la Convenția nr. 16 a Comisiei Internaționale de Stare Civilă referitoare la eliberarea extraselor multilingve ale actelor de stare civilă, semnată la Viena la 8 septembrie 1976, ratificată prin Legea nr. 65/2012²³.

Potrivit prevederilor Convenției, extrasele multilingve ale actelor de stare civilă eliberate de autoritățile competente ale statelor părți la aceasta sunt întocmite atunci când o parte interesată o cere sau atunci când utilizarea lor necesită o traducere. Aceste extrase au aceeași valoare juridică ca și extrasele eliberate conform regulilor de drept intern, în vigoare, în statul care le-a emis.

Extrasele multilingve ale actelor de stare civilă privind nașterea, căsătoria sau decesul, vor fi acceptate de către autoritățile și instituțiile publice din România și din celelalte state membre ale convenției fără vreo formă de legalizare sau fără o formalitate echivalentă pe teritoriul fiecărui stat parte la convenție.

Prin urmare, conform prevederilor Convenției se va substitui procedura de traducere, legalizare, supralegalizare și apostilare a actelor de stare civilă cu o procedura simplificată, contribuind la eliminarea birocrăției și la reducerea falsurilor

în actele de stare civilă. Întrucât prevederile Convenției sunt aplicabile exclusiv actelor de stare civilă iar extrasele multilingve se vor elibera doar pentru această categorie de acte, prevederile Convenției CIEC nr. 16 privind eliberarea extraselor multilingve ale actelor de stare civilă vor fi aplicabile alături de prevederile Convenției cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961, la care România a aderat prin Ordonanța Guvernului nr.66/1999, aprobată prin Legea nr.52/2000, cu modificările și completările ulterioare.

Prevederile Convenției de la Haga sunt aplicabile tuturor documentelor oficiale întocmite de autoritățile statelor parte la Convenție (excepție fac documentele întocmite de agenți diplomatici sau consulari și documentele administrative care au legătură directă cu o operațiune comercială sau vamală), apostila vizând un spectru larg de acte oficiale emise de autoritățile statale, inclusiv documentelor de stare civilă. Convenția nr.16 nu exclude aplicarea apostilei conform prevederilor Convenției cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine.

Astfel, cetățenii români vor beneficia de o creștere a calității serviciilor de stare civilă prin simplificarea formalităților de eliberare a documentelor de stare civilă destinate să servească în străinătate. Creșterea calității serviciilor de eliberare a documentelor de stare civilă va conduce, în mod evident, la promovarea și protejarea intereselor cetățenilor români și a tuturor românilor, prin simplificarea formalităților administrative.

Față de prezentarea de mai sus, se poate afirma că, reglementările legislative adoptate pe parcursul anului 2013 vizând protecția și promovarea drepturilor omului și, implicit, ale cetățeanului, în România, au fost la fel de prezente ca în fiecare din anii anteriori, una dintre problemele existente și care persistă este aceea referitoare la aplicarea legii în așa fel încât aceasta să fie cât mai eficientă. La sfârșitul anului 2013, România are ca obiective viitoare promovarea propriilor strategii, a proiectelor naționale și inter-statale, promovarea propriilor cetățeni, a liberei circulații și a accesului deplin pe piața muncii în UE.

²³ Publicată în M. Of., I, nr. 277 din 26 aprilie 2012.

IV. JURISPRUDENȚĂ

HOTĂRÂREA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA GHEORGHE COBZARU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI¹

Art. 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede că „dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege”. Totodată, „moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol în cazurile în care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesară la forță: pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale; pentru a efectua o arestare legală sau pentru a împiedica evadarea unei persoane legal deținute; pentru a reprima, conform legii, tulburări violente sau o insurecție.”

De asemenea, art. 14 din Convenție cu privire nediscriminare, prevede că „exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de [...] Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

I. Sub aspect procedural vom reține că²:

1. Domnul Gheorghe Cobzaru (reclamantul), a sesizat Curtea la 27 august 2007, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (Convenția).

2. Reclamantul s-a plâns, în special, de uciderea fiului său de către un agent de poliție și de ineficiența anchetei penale deschise în urma acestui eveniment.

3. La 20 octombrie 2010, cererea a fost comunicată Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 1 din Convenție, s-a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună de către cameră.

II. În fapt se va reține că versiunile furnizate de către părțile aflate în conflict judiciar nu au corespuns, astfel:

A. Circumstanțele decesului fiului reclamantului

1. Potrivit reclamantului, versiunea faptelor este următoarea.

4. La 19 septembrie 2006, orele 3.30, el și soția sa au auzit un foc de armă, au ieșit în curte și l-au găsit pe fiul lor, Adrian Cobzaru, în vârstă de 22 de ani, întins la pământ, la 3 metri de ușa de la intrare. Au văzut că fiul lor era rănit la gât și că polițistul A.S., care îl ținea pe acesta de brațul stâng, tocmai puneă arma deoparte. Polițistul nu purta uniformă și mirosea puternic a alcool.

5. Polițistul le-a spus că Adrian Cobzaru furase o mașină. În timp ce reclamantul și soția sa încercau să-și salveze fiul, polițistul vorbea la telefon cu superiorii săi. Acesta le spunea: "Șefule, l-am omorât, aranjează tu totul." Urmând sfaturile polițistului, soția reclamantului a presat rana cu o cârpă, pentru a reduce hemoragia.

6. La scurt timp după toate acestea, polițistul a sunat la salvare, pretinzând a fi un vecin. În cursul acestui apel, reclamantul și soția sa l-au dus pe fiul lor la mașina poliției. Erau de față 11 vecini ai reclamantului. Când au ajuns la mașină, fiul lor deja decedase. Douăzeci de minute mai târziu, în timp ce fiul lor era încă întins la pământ, lângă mașina poliției, la locul faptei a sosit o a doua mașină a poliției. Din aceasta a coborât polițistul B.L., care s-a îndreptat către reclamant. Reclamantul și soția sa i-au cerut să îl ducă pe fiul lor la camera de gardă. Atât B.L., cât și A.S. au refuzat să-l transporte, pe motiv că sângele care îi curgea din răni ar fi putut păta mașina. Ei i-au cerut reclamantului să aștepte sosirea superiorului lor ierarhic.

7. Ca răspuns la insistențele membrilor familiei reclamantului și ale vecinilor prezenți la fața locului, polițiștii au acceptat în final să îl transporte pe Adrian Cobzaru la spital. Soția

¹ Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Gheorghe Cobzaru împotriva României, C 6978/08, din 25 iunie 2013, publicată în M. Of., I, nr. 666 din 30 octombrie 2013.

² Pentru simplificarea lecturii au fost numerotate doar aspectele relevante.

reclamantului i-a însoțit. La spital s-a înregistrat decesul lui Adrian Cobzaru.

8. În observațiile în replică la cele ale Guvernului, reclamantul a prezentat versiunea sa asupra faptelor. Reclamantul a susținut că polițistul l-a așteptat pe Adrian Cobzaru în curtea casei, l-a imobilizat în momentul sosirii sale, i-a pus pistolul la gât și l-a împușcat de la mică distanță. În viziunea reclamantului, acest fapt explica atât descoperirea unui tub de cartuș pe pământ, între intrarea casei și un ghiveci de flori pus lângă intrare, și o urmă de culoare roz pe gâtul fiului său, produsă, în opinia sa, de contactul cu o armă cu o temperatură ridicată. Apoi, polițistul, încercând să mute corpul tânărului, l-ar fi lăsat 3 metri mai departe, în momentul apariției reclamantului și soției sale.

2. Versiunea faptelor prezentată de Guvern este următoarea:

9. În noaptea de 19 septembrie 2006, polițiștii A.S. și L.B. l-au surprins pe fiul reclamantului, Adrian Cobzaru, furând marfă dintr-un camion. Câteva momente mai târziu, Adrian Cobzaru a încercat să fugă cu o mașină. Polițistul A.S. l-a urmărit. La un moment dat, fiul reclamantului și-a abandonat vehiculul și a încercat să fugă.

10. Polițistul A.S. l-a urmărit și a tras 3 focuri de avertisment pentru a-l opri din fugă. Adrian Cobzaru a refuzat să se conformeze și s-a refugiat în curtea casei părinților. Polițistul a perceput silueta fugarului, a tras al patrulea foc de armă, din stradă, încercând să îl nimerească la nivelul picioarelor, dar, din cauza iluminării slabe, glonțul l-a atins la nivelul gâtului. În același moment, reclamantul și soția sa au ieșit din casă și l-au găsit pe fiul lor, rănit la gât, prăbușindu-se la pământ. Polițistul i-a sfătuit să folosească o cârpă pentru a presa pe rană. La ora 3,23, a sunat la serviciul de urgență. Fără a aștepta sosirea ambulanței, polițistul l-a transportat în cele din urmă pe fiul reclamantului la spital. Acesta a fost adus aici la 3,38. Decesul a fost înregistrat la ora 3,50.

3. Cercetările efectuate de autorități

11. La 19 septembrie 2006, o echipă de experți criminaliști, condusă de un procuror, a prelevat elemente de probă de la locul faptei. În aceeași zi, au fost dispuse expertize tehnico-științifice și medico-legale.

12. Autopsia efectuată la 19 septembrie 2006 de către medicii specialiștii de la Institutul de Medicină Legală „Mina Minovici” a concluzionat că moartea fiului reclamantului a survenit la ora 3,15, în urma unei hemoragii interne și externe provocate de un glonț care a trecut prin vena jugulară stângă și a fracturat o vertebră cervicală. Același raport menționa un foc de armă tras de la o distanță suficient de mică pentru a lăsa urme suplimentare, altele decât cele ale impactului în sine. Au fost, de asemenea, efectuate radiografiile. Raportul unei expertize tehnico-științifice efectuate la 15 decembrie 2006 identifica două fragmente metalice provenite dintr-un singur glonț, tras cu o armă semiautomată.

13. La 18 decembrie 2006, reclamantul a depus, în fața Tribunalului București, plângere penală pentru omor, împotriva polițistului A.S. (art. 174 din Codul penal).

14. Prin ordonanța de neîncepere a urmăririi penale din 11 octombrie 2007, Parchetul de pe lângă Tribunalul București a respins plângerea reclamantului. Parchetul și-a întemeiat hotărârea pe declarațiile polițistului A.S. Acesta l-ar fi urmărit pe fiul reclamantului după ce l-a surprins în flagrant, furând marfă dintr-un camion. Potrivit concluziilor parchetului, urmărirea s-a făcut până la casa reclamantului. Din cauza iluminării slabe, polițistul nu ar fi intrat în curte și ar fi încercat să îl împuște pe suspect la nivelul picioarelor. Fugarul și-ar fi pierdut echilibrul în timp ce încerca să escaladeze un gard în construcție și ar fi căzut în același moment în care a fost tras focul de armă, care l-a atins la nivelul gâtului. Potrivit procurorilor, traiectoria glonțului a confirmat această versiune.

15. Procurorii au constatat că ofițerul a renunțat în mod legal la o eventuală urmărire în curtea casei, pentru că, în opinia lor, acest fapt ar fi putut să fie periculos, din cauza slabei iluminări a locului. Aceștia au reținut că A.S. a apelat la serviciul de urgență la ora 3,23, pretinzând a fi un vecin. Procurorii au considerat că nu există nicio probă care să ateste refuzul polițiștilor de a-i acorda ajutor fiului reclamantului. Ei au concluzionat că polițistul a acționat în conformitate cu art. 34 și 35 din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, nu cu intenția de a provoca decesul lui Adrian Cobzaru, ci doar de a-l aresta.

16. La 22 decembrie 2007, procurorul-șef al Parchetului de pe lângă Tribunalul București a confirmat neînceperea urmăririi penale, reținând "lipsa oricărei îndoieli cu privire la legalitatea uzului armei de către polițist". Reclamantul a formulat o plângere împotriva acestei ordonanțe. El a contestat ordonanța procurorului-șef pe baza concluziilor unei expertize medicolegale efectuate la Institutul Național de Medicină Legală "Mina Minovici" București care contrazicea declarațiile polițiștilor.

17. Prin Hotărârea din 14 martie 2008, Tribunalul București a anulat ordonanța de neîncepere a urmăririi penale și a trimis dosarul la parchet, în vederea reluării urmăririi penale pentru omor. Tribunalul a constatat că procurorii au adoptat în integralitate versiunea oferită de polițist, fără a verifica, în mod obiectiv, dacă aceasta era sau nu confirmată de elemente de probă adecvate și suficiente. Astfel, potrivit primei instanțe, examenele radiologice descrise în certificatul medico-legal au pus în evidență urme suplimentare de focuri de armă și raportul medico-legal a sugerat o distanță și o traiectorie a glonțului destul de diferite față de cele reținute în concluziile reprezentanților parchetului. De asemenea, instanța reproșă organelor de anchetă faptul că au omis să verifice prezența urmelor de focuri de armă pe hainele persoanei decedate, probă esențială pentru a stabili distanța dintre ofițerul de poliție și Adrian Cobzaru în momentul în care s-a tras cu arma. În final, s-a observat, potrivit primei instanțe, că nu a fost organizată nicio reconstituire a faptelor și că, spre deosebire de mențiunile procurorilor din concluzii, nu exista niciun gard în construcție în curtea casei reclamantului. Procurorul M.S. din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul București a formulat recurs împotriva acestei hotărâri.

18. Prin Decizia din 3 iunie 2008, Curtea de Apel București a confirmat Hotărârea din 14 martie 2008 și a respins recursul introdus de parchet. Aceasta a considerat că este necesară efectuarea unei anchete pentru omor în speță, mai ales din cauza contradicțiilor dintre probele analizate și concluziile reprezentanților parchetului. Potrivit curții de apel, din raportul de expertiză medico-legală reieșea că distanța parcursă de glonț a fost mai mică decât cea reținută de reprezentanții parchetului. Curtea de

apel a criticat lipsa radiografiilor din dosarul penal, precum și lipsa unei reconstituiri a faptelor. În plus, potrivit judecătorilor curții de apel, erau necesare un raport balistic și orice alte mijloace de probă (mărturii, documente) pentru a permite autorităților judiciare să stabilească circumstanțele reale ale faptelor și eventuala vinovăție a polițistului.

4. Demersuri în vederea continuării anchetei

19. După câteva luni, reclamantul a depus mai multe plângeri în fața Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București și în fața Consiliului Superior al Magistraturii pentru a denunța pasivitatea autorităților în ceea ce privește ancheta în cazul decesului fiului său.

20. La 26 ianuarie 2009, procurorul A.B.G. din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul București a constatat că Hotărârea definitivă din 14 martie 2008 dispunea ca parchetele să reia urmărirea penală pentru omor. La rândul său, acesta a delegat Poliției Municipiului București sarcina de a continua cercetarea penală pentru omor.

21. La 10 februarie 2009, procurorul A.B.G. l-a informat pe polițistul A.S. că urmărirea penală pentru omor a început la 22 ianuarie 2009. Cu această ocazie, polițistul a dat o declarație.

22. La 16 martie 2009, Serviciul de inspecție juridică pentru procurori a trimis o scrisoare reclamantului, care, în părțile relevante în speță, este redactată după cum urmează: „[...] la 28 iulie 2008 cauza a fost atribuită unui procuror și la 22 ianuarie a început o anchetă pentru infracțiunea prevăzută de art. 174, 175 lit. i), 176 lit. g) din Codul penal, în ceea ce îl privește pe A.S. Prin Ordonanța din 26 ianuarie 2009, în conformitate cu art. 217 alin. 4 din Codul de procedură penală, procurorul a dispus Poliției Municipiului București sarcina de a administra probele solicitate de instanță și, la 10 februarie 2009, A.S. a fost audiat în calitate de inculpat.

Cercetările efectuate au permis stabilirea faptului că, între iulie 2008 și ianuarie 2009, ancheta penală nu s-a efectuat din motive obiective, justificate atât de volumul mare de muncă, care presupune analiza mai multor cauze complexe, care implică persoane aflate în arest provizoriu, cât și de transferurile de procurori, în condițiile unei organigrame incomplete și ale unor sarcini suplimentare.

În aceste condiții, nu s-a constatat niciun element de întârziere nejustificată din partea procurorilor, situație care ar putea duce la măsuri disciplinare, în conformitate cu Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor [...].”

23. La 15 iulie 2009, 3 polițiști, însoțiți de un procuror de la Parchetul de pe lângă Tribunalul București, au efectuat tiruri într-un poligon de tir, de la distanțe diferite, de la 1 metru la 2 metri de țintă, cu arma crimei, pentru a determina distanța reală parcursă de glonț înainte de impact.

24. În septembrie 2009, organele de anchetă au audiat 4 martori (D.V., G.T., V.B. și O.I.), care pretindeau că au auzit, în noaptea de 19 septembrie 2006, focuri de armă trase în apropierea casei reclamantului. De asemenea, au declarat că au văzut mașini de poliție.

25. La 27 ianuarie 2010, comisarul de poliție B.I. a ordonat o expertiză tehnică pentru a identifica urme suplimentare ale focurilor de armă trase la 15 iulie 2009 (a se vedea supra, pct. 26). Această expertiză, efectuată la 18 ianuarie 2011 de un expert chimist din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, a concluzionat că au existat urme suplimentare de foc de armă în cazul distanțelor de la 1 metru la 4,50 metri.

26. Prin Ordonanța din 20 iunie 2012, procurorul B.E. din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul București a pronunțat scoaterea de sub urmărire penală cu privire la A.S. Acesta și-a întemeiat ordonanța pe mărturiile lui D.V., G.T., V.B. și O.I., care confirmau că au fost trase focuri de avertisment, pe declarațiile polițistului, care a spus că a țintit suspectul doar la nivelul picioarelor, și pe declarațiile martorilor I.M. și N.C., care au confirmat că inculpatul a tras un singur glonț în direcția suspectului, când acesta se afla în curtea casei părinților săi. Potrivit aceluiași procuror, măsurile luate de polițist se înscriau în limitele prevăzute de Legea nr. 17/1996 privind regimul armelor de foc și al munițiilor și nu puteau fi considerate omucidere. Procurorul a adăugat că declarațiile inculpatului privind distanța de la care a tras au fost confirmate de o expertiză tehnică, urmele suplimentare ale focului de armă fiind detectate la o distanță de 12 metri. În fine, potrivit procurorului, în speță se aplicau dispozițiile art. 35 alin. (3) din Legea nr. 218/2002 privind

organizarea și funcționarea Poliției Române, acțiunea polițistului neavând caracter penal. Reclamantul a formulat o plângere împotriva acestei ordonanțe. La 10 septembrie 2012, procurorul-șef al Parchetului de pe lângă Tribunalul București a respins obiecția reclamantului și a confirmat Ordonanța din 20 iunie 2012. Reclamantul a introdus o plângere împotriva acestei ordonanțe.

27. Prin Hotărârea din 28 noiembrie 2012, Tribunalul București a admis plângerea reclamantului, a anulat ordonanța din 20 iunie 2012 și a trimis cauza la Parchetul de pe lângă Tribunalul București, în vederea redeschiderii urmăririi penale, pentru omor, împotriva polițistului A.S. Instanța a reamintit obligația procedurală prevăzută la art. 2 din Convenție și a făcut referire la jurisprudența Curții în materia anchetelor efective. În acest sens, instanța a criticat lipsa de probe suficiente în dosarul anchetei. Instanța a decis că există suficiente probe care să pună la îndoială data reală a decesului, noaptea dintre 17 și 18 septembrie 2006, potrivit ordonanțelor de neîncepere a urmăririi penale și declarațiilor inculpatului, și 19 septembrie 2006, din certificatul medico-legal de autopsie și certificatul de deces.

28. În continuare, instanța a dispus organelor de urmărire penală să efectueze cercetări pentru a stabili data exactă a decesului în cauză (să solicite toate documentele medicale originale întocmite de Spitalul de Urgență București în ziua morții tânărului, să găsească ordinul de serviciu al polițistului și să obțină o nouă depoziție a acestuia). De asemenea, instanța a dispus să se efectueze o reconstituire a faptelor, un raport balistic al armei folosite de inculpat pentru a stabili traiectoria reală a glonțului fatal, o expertiză tehnică pentru a căuta eventuale urme ale focului de armă pe hainele defunctului și ale polițistului și să fie obținute noi depoziții ale reclamantului și ale polițistului. Până în prezent, procedura este încă pendinte în fața autorităților interne.

III. În continuare, Curtea amintește în cuprinsul deciziei dispozițiile legale relevante din dreptul intern. În acest sens se face referire la prevederile Legii nr. 17/1996 privind regimul armelor de foc și al munițiilor, art. 9 și art. 47-49 cu privire la uzul de armă, Legii nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea

Poliției Române, art. 35 – 40 - folosirea armei de către polițist și Legii nr. 295/2004 privind regimul armelor de foc și al munițiilor, art. 34 – limitele exercitării uzului de armă și art. 35 – obligații în cazul uzului de armă.

29. De asemenea, Curtea face referire și la dispoziții internaționale relevante în materie de uz de forță și de arme de foc de către cei responsabili privind aplicarea legii, în special art. 6 alin. 1 din Convenția internațională cu privire la drepturile civile și politice, observațiile Comitetului pentru Drepturile Omului al Organizației Națiunilor Unite, principiile Organizației Națiunilor Unite privind folosirea forței și Codul de conduită pentru responsabilii privind aplicarea legii.

IV. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 2 din Convenție, reclamantul se plânge de uciderea fiului său de către polițistul A.S. și de lipsa unei anchete efective care să aibă drept scop sancționarea celui responsabil. Reclamantul afirmă că ofițerul l-a împușcat pe fiul său și a refuzat să îi acorde primul ajutor și să îl transporte la spitalul de urgență.

A. Cu privire la admisibilitate

30. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac interne, indicând faptul că reclamantul a depus cererea în fața Curții la 11 luni după presupusa încălcare, deși ancheta penală efectuată de parchete era pendinte (Georgescu împotriva României, nr. 25.230/03, pct. 99, 13 mai 2008).

31. Reclamantul nu a prezentat nicio observație cu privire la acest aspect.

32. Curtea constată că, în speță, a fost deschisă o anchetă penală de către autorități în urma plângerii formulate de reclamant. Această anchetă s-a încheiat la 11 octombrie 2007, în urma pronunțării neînceperii urmăririi penale, pentru a fi redeschisă la 3 iunie 2008, încheiată la 20 iunie 2012 și redeschisă, din nou, la 28 noiembrie 2012.

33. Având în vedere aceste circumstanțe, Curtea consideră că, în cauza de față, obiecția prezentată de Guvern se referă la aspecte strâns legate de cele ridicate de plângerea pe care reclamantul a formulat-o din perspectiva art. 2 din Convenție în ceea ce privește eficiența anchetei penale (Üçak și alții împotriva Turciei, nr. 75.527/01 și 11.837/02, pct. 59, 26 aprilie 2007), spre deosebire de cauza evocată de

Guvern. Prin urmare, Curtea a decis să o conexeze cu fondul.

34. Constatând că aceste capete de cerere nu sunt în mod vădit neîntemeiate în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea le declară admisibile.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la aspectul material al art. 2 din Convenție

35. Reclamantul contestă versiunea Guvernului privind circumstanțele în care fiul său a murit. Potrivit lui, polițistul A.S. i-ar fi ucis fiul cu un glonț tras de la mică distanță, în interiorul curții casei lor, și a așteptat mult timp înainte de a-l transporta la spital.

36. Guvernul consideră că autoritățile naționale și-au respectat obligația de a proteja viața fiului reclamantului, că utilizarea forței a fost necesară și proporțională și că decesul a survenit ca urmare a unor circumstanțe neprevăzute. Potrivit Guvernului, legislația internă permitea, în vederea capturării unei persoane suspecte de comiterea unei infracțiuni, folosirea unei arme de foc, fără ca acest fapt să aibă consecințe în plan penal. Ofițerul a observat că o acțiune ilegală, și anume un furt, era în curs de desfășurare și s-a angajat, singur, pe timp de noapte, în urmărirea unui suspect care încerca să fugă, conducând cu viteză excesivă și punând în pericol viața trecătorilor, și nu știa dacă acesta era înarmat sau nu. Pentru Guvern, aceste circumstanțe au constituit o situație periculoasă care a justificat focurile de armă trase de polițist care, în mod rezonabil, s-a gândit că trebuie să facă uz de armă pentru a-l opri pe suspect și a pune capăt amenințării [Makaratzis împotriva Greciei (MC), nr. 50.385/99, pct. 56-59, CEDO 2004-XI]. Din acest motiv polițistul ar fi încercat să tragă la nivelul picioarelor fiului reclamantului, pentru a-l împiedica să scape escaladând un gard. În urma unei mișcări neașteptate a capului, făcută de suspect, glonțul l-a atins la nivelul gâtului. Polițistul a chemat o ambulanță și a încercat să oprească hemoragia, dar, din cauza întârzierii ajutoarelor, a decis să îl transporte el însuși pe fiul reclamantului la spital.

Motivarea Curții

37. Principiile generale în materie de obligații pozitive care decurg din art. 2 din Convenție și utilizarea de către funcționarii

statului a forței letale sunt rezumate în Hotărârea Soare și alții (citată anterior, pct. 126-128 și 130).

38. Curtea reamintește în continuare responsabilitatea care îi revine, de a examina cu deosebită atenție pretinsa încălcare a acestei dispoziții, luând în considerare nu doar actele funcționarilor statului care au recurs efectiv la forță, ci și toate circumstanțele în privința acestora, în special pregătirea și controlul exercitat asupra acestora (McCann și alții împotriva Regatului Unit, 27 septembrie 1995, pct. 150, seria A, nr. 324). În ceea ce privește acest ultim punct, Curtea reamintește că polițiștilor nu trebuie să le lipsească precizia atunci când își exercită funcțiile, fie în contextul unei operațiuni pregătite, fie în cel al urmăririi spontane a unei persoane percepute ca fiind periculoasă: un cadru juridic și administrativ trebuie să definească condițiile limitate în care responsabilii privind aplicarea legii pot să recurgă la forță și să utilizeze arme de foc, ținând seama de normele internaționale elaborate în domeniu (Hamiyet Kaplan și alții împotriva Turciei, nr. 36.749/97, pct. 49, 13 septembrie 2005, și Makaratzis, citată anterior, pct. 59 in fine).

39. În acest sens, Curtea reamintește că a decis, într-o cauză privind o operațiune a poliției care s-a soldat cu focuri de armă care au produs leziuni grave și o infirmitate fizică și psihică permanentă unei persoane suspectate de a fi comis o infracțiune, că în cadrul legislativ românesc care reglementează folosirea armelor de foc și a muniției (Legea nr. 17/1996) nu pare să fie suficient să se ofere "prin lege" nivelul de protecție a dreptului la viață impus în societățile democratice contemporane în Europa (Soare și alții, citată anterior, pct. 132).

40. În speță, Curtea observă că majoritatea prevederilor relevante ale Legii nr. 17/1996, evocate în Hotărârea Soare și alții, erau încă în vigoare la momentul respectiv (supra, pct. 32) și că legile nr. 218/2002 (privind organizarea și funcționarea Poliției Române) și 295/2004 (privind regimul armelor de foc și al munițiilor) nu au adus nicio modificare semnificativă a cadrului legislativ deja existent (supra, pct. 33-34).

41. Curtea concluzionează că, la fel ca în Hotărârea Soare și alții, legislația națională nu conținea, la momentul faptelor, nicio altă

dispoziție care să reglementeze utilizarea armelor de foc în cadrul operațiunilor polițienești, cu excepția obligației de somație, și că aceasta nu includea nicio recomandare privind pregătirea și controlul operațiunilor în cauză.

42. De asemenea, Curtea observă că în speță era vorba despre o operațiune polițienească în care polițistul a trebuit să reacționeze fără a se pregăti (a se vedea, a contrario, Rehbock împotriva Sloveniei, nr. 29.462/95, pct. 71-72, CEDO 2000- XII) și, în acest caz, este necesar ca sfera de aplicare a obligației pozitive ce revine autorităților interne să fie interpretată astfel încât să nu le impună acestora o sarcină exorbitantă (a se vedea, mutatis mutandis, Mahmut Kaya împotriva Turciei, nr. 22.535/93, pct. 86, CEDO 2000-III). Totuși, Curtea subliniază faptul că trebuia ca reacțiile spontane ale polițistului să fie compatibile cu instrucțiunile relevante în materie de intervenții polițienești.

43. Curtea consideră că lipsa unor reguli clare (supra, pct. 50) poate explica reacția polițistului A.S., care a tras un foc de armă în direcția lui Adrian Cobzaru pentru a-l prinde, deși acesta nu era, în mod clar, înarmat. Polițistul a acționat astfel în mod total autonom, luând inițiative necugetate, ceea ce probabil nu s-ar fi întâmplat dacă beneficia de o instrucție corespunzătoare (a se vedea, mutatis mutandis, Makaratzis, citată anterior, pct. 70).

44. Având în vedere elementele precedente, Curtea consideră că, în ceea ce privește obligația pozitivă de a pune în aplicare un cadru legislativ și administrativ adecvat, astfel cum le impunea prima frază a art. 2 § 1 din Convenție, autoritățile române nu făcuseră, la momentul faptelor, tot ce se putea aștepta de la ele în mod rezonabil pentru a oferi cetățenilor nivelul de protecție necesar, în special în situațiile - precum cea din prezenta cauză - privind recurgerea la o forță letală, precum și pentru a contracara riscurile reale și imediate pentru viață pe care le pot genera, chiar și în mod excepțional, operațiunile polițienești.

45. Curtea observă în continuare că se confruntă cu versiuni contradictorii ale evenimentelor care au condus la pierderea vieții fiului reclamantului. Totuși, reamintește că, în general, nu este ținută de constatările instanțelor interne și este liberă să facă propria evaluare

ținând seama de toate elementele de care dispune [Iambor împotriva României (nr. 1), nr. 64.536/01, pct. 166, 24 iunie 2008].

46. Pentru aprecierea probelor, Curtea adoptă, în general, criteriul probei "dincolo de orice îndoială rezonabilă". Curtea reamintește că o asemenea probă poate reieși dintr-o serie de indicii sau din supoziții necontestate, suficient de grave, precise și concordante. Atunci când evenimentele în cauză, în ansamblul lor sau în mare parte, sunt cunoscute exclusiv de autorități, orice vătămare corporală sau deces survenit în această perioadă dă naștere la puternice prezumții de fapt. În realitate, trebuie să se considere că sarcina probei revine autorităților, care trebuie să ofere o explicație satisfăcătoare și convingătoare cu privire la derularea faptelor și să expună elemente solide care permit respingerea susținerilor reclamantului [Salman împotriva Turciei (MC), nr. 21.986/93, pct. 100, CEDO 2000-VII, și MansuroĂzlu împotriva Turciei, nr. 43.443/98, pct. 78, 26 februarie 2008].

47. Reiese că, atunci când se reproșează agenților săi că au recurs la o forță potențial letală în circumstanțe aflate sub controlul lor, cu încălcarea art. 2 § 2 din Convenție, Guvernului pârât îi revine sarcina de a stabili că forța în cauză nu a depășit ceea ce era "absolut necesar" și că era "strict proporțională" cu oricare dintre scopurile autorizate prin această dispoziție.

48. În speță, reclamantul susține, într-o declarație detaliată și coerentă, că polițistul i-a ucis fiul cu un glonț tras de la mică distanță în curtea casei lor și a întârziat apoi foarte mult în a-l transporta la spital. Acesta susține că l-a văzut pe fiul său prăbușindu-se la pământ, la 3 metri de ușa de la intrare a casei, rănit la nivelul gâtului, și că polițistul A.S. îl ținea de brațul stâng în timp ce își puneia arma deoparte. Curtea consideră că reclamantul a făcut tot ceea ce îi stătea în putere pentru a-și susține prima facie capătul de cerere. Acesta nu avea obligația și nici nu era, de altfel, în măsură să prezinte probe mai tangibile, întrucât aceste probe, în cazul în care existau, nu se puteau afla decât în posesia autorităților interne (a se vedea, mutatis mutandis, MansuroĂzlu, citată anterior, pct. 84). Prin urmare, îi revenea Guvernului sarcina de a oferi o explicație plauzibilă cu privire la originea decesului lui Adrian Cobzaru, survenit în urma unui foc de armă tras de polițistul A.S.

49. Potrivit Guvernului, fiul reclamantului a fost atins, în mod accidental, de un glonț la nivelul gâtului, în cursul acțiunii polițieneste desfășurate de polițistul care încerca să îl aresteze. Prin urmare, Curtea consideră că această cauză trebuie examinată din perspectiva art. 2 § 2 lit. b) din Convenție.

50. În ceea ce privește derularea faptelor, Curtea observă că părțile sunt de acord că autorul focului de armă a fost polițistul. Versiunile lor diferă în privința circumstanțelor în care polițistul a provocat moartea fiului reclamantului. În acest sens, Curtea constată că autoritățile interne nu au stabilit nici distanța reală a focului de armă, nici traiectoria sa (supra, pct. 30-31).

51. Aceasta observă că, în versiunea Guvernului, este vorba despre un act involuntar al polițistului, ceea ce contrazice afirmația potrivit căreia polițistul, după ce a văzut silueta fiului reclamantului, ar fi vizat o zonă nevitală a corpului tânărului, ceea ce înseamnă că luase în considerare riscul de a-i pune viața în pericol. Acest lucru nu este în concordanță cu concluziile la care a ajuns parchetul în Ordonanța din 11 octombrie 2007, în care se sugerează că polițistul a acționat în legitimă apărare (supra, pct. 17-19).

52. În plus, polițistul nu a susținut că ar fi avut motive să creadă că fiul reclamantului comisese infracțiuni grave, că ar fi fost periculos și că nearestarea sa ar fi avut consecințe negative ireversibile (a se vedea, a contrario, Makaratzis, citată anterior, pct. 64-66). Argumentul Guvernului care evocă pericolul pe care îl putea constitui conducerea unui vehicul cu viteză excesivă și posibilitatea ca fiul reclamantului să fi fost înarmat se bazează numai pe declarațiile polițistului, pe care parchetul le-a acceptat fără rezerve. De altfel, declarația polițistului a fost sancționată la 14 martie 2008 de Tribunalul București, care a anulat ordonanța de neîncepere a urmăririi penale la 11 octombrie 2007, printre altele, pe motiv de lipsă de obiectivitate a reprezentanților parchetului, cărora instanța le-a reproșat că au adoptat în întregime versiunea oferită de polițist, în lipsa unor probe în acest sens (supra, pct. 20).

53. Tot în privința legitimității actului polițistului, Curtea reține importanța acordată de instanțele interne distanței reale și traiectoriei glonțului - aceste elemente păreau mai

importante decât raportul de expertiză medico-legală care a sugerat o distanță a focului de armă mai mică decât cea reținută de reprezentanții parchetului și o traiectorie diferită a glonțului (supra, pct. 20-21). Or, potrivit probelor de care dispune Curtea, până în prezent, nicio autoritate internă nu s-a pronunțat încă definitiv asupra acestui subiect. La acestea se adaugă, după cum au remarcat și instanțele interne, zonele de umbră care persistă în privința datei reale a decesului sau necesitatea de a aduna alte probe care ar putea revela adevăratele circumstanțe ale decesului fiului reclamantului (supra, pct. 31).

54. În aceste condiții, nu se poate spune dacă autoritățile au dorit cu adevărat să afle dacă decesul lui Adrian Cobzaru a fost provocat de cauze accidentale. Insuficiența elementelor concrete și a probelor împiedică o apreciere a Curții cu privire la faptele în cauză, întemeiată doar pe constatările făcute de autoritățile naționale.

55. În consecință, omisiunile imputabile organelor de cercetare penală descrise mai sus determină Curtea să respingă argumentul Guvernului potrivit căruia decesul fiului reclamantului a fost provocat accidental de acțiunile unui polițist care se afla în legitimă apărare. O concluzie diferită ar însemna să se admită că autoritățile pot extrage beneficii de pe urma propriilor deficiențe și să se permită autorilor unor acte potențial letale să scape de răspunderea pe care o au.

56. În plus, Curtea consideră că, având în vedere derularea faptelor, trăgând un foc de armă în direcția fiului reclamantului pentru a-l prinde, în plină noapte, polițistul nu a luat toate măsurile de precauție suficiente pentru a-i proteja viața (a se vedea, *mutatis mutandis*, Alikaj și alții, nr. 47.357/08, pct. 66-77, 29 martie 2011), în contextul lipsei unor reguli clare privind folosirea armelor de foc de către forțele de ordine.

57. Având în vedere considerațiile precedente, Curtea concluzionează că, întrucât autoritățile române nu au demonstrat că forța potențial letală utilizată împotriva fiului reclamantului nu a depășit ceea ce era „absolut necesar”, că era strict „proporțională” și că urmărirea unul din scopurile autorizate de art. 2 § 2 din Convenție, răspunderea statului este angajată în speță.

Prin urmare, a fost încălcat art. 2 din Convenție sub aspect material.

2. Cu privire la aspectul procedural al art. 2 din Convenție

58. În ceea ce privește ancheta efectuată de autorități, reclamantul critică încercarea anchetatorilor responsabili din cauză de a-l exonera pe polițistul implicat, precum și lipsa de diligență a parchetului, pe care îl acuză că nu a efectuat o anchetă penală eficientă și că nu l-a adus în fața instanțelor pe autorul morții fiului său.

59. Guvernul este de părere că autoritățile naționale și-au îndeplinit obligația de a efectua o anchetă eficientă și independentă asupra circumstanțelor decesului lui Adrian Cobzaru. Guvernul susține că a fost deschisă o anchetă penală din oficiu și au fost efectuate mai multe acțiuni: prelevarea de probe de la locul incidentului, o expertiză tehnico-științifică a obiectelor prelevate, un test de alcoolemie, o expertiză medico-legală, colectarea de mărturii, o expertiză balistică și o expertiză tehnico-științifică cu scopul de a verifica existența unor urme suplimentare ale focului de armă. Potrivit Guvernului, ancheta efectuată în speță include toate procedurile necesare pentru a stabili circumstanțele reale ale faptelor. Acesta reamintește că în Convenție nu se garantează dreptul reclamantului de a iniția urmărirea penală sau a condamna penal terți ori obligația de rezultat care presupune că orice urmărire penală trebuie să se încheie cu o condamnare (Manțog împotriva României, nr. 2.893/02, pct. 72, 11 octombrie 2007). Guvernul neagă că autoritățile nu ar fi fost obiective și consideră că întreaga procedură este de natură să permită stabilirea cauzei decesului victimei, identificarea și pedepsirea celui vinovat și acordarea de despăgubiri familiei victimei [Cubanit împotriva României (dec.), nr. 31.510/02, 4 ianuarie 2007].

Motivarea Curții

60. Principiile generale cu privire la obligațiile procedurale care decurg din art. 2 din Convenție sunt rezumate în hotărârea Soare și alții (citată anterior, pct. 160-166).

61. În speță, Curtea constată că a avut loc o anchetă, că reprezentanții parchetului s-au sesizat în cauză și că au investigat circumstanțele decesului fiului reclamantului. Curtea observă că parchetele au pronunțat,

într-o primă etapă, neînceperea urmăririi penale pe motiv că intervenția polițistului a fost legitimă și, ulterior, scoaterea de sub urmărire penală, în absența caracterului penal al acestei intervenții. În prezent, Curtea trebuie să facă o evaluare a caracterului "efectiv" al anchetei și a diligenței cu care aceasta a fost efectuată [Ramsahai și alții împotriva Țărilor de Jos (MC), nr. 52.391/99, pct. 324, CEDO 2007-II].

62. În acest sens, Curtea observă că urmărirea penală cu privire la circumstanțele decesului lui Adrian Cobzaru a început la 19 septembrie 2006 și este încă pendinte în fața Parchetului de pe lângă Tribunalul București. În această perioadă, cele două ordonanțe ale parchetului au fost anulate de instanțele interne, care au retrimis cauza în fața parchetului cu instrucțiuni specifice privind probele care trebuie prezentate în vederea clarificării circumstanțelor decesului.

63. Deși Parchetului de pe lângă Tribunalul București i-a fost transmisă cauza la 14 martie 2008 pentru continuarea anchetei pentru omor și elucidarea contradicțiilor anumitor elemente de probă, acesta s-a limitat, la 9 luni după data menționată, la a-l audia pe polițistul implicat și pe cei 4 martori și la a delega poliției municipale sarcina de a continua ancheta. Inspekția juridică a procurorilor a justificat întârzierea în continuarea anchetei prin volumul mare de lucru și lipsa personalului. În plus, expertiza care avea drept scop stabilirea distanței reale a focului de armă mortal nu a fost efectuată decât la 3 ani după ce s-au petrecut faptele și abia după 17 luni de la această expertiză un expert a verificat urmele suplimentare ale focului de armă.

64. În plus, Curtea ia în considerare constatările făcute de Tribunalul București la 28 noiembrie 2012 potrivit cărora ancheta a avut mai multe deficiențe, în special lipsa probelor de natură să permită elucidarea circumstanțelor decesului fiului reclamantului. Din aceste elemente deduce că cea mai mare parte a elementelor de probă produse în speță nu s-au dovedit a fi convingătoare și că, dacă circumstanțele decesului lui Adrian Cobzaru ar putea fi clarificate, ar trebui să fie găsite noi probe de către parchet.

65. În ceea ce privește implicarea reclamantului în procedură, Curtea observă că, deși art. 2 din Convenție nu impune autorităților

de anchetă obligația de a răspunde oricărei cereri de măsuri de investigare care ar putea fi făcută de rudele victimei, acestea din urmă trebuie să fie implicate în procedură în măsura în care este necesar pentru a le proteja interesele legitime (Güleç împotriva Turciei, 27 iulie 1998, pct. 82, Culegere 1998-IV). În speță, din dosar nu reiese că reclamantul ar fi fost implicat în mod adecvat în cadrul actelor de anchetă, informat sau consultat cu privire la probele ori mărturiile propuse de autorități (a se vedea, mutatis mutandis, Predică împotriva României, nr. 42.344/07, pct. 71, 7 iunie 2011).

66. În fine, Curtea observă că, la mai mult de 6 ani de la evenimente, ancheta efectuată de parchet cu privire la operațiunea polițienească efectuată de A.S. este încă pendinte. Curtea consideră că este vorba despre o perioadă de timp foarte lungă, ce riscă să complice colectarea de către autoritățile naționale a probelor și stabilirea faptelor (a se vedea, mutatis mutandis, Ismail Altun împotriva Turciei, nr. 22.932/02, pct. 82, 21 septembrie 2010). În consecință, Curtea respinge excepția de neputință a căilor de atac interne, invocată de Guvern.

67. În lumina elementelor de mai sus, Curtea concluzionează că procedurile efectuate în ceea ce privește operațiunea polițienească din 19 septembrie 2006 nu pot constitui o anchetă rapidă și eficientă. În consecință, Curtea reține că autoritățile române nu au respectat obligația procedurală care rezultă din art. 2 din Convenție. În consecință, s-a produs o încălcare a acestei dispoziții sub aspect procedural.

V. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 14 coroborat cu art. 2 din Convenție, reclamantul se plânge de discriminare pe motiv că autoritățile, care, potrivit acestuia, au refuzat să ancheteze moartea fiului său, au făcut acest lucru din cauza originii sale rome. De asemenea

68. Guvernul respinge acest argument și susține că reclamantul nu oferă fapte concrete, nici indicii suficiente în sprijinul afirmației sale.

69. În speță, Curtea observă că reclamantul nu a reușit să își susțină afirmația. După ce a examinat toate faptele relevante în speță, Curtea nu constată niciun indiciu care ar putea conduce la concluzia că cei responsabili de anchetă au fost influențați în ancheta lor de prejudecăți în privința grupului etnocultural al reclamantului și

al fiului său (Seidova și alții împotriva Bulgariei, nr. 310/04, pct. 67-68, 18 noiembrie 2010).

70. Reiese că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins, în temeiul art. 35 § 3 și art. 35 § 4 din Convenție.

71. În fine, reclamantul se plânge de durata excesivă a procedurii penale declanșate în urma decesului fiului său și de absența unui recurs efectiv având drept scop sancționarea celor responsabili (art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție).

72. Ținând seama de motivele aflate la originea constatării sale privind încălcarea art. 2 din Convenție sub aspect procedural, Curtea consideră că nu se ridică nicio problemă distinctă în temeiul art. 6 § 1 și 13 din Convenție (Celniku împotriva Greciei, nr. 21.449/04, pct. 71, 5 iulie 2007).

C. Prejudiciu

73. Reclamantul susține că a suferit un prejudiciu moral ca urmare a decesului fiului său și a deficiențelor anchetei în acest sens. Acesta își precizează prejudiciul la 900 000 euro (EUR).

74. Guvernul consideră că suma solicitată de reclamant este excesivă și face trimitere la jurisprudența Curții în cauze similare în viziunea sa (Maiorano și alții împotriva Italiei, nr. 28.634/06, pct. 251, 15 decembrie 2009; Trufin împotriva României, nr. 3.990/04, pct. 57, 20 octombrie 2009; Dvoráček și Dvorácková împotriva Slovaciei, nr. 30.754/04, pct. 100, 28 iulie 2009; Esat Bayram împotriva Turciei, nr. 75.535/01, pct. 60, 26 mai 2009, și Șandru împotriva României, nr. 22.465/03, pct. 89, 8 decembrie 2009). Potrivit Guvernului, în hotărârile pe care le-a evocat, Curtea a acordat, în cazul constării unei încălcări a art. 2 din Convenție, sume cuprinse între 5.000 și 10.000 EUR.

75. Ținând seama de circumstanțele cauzei, Curtea, pronunțându-se în echitate, astfel cum prevede art. 41 din Convenție, consideră că este necesar să i se acorde reclamantului 30.000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. unește cu fondul excepția de neepuizare a căilor de recurs interne și o respinge;

2. declară cererea admisibilă cu privire la capătul de cerere întemeiat pe art. 2 din Convenție și inadmisibilă pentru restul;

3. hotărăște că a fost încălcat sub aspect material și procedural art. 2 din Convenție;

4. hotărăște că nu este necesar să efectueze o analiză suplimentară din perspectiva art. 6 § 1 și art. 13 din Convenție;

5. hotărăște:

a) ca statul pârât să îi plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitivă a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 30.000 EUR (treizeci de mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, care va fi convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, pentru prejudiciul moral;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu 3 puncte procentuale;

6. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru restul capetelor de cerere. Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 25 iunie 2013, în conformitate cu art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulament.

Josep Casadevall
Președinte

Santiago Quesada
Grefier

V. SEMNAL

ZIUA ONU 24 OCTOMBRIE 2013

Ziua Națiunilor Unite este sărbătorită, anual, la 24 octombrie, drept ziua în care Organizația Națiunilor Unite (ONU) și statele membre au marcat intrarea în vigoare, în 1945, a Cartei Națiunilor Unite, ca instrument care stă la baza creării ONU și care stabilește drepturile și obligațiile statelor membre, precum și procedurile care reglementează funcționarea Organizației.

Cu prilejul Zilei Mondiale a Organizației Națiunilor Unite, la sediul Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO), s-a desfășurat în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului din România (ANUROM) – membră a Federației Mondiale a Asociațiilor Națiunilor Unite - o masa rotundă cu tema „Contribuții românești la activitatea Organizației Națiunilor Unite”.

În deschiderea acestei manifestări, doamna prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu a subliniat importanța înființării ONU, rolul și semnificația acestei organizații ca important forum mondial având ca obiective protejarea și promovarea drepturilor omului, a democrației și a bunei guvernări, care alături de pace, securitate și dezarmare, dezvoltare, eradicarea sărăciei și protecția mediului, se numără printre prioritățile acestei organizații mondiale.

În continuare a fost prezentat mesajul din acest an al Secretarului General al ONU, Ban-Ki-moon, cu ocazia Zilei Națiunilor Unite, prin care acesta își exprimă îngrijorarea cu privire la conflictul din Siria - o mare amenințare la adresa securității mondiale. În mesaj sunt evidențiate munca și dăruirea personalului umanitar ONU, precum și eforturile diplomatice care sunt în plină desfășurare în încercarea de a opri acest conflict.

Secretarul General ONU reamintește și că dezvoltarea durabilă este cel mai urgent obiectiv global, iar pentru ca acesta să poată fi atins este necesară elaborarea unei agende de dezvoltare post-2015 la fel de inspirată cum au fost obiectivele de dezvoltare ale Mileniului, a căror îndeplinire de către statele membre ONU a avut ca rezultat reducerea la jumătate a ratei sărăciei pe glob. Un alt obiectiv de importanță majoră este și realizarea unui acord internațional cu privire la schimbările climatice.

În mesaj se subliniază și importanța interconectivității și a eforturilor comune ale populației mondiale pentru realizarea unei lumi mai bune și se recunoaște munca asiduă a ONU în folosul omenirii evidențiindu-se faptul că „Ziua Națiunilor Unite din acest an dă ocazia de a recunoaște cât de mult contribuie Organizația Națiunilor Unite la pacea și progresul general”.

În lucrările prezentate și în dezbaterile care au avut loc în cadrul mesei rotunde s-a evidențiat activitatea unor personalități românești însemnate, care de-a lungul timpului au adus o valoroasă contribuție diplomatică și științifică în cadrul ONU pentru menținerea păcii, securității, asigurarea dezarmării, și mai recent, au determinat prin activitatea lor angajarea societății românești și a factorilor de decizie în îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare ale Mileniului.

S-a evidențiat faptul că România, stat membru al ONU din 14 decembrie 1955, va rămâne în continuare unul din membrii săi angajați care își propune să contribuie semnificativ la menținerea păcii și securității internaționale, la promovarea democrației și a drepturilor omului și la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economică și socială. După aproape șase decenii de activitate în cadrul ONU, în calitate de membru al Grupului de lucru pentru Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, România va contribui la definirea termenilor de referință de interes tematic, inclusiv pentru țara noastră, în conformitate cu deciziile Conferinței Rio*20.

De un interes aparte s-au bucurat și discuțiile referitoare la rolul ONU în promovarea dreptului la educație și importanța Planului de acțiune al ONU pentru 2010-2014 din cadrul Programului ONU pentru deceniul de formare în domeniul drepturilor omului (2005-2014).

La această masă rotundă au mai participat și reprezentanți ai I.DEF, Asociația Family Forum, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, ARODF, ARDONT, IROMES. precum și cercetători științifici, cadre didactice, studenți, doctoranzi, experți, reprezentanți ai unor ONG-uri cu preocupări în domeniu.

O altă manifestare organizată cu sprijinul IRDO a fost și celebrarea zilei ONU la școala 190

Maria Peneş din capitală, unde au fost invitați toți membrii din consiliul elevilor pentru o dezbatere interactivă cu experții IRDO și cu profesorii școlii privind drepturile copilului, dreptul la învățătură și educație și felul în care aceste drepturi fundamentale sunt sprijinite de către Organizația Națiunilor Unite și de către institutele și organizațiile pentru drepturile omului din întreaga lume. Elevii au adresat întrebări interesante despre conflictele de pe glob și despre mecanismele și instrumentele internaționale de prevenire a

acestora, precum și despre mandatul, structura, rolul și activitatea Organizației Națiunilor Unite și a Consiliului de Securitate.

În încheierea dezbaterii elevii au primit publicații pe tema drepturilor copilului, precum și câte un exemplar din nr. 2/2013 al revistei științifice „Drepturile Omului” realizată și editată sub egida IRDO.

Mihaela Scarlat

A ȘAPTEA ÎNTÂLNIRE A GRUPULUI DE LUCRU PRIVIND CONVENȚIA DREPTURILOR PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI DIN CADRUL REȚELEI EUROPENE A INSTITUTELOR NAȚIONALE DE DREPTURILE OMULUI 23-24 OCTOMBRIE

În deschiderea primei zile de lucrări a luat cuvântul Sara Brunet, președinte al grupului de lucru și Veronique Ghesquiere, director al Centrului Belgian pentru Egalitate de Șanse și Combaterea Rasismului care au prezentat activitățile Centrului pe probleme legate de dizabilități, având și rolul de mecanism independent conform articolului 33.2 din Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități. În prezent acesta este o instituție federală, dar pe viitor va avea competențe regionale. Belgia va fi examinată în 2014 de Comitetul Convenției Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități iar Centrul de la Bruxelles va elabora un raport paralel cu raportul de țară.

A urmat o informare privind cele mai relevante progrese ale grupului de lucru. S-a prezentat un raport privind dezvoltarea relațiilor cu Consiliul Europei, fiind precizat faptul că, Consiliul Europei militează pentru ca statele membre să ratifice Convenția iar un reprezentant al Consiliului Europei va asista la următoarea întâlnire a grupului de lucru.

În pregătirea întâlnirii din 13-15 noiembrie de la Budapesta, s-a discutat cu privire la viitoarea strategie a Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului. Grupul de lucru a trimis propunerile sale răspunzând la chestionarul trimis de Secretariat în această vară.

De asemenea, au fost analizate cererile Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) de monitorizare a datelor la nivel național, la întâlnirea precedentă FRA solicitând date despre capacitatea juridică, copiii cu dizabilități și

indicatorii Convenției, informații ce au fost furnizate Agenției.

Din activitatea membrilor grupului de lucru au fost remarcate o serie de activități și acțiuni astfel: **Centrul Belgian pentru Egalitatea de Șanse și Combaterea Rasismului** a întreprins o activitate de cercetare și consultare privind persoanele cu dizabilități și organizațiile acestora. Aceasta va include un proiect organizat de cinci universități precum și 60 de grupuri țintă în conformitate cu articolele Convenției pe probleme esențiale cum ar fi capacitatea juridică a persoanei, traiul independent, libertatea și siguranța. Scopul acestei consultări este de a furniza informații comparative cu raportul paralel.

Comitetul Austriac de Monitorizare a precizat că acordurile prevăzute în articolului 33(2) al Convenției nu au statut formal în Austria iar Comitetul Austriac de Monitorizare nu are buget. Comitetul are două întâlniri publice pe an. Următoarea întâlnire publică va discuta observațiile finale adresate Austriei de către Comitetul Convenției pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități la cea de a 10-a Sesiune, din septembrie, 2013. S-au înregistrat, de asemenea, progrese privind capacitatea juridică prin intermediul grupului de lucru din cadrul Ministerului austriac de justiție la care au participat și persoane cu dizabilități psiho-sociale. Comitetul de Monitorizare își exprimă îngrijorarea cu privire la regresia înregistrată în politicile Ministerului Educației din Austria.

Ombudsmanul pentru egalitate din Suedia a subliniat că nu este încă oficial desemnat cuprinsul

articolului 33(2) deși guvernul suedez face referire la Ombudsmanul pentru egalitate, ca la organismul care îndeplinește acest mandat. Suedia va fi examinată de către Comitetul ONU al Convenției pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, în aprilie 2014. În lista de probleme prezentată Comitetului, la cea de a 10-a sesiune a sa, de către Ombudsmanul suedez, se menționează lipsa unui mecanism independent și faptul că guvernul nu a venit cu propuneri pentru ca incluziunea socială și accesibilitatea să facă parte integrantă din legea anti-discriminare.

Biroul Regional al Înaltului Comisariat pentru Drepturile Omului pe zona Europei (OHCHR). Misiunea și mandatul Biroului regional include Uniunea Europeană și statele membre. Biroul regional OHCHR sprijină statele membre, instituțiile naționale pentru drepturile omului și societatea civilă în raportările lor către organismele ONU.

Institutul Danez pentru Drepturile Omului a informat că guvernul danez va publica un plan de acțiune pentru implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități și va ratifica în curând Protocolul Opțional. Există un grup de lucru care analizează incorporarea convenției în legislația națională daneză, dar este posibil ca guvernul să nu aprobe această incorporare. Institutul Danez pentru Drepturile Omului a publicat un raport privind tratamentele obligatorii în domeniul psihiatriei, cu recomandări pentru plângeri, precum și alte recomandări adresate organelor de supraveghere și parlamentului. Institutul are în proiect o întâlnire cu organizațiile persoanelor cu dizabilități pentru a discuta cum se poate aplica Convenția în interesul lor și pentru a identifica problemele majore cu care acestea se confruntă. Institutul și-a exprimat îngrijorarea pentru preocuparea pe care guvernul o manifestă în privința reinstituționalizării prin construirea unor noi stabilimente pentru persoane cu dizabilități și pentru persoane vârstnice. Institutul va avea o întâlnire la Consiliul Europei pentru a discuta aceste probleme. De asemenea, institutul lucrează la dezvoltarea unor indicatori calitativi pentru implementarea Convenției și ar dori să coopereze cu celelalte instituții naționale pentru drepturile omului pentru a analiza exemple de bune practici și a vedea cât de mult au progresat țările pentru a-și îndeplini obligațiile asumate privind Convenția pentru drepturile persoanelor cu dizabilități.

Institutul Român pentru Drepturile Omului

(IRDO), în calitate de mecanism independent de monitorizare, potrivit art. 33.2 din Convenție, a început să lucreze la un raport paralel și oferă îndrumare societății civile cu privire la rolul acesteia în raportările privind implementarea și monitorizarea Convenției. IRDO așteaptă planul de acțiune al guvernului pe această problemă. În ceea ce privește promovarea Convenției, IRDO oferă funcționarilor publici programe de formare pe probleme de drepturile omului, inclusiv privind Convenția. IRDO trimite presei articole despre Convenție și militează pentru modificarea Constituției pentru includerea prevederilor Convenției. De asemenea, Institutul realizat un prim studiu privind „Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România”. Cercetarea își propune să ofere o imagine asupra modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu handicap în România. În acest sens s-a analizat obiectiv modul în care prevederile Convenției se reflectă în legislația românească, dar și modul în care acestea sunt respectate.

Apărătorul Francez al Drepturilor Omului. Această instituție lucrează împreună cu Comisia Consultativă Franceză a Drepturilor Omului, în contextul conformării Franței cu articolului 33(2) din Convenție. În Franța Comitetul de implementare a Convenției este format din stat, societatea civilă și un mecanism independent care asigură secretariatul. S-a înregistrat o întârziere de 18 luni în elaborarea raportului statului. Comitetul interministerial pe probleme de dizabilități s-a întrunit la sfârșitul lunii septembrie dar nu a insistat asupra elaborării unui plan de acțiune, cu toate că a făcut o serie de propuneri cu privire la angajarea pe piața muncii, la educație, la condițiile oferite persoanelor cu dizabilități de către transportul public și clădirile publice. Apărătorul Francez al Drepturilor omului lucrează pe aceste probleme de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, în special pentru a influența și promova găsirea unor soluții alternative acolo unde accesibilitatea rămâne o problemă. De asemenea, lucrează la elaborarea indicatorilor și încearcă să identifice efectele Convenției, precum și felul în care o lege „blândă” precum Convenția ar putea fi integrată în legislația generală. Cu toate acestea, multe dintre articolele Convenției nu sunt implementate în mod judicios în Franța.

Centrul Finlandez pentru Drepturile Omului. Finlanda nu a ratificat încă Convenția, guvernul

propune înființarea unui nou Institut pentru Drepturile Omului care să includă și Centrul pentru Drepturile Omului, Ombudsmanul parlamentar și experți din cadrul societății civile. Finlanda este interesată să identifice indicatorii necesari pentru a atinge standardele impuse de Convenție.

Comisia pentru Drepturile Omului, Luxembourg. În Luxemburg mecanismul independent pentru implementarea Convenției reprezintă o colaborare cu Avocatul Poporului și cu Centrul pentru Tratamente Egale. Mecanismul independent consiliază ONG-urile privind utilizarea Convenției. Mecanismul independent își exprimă criticile privind planul național de acțiune dar va avea un dialog cu noul guvern pentru a obține schimbări. În prezent Comisia lucrează pe tema traficului de persoane cu dizabilități.

Institutul Olandez pentru Drepturile Omului lucrează în prezent la obținerea acreditării conform Principiilor de la Paris, Olanda nu a ratificat Convenția dar există o propunere fermă de ratificare. Unele dintre legile naționale sunt modificate pentru a fi în acord cu prevederile Convenției, de exemplu legea tratamentului egal, care va fi extinsă în privința bunurilor și serviciilor, precum și vocea votului care va fi, de asemenea schimbată deși nu în mod substanțial. În prezent 25% din secțiile de votare trebuie să fie accesibile pentru persoanele cu dizabilități, iar legea cea nouă are cerințe similare. Institutul Olandez pentru Drepturile Omului a criticat această lege susținând că procentul ar trebui să fie de 100%. Institutul încearcă să identifice care sunt cele mai mari bariere pentru oamenii cu dizabilități prin elaborarea unor indicatori și prin promovarea necesității existenței unui plan de acțiune.

Comisia pentru Egalitate și Drepturile Omului din Marea Britanie a publicat un „apel pentru strângerea de dovezi” cerând persoanelor cu dizabilități și organizațiilor din domeniu să menționeze care sunt prioritățile lor din cadrul Convenției. Persoanele cu dizabilități pot participa fie completând aceste chestionare on-line, fie participând la întâlniri cu personalul Comisiei. Aceasta va folosi răspunsurile pentru a le include în lista de probleme pentru Marea Britanie. Comisia a publicat rapoarte asupra concluziilor sondajului privind hărțuirea legată de dizabilități și ale sondajului privind îngrijirea acasă a persoanelor vârstnice.

La întâlnirea grupului de lucru a fost invitat să participe și **Forumul European pentru**

Persoanele cu Dizabilități, acesta va pregăti un raport alternativ despre progresul în implementarea Convenției la nivel european. În acest scop, Forumul trimite chestionare membrilor săi și rețelelor. În prezent colectează informații privind drepturile consumatorilor și ajutorul umanitar. Forumul încurajează insitutele societății civile să își aducă contribuția.

Grupul urmărește realizarea unui instrument practic de comunicare a programelor de activitate. Obiectivul și scopul consemnării informațiilor în formatul propus sunt: să permită colaborarea între membrii și cu cei care nu sunt prezenți, precum și colaborarea în cadrul întâlnirilor; să asiste grupul de lucru în intervențiile sale strategice la nivel european, regional și internațional; să sprijine grupul de lucru în vederea dezvoltării unor relații de muncă cu partenerii cheie și cu toți cei implicați în munca privind problemele legate de Convenția pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

Pornind de la rapoartele membrilor grupului s-au identificat următoarele priorități și activități: monitorizare - elaborarea unor indicatori eficienți ai Convenției; capacitatea juridică a persoanelor cu dizabilități și reglementările existente în domeniu la nivel național; statutul juridic și impactul Convenției la nivel național; promovarea ratificării Convenției pentru țările care nu au ratificat-o încă; copiii cu dizabilități; educația de incluziune socială; consolidarea monitorizării implementării Convenției în Europa.

Evoluții recente la nivelul Organizației Națiunilor Unite. Cu privire la această temă s-a precizat că la cea de a 10-a sesiune (2-13 septembrie) a Comitetului pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități au fost purtate discuții privind raportul de țară cu Australia, Austria și El Salvador și s-a acceptat lista de probleme pentru Suedia. De asemenea, s-a întrunit și Consiliul Economic și Social dar nu au fost evoluții majore sau anunțuri legate de dizabilitate.

Totodată, la 23 septembrie a avut loc o întâlnire la nivel înalt a Adunării Generale a ONU pe probleme de dizabilități. Peste o sută de miniștri și președinți au fost pe lista vorbitorilor și au avut intervenții de calitate. Ca urmare a acestei întâlniri, Secretarul General va produce un raport. La sesiunea Adunării Generale sunt puse în discuție două rezoluții anuale: obiectivele mileniului și dizabilitatea prin prisma implementării Convenției pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

Adunarea Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) a avut loc în luna mai și a concluzionat că va emite o rezoluție din partea OMS pentru elaborarea unui plan de acțiune privind o mai bună îngrijire medicală pentru persoanele cu dizabilități. Totodată, Biroul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului va publica un studiu despre dizabilitate și educație în ianuarie 2014, iar UNICEF va găzdui un forum global în timpul întâlnirii la nivel înalt pe același subiect.

Există două rapoarte ONU care sunt relevante în ceea ce privește dizabilitățile. Primul, este cel publicat de Secretarul General și se intitulează „Demnitate pentru Toți” menționând probleme legate de sănătatea mentală și de accesibilitate, iar al doilea raport este cel al Băncii Mondiale și se intitulează „Incluziunea contează”, raportul argumentând faptul că excluderea socială costă incredibil de mult.

În continuare s-a discutat participarea instituțiilor naționale pentru drepturile omului la Conferința Statelor Membre. Grupul de lucru a participat la această Conferință în 2011 în cadrul unui eveniment colateral al Comitetului Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ICC) în care a prezentat rolul instituțiilor naționale în implementarea Convenției, iar în 2012 grupul de lucru a contribuit prin furnizare de date pentru cuvântul de deschidere al d-nei Diane Mulligan, membră pe atunci a Comitetului pentru Dizabilități.

S-a prezentat pe scurt decizia recentă a Comitetului ONU la Convenție (în conformitate cu procedura de comunicare a Protocolului Opțional) privind capacitatea juridică a Ungariei și dreptul de vot. Comitetul a făcut o serie de recomandări statului ungar cu privire la implementarea corectă a art. 12 și 19 din Convenție.

Evoluții recente la nivelul Consiliului Europei. Au fost prezentate și analizate o serie de decizii recente al Curții Europene a Drepturilor Omului, precum cauza Mikhaylenko împotriva Ucrainei, privind punerea sub tutelă a unei persoane cu dizabilități și posibilitatea contestării acesteia; cauza MS împotriva Croației, dreptul unei persoane de a se adresa justiției cu o plângere privind violența la adresa sa în condițiile în care tutorele nu a fost de acord să se adreseze justiției; cauza Cotlet împotriva României (2), despre un bărbat cu dizabilități intelectuale care a fost victima atacurilor colegilor din închisoarea unde își

ispășea condamnarea. Acesta nu a primit niciun sprijin de la autoritățile închisorii.

La nivelul Uniunii Europene și evoluțiile din domeniul dizabilității a fost prezentată Directiva din 2008 privind tratamentul egal cât și cazul Ring recent judecat de Curtea de Justiție a UE (C -335/11). Acest caz a demonstrat că o boală poate fi o dizabilitate și o reducere a orelor de program se poate face pentru un tratament rezonabil. Cu privire la dizabilitate ar trebui să fie avut în vedere o definiție flexibilă. Totodată, cazul Ring a reprezentat un pas înainte cerând ca legea europeană să fie interpretată în conformitate cu obligațiile asumate prin ratificarea Convenției Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, inclusiv prin înțelegerea definiției dizabilității.

Nu în ultimul rând în cadrul primei zi au fost analizate subiect ca: reuniunea dintre Comisia Europeană statele membre și instituțiile naționale ca mecanisme independente în baza art. 33.2; consultarea solicitată de Ombudsmanul European cu privire la rolul său ca parte a mecanismului de monitorizare stabilit la nivelul Uniunii Europene; reactualizarea poziției grupului de lucru în arhitectura structurilor UE privind monitorizarea independentă a Convenției.

În cea de a doua zi a întâlnirii, a fost prezentată activitatea Secretariatului Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului. Principala temă a Rețelei este elaborarea unui plan strategic pentru cei 40 de membri ai săi. În acest scop Rețeaua va întreprinde o analiză a drepturilor omului în Europa în funcție de context și de condițiile specifice. Sondajul recent al membrilor, întreprins în acest scop, a înregistrat o rată de răspuns de 80%. Concluziile rezultate în urma sondajului vor fi prezentate la următoarea întâlnire pentru elaborarea planului strategic al rețelei, care va avea loc în perioada 13-15 noiembrie.

De asemenea, Secretariatul a oferit sprijin grupului de lucru pe tema migrației și azilului precum și grupului de lucru juridic. Se lucrează, totodată, la elaborarea declarației din partea grupului de lucru pe tema drepturilor persoanelor vârstnice. În iunie 2013 s-au făcut studii de caz în baza rapoartelor Spaniei, Germaniei și Greciei pentru alcătuirea unui raport care va fi realizat pentru Consiliul Europei de către Institutul German pentru Drepturile Omului.

Pe parcursul zilei au fost organizate două sesiuni, prima privind Protecția implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu

Dizabilități, în care au fost prezentate studii de caz, bune practici și problemele ridicate de articolul 33.2 – mandatul „protecției”. Cea de a doua sesiune a avut ca temă: Jurisprudența Comitetului Convenției, astfel a fost analizată activitatea Comitetului și recomandările făcute cu privire la rapoartele de țară pe implementarea Convenției. S-a subliniat că există probleme cu traducerile din cauza lungimii textului, s-a discutat limita de pagini pentru rapoartele paralele și s-a precizat că

acestea trebuie să se concentreze pe evaluări ale situației naționale, pe progresele înregistrate și pe limitele existente. Din discuțiile purtate în cadrul grupului de lucru a reieșit lipsa unor îndrumări necesare pentru institutele naționale angrenate în procesul de raportare privind implementarea Convenției. S-a propus ca grupul de lucru privind Convenția să inițieze un dialog pe această temă cu Comitetul Convenției.

Marius Mocanu

MASĂ ROTUNDĂ PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR LGBT 28 OCTOMBRIE 2013

Pornind de la ideea că în multe state membre ale Uniunii Europene, lesbienele, homosexualii, bisexualii și transexualii se confruntă cu hărțuirea și discriminarea, cu prejudecățile, sau cu o percepție deformată în privința lor din partea comunității în care trăiesc, Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat, pe 28 octombrie 2013, o masă rotundă cu tema „Drepturile LGBT”, cu sprijinul Asociației pentru Națiunile unite din România (ANUROM) și al Asociației Clubul de la Cheia.

Cu acest prilej, au fost prezentate cercetările Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) din ultimii cinci ani. Aceste cercetări arată că persoanele care aparțin categoriei LGBT se confruntă cu discriminarea în domeniile economice și sociale ale vieții, sunt vulnerabile la atacurile fizice și psihice și se autoexclud din societate din cauza fricii. Astfel, în 2012 93.000 de persoane LGBT au răspuns unui sondaj EU întreprins de FRA care a avut ca scop să descopere problemele zilnice care afectează viața acestor oameni. Acest sondaj a colectat date comparabile privind experiențele persoanelor din această categorie în privința delictelor comise din ură și a discriminării precum și din perspectiva nivelului de conștientizare a propriilor lor drepturi. Rezultatele finale ale acestui sondaj au fost prezentate în 2013, completate fiind și de o cercetare în rândul oficialităților și a furnizorilor de servicii din domeniul educației, sănătății sau din domeniul aplicării legislației, în vederea identificării barierelor existente care împiedică implementarea drepturilor acestor persoane.

S-a dezbătut și explicat faptul că la nivel global organismele din cadru ONU au inclus subiectul orientării sexuale și al identității de gen pe listele deschise discuțiilor privind discriminarea.

Persoanele LGBT și drepturile lor au constituit, de asemenea, un subiect de mare interes pe agenda celei de a 68-a Adunări Generale a ONU, subiect propus de organizația Femeile ONU (UN Women).

În Uniunea Europeană persoanele LGBT sunt protejate de legislația europeană împotriva discriminării doar în domeniul angajării în muncă. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene interzice discriminarea bazată pe motive de orientare sexuală. Persoanele transsexuale sunt protejate de Carta în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Sondajul FRA este cel mai amplu studiu de acest fel care s-a întreprins până acum în UE. Peste 93.000 de persoane LGBT din 27 de state membre UE și Croația au participat completând întrebările. Rezultatele arată că multe persoane aparținând acestei categorii nu se pot manifesta liber în viața de zi cu zi. Mulți își ascund în mod deliberat orientarea și identitatea trăind în frică și izolare. Mulți au parte de discriminare și violență. Conform rezultatelor sondajului, aceste hărțuiri și persecuții s-au manifestat în diverse segmente ale vieții precum angajarea în muncă, educația, serviciile de sănătate, locuința ș.a. Multe dintre persoanele discriminate nu raportează incidentele la poliție sau la autoritățile competente.

Analiza rezultatelor raportului va oferi sprijin instituțiilor UE și statelor membre în procesul identificării problemelor majore cu care se confruntă persoanele din categoria LGBT, în vederea asigurării protecției drepturilor lor fundamentale.

La dezbaterile din cadrul mesei rotunde au participat ONG-uri, profesori, universitari, studenți și colaboratori ai IRDO.

Carmen Năstase

„DREPTURILE OMULUI – REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE”

În perioada 30 octombrie – 3 noiembrie 2013, s-a desfășurat la Cheia cea de a XIX-a ediție a Universității Internaționale a Drepturilor Omului cu tema „Drepturile omului – realități și perspective”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, precum și cu concursul membrilor Institutului de drept european (ELI) ai Institutului internațional de drept de expresie și inspirație franceze (IDEF). Au participat reprezentanți ai Senatului, Camerei Deputaților, Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Muncii și Protecției Sociale și a Persoanelor Vârștnice, reprezentanți ai Secretariatului General al Guvernului, precum și ai societății civile.

Sesiunea ediției din acest an a fost dedicată împlinirii a 20 de ani de la Conferința Mondială de la Viena, 20 de ani de la aderarea României la Consiliul Europei, 10 ani de la revizuirea Constituției României precum și împlinirii a 6 ani de la adoptarea Cartei pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

Lucrările au fost deschise de către prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, directorul Institutului Român pentru Drepturile Omului, care a subliniat importanța promovării și protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, evidențiind rolul Institutului Român pentru Drepturile Omului în promovarea idealurilor și principiilor ONU, punând accent pe evoluțiile recente în domeniul reglementărilor, mecanismelor și instituțiilor de drepturile omului. S-au menționat realizări esențiale în domeniul drepturilor omului, care au avut loc pe plan internațional în decursul celor 20 de ani de la Conferința Mondială de la Viena și de la elaborarea Planului de Acțiune.

Iar participanților li s-a sugerat să evidențieze bunele practici din activitatea pe care o desfășoară în domeniul drepturilor omului. După sesiunea de deschidere, lucrările s-au desfășurat în sesiuni plenare cu diferite tematici și au fost urmate de ateliere de lucru unde au avut loc ample dezbateri.

În cadrul sesiunii inaugurale cu tema „20 de ani de la Conferința Mondială a Drepturilor Omului de la Viena – realități și perspective”, moderată de prof.univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, raportorii

Florin Șaghi, ministru consilier în Ministerul Afacerilor Externe, prof.univ. dr.Raluca Miga Beșteliu, prof.univ. dr. Gheorghe Iancu, s-au referit în rapoartele prezentate și la importanța acestui moment pentru domeniul protecției și al promovării drepturilor omului. S-a evidențiat și implicarea activă a României în efortul comun al statelor pentru crearea Consiliului Drepturilor Omului, precum și în procesul de revizuire a funcționării acestuia, necesar promovării drepturilor omului într-un mod cât mai eficient posibil. În dezbaterile care au avut loc s-a subliniat semnificația deosebită a Conferinței Mondiale de la Viena și efectele sale benefice în domeniul protecției și al promovării drepturilor omului, atât prin prisma progreselor realizate în ultimii 20 ani, cum ar fi, de exemplu, cele privind drepturile femeilor, copiilor, ale persoanelor cu dizabilități, cât și prin dezvoltarea și perfectarea unui cadru legal care să permită sancționarea abuzurilor și a încălcărilor drepturilor omului.

În cadrul primei sesiuni consacrată temei „ONU - instrumente și mecanisme privind promovarea și protecția drepturilor omului”, moderată de prof.univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, s-au evidențiat evoluțiile recente în domeniul reglementărilor, mecanismelor și instituțiilor de drepturile omului, Tratatul de bază ale ONU în domeniul drepturilor omului, Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, precum și Protocolul Opțional la Convenția împotriva Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau degradante. Au prezentat rapoarte Florin Șaghi, ministru consilier MAE, prof. univ. dr. Raluca Miga Beșteliu, prof. univ. dr. Gheorghe Iancu, Anna Maria Cun, MMFPSPV, Bruce Adamson, reprezentant ICC Geneva.

Cea de-a doua sesiune, având ca temă „Rolul structurilor naționale în promovarea și protecția drepturilor omului”, moderată de prof. univ. dr. Gheorghe Iancu, a prilejuit o amplă incursiune în problematica abordată prin rapoartele susținute de către lect. univ. Claudiu Ignat, asist. univ. Marian Petruț Tudorașcu, asist. univ. Claudia Brânzan Ignat, de către cercetătorii științifici Gaspar Istvan, Olivia Florescu și de către Alexandru Jianu, ANFP.

O sesiune distinctă a fost dedicată temei „Rapoarte elaborate de instituțiile naționale pentru

drepturile omului”, moderată de prof. univ. dr. Raluca Miga Beșteliu, unde raportorii cercet. șt. Mihaela Scarlat, Ana Maria Beșteliu și cercet. șt. Elena Marinică au prezentat rapoarte ale instituțiilor naționale pentru drepturile omului.

În secțiunea cu tema „Convenția Europeană a Drepturilor Omului – elemente de noutate și reformă”, moderată de prof.univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, raportorii, cercet. șt. Adrian Dumitru Solomon, Marius Mocanu, redactor șef IRDO, Alvera Cojocărescu, SGG, s-au referit la Reforma Curții Europene a Drepturilor Omului de la Izmir la Brighton, Eficientizarea activității Curții prin prisma noului Protocol nr.15, Protocolul 16 și Executarea hotărârilor CEDO la nivel național.

„Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene din perspectiva programului 2013-2017 al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA)” a constituit tema altei secțiuni plene în care raportorii, Adrian Bulgaru, șef sector formare IRDO, Mihaela Scarlat, Daniela Albu, Claudia Kosina, cercetători științifici IRDO, Ana Maria Beșteliu, cercetător științific ADO SAH ROM, Elena Stancea și Carmen Năstase, cercetători științifici, au prezentat rapoarte care au abordat teme ca: „Evoluția drepturilor fundamentale în UE din perspectiva Raportului FRA pe anul 2012”, „Uniunea Europeană și integrarea populației roma”, „Discriminarea”, „Drepturile persoanelor cu dizabilități”, „Libertatea de mișcare drept fundamental al cetățenilor europeni”, „Drepturile copilului”, „Protecția și integritatea migranților, aspecte privind acordarea vizelor și azilului”.

În sesiunea a III-a având ca temă „Eficiența și echitatea justiției – standarde europene”, moderată de prof.univ. dr. Gheorghe Iancu, raportorii prof. univ. dr. Monna Lisa Belu Magdo, membru IDEF, conf.univ. dr. Mihaela Fodor, av. Eugenia Crângariu, CRJ, lect. univ. dr. Constantina Sava, dr. Norica Nicolai, WRGE, s-au referit la „Standarde și garanții în aplicarea dreptului de acces la justiție în Uniunea Europeană”, „10 ani de la revizuirea Constituției. Standarde și garanții în aplicarea dreptului de acces la justiție în România”, „Aspecte privind noul Cod de procedură civilă și respectarea

drepturilor omului”, „Ministerul Public și garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”.

În ultima sesiune plenară cu tema „Educația pentru drepturile omului. Perspective”, moderată de prof. univ. dr. Magda Jianu, raportorii prof. univ. dr. Gheorghe Bârlea, Nicole Păun, Romani CRISS, dr. Octavian Popescu, prof. univ. dr. Mircea Aurel Niță, SNSPA, lect. univ. Mariana Dumitru, dr. Marius Kosina, Petru Emanuel Zlătescu, ANUROM, Gabriela Fodor, INM și Eugenie Lechner, HURIDOCS, au subliniat în comunicările lor rolul educației în promovarea și protecția drepturilor omului, cultivarea respectului pentru valorile comune, rolul educației ca mijloc de prevenire a intoleranței, importanța dreptului la informare în domeniul sănătății, precum și demersurile educaționale ce trebuie întreprinse pentru a spori forța actului educativ pentru demnitate umană.

În cadrul manifestărilor a fost organizată și o expoziție de carte cuprinzând o paletă variată de volume recente apărute sub egida IRDO. În avanpremieră la Ziua Internațională Împotriva Fascismului și Antisemitismului expoziția de carte a expus și afișele campaniei europene împotriva rasismului intitulată ”Opriti Ura!”, cu scopul de a informa cât mai multă lume cu privire la motivele și obiectivele acestei campanii și de a conștientiza opinia publică privind potențialul pericol al proliferării unor mesaje rasiste și xenofobe prin intermediul internetului și al rețelelor de socializare.

Cea de-a XIX –a ediție a Universității Internaționale a Drepturilor Omului, la care au participat experți, reprezentanți ai unor instituții guvernamentale, cercetători, cadre didactice universitare, magistrați, doctoranzi și masteranzi, reprezentanți ai unor organizații guvernamentale interne și internaționale, s-a încheiat cu evaluarea cursurilor, propuneri și recomandări precum și cu înmânarea atestatelor și diplomelor de participare.

Gheorghe Pârvan

ÎNTÂLNIRE DE LUCRU PRIVIND ELABORAREA STRATEGIEI DE FUNȚIONARE A REȚELEI EUROPENE A INSTITUȚIILOR NAȚIONALE PENTRU DREPTURILE OMULUI 13-15 NOIEMBRIE 2013

În perioada 13-15 noiembrie, Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat la întâlnirea de lucru asupra elaborării strategiei de funcționare a Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului.

Evenimentul a reunit reprezentanți a institutelor și comisiilor de drepturile omului, precum și ombudsmani din peste 50 de țări alături de reprezentanți ai Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului din cadrul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).

Întâlnirea a avut ca principal obiectiv elaborarea și adoptarea viitoarei strategii a rețelei europene de instituții naționale. Documentul supus dezbaterilor pornește de la ideea că „oamenii trebuie să beneficieze de drepturile omului în mod universal pe întreg teritoriul Europei”, fiind urmărită „sprijinirea și consolidarea Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului în conformitate cu principiile de la Paris”. Scopul rețelei este în primul rând acela de a fi în slujba drepturilor omului, precum și să sprijine instituțiile naționale pentru drepturile omului din Europa să implementeze în mod eficient respectarea drepturilor omului, să ajute la creșterea capacității instituțiilor naționale pentru drepturile omului în protejarea și promovarea tuturor drepturilor și libertăților. Rețeaua își propune să sprijine aderarea în cadrul ei a tuturor membrilor societății care sunt implicați în protejarea și promovarea drepturilor omului. Ca urmare a unor ample dezbateri din cadrul grupurilor de lucru, la finalul întâlnirii, aceste propuneri s-au reformulat și adăugit, după cum se va vedea în partea dedicată încheierii lucrărilor.

În carul evenimentului o secțiune a fost dedicată analizei rezultatelor raportului privind calitatea de membru în elaborarea planului strategic al rețelei. Astfel, s-a menționat că peste 80% din membri au răspuns sondajului (din peste 33 de țări) printre care și România.

Ideile de bază care s-au desprins din răspunsurile membrilor au fost următoarele:

- necesitatea unei mai bune comunicări și mai ales accesibilitatea la informații centralizate;

- operativitate îmbunătățită a secretariatului care a funcționat până acum cu o singură persoană;
- necesitatea unor întâlniri frecvente;
- posibilitatea de traducere/interpretare pentru o parte din membri;
- mai mare participare a membrilor în luarea deciziilor.

Sondajul a putut scoate în evidență elemente pozitive generate de existența unei rețele europene. Astfel, sunt considerate avantaje: apartenența ca membri la rețea, expertiza precum și diversitatea instituțiilor naționale pentru drepturile omului; moștenirea valoroasă a muncii întreprinse în trecut de către aceste instituții; posibilitatea existenței unei „voci” regionale care dovedește o înțelegere a Europei dintr-o perspectivă mai largă, o voce care prin unire și coerență devine mai puternică și capătă mai multă legitimitate; existența unui Secretariat permanent, la Bruxelles.

Totodată, activitatea în cadrul rețelei poate fi îngreunată de existența unor resurse limitate atât în ceea ce privește Secretariatul cât și instituțiile naționale membre, ceea ce ar putea conduce la o lipsă de participare din partea acestora din urmă; diversitatea membrilor (diferite mandate, diferite limbi – asupra acestui punct s-a dezbătut subliniindu-se că este un punct slab care poate fi transformat într-un punct forte – diversitatea având avantajele ei specifice); o comunicare insuficientă între membri și lipsa unui website al rețelei; capacitate instituțională limitată, necesitatea desemnării unor funcții și roluri clare.

Existența unei Rețele europene a instituțiilor naționale pentru drepturile omului reprezintă posibilitatea unei influențe și a unui angajament la nivel internațional, precum și a unei luări comune de poziție în privința protejării drepturilor omului în regiune; colaborarea dintre membri și sprijinul reciproc, schimbul de informații, experiență și bune practici, proiecte comune. Totodată, poate sprijini instituțiile naționale membre pentru dobândirea unei capacități sporite și a unei mai mari vizibilități; noul Secretariat permanent va fi capabil în a atrage fonduri și își va însuși din experiența

altor rețele asigurând, de asemenea, o comunicare sporită, pentru o mai mare vizibilitate.

Nu în ultimul rând sunt avute în vedere și eventualele riscuri, precum: fondurile limitate atât pentru Secretariat cât și pentru membri în contextul în care criza economică afectează și climatul drepturilor omului în ansamblu; diversitatea membrilor care poate avea impact asupra includerii anumitor membri și asupra obiectivelor Rețelei; neparticiparea multor membri, ceea ce afectează eficiența Rețelei; replicarea activităților sau riscul unor activități identice cu cele ale altor rețele deja existente, precum și speranțele și așteptările prea mari, care ar putea avea ca rezultat pierderea încrederii.

Cele mai frecvente răspunsuri în cadrul sondajului au făcut referire la valoarea și rolul pe care Rețeaua ar trebui să o aibă în ceea ce privește: respectarea standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului, transparență, cooperare, responsabilitate, participare și nediscriminare. Majoritatea membrilor intervievați au menționat importanța independenței Rețelei.

S-a precizat că toți cei care au răspuns acestui sondaj au oferit o mare bogăție de informații cu privire la felul în care se așteaptă ca această Rețea să funcționeze în viitor. Rezultatele sondajului vor contribui și la o amplă documentare privind activitatea de până acum a tuturor instituțiilor naționale pentru drepturile omului care au răspuns chestionarului, precum și la luarea în considerare a tuturor propunerilor care pot contribui la ulterioara dezvoltare și consolidare a Rețelei.

S-a menționat și necesitatea ca Planul Strategic al Rețelei să rămână realist și axat pe priorități, deși aceste priorități se vor schimba pe parcursul implementării Planului Strategic de funcționare a Rețelei.

A urmat o discuție pe grupuri de lucru cu tema înființării Academiei de Vară OSCE/ODIHR cu scopul de a sprijini dezvoltarea capacității instituțiilor naționale pentru drepturile omului prin schimbul de experiență și de informații privind bunele practici. S-a discutat despre participarea și pregătirea personalului din instituții naționale atât în rol de formatori cât și în rol de cursanți, despre contribuția pe care instituțiile naționale pentru drepturile omului o pot aduce punând la dispoziție atât resurse cât și expertiză.

În cea de a doua zi a întâlnirii, un subiect de mare interes a fost și cel al acreditării instituțiilor naționale pentru drepturile omului, răspunzându-se

întrebărilor diverse legate de procedurile privind acreditarea sau schimbarea nivelului acesteia. S-a dezbătut asupra modalităților și posibilităților reglementări prin care Rețeaua poate face afirmații în numele tuturor institutelor. Au urmat grupuri de lucru pe următoarele teme: comunicarea internă și necesitatea înființării unui website; comunicarea externă, reprezentare, declarații ale rețelei privind politicile și strategiile acesteia, evenimente, comunicate de presă; alcătuirea și funcționarea grupurilor de lucru din cadrul rețelei pe tematici; colaborarea cu Comitetul Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ICC) și cu alte rețele regionale precum și cu organisme ONU, Consiliul European, Uniunea Europeană și OSCE/ODIHR.

În cea de a treia zi s-au discutat prioritățile rețelei pentru primul an de funcționare și s-a adoptat planul strategic rezultat ca urmare a concluziilor dezbaterilor din primele două zile. Astfel, s-a ajuns la concluzia comună că viziunea a fost formulată în așa fel încât să reflecte pe deplin necesitatea și rațiunea de a fi a Rețelei, în timp ce misiunea trebuie exprimată mai precis. Ca urmare, s-a optat de comun acord pentru formularea finală a acesteia după cum urmează: „Sprijinirea și consolidarea Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului care trebuie să protejeze și să promoveze drepturile omului conform Principiilor de la Paris”.

Rețeaua trebuie să vină în sprijinul și să fie în serviciul instituțiilor naționale pentru drepturile omului din Europa, să implementeze în mod eficient respectarea drepturilor omului, să sprijine toți membrii societății care sunt implicați în protejarea și respectarea drepturilor omului.

În încheierea lucrărilor, s-a adoptat planul operațional de acțiune pentru anul 2014 având ca obiective imediate: sprijinirea dezvoltării capacității Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului; declanșarea unei campanii de strângere de fonduri; sprijinirea acestor instituții pentru obținerea acreditării de la ICC și sprijinirea înființării unor instituții naționale pentru drepturile omului acolo unde acestea nu există încă.

S-a subliniat necesitatea de a sprijini înființarea Academiei de vară precum și încurajarea activității Grupurilor de Lucru ale Rețelei prin facilitarea participării directe a membrilor rețelei în procese și instituții regionale.

O importantă activitate ce îi revine Rețelei

pentru anul 2014 este și inițierea unui dialog cu ICC în sprijinul activităților și proceselor ONU – poate chiar elaborarea unui eventual Memorandum de Acord.

Secretariatul s-a angajat să informeze membrii

Rețelei în mod sistematic, cu sprijinul ICC dar și prin intermediul website-ului care va fi creat în viitorul apropiat.

Daniela Albu

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A DREPTURILOR COPILULUI 20 NOIEMBRIE

În urmă cu 23 de ani, 20 noiembrie a fost declarată Ziua Internațională a Drepturilor Copilului. De atunci, ea se sărbătorește în fiecare an prin diferite acțiuni menite să atragă atenția asupra drepturilor de care trebuie să beneficieze fiecare copil. La 20 noiembrie 1989 Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat Convenția Drepturilor Copilului, care cuprinde întregul spectru al drepturilor omului – civile, politice, economice, sociale și culturale și prevede o dezvoltare completă a potențialului copilului, într-o atmosferă de libertate, demnitate și justiție. Conform prevederilor Convenției, copilul trebuie tratat cu respect, iar statul este obligat să îi asigure cele mai bune condiții de dezvoltare, să respecte drepturile copilului și normele de protecția copilului.

România a fost printre primele state care au ratificat Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, în anul imediat următor adoptării sale în cadrul Națiunilor Unite, prin Legea nr.18 din 28 septembrie 1990.

Cu această ocazie Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Liga română pentru apărarea drepturilor copilului și tânărului și Asociația Clubul de la Cheia a organizat o masă rotundă cu tema „Și noi avem drepturi”, care și-a propus conștientizarea comunității locale și a opiniei publice cu privire la problematica respectării drepturilor copiilor.

În lucrările prezentate precum și în dezbaterile care au avut loc s-a evidențiat evoluția parcursă de România în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului, precum și identificarea de soluții la provocările cu care încă ne confruntăm. Se impune, totodată, tragerea la răspundere disciplinara, civila și penala a celor care se fac vinovați de încălcarea grava a legislației în vigoare privind protecția copilului și de ignorarea interesului superior al copiilor traumatizați de cadrul didactic.

Violența împotriva copiilor, abuzurile și neglijarea sunt fapte inacceptabile, care trebuie sancționate de lege, autorități dar mai ales trebuie sancționate de societate, în ansamblu, în așa fel încât de fiecare dată să încercăm să fim mai buni decât până acum.

În România autoritățile publice, organismele private autorizate, precum și persoanele fizice și persoanele juridice responsabile de protecția copilului sunt obligate să respecte și să garanteze drepturile copilului stabilite prin Constituție și lege, în concordanță cu prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr.18/1990, republicată, și ale celorlalte acte internaționale în materie, la care România este parte. România are astăzi o legislație care interzice lovirea copiilor de către profesori și abuzul psiho-emotional asupra minorilor și totuși studiile și statisticile ne arată că mai este încă mult până această legislație va fi pusă în practică. Copiii cu dizabilități și nevoi speciale de educație sunt mai susceptibili de a fi victime ale violenței, iar cei care au nevoie de o atenție specială pot fi, de asemenea, tentați să-și rezolve problemele recurgând la violență.

Cazurile extreme, cum sunt uciderea copiilor de către copii sau sinuciderea elevilor care nu mai pot îndura abuzurile, sunt dovezi că violența poate avea consecințe tragice, dacă ea nu este combătută la timp.

În concluzie, rolul familiei, al părinților, al atmosferei familiale și al educației pe care o primesc copiii acasă, dar și la cea pe care o primesc copiii în grădinițe, în școli, în licee și în universități constituie piloni fundamentali fără de care nu se poate progresa în domeniul drepturilor copilului și a normelor de protecție a copilului.

Olivia Florescu

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI 3 DECEMBRIE

Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO), mecanism independent de monitorizare a implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, a organizat o dezbatere cu prilejul Zilei internaționale a persoanelor cu dizabilități. La eveniment fiind prezenți reprezentanți ai unor instituții guvernamentale și neguvernamentale, cadre universitare, cercetători, precum și studenți.

În deschidere s-a prezentat istoricul și semnificația acestei zilei, procesul de redactare, adoptare și importanța Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități. Fiind amintit că potrivit Convenției dizabilitatea este un concept în evoluție și că acesta rezultă din interacțiunea dintre persoanele cu deficiențe și barierele de atitudine și de mediu care împiedică participarea lor deplină și efectivă în societate în condiții de egalitate cu ceilalți.

Discuțiile au avut în vedere aspecte privind nediscriminarea persoanelor cu dizabilități cât și dreptul acestora la viață independentă. Astfel, s-a subliniat că pentru a se realiza aceste drepturi este nevoie de mai multe servicii de asistență și suport, de servicii multidisciplinare, integrate și accesibile, bine reglementate care să permită persoanelor cu dizabilități o viață independentă, să participe la viața economică, socială și culturală a comunităților lor. Toate acestea nu se pot realiza fără efectuarea unor cercetări științifice aprofundate în domeniu. Cercetarea este esențială pentru creșterea înțelegerii la nivel public a problemelor legate de dizabilitate. Studiile de cercetare ar trebui orientate spre: calitatea vieții și

bunăstarea persoanelor cu dizabilități; programe și standarde de accesibilitate, design universal și adaptare rezonabilă, costul dizabilității etc.

În cadrul lucrărilor a fost prezentat și studiul „Evoluția protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități în România”, raport realizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului ca mecanism independent de monitorizare potrivit art. 33.2 din Convenție. Studiul și-a propus să ofere o primă imagine asupra modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități în România. Astfel, s-a procedat la o analiză obiectivă a modului în care prevederile Convenției ONU sunt reflectate în legislația din România, dar și a modului în care acestea sunt respectate, potrivit unor cercetări proprii, investigații ale unor ONG-uri, date puse la dispoziție de unele instituții.

În urma dezbaterilor s-a evidențiat faptul că este necesară elaborarea și aplicarea cu consecvență a unor metodologii pentru colectarea datelor cu privire la persoanele cu dizabilități. În acest sens, datele trebuie să fie standardizate astfel încât, să asigure atât monitorizarea progresului politicilor cu privire la dizabilități cât și punerea în practică la nivel național a Convenției.

Totodată s-a subliniat importanța creșterii gradului de conștientizare și înțelegere a dizabilității. Guvernul, organizațiile neguvernamentale, cu implicarea presei, trebuie să aibă în vedere desfășurarea de campanii care să aibă drept obiectiv schimbarea atitudinilor.

Petru Emanuel Zlătescu

ZIUA DREPTURILOR OMULUI 10 DECEMBRIE 2013

Cu prilejul 65 de ani de la proclamarea de către Adunarea Generală a ONU a Declarației Universale a Drepturilor Omului și a împlinirii a 20 de ani de la Conferința de la Viena, sub deviza ONU „20 de ani de muncă pentru drepturile voastre” Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat și a participat la o serie de manifestări la nivel înalt, dedicate zilei de 10 decembrie, Ziua Drepturilor Omului.

Pe data de 9 decembrie, 2013 a avut loc la Constanța conferința națională sub titlul „20 de ani de muncă pentru drepturile voastre”. Conferința a fost organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și de Universitatea „Ovidius” din Constanța în parteneriat cu Centrul de Studii și Cercetări Religioase și Juridico-Canonice al Facultății de Teologie, Centrul de Studii privind drepturile omului și discriminare din cadrul

Facultății de Drept și Științe Administrative a Universității „Ovidius” din Constanța, precum și cu concursul Asociației Științifice de Dreptul Proprietății Intelectuale, Asociației pentru Națiunile Unite din România (ANUROM), Clubului de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, Asociației Române pentru Drepturile Persoanelor Vârstnice, Family Forum, Asociației Române pentru Libertate Personală și Demnitate Uman și al Asociației Române pentru un Mediu Sănătos.

În cadrul lucrărilor în plen au fost prezentate comunicări de către I.P.S Teodosie Petrescu, Prorector al Universității „Ovidius” din Constanța, prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, Director al Institutului Român pentru Drepturile Omului, care a subliniat că „se împlinesc 65 de ani de când la 10 decembrie 1948 a fost adoptată Declarația Universală a Drepturilor Omului iar această dată a intrat de atunci în istorie”. Au mai luat cuvântul conf. univ. Bogdan Moise, decanul Facultății de Teologie al Universității „Ovidius”, conf. univ. dr. Constantin Anechitoae de la Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității „Ovidius”, dr. Adrian Bulgaru, șef sector formare IRDO, prof. univ. dr. Nechita Runcan, Facultatea de Teologie a Universității „Ovidius” ș.a.

Lucrările în plen au fost urmate de dezbateri pe teme expuse. Conferința a continuat cu lucrările pe secțiuni desfășurate în două sesiuni care au avut ca teme: Drepturile omului în context internațional și național - moderator lect. univ. dr. Mariana Radu și Dreptul de proprietate intelectuală ca drept al omului – moderator conf. univ. dr. Constantin Anechitoae.

Cu ocazia conferinței a fost organizată o expoziție de carte și au avut loc lansările următoarelor volume: „Constitutional Law in Romania”, Ed. Wolters Kluwer, 2013, autor Irina Moroianu Zlătescu, „Standarde și măsuri la nivel național și european privind protecția internațională în domeniul azilului”, Ed. ProUniversitaria 2013, autor Adrian Bulgaru, „Dimensiunea spirituală a drepturilor omului”, Ed. IRDO 2013. Au urmat concluziile Conferinței și înmânarea diplomelor de participare.

În ziua de 10 decembrie a avut loc Simpozionul cu participare internațională „20 de ani de muncă pentru drepturile voastre” desfășurat în Sala Drepturilor Omului, a Camerei Deputaților, Parlamentul României. Simpozionul a fost organizat de către Comisia pentru drepturile

omului, Culte și problemele minorităților naționale împreună cu Institutul Român pentru Drepturile Omului.

Acest simpozion s-a desfășurat în Sala Drepturilor Omului care a fost denumită astfel din inițiativa IRDO, cu ocazia desfășurării Colocviului internațional din 15-17 martie 1993 de la București, organizat de către Institutul Român pentru Drepturile Omului în pregătirea Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului de la Geneva, 19-30 aprilie 1993. Declarația finală a acestui Colocviu cu tema „Reforma instituțiilor internaționale pentru protecția drepturilor omului” a fost recunoscută și considerată drept document oficial ONU prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/CONF.157/PC/42/Add.8, 27 aprilie 1993, iar Colocviul a fost recunoscut de către comitetul pregător ca fiind o reuniune satelit a Conferinței Internaționale de la Geneva. Trebuie menționat că tot în 1993, prin rezoluția AG 1993/73 din martie 1993, Comisia ONU pentru Drepturile Omului a scos România din categoria țărilor care trebuiau să prezinte un raport anual privind respectarea drepturilor omului. Din martie 1993 România a trecut în categoria de „furnizor de servicii consultative în domeniul drepturilor omului” iar Institutului Român pentru Drepturile Omului i s-a recunoscut eficiența cu care implementează Acordul din 1991 semnat de Guvernul României cu Centrul ONU pentru Drepturile Omului.

Simpozionul din 10 decembrie s-a deschis cu un moment de reculegere în memoriam Nelson Mandela după care au urmat prezentarea mesajului Președintelui Camerei Deputaților Valeriu Zgonea, cuvântul de deschidere al deputatului Nicolae Păun, Președintele Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților. În continuare, prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu s-a referit la importanța zilei de 10 decembrie precizând că se aniversează 65 de ani de la adoptarea în 1948 de către Adunarea Generală a ONU a Declarației Universale a Drepturilor Omului și 47 de ani de la adoptarea în 1966 a pactului internațional privind drepturile economice sociale și culturale și a pactului internațional privind drepturile civile și politice. „Deci nu este un secret pentru nimeni faptul că multe rezoluții și decizii importante, adoptate de organismele ONU, în special de Adunarea Generală și Consiliul de Securitate, au ca bază de acțiune documentele ce alcătuiesc Carta Internațională a Drepturilor Omului”. Domnul Florin Saghi, ministru consilier,

Ministerul Afacerilor Externe și vice-președinte ANUROM a prezentat mesajul Secretarului General ONU Ban Ki-moon cu prilejul Zilei Drepturilor Omului și mesajul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului, Navi Pillay. La importanța zilei de 10 decembrie s-au referit și doamna deputat Tamara Dorina Ciofu, vicepreședintă a Comisiei pentru drepturile omului și Președintă a Subcomisiei pentru egalitate de tratament și nediscriminare, și domnul senator Toni Greblă.

Au mai luat cuvântul Istvan Gaspar, lector univ. dr. Marcela Stoica, consilieri Camera Deputaților, senatoarea Cristiana Anghel, deputat Mircea Lubanovici, Ionel Oprea, Adjunct Avocatul Poporului, prof. univ. dr. Gheorghe Iancu, fost Avocat al Poporului, prof. univ. dr. Ionel Olteanu, fost consul al României la Consiliul Europei.

Printre vorbitorii care au prezentat probleme specifice legate de drepturile omului, precum și problemele cu care se confruntă specialiștii în domeniu s-au mai numărat și reprezentanți ai ministerelor, ai instituțiilor naționale printre care și membrii ai IRDO, ai mediului universitar, reprezentanți și membrii ai unor ONG-uri și ai societății civile, după cum urmează: Adrian Dumitru Solomon, Ministerul Justiției, Marian Tudoran, Baroul București prof. univ. dr. Magda Jianu, Director Ministerul Educației, prof. univ. dr. Marian Dumitru, Universitatea Ecologică, lector univ. Florica Brașoveanu, Ana Maria Neagoe, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice, Vasile Daniel, Președinte Agenția Națională pentru Romi, prof. univ. dr. Aurel Mircea Niță, SNSPA, Mircea Ciocan, SANITAS, Radu Serghie, Francisc Simon, ONPHR, Marius Mocanu, Adrian Bulgaru, Olivia Florescu, Mihaela Scarlat, Daniela Albu, Carmen Năstase.

Simpozionul s-a axat pe două teme fundamentale, expuse în cadrul a două paneluri de lucru: „Rolul ONU în promovarea și apărarea drepturilor Omului. Documente Fundamentale” și „Spațiul European al Drepturilor Omului. Aspecte și instrumente juridice privind reglementarea drepturilor și libertăților fundamentale”.

Domnul deputat Dorel Gheorghe Căprar a prezentat propunerea făcută Biroului permanent al Camerei Deputaților de către Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale privind constituirea sub înaltul patronaj al Președintelui Camerei Deputaților a „grupului

parlamentar de lucru pentru combaterea infracțiunilor motivate de ură”. Propunerea a avut ca punct de plecare participarea la Conferința anuală de la Vilnius din 12-13 noiembrie 2013 privind drepturile fundamentale, organizată de către Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) în cooperare cu președinția lituaniană a Consiliului UE. În cadrul întâlnirii de lucru a reprezentanților parlamentelor naționale cu directorul FRA, domnul Morten Kjareum și a discuțiilor bilaterale, s-a pus accentul pe îmbunătățirea legislației europene în ceea ce privește combaterea, prevenirea și sancționarea crimelor comise din ură.

Înființarea acestui grup parlamentar este cu atât mai necesară cu cât la nivelul Uniunii Europene, la începutul anului 2014, va avea loc o revizuire a cadrului legislativ în domeniul discriminării și a xenofobiei.

Această propunere vine într-un context în care trebuie ținut cont de faptul că în anul 2014 vor avea loc alegeri europene și dată fiind recrudescența ideologiilor totalitariste în spațiul european, este necesar ca acest grup parlamentar nou propus să elaboreze mecanisme de combatere și prevenire a crimelor din ură precum și strategii de contracarare a mesajelor xenofobe. În cadrul acestui grup de lucru s-a propus lansarea manifestului „NU crimelor din ură !” precum și elaborarea de către grup a unui catalog al infracțiunilor și crimelor comise din ură în spațiul românesc.

Au urmat puncte de vedere prezentate de membrii comisiei pentru drepturile omului, de către reprezentanți ai mediului academic și ai specialiștilor din domeniul drepturilor omului precum și de către reprezentanți ai societății civile.

Concluziile finale ale simpozionului au fost prezentate de către prof. univ. Irina Zlătescu, deputat Tamara Dorina Ciofu și deputat Dorel Gheorghe Căprar.

A urmat în aceeași zi la Senat, tot cu prilejul Zilei Drepturilor Omului, o dezbatere intitulată „Eficientizarea monitorizării de către instituțiile naționale a respectării drepturilor omului în România” organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități. Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat la această dezbatere în calitatea sa de institut național în domeniul drepturilor omului.

D-na senator Rozalia-Ibolya Biro, Președinta Comisiei pentru drepturile omului și minorități a

deschis dezbateră, urmată de Csaba Ferenc, președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Domnul Vasile Dâncu, Președintele Institutului Român pentru Evaluare și Strategie a prezentat un Raport de cercetare intitulat „Percepții și atitudini privind discriminarea, 2013”.

A urmat prezentarea de către senatoarea Rozalia-Ibolya Biro a unui raport sintetic al organismelor și institutelor naționale din domeniul drepturilor omului privind monitorizarea respectării drepturilor omului de către institutele naționale. Acest raport a sintetizat date oferite de către ministerul justiției, ministerul muncii, familiei și protecției sociale a persoanelor vârstnice, Avocatul Poporului, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Institutul Român pentru Drepturile Omului, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Public.

Raportul a cuprins și informațiile furnizate de către Institutul Român pentru Drepturile Omului cu privire la monitorizarea respectării drepturilor omului. În acest context s-a subliniat faptul că IRDO este și mecanism independent pentru promovarea, protejarea și monitorizarea implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (art. 33 punctul 2 al Convenției). De asemenea, la cererea unor organisme internaționale, IRDO a elaborat o serie de rapoarte precum: Raportul privind drepturile femeilor în România (OSCE-ODHIR, 2012), Raportul privind drepturile copilului, promovarea și protejarea acestor drepturi în România (AFCHDH, 2009) și Raportul APCE t 2013 privind protejarea și promovarea drepturilor persoanelor vârstnice în România (REIDO, Consiliul Europei 2013). IRDO a mai elaborat rapoarte privind protejarea drepturilor fundamentale în procese penale (Congresul AIDC, 2008), precum și rapoarte privind drepturile solicitanților de azil, ale migranților și refugiaților din România (Congresul AIDC 2013).

În continuare a avut loc o dezbateră amplă atât asupra Raportului de cercetare 2013 „Percepții și atitudini privind discriminarea”, cât și asupra prezentării sintetice a rapoartelor instituțiilor și organismelor naționale privind monitorizarea respectării drepturilor omului.

Concluziile care au urmat privind eficientizarea monitorizării drepturilor omului au ținut seama de scrisoarea adresată președintelui Senatului de către Rene van der Linden, președinte al Adunării

Parlamentare a Consiliului Europei. Prin această scrisoare li se adresa parlamentelor naționale invitația de a-și crea un mecanism de control asupra aplicării deciziilor Curții de la Strasbourg.

De asemenea, având în vedere că în anul 2009 a fost adoptată Legea nr. 109 din 14 aprilie pentru ratificarea Protocolului opțional adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, iar termenul stabilit inițial pentru înființarea și funcționarea unui mecanism național până la data de 14 iulie 2012 a fost depășit, iar statul roman a cerut suplimentarea acestui termen cu trei ani pentru a îndeplini această datorie, Mecanismul Național de monitorizare a respectării drepturilor omului ar trebui să fie pe deplin funcțional până în luna noiembrie 2014.

Astfel, în încheierea dezbaterii, ca urmare a informațiilor furnizate de către organismele naționale și instituțiile care activează în domeniul drepturilor omului, precum și a necesității înființării unui mecanism național de monitorizare a respectării drepturilor omului, Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități a concluzionat că: sunt necesare măsuri concrete pentru eficientizarea monitorizării respectării drepturilor omului în instituțiile publice; este nevoie de crearea unui cadru legislativ coerent aplicabil tuturor instituțiilor care au atribuții în materia respectării drepturilor omului; pentru reducerea semnificativă a situațiilor de încălcare a drepturilor omului, trebuie implementată o analiză periodică a acestor demersuri, precum și centralizarea datelor astfel obținute; trebuie avută în vedere și publicitatea periodică a acestor activități prin mass-media, precum și colaborarea interinstituțională și cu organisme nonguvernamentale specializate în apărarea drepturilor omului.

Pentru a celebra Ziua Drepturilor Omului, o amplă campanie de conștientizare a drepturilor omului intitulată „Scrisoare către trecători” s-a desfășurat la București, Pitești și Argeș. Campania însoțită și de un concurs pentru elevi a fost organizată cu sprijinul Institutului Român pentru Drepturile Omului, Colegiului Național „Vlaicu Vodă” Curtea de Argeș, Colegiului Național „Golescu din Pitești și al unui mare număr de licee din București.

Sub îndrumarea profesorilor lor, elevii au pregătit scrisori emoționante prin care pledau pentru respectarea drepturilor omului, care

reprezintă o victorie a rațiunii și demnității umane, precum și condiția de bază pentru libertate, dreptate și pace în lumea întreagă.

Însoțiți de profesori, de Coordonatorul național ASPnet al Comisiei Naționale Române pentru UNESCO, de reprezentanți ai IRDO și de voluntari ai Asociației pentru Dialog, elevii au înmănat scrisori trecătorilor pentru a-i informa pe aceștia cu privire la drepturile lor și pentru a-i invita să respecte drepturile celorlalți. Menționăm câteva dintre ideile exprimate în aceste scrisori: „Drepturile tale încetează acolo unde încep drepturile celorlalți”, „Exist, gândesc, am un suflet, de ce ești tu diferit de mine? De aceea, te rog respectuos să îmi respecti drepturile mele, care sunt și ale tale”.

Marele număr de participanți și discuțiile dintre elevi și oameni aparținând tuturor categoriilor sociale cărora aceștia le-au înmănat scrisorile, au contribuit la succesul acestei originale campanii de

informare și conștientizare. Campania poate fi considerată o acțiune de succes și un exemplu de bune practici în domeniul educației populației pentru drepturile omului.

În cadrul Simpozionului „Drepturile Omului și Libertățile Fundamentale – puterea educației în promovarea și protejarea drepturilor tinerilor la fericire”, organizat de Fundația Adolescența în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și cu Inspectoratul Școlar al județului Prahova, s-au dezbătut interactiv teme precum drepturile și responsabilitățile tinerilor, dreptul la fericire, respectarea și protejarea drepturilor omului și educația pentru drepturile omului. În timpul simpozionului a fost lansată și revista „Adolescența” nr. 3. Simpozionul s-a încheiat cu un program artistic oferit de tinere talente de la Palatul Copiilor, Prahova.

Daniela Albu

DIN ACTIVITATEA AGENȚIEI PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE (FRA)

Conferința anuală a Serviciului European Extern de Acțiune a avut loc la Bruxelles în perioada 2-6 septembrie, 2013. Aproximativ 160 de șefi de delegație și/sau reprezentanți ai acestora din întreaga lume au participat la acest eveniment la nivel înalt. Directorul FRA a susținut un discurs la inaugurarea lucrărilor grupului de discuții pe probleme de drepturile omului din data de 5 septembrie. Reuniunea a oferit oportunitatea unui schimb de opinii și experiențe precum și ocazia unei treceri în revistă a provocărilor și perspectivelor rolului UE în lume. Au luat cuvântul în timpul evenimentului: președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso, reprezentantul Comisiei Europene, vicepreședintele Comisiei Europene și înaltul reprezentant pentru afaceri externe și politica de securitate, Catherine Ashton, președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy, Președintele Parlamentului European, Martin Schulz, președintele Băncii Europene de Investiții, Werner Hoyer, comisari și miniștri ai Afacerilor Externe.

În perioada 11 - 12 septembrie 2013, FRA a participat la Convenția Europeană a Șefilor de Poliție organizată de Europol și de poliția lituaniană sub egida președinției lituaniene a Consiliului Uniunii Europene. Convenția din acest

an s-a axat pe tehnologiile de ultimă oră precum și pe aspecte cu care se confruntă conducerea poliției. S-au discutat, de asemenea, probleme legate de protecția martorilor precum și de protecția datelor.

FRA a avut prilejul să prezinte activitățile sale de colectare a datelor reprezentanților guvernamentali din țările Europei de est, care au vizitat Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor de Migrație. Au participat reprezentanți din 11 țări est europene precum Ucraina, Republica Moldova, Georgia, Rusia, Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Kazakhstan, Kigizstan, Tajikistan și Uzbekistan. Această vizită de studiu a avut loc în perioada 9-11 septembrie 2013 și a făcut parte din Procesul Praga – o politică de dialog interguvernamental în domeniul migrației. Au susținut prezentări ministrul austriac de interne, reprezentanți ai Centrului Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor de Migrație din Germania și Republica Cehă pe probleme de statistici ale migrației ilegale, Organizația Internațională pentru Migrație (IOM), Biroul de Statistică din Austria și Biroul Națiunilor Unite pentru combaterea drogurilor și a crimei organizate.

În perioada 15-17 septembrie, FRA și-a consolidat legăturile cu instituția Ombudsmanului European participând la cea de a 9-a ediție a

Seminarului Național al Rețelei Europene a Ombudsmanilor, organizată de Ombudsmanul din Irlanda împreună cu Ombudsmanul European. FRA a avut astfel ocazia de a restabili legăturile cu ombudsmanii din țările europene. Întâlnirea a avut ca temă „buna administrare și drepturile cetățenilor în perioade de austeritate”. Apoi, pe data de 20 septembrie, în cadrul Conferinței Institutului European al Ombudsmanului, care a avut loc la Innsbruck, FRA a prezentat un set de instrumente pe care le-a elaborat în scopul realizării unei bune guvernări.

Reprezentanții Agenției a susținut o prezentare la Consiliul grupului de lucru al UE pentru chestiuni sociale cu privire la "Situația romilor în UE: indicatori economico-sociali cu privire la integrarea romilor" în data de 16 septembrie, la Bruxelles. Prezentarea a avut ca scop alimentarea deliberărilor Consiliului privind propunerea Consiliului de recomandare a măsurilor eficiente de integrare a romilor în statele membre.

FRA a găzduit în data de 17 septembrie, la Viena o întâlnire a experților și a tuturor celor implicați în elaborarea și gestionarea datelor biometrice privind vizele, granițele și bazele de date legate de azil (EURODAC, VIS și SIS II). FRA a luat ca punct de plecare aceste dezbateri în formularea unui potențial proiect pe această temă a obiectivelor și metodologiei acestuia.

FRA a luat parte în data de 18 septembrie la o discuție în cadrul audierilor publice ale comitetelor Parlamentului European cu tema „Cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor”.

FRA a prezentat o analiză anchetei cu privire la situația romilor prezentând rezultatele acesteia defalcate pe sexe. Analiza acoperă cele patru domenii principale ale Cadrului UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor - ocuparea forței de muncă, educație, locuințe și sănătate - precum și aspecte legate de drepturile fundamentale.

Directorul FRA a susținut un discurs cu prilejul Conferinței intitulate „Factorul ură în discursul politic”, care s-a desfășurat la Varșovia în perioada 18-19 septembrie.

În cadrul conferinței s-au dezbătut cadrele legislative existente în acest domeniu și s-a analizat dacă este posibilă sau de dorit adoptarea unei definiții juridice a discursului denigrant marcat de ură și dacă politicienii sunt capabili să depășească diferențele de opinie politică pentru a face front comun împotriva unor astfel de discursuri.

De asemenea, s-a discutat rolul societății civile,

a asociațiilor pentru sprijinul victimelor și al mass media în combaterea discursului marcat de ură, precum și lansarea unor astfel de discursuri pe internet.

În perioada 23 septembrie-4 octombrie, FRA a sprijinit cea mai mare Conferință anuală pe probleme de Drepturile Omului și Democrație, care a avut loc la Varșovia, în Polonia. În cooperare cu Serviciul European Extern de Acțiune, FRA a distribuit exemplare din cele mai recente publicații ale sale delegaților statelor membre OSCE și ONG-urilor care au participat la Reuniunea de Implementare a Dimensiunii Umane a OSCE.

Pachetul European de Azil a fost discutat pe 24 septembrie, în cadrul unui eveniment care a avut loc la Berlin și care și-a propus să analizeze dacă acest nou pachet de măsuri va îmbunătăți cu adevărat situația drepturilor refugiaților. Evenimentul a fost organizat de Institutul German pentru Drepturile Omului în cooperare cu FRA și a avut loc la Reprezentanța Comisiei Europene din Berlin. Pentru FRA, evenimentul a reprezentat o ocazie de a prezenta manualul său despre dreptul european referitor la azil, granițe și imigrare, recent publicat în colaborare cu Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

În perioada 24-25 septembrie FRA a participat la Strasbourg, Franța la întâlnirea de dialog cu tema „Transparență pentru protejarea libertății pe internet: un angajament comun”, organizat de Consiliul European. În cadrul acestei întâlniri s-a discutat sporirea cooperării în rândul factorii de decizie, precum și probleme privind standardele de gestionare ale internetului. S-a pus accentul pe modalități de sporire a transparenței și a schimbului de informații.

FRA a participat la dialogul anual cu Comitetul Regiunilor care a avut loc la Bruxelles pe 24 septembrie. Întâlnirea din acest an a avut în centrul preocupărilor infracțiunile motivate de ură. Cu acest prilej FRA și-a prezentat activitatea din domeniu.

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene alături de Președinția lituaniană a Consiliului, au organizat FRA au organizat Conferința anuală a Drepturilor Fundamentale, în perioada 12-13 noiembrie 2013, Vilnius (Lithuania). Tema din acest an a fost „Combaterea urii și a infracțiunilor motivate de ură în UE”. Cu ocazia acestui eveniment Agenția FRA a prezentat și setul de instrumente pentru o bună guvernare și care poate fi accesat online. Acest set de

instrumente a fost realizat cu scopul de a oferi asistență oficialităților guvernamentale în implementarea mecanismelor de protecție a drepturilor fundamentale.

La Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor în domeniul Migrației de la Bruxelles a avut loc pe data de 2 decembrie o întâlnire în cadrul căreia FRA a fost informată cu privire la rezultatele studiului de fezabilitate întreprins de către Centru privind piața muncii și impactul acesteia asupra regularizării fluxului de migrați din Europa.

Pe data de 5 decembrie FRA a prezentat rezultatele celui mai recent studiu cu privire la discriminare și infracțiunile motivate de ură împotriva evreilor din statele UE, în cadrul unei Conferințe organizată de biroul polonez Ombudsman în parteneriat cu FRA. Tema de bază a conferinței a fost anti-semitismul la nivel național și european. Cu această ocazie FRA a prezentat planurile sale pentru realizarea studiului EU-MIDIS II pe tema minorităților și a discriminării.

Pentru a marca Ziua Drepturilor Omului pe 10 decembrie, Agenția a inițiat un dialog cu reprezentanții UE, ai mediului de afaceri,

organizațiile ONU și societatea civilă pentru a examina provocările majore în implementarea drepturilor omului și responsabilitatea socială a corporațiilor.

Tot cu ocazia Zilei de 10 decembrie, consiliul municipal al Vienei a organizat un eveniment de susținere a nominalizării orașului Viena ca oraș al drepturilor omului, la inițiativa d-lui Manfred Nowak, Vice președinte al Consiliului Director al FRA. Directorul FRA a luat cuvântul în cadrul acestui eveniment, vorbind despre contribuția FRA la protecția drepturilor fundamentale în Europa.

În cadrul proiectului „Cultivarea drepturilor omului în rândul națiunilor europene – politici interne și externe”, FRA a participat în data de 19 decembrie în Olanda la întrunirea consiliului consultativ internațional pentru proiectul analizei drepturilor omului finanțat din fonduri europene. Cercetarea se axează pe contribuția politicilor interne și externe ale UE la promovarea drepturilor omului în întreaga lume. Consiliul, din care face parte și FRA este compus din experți internaționali care vor îndruma proiectul sub aspecte științifice.

Daniela Albu

NOTE, CRONICI, RECENZII

CORINA FLORENȚA POPESCU, CUTUMA ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC, EDITURA S.C.UNIVERSUL JURIDIC S.R.L. BUCUREȘTI, 2012, 398 PAGINI

Lucrarea de față își propune și reușește să analizeze cutuma ca izvor al dreptului internațional, alături de tratate. Modul cum a fost conceput și structurat face ca acest volum să constituie un important instrument de lucru pentru orice jurist, tema cercetată, tezele și soluțiile avansate contribuind la clarificarea a o serie de controverse legate de problematica identificării și determinării cutumelor în relațiile dintre state, precum și a rolului lor în dezvoltarea dreptului internațional.

Cele șapte capitole ale lucrării dezvoltă noțiunii generale cu privire la delimitarea cutumei de celelalte izvoare de drept intern și internațional, modul în care dreptul internațional public s-a format și evoluat pe bază cutumiară, raportul dintre

cutumă și tratat, analizează contribuția jurisprudenței Curții Internaționale de Justiție în identificarea și precizarea celor două elemente ale cutumei (elementul material-obiectiv și elementul subiectiv), aplicarea normelor cutumiare în ordinea juridică națională și internațională, semnificația cutumei în dreptul internațional umanitar contemporan, principalele norme cutumiare în dreptul diplomatic și consular, relevanța cutumei în materia drepturilor omului, temeiul normelor cutumiare în dreptul aerospațial.

În acest fel, capitolele care alcătuiesc lucrarea înmănunchează evoluția juridică și conținutul conceptului de normă cutumiară, raportat la practica internațională, precum și impactul codificării acestor norme de-a lungul timpului.

Practicienii dreptului au astfel la dispoziție o lucrare ce urmărește definirea clară a conceptului de cutumă și normă cutumiară, identificarea cutumei în practica statelor, importanța celor două

elemente ale acesteia ce trebuie întrunite cumulativ.

Adrian Bulgaru

DAN CIMPOERU, MALPRAXISUL, EDITURA C. H. BECK, 2013, 276 PAGINI

Malpraxismul ca formă de răspundere civilă intervine atunci când anumite persoane din cadrul unor profesii ce aparțin unui grup propriu încalcă anumite reguli de conduită prevăzute în statute, coduri deontologice, bune practici, standarde stabilite de lege sau de corpul profesional respectiv. În cazul în care asemenea încălcări ale obligațiilor profesionale aduc prejudicii unei persoane intervine și obligația reparării acestuia.

Lucrarea de față, structurată în două părți principale – partea generală și partea specială- se dovedește deosebit de utilă, cu atât mai mult cu cât demonstrează, în mod argumentat, cum noțiunea de malpraxis, folosită la început doar în domeniul medical, s-a extins și la alte profesii care au un element comun (cel al avocaților, al notarilor

publici, al executorilor judecătorești, practicienilor în insolvență, evaluatorilor autorizați, auditorilor statutar).

Partea generală a lucrării analizează, astfel, noțiunea de malpraxis, trăsăturile caracteristice ale acesteia, malpraxismul ca formă a răspunderii civile, asigurarea de malpraxis.

Partea specială se referă în mod concret la malpraxismul în cadrul diferitelor profesii: medical, al avocaților, notarilor publici, executorilor judecătorești, practicienilor în insolvență, evaluatorilor autorizați, auditorilor statului, la condițiile răspunderii civile, la asigurarea de răspundere profesională etc.

Mihaela Scarlat

UNITED NATIONS, UNECE COUNTRIES IN FIGURES, 2013, 142 PAGINI

Publicația ONU apărută în limba engleză sub titlul „UNECE Countries in Figures” („Țările Comisiei Economice a ONU pentru Europa în cifre 2013”), este la cea de a șaptea sa ediție cu acest titlu, și analizează din punct de vedere statistic cele mai recente tendințe economice din fiecare stat membru al UNECE. Tabelele statistice și graficele permit o analiză rapidă și o posibilă comparație între țări, acolo unde este cazul. Această publicație reprezintă o resursă unică pentru studiul aprofundat sau pentru cercetarea în domeniu.

Ne este prezentat un vast tablou al situației economice și sociale din țările europene, prin intermediul indicatorilor statistici dintr-o mare varietate de domenii începând de la produsul intern brut pe cap de locuitor și până la frecvența gradului de utilizare a computerului pe criterii de vârstă și sex, sau de la diferențele salariale bazate pe discriminarea de gen și până la procentele suprafețelor acoperite de păduri din fiecare țară.

Publicația a fost realizată de către Departamentul de statistică al UNECE și conține date statistice oficiale obținute din surse naționale și internaționale. Toate cifrele fac referință la anul 2011. Majoritatea acestor date se pot găsi și pe www.unece.org/statistic/data unde se adaugă în mod regulat cele mai noi date.

În vederea realizării ediției din acest an, Departamentul statistic al UNECE a lucrat în strânsă cooperare cu o multitudine de organizații internaționale active în domeniul statisticii, precum și cu țări din alte regiuni ale lumii.

Au fost abordate subiecte din domenii foarte variate, precum: statistici economice, statistici sociale și demografice, statistici de gen, statistici referitoare la dezvoltarea durabilă, mediu și schimbările climatice, globalizare, măsurarea progresului în îndeplinirea obiectivelor Mileniului, rata diseminării și a comunicării statisticilor oficiale, organizarea, gestiunea și cadrele instituționale

pentru sistemele naționale de statistici oficiale.

Trebuie ținut seama de faptul că metodele statistice diferite care au fost folosite pot afecta relativ calitatea unui studiu comparativ pe țări. UNECE întreprinde o vastă muncă de armonizare a definițiilor și metodologiei. La sfârșitul cărții există

și un glosar de termeni, iar notele explicative oferă detalii cu privire la proveniența și aplicabilitatea indicatorilor statistici care au fost folosiți în scopul întreprinderii acestui studiu.

Daniela Albu

VI. REMEMBER

ACTIVITĂȚI PROPRII SAU ÎN COLABORARE

Masă rotundă cu tema „Dreptul la sănătate și calitatea vieții persoanelor vârstnice” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Omului la Vârsta a Treia cu prilejul Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice (1 octombrie 2013)

Simpozion cu tema „Un apel pentru profesori”, slogan ales de UNESCO împreună cu Organizația Internațională a Muncii, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, UNICEF și Education International pentru celebrarea Zilei Internaționale a Profesorului, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță (4 octombrie 2013)

Masă rotundă cu tema “De la stigmat la incluziune : factori de progres în domeniul sănătății mintale”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Liga Independentă Română pentru Drepturile Omului la Cultură și Sănătate, clubul de la Cheia și Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Persoanelor la Vârsta a III-a cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătății Mintale (10 octombrie 2013)

Conferința cu tema „Copii și familiile se pronunță împotriva sărăciei” organizată cu ocazia Zilei Internaționale pentru Eliminarea Sărăciei de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Universitatea Al. I. Cuza din Iași și Asociația pentru Națiunile Unite din România (14-15 octombrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Eradicarea sărăciei - un imperativ etic, social, politic și economic al umanității”, cu ocazia Zilei Internaționale pentru Eradicarea Sărăciei. (17 octombrie 2013)

Masă rotundă cu tema “Contribuții românești la activitatea Organizației Națiunilor Unite” organizată cu prilejul Zilei Mondiale a Organizației Națiunilor Unite de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Clubul de la Cheia,

Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei – Family Forum (24 octombrie 2013)

Dezbatere interactivă cu tema “Semnificația Zilei ONU și drepturile copilului” organizată cu sprijinul Institutului Român pentru Drepturile Omului de Școala nr. 190 “Maria Peneș” cu ocazia zilei Organizației Națiunilor Unite (24 octombrie 2013)

Cea de a XIX-a ediție a Universității Internaționale a Drepturilor Omului cu tema ”Drepturile omului – realități și perspective”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația Clubul de la Cheia ”Victor Dan Zlătescu”, precum și cu concursul membrilor ELI ai Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze (29 octombrie – 3 noiembrie 2013)

Dezbatere cu tema “Cicatricele fascismului și ale antisemitismului în istoria umanității” organizată de IRDO în colaborare cu Universitatea “Al. I. Cuza” din Iași și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale a Luptei Împotriva Fascismului și Antisemitismului (8-10 noiembrie 2013)

Întâlnire, cu elevii Școlii nr. 190 ”Maria Peneș” din București cu ocazia Zilei Internaționale Împotriva Fascismului și Antisemitismului, cu tema “Educația și lupta împotriva discriminării, rasismului și intoleranței” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului (8 noiembrie 2013)

Dezbatere privind tema campaniei “Împotriva discursului rasist și a postărilor pe internet” lansată de rețeaua europeană înființată de United for Intercultural Action cu ocazia Zilei Internaționale Împotriva Fascismului și Antisemitismului, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, pace, democrație și toleranță, Universitatea de Nord din Baia Mare, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația “Clubul de la Cheia Victor Dan Zlătescu, Universitatea ”Spiru

Haret” din Craiova, Facultatea de Drept și Administrație Publică a Universității ”N. Titulescu” din Craiova, Facultatea de Drept din București, Școala Națională de Studii Politice și Administrative (9 noiembrie 2013)

Masă rotundă cu tema “Opriți ura” organizată de Fundația Adolescența în colaborare cu Colegiul Național ”Jean Monnet” Ploiești, Colegiul “Spiru Haret” Ploiești și Institutul Român pentru Drepturile Omului în cadrul campaniei lansate cu ocazia Zilei Internaționale împotriva Fascismului și Antisemitismului și a avut ca invitat special o fostă victimă a urei rasiale, pe Dl. Gilu Iftaru, care le-a destăinuit elevilor și celorlalți participanți trista poveste a copilăriei sale (9 noiembrie 2013)

Inaugurarea ciclului de conferințe cu tema “Transdisciplinaritatea în știința drepturilor omului” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Institutul Român pentru Drepturile Omului (19 noiembrie 2013)

Masă rotundă cu tema “Dreptul la joacă – primul pas spre înțelepciune”, organizată cu prilejul Zilei internaționale a drepturilor copilului de IRDO în colaborare cu Mitropolia Moldovei și Bucovinei Mănăstirea Sf. Ioan Iacob Hozevitul de la Neamț (19-21 noiembrie 2013)

Masă rotundă cu tema “Și noi avem drepturi” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Liga Română pentru Apărarea Drepturilor Copilului și Tânărului și Asociația Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului ziua în care Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat Convenția drepturilor copilului (20 noiembrie 2013)

Conferința Națională cu tema "Exodul Tinerilor –migrație, șomaj, consiliere", organizată de Universitatea Ovidius din Constanța, Facultatea de Teologie, Specializarea Asistență Socială și Facultatea de Drept, Științe Administrative, Specializarea Sociologie (22-24 noiembrie 2013)

Conferința cu tema “Transdisciplinaritatea în știința drepturilor omului” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Institutul Român pentru Drepturile Omului (26 noiembrie 2013)

Curs cu tema „Educație pentru drepturile

omului și ale copilului” organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Casa Corpului Didactic București în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale și Institutul Român pentru Drepturile Omului (29-30 noiembrie 2013)

Conferința cu tema “Transdisciplinaritatea în știința drepturilor omului” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Institutul Român pentru Drepturile Omului (3 decembrie 2013)

Curs cu tema „Educație pentru drepturile omului și ale copilului” organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Casa Corpului Didactic București în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale și Institutul Român pentru Drepturile Omului (7-8 decembrie)

Conferința cu tema “20 de ani de muncă pentru drepturile voastre” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Centrul de Studii Canonice-Juridice al Facultății de Teologie din cadrul Universității “Ovidius” din Constanța (9 decembrie 2013)

Simpozion cu tema “20 de ani de muncă pentru *Drepturile Voastre*” organizat cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului de Parlamentul României, Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (10 decembrie 2013)

Campanie de conștientizare și informare a populației privind drepturile omului cu tema "Scrisoare către trecători" organizată de Asociația pentru Dialog Intercultural în parteneriat cu Comisia Națională a României pentru UNESCO, Institutul Român pentru Drepturile Omului și Inspectoratul Școlar al Municipiului București cu concursul mai multor colegii din București, Pitești, Curtea de Argeș cu ocazia celebrării Zilei Internaționale a Drepturilor Omului (10 decembrie 2013)

Simpozionul cu tema “Drepturile omului și libertățile fundamentale. Puterea educației în promovarea și protecția dreptului la fericire a tinerilor” organizat de Fundația Adolescența și Casa Corpului Didactic Prahova în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Inspectoratul Școlar Județean Prahova (14 decembrie 2013)

Curs de formare cu tema "Drepturile

persoanelor aparținând minorităților naționale în Europa Centrală și de Est", organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță – Universitatea de Nord Baia Mare (16-20 decembrie 2013)

Seminar cu tema „Ziua minorităților naționale – promovarea și protecția drepturilor romilor”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Family Forum (17 decembrie 2013)

Masă rotundă cu tema “21 de ani de la adoptarea de către Adunarea Generală ONU a Declarației cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, lingvistice și religioase” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Centrul de Studii Canonico-Juridice al Facultății de Teologie din cadrul Universității “Ovidius”

(17-18 decembrie 2013)

Seminar cu tema „Ziua internațională a drepturilor omului”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Asociația pentru Națiunile Unite din România (18 decembrie 2013)

Seminar cu tema “Viena *20 Evoluția protecției drepturilor omului”, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță – Universitatea de Nord Baia Mare (19-21 decembrie 2013)

Curs de formare cu tema "Instituțiile naționale pentru drepturile omului și Principiile de la Paris", organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță – Universitatea de Nord Baia Mare (30 decembrie 2013)

PARTICIPĂRI LA ALTE MANIFESTĂRI

Conferința internațională cu tema „Jurisdicția constituțională după 20 de ani de la căderea cortinei comuniste”, organizată de Curtea Constituțională a României cu sprijinul Fundației germane pentru Cooperare Juridică Internațională (2-3 octombrie 2013)

Conferința cu tema „Consolidarea împreună a protecției drepturilor fundamentale în contextul unui mediu al drepturilor omului în continuă schimbare”, organizată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene împreună cu Consiliul European, Rețeaua Europeană a Organismelor de Egalitate, Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (7-8 octombrie 2013)

Conferința națională cu tema „Noul Cod civil român la doi ani de la intrarea în vigoare. Probleme teoretice și practice” organizată de Institutul de Cercetări „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române și Publicațiile „Dreptul” ale Uniunii Juriștilor din România (9 octombrie 2013)

Dezbateri cu tema „De ce avem nevoie de mecanisme independente de monitorizare a respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale din instituții?” din cadrul Proiectului

„Societatea civilă, partener activ în procesul de elaborare și evaluare a politicilor publice” organizată de Centrul de Resurse Juridice (10 octombrie 2013)

Ceremonia de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa a domnului Gianni Buquicchio, Președinte al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept al Consiliului European, organizată de Universitatea din București (18 octombrie 2013)

Întâlnire, pentru documentare în vederea elaborării raportului „Serviciile sociale în Europa: legislație și practici cu privire la separarea copiilor de familiile lor în statele membre ale Consiliului European”, cu doamna Olga Borzova, membru al Comisiei pentru afaceri sociale, sănătate și dezvoltare durabilă a Adunării Parlamentare a Consiliului European, organizată de Parlamentul României, Delegația la Adunarea Parlamentară a Consiliului European (22 octombrie 2013)

A șaptea întâlnire a Grupului de lucru privind promovarea și monitorizarea implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități organizată de Centrul Belgian de Egalitate și Antisemitism și Rețeaua Europeană

de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului la Bruxelles (23-24 octombrie 2013)

A patra ediție a întâlnirii anuale a Forumului de lucru privind implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități în Uniunea Europeană organizat de Comisia Europeană la Bruxelles (24-25 octombrie 2013)

Prima conferință cu tema "Politicile europene în domeniul drepturilor omului: Cetățenia europeană – Implicațiile Cartei Drepturilor Fundamentale a UE asupra spațiului juridic din România", organizată de Societatea Română de Drept European și Școala de Studii Politice și Administrative (24-25 octombrie 2015)

Reuniune restrânsă a Comisiei Europene cu statele membre UE și instituțiile naționale pentru drepturile omului, cu tema "Promovarea, protecția și urmărirea drepturilor persoanelor cu dizabilități din Convenția Națiunilor Unite" organizată de Bruxelles (25 octombrie 2013)

A patra întâlnire a Grupului de lucru juridic din cadrul Rețelei Europene a Instituțiilor de Drepturile Omului cu tema "Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului și a grupului de lucru în procesul de reformă a Curții Europene a Drepturilor Omului" organizată de Rețeaua Europeană de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului la Bruxelles (25-27 octombrie 2013)

Conferința de deschidere a ciclului de manifestări din cadrul Săptămânii cetățeniei europene - cu tema „Viitorul identității europene” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative (4 noiembrie 2013)

A șasea Conferință anuală cu tema "Administrația publică între misiuni și constrângeri bugetare. Dimensiuni juridice și manageriale", organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative și Centrul de Drept Public și Științe Administrative (CDPSA) (8 noiembrie 2013)

Al cincilea congres al Asociației Francofone al Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (AFCNDH) cu tema "AFCNDH în dinamica de promovare a instituțiilor naționale pentru drepturile omului în conformitate cu Principiile de la Paris" (8-10 noiembrie 2013)

Conferința cu tema "Combaterea infracțiunilor motivate de ură în Uniunea Europeană", organizată de Agenția pentru

Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene organizată de FRA în cooperare cu președinția Lituaniană a Consiliului Uniunii Europene la Vilnius (12-13 noiembrie 2013)

Întâlnirea Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) organizată de Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE/ODHR) la Budapesta (13-15 noiembrie 2013)

Conferința internațională a nediscriminării și egalității de șanse NEDES 2013 cu tema „Exercitarea dreptului la nediscriminare și egalitate de șanse în societatea contemporană” organizată de Ministerul Educației Naționale – Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (20-22 noiembrie 2013)

Conferința cu tema "Bazele justiției: Conturarea politicilor în domeniul justiției din Europa pentru următorii ani" organizată de Comisia Europeană la Bruxelles (21-22 noiembrie 2013)

Conferința națională cu tema "Exodul tinerilor – migrație, șomaj, consiliere", organizată de Universitatea Ovidius din Constanța, Facultatea de Teologie, Specializarea Asistență Socială și Facultatea de Drept, Științe Administrative, Specializarea Sociologie (22-24 noiembrie 2013)

Întâlnire cu reprezentanții Comisiei Europene și ai Forumului European al Dizabilității cu tema "Promovarea și protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități în Uniunea Europeană" (23-24 noiembrie 2013)

Conferința regională cu tema „Violența împotriva femeilor și Convenția de la Istanbul” organizată de Camera Deputaților în colaborare cu Rețeaua Adunării Parlamentare a Consiliului Europei sub Înaltul patronaj al Președintelui Camerei Deputaților (25 noiembrie 2013)

Întâlnirea Asociațiilor Europene a Națiunilor Unite organizată la Bruxelles de Federația Mondială a Asociațiilor Națiunilor Unite WFUNA's next European UNAs Meeting, Bruxelles (25-26 noiembrie 2013)

Conferința internațională cu tema „Probleme de drept public și de drept privat în aplicarea noilor coduri” organizată de Universitatea Ecologică din București, Facultatea de Drept și

Științe Administrative (26 noiembrie 2013)

Ediția a 6-a a forumului Organizației Națiunilor Unite privind problemele minorităților cu tema "Dincolo de libertatea de religie sau convingeri: garantarea drepturilor minorităților religioase" organizat la Geneva (26-27 noiembrie 2013)

Forumul anual al prestatorilor de servicii pentru persoane cu dizabilități organizat de Rețeaua Informală a Prestatorilor de Servicii pentru Persoane cu Dizabilități din România (DIZABNET) și Fundația Alpha Transilvană (27-28 noiembrie 2013)

A patra ediție a „Galei persoanelor cu dizabilități” cu tema „Egal e normal - e normal să fim împreună, nu separat” organizată de ActiveWatch, Fundația Motivation alături de Dedeman și Fundația Vodafone România, sub înaltul patronaj al Reprezentanței Comisiei Europene în România cu ocazia Zilei Mondiale a Persoanelor cu Dizabilități (2 decembrie 2013)

A doua sesiune a forumului Organizației Națiunilor Unite privind mediul de afaceri și drepturile omului, organizată de Consiliul ONU pentru Drepturile Omului (2-4 decembrie 2013)

Recital de poezie și pian, expoziție de pictură - eveniment de conștientizare a potențialului persoanelor cu „dizABILITĂȚI” organizat de

Direcția Protecția Persoanelor cu Dizabilități din cadrul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice cu ocazia Zilei internaționale de solidaritate cu persoanele cu dizabilități (3 decembrie 2013)

Conferința internațională cu tema „Perspective europene ale pieței muncii –inovare, competențe, performanță” organizată de Institutul de Prognoză Economică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative – Facultatea de Administrație Publică, Fondazione Giacomo Brodolini, Institutul Național de Cercetări Științifice în Domeniul Muncii și Protecției Sociale și Universitatea Româno-Americană (9-10 decembrie 2013)

Masă rotundă cu tema „Eficientizarea monitorizării respectării drepturilor omului în instituțiile din România” organizată de Senatul României, Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (10 decembrie 2013)

Gala de Excelență a Romilor 2013 organizată de Agenția Națională pentru Romi și Partida Romilor “Pro-Europa” cu sprijinul artistic al D-lui Mădălin Voicu și al D-lui Damian Drăghici cu ocazia Zilei Internaționale a Minorităților (18 decembrie 2013)

TABLA DE MATERII – 2013

Nr. crt.	Titlu (autor)	Nr. Revistă	Pag.
1.	Concepte și principii		
1.1.	Reperete democratice ale referendumului (prof. univ. dr. Mircea Criste)	1	13
1.2.	Despre corupție, fenomen care afectează drepturile omului (prof. univ. dr. Ion Popescu-Slăniceanu, asist. univ. Isabela Stancea).	1	19
1.3.	Exercitarea drepturilor omului și limitele acesteia (asist. univ. dr. Ramona Gabriela Paraschiv)	2	16
1.4.	Securitatea concept multidimensional (asist. univ. Mihaela Istrate)	2	31
1.5.	Securitatea umană – evoluție și revoluție (asist. univ. Mihaela Istrate) (prof. univ. dr. Monna-Lisa Belu Magdo)	3	7
1.6.	The principle of non-discrimination based on citizenship or nationality (prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu)	3	20
1.7.	Considerații privind complexitatea și importanța libertății de exprimare în România (conf. univ. dr. Ioan Rusu)	3	44
1.8.	Criza economică și drepturile omului (Mircea Ciocan)	4	29
2.	Instituții, mecanisme, instrumente		
2.1.	Reglementări privind statutul persoanelor care solicită protecție internațională în România (dr. Adrian Bulgaru)	1	25
2.2.	Controlul judiciar asupra administrației publice. Contenciosul administrativ (Tudor Grigoraș)	1	28
2.3.	Medierea în raporturile juridice administrative (Claudiu Ignat)	1	38
2.4.	Aspecte privind instituția Ombudsmanului pentru minorități (dr. Alexandru Jianu)	2	20
2.5.	Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului (prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu)	2	26
2.6.	Controlul judiciar asupra administrației publice. Contenciosul administrativ (partea a II-a) (Tudor Grigoraș)	2	42
2.7.	Drepturi și obligații pentru solicitanții de azil și beneficiarii unei forme de protecție în România (dr. Adrian Bulgaru)	3	29
2.8.	Aspecte privind reglementarea drepturilor copilului în România (prof. univ. dr. Ion Popescu-Slăniceanu, asist. univ. Cosmin-Ionuț Enescu)	3	49
2.9.	Declarația Universală a Drepturilor Omului - 65 de ani de promovare și protecție a drepturilor omului (prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu)	4	7
2.10.	Accente critice privind noul cod de procedură civilă față de protecția drepturilor omului (prof. univ. dr. Monna-Lisa Magdo Belu)	4	38
3.	Promovarea și protecția drepturilor omului		
3.1.	Promovarea și protecția drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană (prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu)	1	7
3.2.	Contribuția instituțiilor Uniunii Europene la promovarea și protejarea drepturilor omului (prof. univ. dr. Ion Popescu-Slăniceanu, asist. univ. Isabela Stancea)	2	7

3.3.	Rolul autorităților administrației publice în procesul de integrare a străinilor care au dobândit o formă de protecție din partea statului român (dr. Adrian Bulgaru)	2	39
3.4.	Human rights diplomacy and ASEAN (prof. univ. dr. Ioan Voicu)	3	33
3.5.	Dreptul la muncă al persoanelor cu handicap (Anna Neagoe)	4	11
3.6.	Promovarea și protejarea drepturilor omului de către Consiliul Europei (asist univ. Isabela Stancea)	4	22
4. Document juridic			
4.1.	Raportul anual IRDO pe anul 2012 (în limba engleză)	1	52
4.2.	Diversitatea societăților naționale contemporane și imperativele integrării în viziunea Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa	2	50
4.3.	Protejarea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene	2	55
4.4.	Raport IRDO privind evoluția legislației în domeniul drepturilor omului în Uniunea Europeană și în România – 2013 (partea I)	3	55
4.5.	Instituții Naționale pentru Drepturile Omului din Europa și activitatea de protecție și promovare a drepturilor persoanelor vârstnice	3	59
4.6.	Situația României în perioada 2011-2012 reflectată în rapoartele Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene	3	62
4.7.	Raport de activitate al IRDO - 2013	4	45
4.8.	Raport IRDO privind evoluția legislației în domeniul drepturilor omului în România – 2013 (partea a II-a)	4	83
5. Jurisprudență			
5.1.	Hotărârea în cauza Parascineti împotriva României	1	90
5.2.	Hotărârea în cauza C.A.S. și C.S. împotriva României	2	57
5.3.	Hotărârea în cauza Miu împotriva României	2	66
5.4.	Hotărârea în cauza Irimia împotriva României	2	71
5.5.	Hotărârea în cauza Constantin M. Și C. împotriva României	3	72
5.6.	Hotărârea în cauza Gheorghe Cobzaru împotriva României	4	91

